

Министерство культуры Республики Бурятия
Государственный архив Республики Бурятия

Электронная база данных архивных документов на монгольской письменности из фондов Государственного архива Республики Бурятия

В 2023 г. при поддержке Министерства культуры Республики Бурятия Государственный архив Республики Бурятия в целях обеспечения доступа к архивным документам на монгольской письменности продолжил реализацию проекта по их выявлению, переводу и созданию электронной базы данных.

В результате анализа фондов Государственного архива Республики Бурятия, требующих ввода в научный оборот архивных документов на монгольской письменности, были выбраны фонды № 517 «Ацайский дацан» с объемом документов 103 ед. хр. за 1787-1917 гг., № 520 «Иройский дацан» с объемом документов 7 ед. хр. за 1884-1932 гг. и ФР.1993 «Бултумурский дацан», с объемом документов 36 ед. хр. за 1926-1933 гг.

Работа по выявлению, переводу и созданию электронной базы данных документов на монгольской письменности из фондов Государственного архива Республики Бурятия состояла из последовательных этапов, в результате которых на сайте Государственного архива Республики Бурятия www.gbu-garb.ru и на интернет-портале www.soyol.ru в подразделе «Электронная база данных документов на монгольской письменности из фондов Государственного архива Республики Бурятия» размещена электронная база данных. Пользователям будет предоставлена возможность увидеть, как общий перечень документов электронной базы, так и получить доступ к электронному образу документа. Электронный образ документа представляет собой совмещенный текст – электронный образ документа на монгольской письменности и текст перевода на бурятском языке.

На сегодняшний день выявлено, отобрано и переведено с монгольской письменности 304 листа документа фондов № 517 «Ацайский дацан», № 520 «Иройский дацан», ФР.1993 «Бултумурский дацан».

ПЕРЕЧЕНЬ

документов на монгольской письменности

фондов

№ п.п.	Дата документа	Заголовок документа	Поисковые данные (фонд, опись, дело, номер листа)	Примечания
1.	17 апреля 1787 г.	Распоряжение Иркутского наместнического правления Пандито Хамбо-ламе Лубсану Жимбе Агалдаеву о разрешении строительства дацана в Загустае	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.1. Л.1	
2.	20 марта 1788 г.	Распоряжение Пандито Хамбо-ламы Восточной Сибири Лубсана Жимбы Агалдаева о назначении Галсана Лхундубуна цоржи ламой	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.1. Л.2-2 об.	
3.	01 января 1818 г.	Постановление Иркутского губернского правительства о наделении земель русских, бурят, эвенков под хлебопашество	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.6. Л.1-4 об.	
4.	21 января 1818 г.	Обращение депутата конторы Буина Тороина к собравшимся в Ацайской конторе о правильном заполнении формы разными сведениями по отправленному образцу	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.6. Л.5 об.-6	

5.	06 октября 1824 г.	Предписание Пандито Хамбо-ламы Восточной Сибири Данзана Гавана Ешижамсуева ширетую Ацайского дацана Лувсан Ринчину Балсанову о предоставлении отчета	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.8. Л.7-7 об.	
6.	13 апреля 1827 г.	Решение лам и прихожан Ацайского дацана об избрании комплектным умзад ламой Дэнжин-Цэвана Итэгэлова вместо умершего Дондуба Намсараева	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.8. Л.1-2	
7.	1831 г.	Список малых храмов 2-го Атаганского Түбдэн даржилинг дацана с указанием их стоимости, количества верующих и места их жительства	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.9. Л. 1-1 об.	
8.	1832 г.	Список атаганов 2, 4 и 5-го полка, находящихся в ведении Пандито Хамбо-ламы Данзана Гавана Ешижамцуева	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.9. Л.2- 2 об.	
9.	1832 г.	Список 14 комплектных лам 2-го атаганского рода с указанием их звания и должности	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.9. Л.3	
10.	11 марта 1832 г.	Список служащих Ацайского дацана	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.9. Л.8	

11.	1832 г.	Список 18 обучающихся подгородного и атаганского 2, 4 и 5-го полков в Ацайском дацане	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.9. Л.9	
12.	1832 г.	Список почетных лам 2-го атаганского рода Ацайского дацана	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.9. Л.3 об.	
13.	1832 г.	Список хуvaraков 2-го атаганского рода с указанием их возраста и звания	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.9. Л.4 об.	
14.	1833 г.	Список 14 комплектных лам Ацайского дацана	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.9. Л.5	
15.	1833 г.	Список служащих хуvaraков Атаганского и Подгородного родов Ацайского дацана	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.9. Л.5 об. - 6	
16.	1833 г.	Список учащихся подгородного и атаганского 2, 4 и 5-го полков атаганского рода Ацайского дацана	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.9. Л.7	

17.	01 января 1834 г.	Список комплектных лам Ацайского дацана	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.11. Л.4-4 об.	
18.	[20 февраля 1840 г.]	Именной реестр лам западной части для распределения служебных обязанностей на три летних месяца	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.15. Л.1- 1 об.	
19.	28 марта 1840 г.	Рапорт ширетуя соржи Ацайского дацана Данзан-Ринчина Балсанай и шанзабы Чойдона Улзытын Пандито Хамбо-ламе Чойвандоржи Ешижамсуеву со списком штатных (комплектных) и нештатных (ясачных и казачьих) лам	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.14. Л.5 об.- 6	
20.	Март 1840 г.	Список комплектных лам Ацайского дацана ведомства	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.14. Л.1- 1 об.	
21.	Март 1840 г.	Список ясачных лам подгородного рода прихода атаганского Ацайского дацана с подробными сведениями об их утверждении на различные монастырские должности, с отметкой о благонадежности и отсутствии судимости и штрафов	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.14. Л.3	
22.	Март 1840 г.	Список ясачных лам Атаганского 2, 4, 5-го полков Ацайского дацана со сведениями об их утверждении на различные монастырские должности, с отметкой о благонадежности, отсутствии судимости и штрафов	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.14. Л.3 об.- 4 об.	

23.	19 апреля 1841 г.	Увольнительный билет дархан-ламы Ацайского дацана Юмсуугэй на 29-дневную поездку в Ульдургу	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.15. Л.2	
24.	05 декабря 1841 г.	Распоряжение 1-го стола Верхнеудинского земского суда в Селенгинскую степную думу по территориальным вопросам в ответ на прошение доверенного бывшего шуленги Гомбына, направленное шанзабе Чойдону Улзытыну	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.15. Л.3- 6 об.	
25.	19 июня 1846 г.	Письмо Чойдона Улзытына должностному лицу Содном-Ешэ Буянтыну о наказании Дэлгэрэй за незаконные притеснения Миитын	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.15. Л.7- 7 об.	
26.	26 июля 1847 г.	Общая ведомость прихожан Ацайского дацана Түбдэн Даржалин с перечислением межевых знаков, определяющих приход, прихожан по местностям, булукам, с упоминанием их количества по результатам переписи 9-й ревизии и текущего прироста, а также расстояния от места их проживания до дацана	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.28. Л.3- 4 об.	
27.	18 июня 1852 г.	Предписание Пандито Хамбо-ламы Восточной Сибири Чойвана Доржо Ешижамсуева ширетюю Ацайского дацана Улзытуеву об объявлении благодарности Пекинской духовной миссии всем внесшим благотворительные пожертвования	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.22. Л.1- 1 об.	
28.	1854 г.	Из отчетной ведомости о территории дацана	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.23. Л.1	

29.	[1854 г.]	Из отчетной ведомости о занимаемой площади прихода Ацайского дацана и участках различных родов	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.23. Л.1 об.-2 об.	
30.	25 декабря 1856 г.	Список скота для монастырского фонда, поставленного на казенный учет	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.28. Л.22	
31.	01 января 1857 г.	Список скота для обеспечения провиантом ежедневных служб при дацане с указанием причин убытков	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.28. Л.6	
32.	03 января 1857 г.	Донесение ширетуя Ацайского дацана Буянтына Пандито Хамбо-ламе Восточной Сибири Чойвану Доржо Ешижамсуеву о количестве ксилографических досок для печати буддийских книг	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.28. Л.22 об.	
33.	03 мая 1857 г.	Отношение председателя Селенгинской Степной думы Цэрэнэй ширетую Ацайского дацана с просьбой предоставить выписку о прихожанах согласно требованиям Забайкальского областного управления	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.29. Л.1- 1 об.	
34.	04 мая 1857г.	Срочное отношение председателя Селенгинской Степной думы Санжижаба Цэрэнэй ширетую Ацайского дацана Буянтыну о предоставлении сведений о пожертвованиях в форме ведомости по запросу председательствующего в Совете Главного управления Восточной Сибири	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.29. Л.2 об.- 4	

35.	05 мая 1857г.	Отношение ширетуя ламы Ацайского дацана Буянтына заседателю Селенгинской Степной думы Санжи Цэрэнэй с подробными сведениями о распределении прихожан Ацайского дацана	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.28. Л.17 об.- 17	
36.	05 мая 1857г.	Отношение ширетуя Ацайского дацана Буянтына заседателю Селенгинской Степной думы Санжи Цэрэнэй с просьбой незамедлительно предоставить сведения о прихожанах в форме ведомости	ГАРБ Ф.517. Оп.1. Д.29. Л.5- 5 об.	
37.	08 мая 1857г.	Отношение главного селенгинского тайши ширетую Ацайского дацана Буянтыну с просьбой прибыть в дом ясачного атаганского отока Цэдэна Балганай для урегулирования межевых споров между Ацайским и Загустайским дацанами	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.29. Л.6-7	
38.	10 мая 1857 г.	Отношение ширетуя Ацайского дацана и других просителей заседателю Селенгинской Степной думы Санжи Цэрэнэй о восстановлении прежнего распределения земельных участков и межевых знаков	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.29. Л.9 об.-8	
39.	11 мая 1857 г.	Список прихожан Загустайского дацана со сведениями о границах прихода, распределении и количестве прихожан с указанием отока, места проживания, булука, рода, количества по последней переписи, а также расстояния от места проживания до Ацайского дацана	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.28. Л.20-21	
40.	11 мая 1857 г.	Отношение ширетуя Загустайского дацана Цэваана Муушына заседателю Селенгинской степной думы Санжи Цэрэнэй о спорных землях	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.29. Л.10-10 об.	

41.	28 сентября 1857 г.	Предписание Пандито Хамбо-ламы Восточной Сибири Чойвана Доржо Ешижамсуева ширетую Ацайского дацана Буянтыну о предложении военного губернатора Забайкальской области распродать лишнее имущество дацанов с оповещением об этом жителей	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.28. Л.5- 5 об.	
42.	07 октября 1857 г.	Повестка областного землемера Барачевского о проведении в соответствии с распоряжением Забайкальского областного правления межевых работ в Ацайском дацане	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.28. Л.12	
43.	07 октября 1857 г.	Отношение заседателя Селенгинской степной думы Батацэрэнэй ширетую Ацайского дацана о повестке Забайкальского областного землемера Барачевского	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.28. Л.15	
44.	13 октября 1857 г.	Черновой вариант приговора собрания депутатов от ясачных и казаков «ламайской» веры – прихожан Ацайского дацана о добровольной передаче земель	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.28. Л.13	
45.	13 октября 1857 г.	Приговор собрания депутатов от ясачных и казаков «ламайской» веры – прихожан Ацайского дацана о добровольной передаче земель с подробным перечислением участков	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.28. Л.14 об.-14	
46.	08 ноября 1857 г.	Распоряжение Пандито Хамбо-ламы Восточной Сибири Чойвана Доржо Ешижамсуева ширетую Ацайского дацана о взимании платы за печатный патент от трех штатных лам	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.28. Л.16- 16 об.	

47.	[30 ноября 1857 г.]	Донесение ширетуя Ацайского дацана Буянтына Пандито Хамбо-ламе Восточной Сибири Чойвану Доржо Ешижамсуеву об извещении прихожан о распродаже дацанского имущества	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.28. Л.9	
48.	[30 ноября 1857 г.]	Донесение ширетуя Ацайского дацана Буянтына Пандито Хамбо-ламе Восточной Сибири Чойвану Доржо Ешижамсуеву о взимании платы за печатный патент от трех штатных лам	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.28. Л.9 об.	
49.	1857 г.	Список прихожан Ацайского дацана с метрическими сведениями о новорожденных в семьях прихожан с указанием даты рождения, административной принадлежности, имени и пола, сведений о ламе, давшем имя	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.28. Л.1	
50.	1857 г.	Список умерших прихожан Ацайского монастыря со сведениями о дате смерти, административной принадлежности и ламе, справившем поминальную службу	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.28. Л.2	
51.	27 января 1858 г.	Письмо ширетуя Ацайского дацана Буянтына на имя Пандито Хамбо-ламы Восточной Сибири Чойвана Доржо Ешижамсуева с ежегодным финансовым отчетом	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.28. Л.6 об.	
52.	30 декабря 1858 г.	Именной список прихожан Ацайского дацана с указанием здравствующих и рожденных с момента последней переписи по 10-й ревизии 1857 г., принадлежащих одному домохозяйству	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.32. Л.1-5 об.	

53.	1858 г.	Конверт с указанием даты дела	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.32	
54.	01 января 1859 г.	Опись имущества малых храмов Ацайского дацана с указанием их стоимости, также о количестве скота, принадлежащего дацану	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.33. Л.2- 2 об.	
55.	1859 г.	Предписание Пандито Хамбо-ламы Восточной Сибири Чойвана Доржо Ешижамсуева ширетую Ацайского дацана Буянтуеву о выяснении суммы денег, не сданных в казну	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.33. Л.1-1 а	
56.	1859 г.	Прошение ширетую Ацайского дацана в Селенгинскую степную думу о возвращении в приход Ацайского дацана 187 душ прихожан, считающихся спорными с Загустайским дацаном	ГАРБ Ф.517. Оп.1. Д.28. Л.10-10 об.	
57.	[Не позднее 1860 г.]	Прошение ширетую и прихожан Ацайского дацана Пандито Хамбо-ламе Восточной Сибири Чойван Доржо Ешижамсуеву о причинах возникновения спорных земель и прихожан между Ацайским и Загустайским дацанами	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.29. Л.11-12	
58.	03 июля 1861 г.	Переписка исполняющего обязанности Пандито Хамбо-ламы Восточной Сибири Галсана Чойропа Ванчикова с ширетуюем Цынгуновым о разделе прихожан между Загустайским и Ацайским дацанами	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.37. Л.28-29	

59.	25 августа 1861 г.	Прошение прихожан Ацайского дацана Пандито Хамбо-ламе Восточной Сибири Галсану Чойропу Вачикову об оставлении их в приходе родового Ацайского дацана	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.37. Л.37- 37 об.	
60.	06 июля 1862 г.	Заявление старосты Ацайского дацана Цэринжапа ширетую Цынгунуову о возврате денег в казну	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.38. Л.9- 9 об.	
61.	28 июля 1862 г.	Отчет Ацайского дацана о движимом и недвижимом имуществе	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.38. Л.7	
62.	28 июля 1862 г.	О пожертвовании Мүнхэ Сундубуном, Чойдоном Улзыевым и Доржи Цынгунуовым статуэток Майдари, Абида и Отоши дацану	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.38. Л.7 об.- 9 об.	
63.	27 апреля 1872 г.	Отношение ширетую Загустайского дацана Сахияева ширетую Ацайского дацана Лубсану Цэгунову о разделе прихожан	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.53. Л.1- 1 об.	
64.	01 августа 1872 г.	Предписание и.о. Пандито Хамбо-ламы Восточной Сибири Галсана Чойропа Ванчикова исполняющему обязанности ширетую Ацайского дацана гэлуну Жалсану Гэрылову о немедленном прибытии в дом головы рода Намсараева для встречи	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.30	

65.	01 августа 1872 г.	Адрес	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.31	
66.	01 марта 1873 г.	Конверт	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.21	
67.	01 марта 1873 г.	Предписание исполняющего обязанности Пандито Хамбо-ламы Восточной Сибири ширетуя Чоя Васильева ширетуя Ацайского дацана Цынгунову о предоставлении подробного отчета по приходу двух дацанов	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.20- 20 об.	
68.	12 марта 1873 г.	Конверт	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.23 об.	
69.	12 марта 1873 г.	Предписание исполняющего обязанности Пандито Хамбо-ламы Восточной Сибири Чоя Васильева ширетуя Ацайского дацана Цынгунову о срочном предоставлении отчета по движимому и недвижимому имуществу дацана	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.22-23	
70.	15 мая 1873 г.	Конверт	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.25	

71.	15 мая 1873 г.	Донесение ширетуя Ацайского дацана Цынгунова исполняющему обязанности Пандито Хамбо-ламы Восточной Сибири Чою Васильеву о продлении полномочий старосты дацана Дондуба Мункуева на следующие три года	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.24-24 об.	
72.	06 июня 1873 г.	Сообщение Пандито Хамбо-ламы Восточной Сибири Чойдора Мархаева о получении грамоты, подтверждающей его звание	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.26-26 об.	
73.	03 августа 1873 г.	Обращение прихожан Пандито Хамбо-ламе Восточной Сибири Чойдору Мархаеву о «бурятских делах», отправке просьбы генерал-губернатору о положении бурят	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.32-33	
74.	15 августа 1873 г.	Конверт ширетую Ацайского дацана Гырылову	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л. 35 об.	
75.	15 августа 1873 г.	Предписание Пандито Хамбо-ламы Восточной Сибири Чойдора Мархаева об обязательном и своевременном предоставлении ежегодного отчета об имуществе дацанов	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.34-35	
76.	29 августа 1873 г.	Конверт ширетую Ацайского дацана Цынгунову	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.27	

77.	29 августа 1873 г.	Предписание Пандито Хамбо-ламы Восточной Сибири Чойдора Мархаева ширетую Ацайского дацана Цынгуну о временном возложении своих обязанностей на гэлуну Жалсана Гэрылова в связи с отпуском	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.28	
78.	14 ноября 1873 г.	Конверт	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.37	
79.	14 ноября 1873 г.	Предписание исполняющего обязанности Пандито Хамбо-ламы Восточной Сибири Доржиева ширетую Ацайского дацана Цынгуну об отъезде на лечение Пандито Хамбо-ламы Чойдора Мархаева	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.36	
80.	1873 г.	Список бурханов, книг, музыкальных инструментов, украшений Ацайского дацана с указанием названий и стоимости	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л. 5-5 об.	
81.	1873 г.	Приложение к письму о собранных с прихожан средствах, часть из которых использованы на переписки	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.6	
82.	[1874 г.]	Список новорожденных в 1873 г.	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.1- 2	

83.	[1874 г.]	Список умерших в 1873 г. с указанием возраста, причины смерти, места захоронения, лица, проводившего ритуал	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.3-3 об.	
84.	[1874 г.]	Список бракосочетавшихся в 1873 г. с указанием возраста молодых	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.4	
85.	[1874 г.]	Сообщение Ацайского дацана о рожденных, умерших и бракосочетавшихся в 1873 г.	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.6 об.	
86.	06 декабря 1876 г.	Согласие ширетуя Загустайского дацана Сахияева с приказом генерал-губернатора Восточной Сибири о приходе и границах нового дацана	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.53. Л.5-6	
87.	06 декабря 1876 г.	Адрес письма Загустайских и Ацайских родовых глав и старост о согласии ширетуя Сахияева	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.53. Л.6 об.	
88.	01 января 1881 г.	Отчет ширетуя Ацайского дацана Баярова о поступлении денег в казну дацана	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.63. Л.2 об.	

89.	01 января 1881 г.	Отчет ширетуя Ацайского дацана Баярова о расходах Ацайского дацана	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.63. Л.3	
90.	01 января 1881 г.	Отчет ширетуя Ацайского дацана Баярова о доходах Ацайского дацана	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.63. Л.3 об.	
91.	01 января 1881 г.	Отчет ширетуя Ацайского дацана Баярова об остатках казны Ацайского дацана	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.63. Л.4	
92.	01 января 1881 г.	Отчет ширетуя Ацайского дацана Баярова о доходах дацана	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.63.Л.4 об.-5 об.	
93.	03 марта 1881 г.	Сообщение Пандито Хамбо-ламы Восточной Сибири Дампила Гомбоева ширетую Ацайского дацана Баярону о ранении императора Александра Александровича	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.15-17	
94.	[1881 г.]	Предписание Пандито Хамбо-ламы Восточной Сибири Дампила Гомбоева ширетую Ацайского дацана Баирову о пяти напечатанных книгах и сведениях о больных дифтерией	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.7-7 об.	

95.	[1888 г.]	Приходно-расходная книга Ацайского дацана за 1881-1887 г.	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.63. Л.1-2	
96.	Февраль 1882 г.	Черновой вариант приветственного адреса группы лам во главе с Пандито Хамбо-ламой Дампилем Гомбоевым по случаю коронации Александра III и желании присутствовать на торжестве	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.13-14	
97.	30 марта 1882 г.	Конверт Пандито Хамбо-ламы Восточной Сибири Дампила Гомбоева ширетую Ацайского дацана Баярову	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.18	
98.	30 марта 1882 г.	Письмо Пандито Хамбо-ламы Восточной Сибири Дампила Гомбоева ширетую Ацайского дацана Баирову о сборе средств на сооружение памятника графу Н.Н. Муравьеву-Амурскому в г. Благовещенске	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.19-19 об.	
99.	[1886 г.]	Сведения о доходах Ацайского дацана за 1885 г.	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.30. Л.5	
100.	18 февраля 1887 г.	Предписание Пандито Хамбо-ламы Восточной Сибири Дампила Гомбоева ширетую Ацайского дацана Цынгунову по просьбе князя Э.Э. Ухтомского о раскрытии содержания напечатанных книг на тибетской и монгольской письменностях	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.30 Л.2-2 об.	

101.	07 марта 1887 г.	Отношение председателя Селенгинской степной думы Жамбалтарова ширетую Ацайского дацана о срочном предоставлении сведений о земельных участках лам	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.30. Л.7	
102.	14 марта 1887 г.	Отношение главного тайши Селенгинской степной думы Юмова ширетую Ацайского дацана о срочном предоставлении сведений о ламских землях	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.30. Л.9	
103.	1887 г.	Реестр исходящих писем Пандито Хамбо-ламы Восточной Сибири Дампила Гомбоева	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.30. Л.5 об.-6	
104.	[1887 г.]	Сообщение Пандито Хамбо-ламы Восточной Сибири Дампила Гомбоева ширетую Ацайского дацана Цынгунову о получении средств от 10-й части дохода дацана	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.30. Л.1	
105.	16 января 1888 г.	Отчет Ацайского дацана об имуществе за 1887 год, малых храмов (сумэ) и прочих предметов, принадлежащих дацану	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.30. Л.3-4 об.	
106.	08 марта 1888 г.	Предписание Пандито Хамбо-ламы Восточной Сибири Дампила Гомбоева ширетую Ацайского дацана Цынгунову о ликвидации по указанию Селенгинского окружного начальника незаконно установленных бумханов	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.68. Л.11-12	

107.	04 марта 1925 г.	Постановление собрания Центрального совета буддистов об избрании председателя и членов совета	ГАРБ. Ф.520. Оп.1. д.3. Л.10-10 об.	
108.	Без даты	Отношение ширетуя Ацайского дацана Цынгунова о предоставлении сведений о печатных досках (барах)	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.30. Л.8	
109.	Без даты	Разъяснение ширетуя Ацайского дацана Цынгунова о содержании напечатанных сочинений	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.30. Л.8 об.	
110.	Без даты	Примерный список казачьих душ, проживающих на правом берегу реки Бага Загустай	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.53. Л.3	
111.	Без даты	Отправленное сообщение даа ламой с отметкой о получении	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.53. Л. 3об.	
112.	Без даты	Конверт 11	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.53. Л.4	

113.	Без даты	Конверт	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л. 14 об.	
114.	Без даты	Из летописной хроники селенгинских бурят в 1830-1840-е гг.	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.10. Л.1-2	
115.	Без даты	Список прихожан –атаганов Ацайского дацана, проживающих у озера Табхар и по Чикою	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.23. Л.3-4 об.	
116.	Без даты	Список учеников 3, 4, 5-й роты атаганского полка, а также атаганского и подгородного родов прихода атаганского Ацайского дацана	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.14. Л.5	
117.	Без даты	Список имущества Ацайского дацана	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.28. Л.7-8	
118.	Без даты	Список спорных душ прихожан Ацайского дацана по родам	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.28. Л.11	

119.	Без даты	Ведомость прихожан Ацайского дацана, проживающих в местностях и булуках по западной, северной и восточной сторонам Гусиного озера с указанием рода, места проживания, булука, рода, количества по последней, 9-й ревизии, и прироста, а также расстояния от места проживания до Ацайского дацана	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.28. Л.18-19 об.	
120.	Без даты	Черновой список прихожан Ацайского дацана с указанием административной принадлежности, места проживания и количества домохозяйств	ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.32. Л.6	
121.	06 марта 1925 г.	Предписание председателя Центрального совета Пандито Хамбо-ламы Цыгунжапа Баниева, дид хамбо-ламы Мүнхэжапова и писаря (составителя) Очирова об отправке постановления (собрания) для заверения подписями	ГАРБ. Ф.520. Оп.1. Д.3. Л.9	
122.	08 марта 1925 г.	Приказ председателя Центрального совета по духовным делам буддистов Сибири Цыгунжапа Баниева о распределении собранного с народа дохода	ГАРБ. Ф.520. Оп.1. Д.3. Л.11	
123.	03 февраля 1926 г.	Сообщение Пандито Хамбо-ламы Восточной Сибири Данжи Мункожапова о вступлении на избранную должность Пандито Хамбо-ламы по решению 2-го съезда буддистов	ГАРБ. Ф.520. Оп.1. Д.3. Л.12	
124.	23 февраля 1928 г.	Подтверждение группы лиц о получении на свою ответственность всего имущества Иройского дацана	ГАРБ. Ф.520. Оп.1. Д.3. Л.12 об.	

125.	03 марта 1928 г.	Решение группы лам Иройского дацана об охране имущества	ГАРБ. Ф.520. Оп.1. Д.3. Л.13-15	
126.	21 сентября 1929 г.	Предписание страхового агентства 12-го участка о срочном сборе налога и заполнении платежных листов	ГАРБ. Ф.520. Оп.1. Д.3. Л.16	
127.	1929 г.	Заявление ламы Иройского дацана на имя православных Троицкосавского аймака об освобождении его от налога из-за отсутствия имущества	ГАРБ. Ф.520. Оп.1. Д.3. Л.16 об.-18	
128.	[1929 г.]	Из решения Иройского совета о срочном возвращении средств, полученных из последнего налогового сбора	ГАРБ. Ф.520. Оп.1. Д.3. Л.15 об.	
129.	1934 г.	Список лам Бултумурского дацана с указанием года и места рождения, звания, специальности, и недвижимого имущества за 1928-1933 гг.	ГАРБ. ФР.1993. Оп.1 Д.6. Л. 1 об.-10	

Handwritten Mongolian script on a document page. The text is written in a cursive style, typical of historical Mongolian manuscripts. There are several distinct sections of text, some starting with larger characters that might be titles or salutations. The ink is dark, and the paper shows some signs of age and wear.

№ 1
Распоряжение Иркутского наместнического правления Пандито Хамбо-ламе
Лубсану Жимбе Агалдаеву о разрешении строительства дацана в Загустае
№1562 **17 апреля 1787 г.**

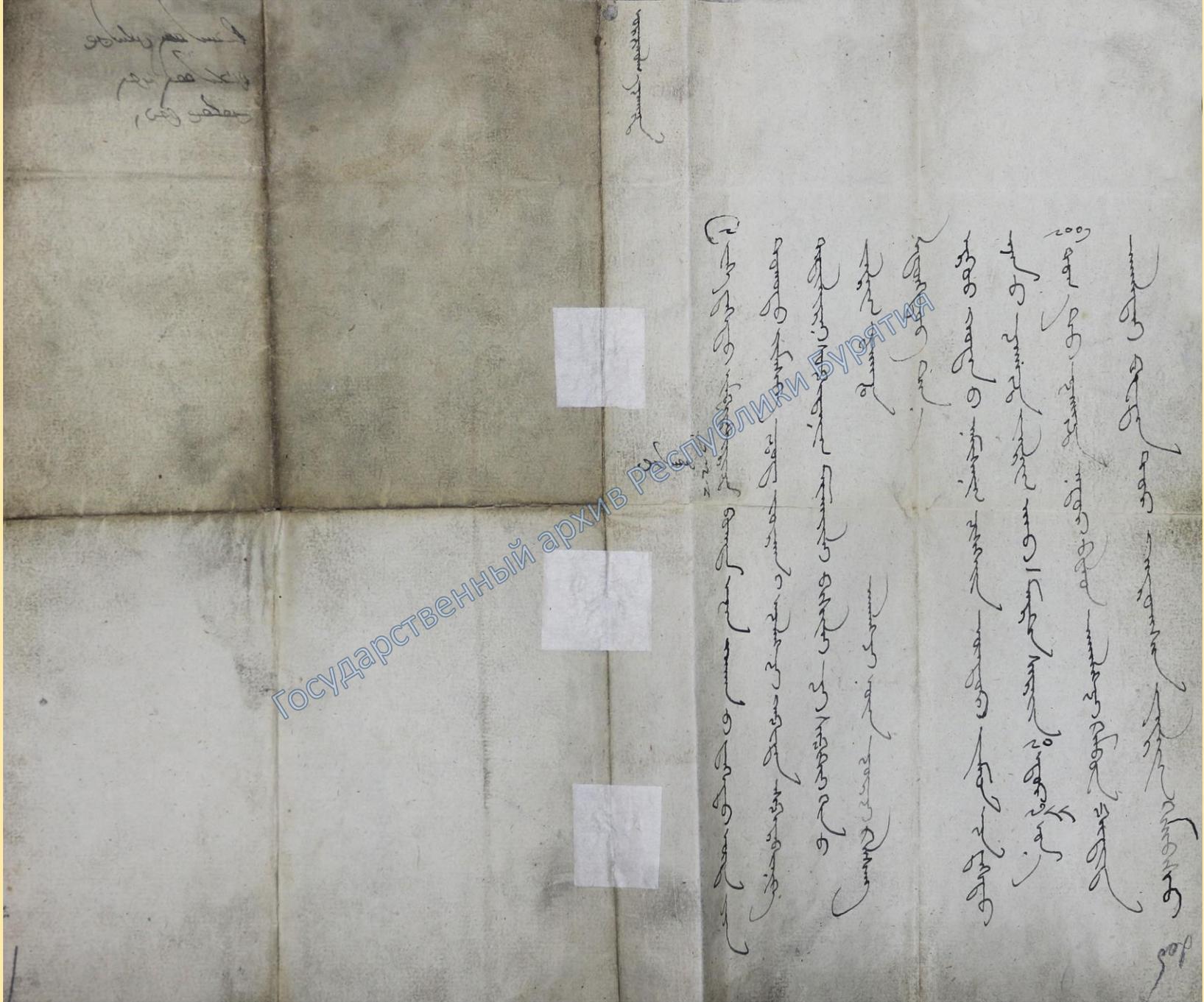
Тэдэ Ехэ дээдэ абай хуандай, бүхы ороние үбэршэлэн баригшин
 Эрхүүгэй наместниг правлениһаа Сэлэнгын зүүн гарта нүүгшэ 5 дацангай тэригүүн
 лама бандида хамба Жимба Агалдайнда.

Энэ рапортаар элирхэйлһэнь

Дотор ламанар ба шобанаргай ба сайднаргай зүблэлгөөр гуйһаншни болбол
 Сэлэнгын зүүн гарта Загустай гэжэ нютагта галай аюулһаа болоһон 2 дацан. Тэрэ
 болбол Хонгор агуулын Дэчин Рабжаа нэрэтэ, Түбдэн даржилин. Эдэ дацангуудые
 шэнэлэн барияа гэхэн, иимэ тула эндэхи наместниг правлени дотор тогтообо. Энэ
 тогтой сайднар ба нэн түрүүн баһа бэшэ ламанарай гуйлтые зүбшөөжэ, хоёр
 дасанай орондо нэгые зүбшөөбэ. Тэрэ тула энэ барилгые эдэнэй сунгаһан газарта
 Сэлэнгын зүүн гарта Жигустайда. Энэ тухайда үнгэрхэн 1786 оной мартын 24-нэй
 үдэртэ хэһэн шийдхэбэри тэрэ ёһоор майн 16 үдэр земсхын исправнигта
 эльгээгдэһэн бэлэй. Тиин тэрэ блама Агалдайн чамда саарһаар мэдээ үгэн айлдаад,
 мүн энэ мэтэ саазадаар земсхын исправниг болон Чита руу бламада мэдээ үгэбэй.

Апрелиин 17 үдэр 1787ондо
 Бодото дээрэ советник Федор Карасов
 Секретарь Ярошин Иросаму
 Кансиляраста Федор Тарасов

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.1. Л.1. Рукопись на монгольской письменности. Перевод В.Б. Дамбаевой

Handwritten text in the top right corner of the left page.

Handwritten text at the top of the right page.

Государственный архив Республики Бурятия

Main body of handwritten text in Arabic script on the right page, including several lines of text and a signature at the bottom.

№ 2

Распоряжение Пандито Хамбо-ламы Восточной Сибири Лубсана Жимбы
Агалдаева о назначении Галсана Лхундубуна цоржи ламой

20 марта 1788 г.

Дацанай хэрэгтэ бэшэгүүд энээн дотор бии.

Ехэ дээдэ император Богдо эзэн хаанай Дээдэ Удын тоото Земсхэ сүүд зургаани
эзэлэгшэ капитан исправниг титулярна советниг Михайли Василичи Сапитанинай*
зарлиг цааза

Лхундуб танаа.

Эрхүү хотоной намесничесхын үндэр яаманһаа Дээдэ эзэнэй цааза зарлиг ану
марта сарын 20-ной үдэр 1788 ондо 200 тоото цааза намда болон ахалагша Хамбо
бандида Агалдай бидэндэ гараһан зарлиг хэмэбэсү,

*ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.1. Л.2 об. Рукопись на монгольском письменности. Перевод
В.Б.Дамбаевой*

---

* Так в тексте

2
 1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...
 11. ...
 12. ...
 13. ...
 14. ...
 15. ...
 16. ...
 17. ...
 18. ...
 19. ...
 20. ...
 21. ...
 22. ...
 23. ...
 24. ...
 25. ...
 26. ...
 27. ...
 28. ...
 29. ...
 30. ...
 31. ...
 32. ...
 33. ...
 34. ...
 35. ...
 36. ...
 37. ...
 38. ...
 39. ...
 40. ...
 41. ...
 42. ...
 43. ...
 44. ...
 45. ...
 46. ...
 47. ...
 48. ...
 49. ...
 50. ...
 51. ...
 52. ...
 53. ...
 54. ...
 55. ...
 56. ...
 57. ...
 58. ...
 59. ...
 60. ...
 61. ...
 62. ...
 63. ...
 64. ...
 65. ...
 66. ...
 67. ...
 68. ...
 69. ...
 70. ...
 71. ...
 72. ...
 73. ...
 74. ...
 75. ...
 76. ...
 77. ...
 78. ...
 79. ...
 80. ...
 81. ...
 82. ...
 83. ...
 84. ...
 85. ...
 86. ...
 87. ...
 88. ...
 89. ...
 90. ...
 91. ...
 92. ...
 93. ...
 94. ...
 95. ...
 96. ...
 97. ...
 98. ...
 99. ...
 100. ...

Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 2

Та бол Хонгор агуулын Загустай газарай дацанда 6 отогой ноён цоржи боложо суутугай гэсэн зарлиг байна. Гадна 1 цоржи, 1 шинзадба, 1 гэггүй илүү бологсон байна. Тиймэ тулада та энэ дацанда Ганчжурун ном болон цоржи ёсье сайтар шудалан дааж яба тугай!

Дээдэ эзэндэ шүтэжэ этигэлүн тулада цоржи болон алиба номун ёсье сайтар хадагалтугай гэжэ Эрдэни шэрээтэ бандида хамба Жимба Агалдайн энээгээр намда захиража бидэ хоёр гараараа тиин табилсаад, минии тамга дарамуй.

Апрелин 3 үдэр 1788 оной.

Бодото дээрэ Бидологиин Абидан

Исправниг титулярна советник Михайли Басиличи Сапитин*

Ахалагша блама бандида хамба шэрээтэ Жимба Агалдайн даг табиба

ГАРБ. Ф. 517. Оп. 1. Д. 1. Л. 2. Рукопись на монгольской письменности. Перевод В.Б. Дамбаевой

---

* Так в тексте

Handwritten text in Cyrillic script, likely a manuscript or document. The text is written in a cursive style and is arranged in several columns. A diagonal watermark is visible across the page, reading "Государственный архив Республики Бурятия" (State Archive of the Republic of Buryatia).

№ 3

Постановление Иркутского губернского правительства о наделении землей русских, бурят, эвенков под хлебопашество

01 января 1818 г.

Ехэ дээдын цаазаар Эрхүүгэй губеринсхэ правительство дотор таряа үлэмжи үйлэдэхын ёһын тогтоол.

1-дүгэр, мүн Эрхүүгэй, Дээдэ Үдын, Доодо Үдын эдэ округ дотор ород таряашад посеэлшигууд ревизидэ ороһон дүүшын 2 десятина аргагүй тарюулмуй.

2-дугар, мүн Эрхүүгэй округ дотор таряанай газар элбэг тула хууһан буряад, хамнигадай агуу ябадалые мэдэхээр заншалаагүй тула, баһа зарим улас таряанда орожо 1 десятина тарюуламуй, таряанай газарые Дээдэ Үдын буряад амитанай эзэлһэн газар маша илангуута элбэг тула, баһа хайтар жэшээ байхые мэдэхээр таряанда орожо шадаагүй тула, дары дээрэ ревизидэ толгой болгоһой хагад хагад десятина тарюуламуй.

3-дугар, амитанай тоо гэжэ эдээнэй зургадугар ревизидэ ороһониие тооломуй.

4-дүгэр, дээрэ бэшэгдэһэн орос таряашан болон посеельщик буряад амитан олон энэ жэлдэ бэшэгдэһэн тулада, тэһе өөрын зэмсэг, өөрын хүрэнгөөр газар хахалажа, яарицаар гү али ороосоор аргагүй тариха хэрэгтэй.

5-дугар, таряашан улас али буряад амитан дааһан тоото газар хүрэнгэ хэжэ сайн залог газар хахала болохо амуй.

Иимэ туһаа тиимэ зэргэ тайлбари бэшэмуй. Орос буряад хэншые адали эдэ зоной бэшэгтэ арга бэшэ амар

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.6. Л.1. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...
 11. ...
 12. ...
 13. ...
 14. ...
 15. ...
 16. ...
 17. ...
 18. ...
 19. ...
 20. ...
 21. ...
 22. ...
 23. ...
 24. ...
 25. ...
 26. ...
 27. ...
 28. ...
 29. ...
 30. ...
 31. ...
 32. ...
 33. ...
 34. ...
 35. ...
 36. ...
 37. ...
 38. ...
 39. ...
 40. ...
 41. ...
 42. ...
 43. ...
 44. ...
 45. ...
 46. ...
 47. ...
 48. ...
 49. ...
 50. ...
 51. ...
 52. ...
 53. ...
 54. ...
 55. ...
 56. ...
 57. ...
 58. ...
 59. ...
 60. ...
 61. ...
 62. ...
 63. ...
 64. ...
 65. ...
 66. ...
 67. ...
 68. ...
 69. ...
 70. ...
 71. ...
 72. ...
 73. ...
 74. ...
 75. ...
 76. ...
 77. ...
 78. ...
 79. ...
 80. ...
 81. ...
 82. ...
 83. ...
 84. ...
 85. ...
 86. ...
 87. ...
 88. ...
 89. ...
 90. ...
 91. ...
 92. ...
 93. ...
 94. ...
 95. ...
 96. ...
 97. ...
 98. ...
 99. ...
 100. ...

Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 3

тарихын тула орос хүмүн дүүшын 2 десятина, хожомой буряад хамниган дүүшын 1 десятина, бэшэ буряад улас толгойн хагад десятина, газар хахалажа бэлэдхэхэ хэрэгтэй. Хойто жэлэй хабарай сагта тарихын тула мүн дээрэ бэшэгдэһэн тус тусагаар тоото газарые энэ мүнөө хахалажа бэлэдхэтүгэй. Тиимэ зэргээр толгойгоор орос хүмүн 2 десятина газар [...], мүн 2 десятина хойто хабар хаана залог хахалаад байха баймуй. Буряад хамниган 2 толгойгоор 1 десятина, зарим эндэхи буряад хагад таряад, хойто хабар тарихын тула мүн хагад десятина залог бэлэдхээд байха амуй. Иимэ зангаар жэл жэлдэ орос буряад хубита десятиная бэлэдхэжэ гүйсэд бэлэдхэжэ байха амуй.

6-дугар, бэшэгдэһэн жэшээтэ тариха газар хүрэг хүрэгөөр хубаажэ орос хүмүндэ 2-2 десятина, буряад хамниганда 1 десятина, эндэхи буряад хагад десятина хахалаад, дүүшэ толгой болобол тэрэнэй зон дотор хүмүн хүмүнэй аймагаар тоолохо угэй. Ород таряашан дерезбэн дерезбингээр тооложо, буряад хамниган хоёрые эсэгэ эсэгээрнь, али нютаг нютагарнь тооложо, тиимэ тула ахамад тэрэ дерезбингтэ тэды дүүшэдэ тэды десятина буряад буряад хамниган хоёрой тэрэ эсэгын тэды дүүшэ дүүшэ бий гэжэ мэдэхэ бүри даалгаһан жэшээтэ газарые таряашан дерезбниг дерезбингээр гүйсээхэ

ГАРБ. Ф. 517. Оп.1. Д.6. Л.1 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Олировой Г.Н.

2

Handwritten text in Cyrillic script, likely a list or account. The text is written in a cursive style and is partially obscured by a watermark. The watermark reads "Государственный архив Республики Бурятия" (State Archive of the Republic of Buryatia).

The text is organized into several columns, with some lines starting with a small circle or dot. The handwriting is dense and difficult to decipher in many places due to the cursive style and the watermark.

Продолжение документа № 3

Буряад хамниган 2 эсэгэ эсэгээр гүйсээхэ гээшэ [...] иимэ зэргээр шэнээтэй таряашан хүмүн болон буряад, хамниганшые өөрын аймагай дүүшэһээ үлэмжи таряа тарیداг олон хүдэлмэришэ зардам хүмун байгаад, эсэгэ дотор бии олон дүүшэтэй шэнээгүй аад, хүгшэн уласай, жэшээтэй газар дааха уласай тула, үлэмжээр хүрэтүгэй.

7-дугар, ородой дереэбниг болгоной, буряадай дереэбниг болгоной нууһанаар энэ тогтоолые хүлэжэ абанан дары түрэл олон зоноо суглуулажа, зүбшөөжэ, зонһоо сайн этигэлтэй уласые сайд баритугай. Тэрэ выборно сайднар ану эсэгэ эсэгэ дотор ревизиин тоогоор жэшээтэй хахад десятина тарихые гүйсээхын тула шэнээтэй шадалтай уласта газар хахалха, таряагаа түүхээр хубарилагсан эсэгэ эсэгын сайднарта энэ таряачинай олон үйлые бүтээхын тула үгтүгэй. Тэрэ сайд лүгэ дотороо шадалтай уластай жэшээтэ таряа тарихые выборно уласай хубааряар шиидхэнэн дары шангалан байхые хэлэтүгэй. Хэрбээ тэрэ сайд ану эсэгэ доторой выборно сайд уласай хубаари хэгсэн улашһаа 1-2 хүмүнэй үбшэн болбол, али буса гасаланаар дайралдажа жэшээтэ тарихи газараа үйлэдэхэ шадал үгэй гэбэл, тэрэ сагта дары суглаа хэжэ тэрэ ашар хэлээд, бүгэдээр зүбшэжэ, буса хүмүндэ даалгатугай.

8-дугар, жэл болон шэнын сагта эсэгэ дотор сугларжа мүн сайн выборно баритугай. Тэрэ сайн выборной сайднар нютагай жэлэй эсэгэ дотор эбдэрэнэн

*ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.6. Л.2. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Очировой Г.Н.*

Продолжение документа № 3

аймаг улас болбол мүн тэрэнэй хубаарита буса уласта тэгшэлэн хубаагаад, дэгүүбэри* үйлэдэхын тула ошоһон сайдта үгэтүгэй;

9-дугар, эсэгын выборной сайд тариха тариха шадалтай аймагта хубааһан хойно, үгытэй, шэнээгүй уласые удаха, баһа муу самуу уласые, таряа тариха найдалгагүй тиимэ хүмүнэй толгойе зургаан, тэрэнэй тариха таряе [...] тугай. Хойто жэлдэ сайн выборной улас мүн амитанай жэшээгээр байтар, хүдэлмэридэ үгтэһэн улас жэл дотор, хүмүндэ сайтар хамааха хүн булижа сайжарбал, харгажа, өөрын жэшээтэ таряагаа таритугай. Тэрэ зэргын улас ану тэрээндэ хүдэлмэрийн хүлэсэндэ бодожо өөрын бэээр тарихын тула хүрэнгэ үгтүгэй. Тэрээнэ тариха саг дээрэ үгтүгэй;

10-дугар, болосной голобанар, буряаднарай тайшаанар, отогой тэригүүнэр, жэжэ жэжэ жэшээтэ таряе али али зэргээр үйлдэжэ, байлуй гэжэ, эсэгэ эсэгын сайднарые шүүжэ шангалажа байха ёсотой. Хэрбээ Дээдэ ахамадһаа таряанай зүйлдэ тоогтооһон ушарые цуглаанаар барибал, тэдэ ноёд өөһэдөө бэе бээе даамуй. Тэдэ ноёд өөр дээрээ үйлэдэхэ хэрэгтэй. Дааһан амитанай үчихэ дурлахаар газар газарта сууһан цохомоор таряанай зүйлые үйлдэжэ цохом тарижа байдаг буюу, гэжэ эрихэ хэрэгтэй. Хэрбээ муу самуул залог жэшээтэ тэрихэ бэн гүйсэд таряагүй бол чангалаха хэрэгтэй. Зөмсхэ сүүдһээ ноёд ябажа буряадай нютагаар

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.6. Л.2 об. Ручпись на монгольской письменности. Перевод
Очировой Г.Н.

---

* дэгүүбэри - договор

22

Handwritten text in Cyrillic script, likely a list or account. The text is written in a cursive style and is partially obscured by a watermark. The watermark reads "Государственный архив Республики Бурятия" (State Archive of the Republic of Buryatia).

22

Handwritten text in Cyrillic script, likely a list or account. The text is written in a cursive style and is partially obscured by a watermark. The watermark reads "Государственный архив Республики Бурятия" (State Archive of the Republic of Buryatia).

Продолжение документа № 3

зайжа, тэдэнэй ноёдто таряанай зуйлые саглагжа захирха юм. Хабар намарай сагта сүүдэй ноёд арга буса дээрэ бэшэгдэһэн тогтоолоор цохом бүтээгдэжэ байна юм. Газар хахалагдажа, тэригдэжэ залог бэлэдхэжэ байна гу, гэжэ шүүжэ ябагдажал байна гэжэ мэдэхын тула тэригдэһэн залогой газарые хэмжэжэ үзэтүгэй. Тиигэжэ гэршэлһэние Земсхэ сүүдтэ мэдүүлтүгэй. Тэрэ сүүдээс гүберниин ахалагшада хүргэтүгэй.

11-дугар, энэ тэрихые ямаршые амитан али зэргээр үйлэдэжэ баймуй, тэрэниие гэршэлэн үзэхын тула, ахамад ноёд бэеһээ этигэлтэй ревизор ноёдые эльгээмүй. Тэдэнэй гэршэлэн үзэбэл голованар, тайшанар, сүүдэй ноёд, дээрэ бэшэгдэһэн таряанай ёсые хинангүй маша сула захирабал, тэдэ ноёдой бана жэл байдал зоние суخالдуулха, тайшаанар отогой түрүү сайд анх ноён хэрхэм үгэй болбол шангалан хоригдомуй. Бэшэ тайшаанар, ноёдуу түрүүнэр, ноён хэрхэмтэй болбол ёсо хуулиин шүүлтэдэ зургаанда үгтэмүй. Сүүдэй ноёд дааһан хэрэгүүдээ хинаагүй бол сүүдээс баригдамуй. Хэрбээ худалаар энэ тушаа мэдүүлэбэл мүн хуулиин шүүлтэдэ орожо үгэгтэмуй.

12-дугар, буряад амитанай бэсын таряанда хачин залхуу ябадали мэдэһээр байжа, таряанай шэнэ газари эзэлээд, абан үйлдэбэл, дээрэ бэшэгдэһэн тогтоол дотор алиба шалгаха ушары хэрэглэл үгэй. Таряану зүйлдэ эсэ шиидхэбэл тэрэ дээрэ, ахамад ноёд дээрэ эзэлэгсэн таряанай

*ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.6. Л.3. Ручпись на монгольской письменности. Перевод
Очировой Г.Н.*

Handwritten text in a cursive script, likely a historical document or manuscript. The text is written in dark ink on aged, slightly yellowed paper. The script is highly stylized and difficult to decipher without specialized knowledge of the language or dialect. The document is oriented vertically, with the text flowing from top to bottom. A faint watermark is visible across the center of the page, reading "Государственный архив Республики Бурятия" (State Archive of the Republic of Buryatia).

Продолжение документа № 3

газар сула орхибал, амитанай тушаал болон нэгэ сагта эзэлхэн газараа малтаха магад үгэй.

13-дугар, ами баража, дэрэбнигтэ буряадай эсэгэ дотор одоо сайдые тогтооһон жэшээһээ, үлэмжээр тэрихэ үйлэдэһэн ану, магад үгэй байжа бүтэхэ, тиимэ эрхим түрихэ үйлэджэ байха, бүгэдэ аймаг улас олон ину һууха, муу ябадалаас тэрихэ үйлэбэл, бүгэдэ зондонь түбэй илүү хүдэлмэри гараза байгсан буюу за, бэшэ тиимэ сагта ахамадай захирха ушар тэдэнэй дааһан сайднар тэрэ уласай бэшэгдэһэн зангаар шангалан захиртугай. Нэгэ, болбол зоной эбээр тэдэнэй толгойе 9-дугэр зүйлдэ бэшэгдэһэн зангаар буса сайн уласта толгойе барижа үгтүгэй. ханаа орожо дасарбал мүн табитугай.

14-дугэр, шэнэ засагаар (?) хахалагсан залог газарые орос буряад улас өөрын хүрэнгөөр таритугай. Оросун тэригүү сайдай захираха ушар, хэрбээ энэ хүмүн хаяха хүрэнгэ цохом үгэй бол, зоние цуглуулажа хушан, зоноос уриһаар хуушан таряанһаа гү, али намар тарихын тула сайн ургаһан таряанһаа уриһалжа үгтүгэй. Хүрэнгэ угэйн тула тэрихэ эсэ таригсан ба хэжэ нэгэдэжэ хүмүн шалтаглаха үгэйһээ, гадна тэдэниие дааһан нөөд шанга шүүлтэдэ оромуй.

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.6. Л.3 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Очилов Г.Н.

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...
 11. ...
 12. ...
 13. ...
 14. ...
 15. ...
 16. ...
 17. ...
 18. ...
 19. ...
 20. ...
 21. ...
 22. ...
 23. ...
 24. ...
 25. ...
 26. ...
 27. ...
 28. ...
 29. ...
 30. ...
 31. ...
 32. ...
 33. ...
 34. ...
 35. ...
 36. ...
 37. ...
 38. ...
 39. ...
 40. ...
 41. ...
 42. ...
 43. ...
 44. ...
 45. ...
 46. ...
 47. ...
 48. ...
 49. ...
 50. ...

Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 3

Хэрбээ үнэн ядаһан сагта эдэ жэлдэ ядаһан таряашанда ахамад ноёд эмхэжээс хүрэнгэ гаргажа үгэмүй.

15-дугар, таряашан хүмүн буряад улас ану засеента десятина газар хахалха ману эзэлэһэн газарта тиимэ зохистой газар олдохогүй, шалтаг гаргаха магадгүй. Тиин ахамад ноёд бүгэдэ Эрхүүгэй, Доодо Үдын, Дээдэ Үдын, энэ хрүгун* (округ) дотор таряанай газар ядажа нэгэ үчүүхэн газарта газар арилгаха ану магад тула, тиимэ шалтагые угтуулан зарлиг болгобошые гэм хүмүн тиимэ зэргээр шалтажа үгэ гаргабал, ахаматай ямаршые ушары урагша абахагүй.

Гэхэһээ гадна тиимэ шалтагаар баһа иин муе гаргаха тэрихэ үйлдэһэнээ далдарха мэтэ болоод, тиимэ хүмүни шангалан шүүлтэдэ үгтэмүй. Тиимэ уласи хорил үгэй. байһан сайд мүн торгуулида оролсохо амуй.

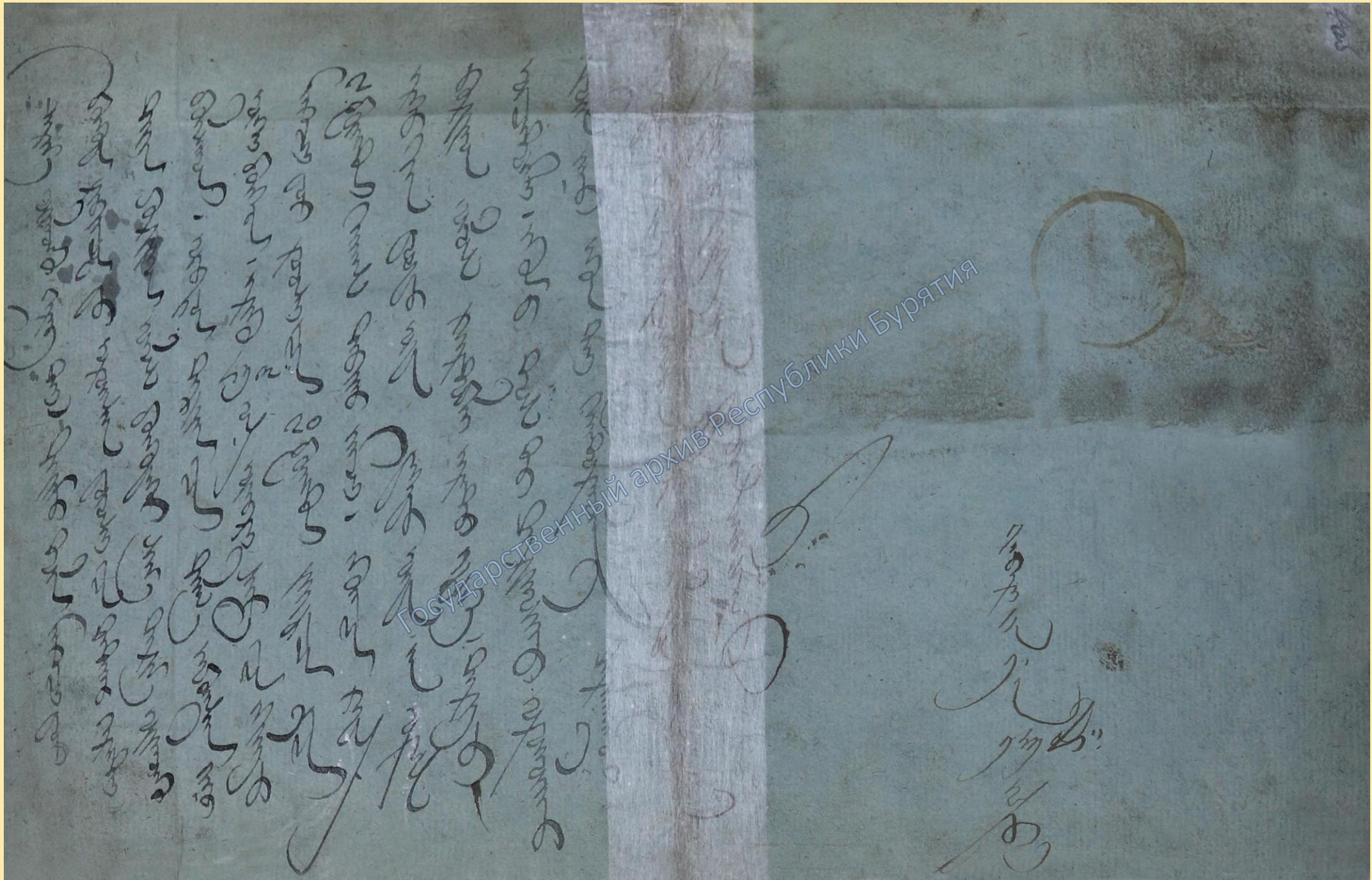
16-дугар, эдэ ахаматай хүдөөнэй буряадай ноёдто талханай зүйли шангалан ябаха зүйлээр тогтообо. Энээһээ гадна энэ жэл үнэрэһэн хойно газар хахалагдажа, тэрихэ таригдажа, шэнэ газар бэлдхэгдэж мэдүүлэгдэбэл, тиимэ сайд дээрһээ магтаал хайра хүртээхые ноёд мэдүүлэмүй.

17-дугар, эдүгэ запасной магази болгондо буряад уласһаа талха дүүшын тоогоос бү татуул. Тэрихэ үйлдэһэн тоото уласһаа татаха. Цохом хуули бол буряад уласай бүгэдэ дүүш бу[...]

СГБ. Ф.517. Оп.1. Д.6. Л.4. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Очировой Г.Н.

---

* хрүгун - округ

Handwritten text in Cyrillic script, likely a list or record, written in dark ink on aged paper. The text is organized into several vertical columns, with some entries enclosed in circles. The handwriting is cursive and somewhat difficult to decipher due to the age and angle of the page.

Государственный архив Республики Бурятия

Handwritten text in Cyrillic script located at the bottom right of the page, possibly a signature or a date.

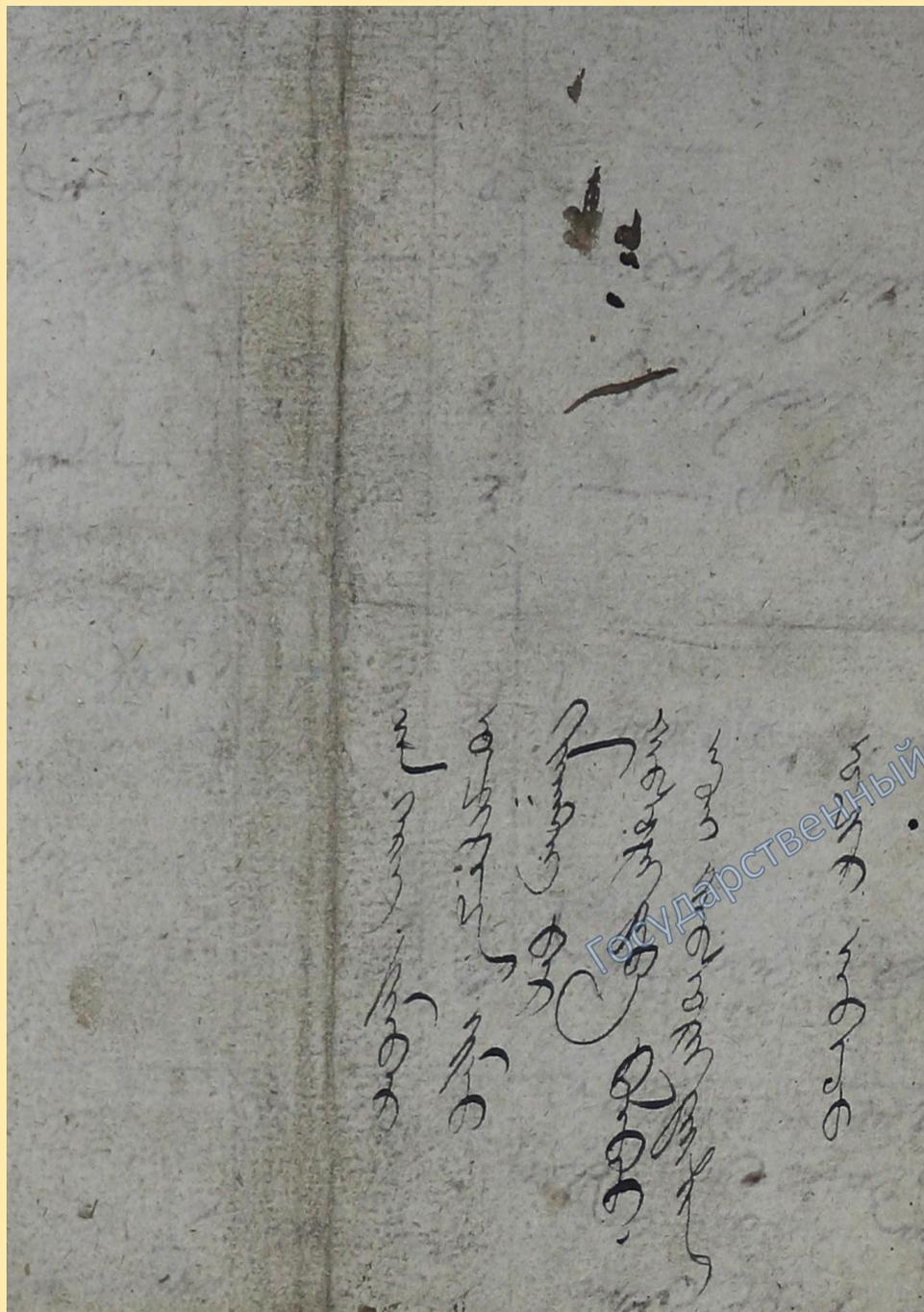
Продолжение документа № 3

тэрихэ үйлэдэхэ хэрэгтэй, тиймэ тула магазида бүгэдэ ревизидэ ороһон дүүшһээ татаха хэрэгтэй, тиин буряад улас бүгэдээр сэхэ түрихэ үйлэдхэ болоод, өөрын таряанһаа талха абһан ану угэй бүгэд, ерэхэ 813 оной ноябри сарһаа эхилэжэ магазида орооһонһоо 20 фунтэ, яарицаа 2 фунтэ хагад тариха амуй. Энээнһээ гадна Эрхүүгэй Доодо Удын, Дээдэ Удын орос буряад улас картообли нэрэтэ эдээ тариха үзэтүгэй, энээнэй туһада тарюулаха, ургуулаха зүйл ану энээнтэй хамтарагун тарааха.

Гинвариин 1 -на 1818 ону

*ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.6. Л.4 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Очировой Г.Н.*

Государственный архив Республики Бурятия

№ 4

Обращение депутата конторы Буина Торонна к собравшимся в Ацайской конторе о правильном заполнении формы разными сведениями по отправленному образцу

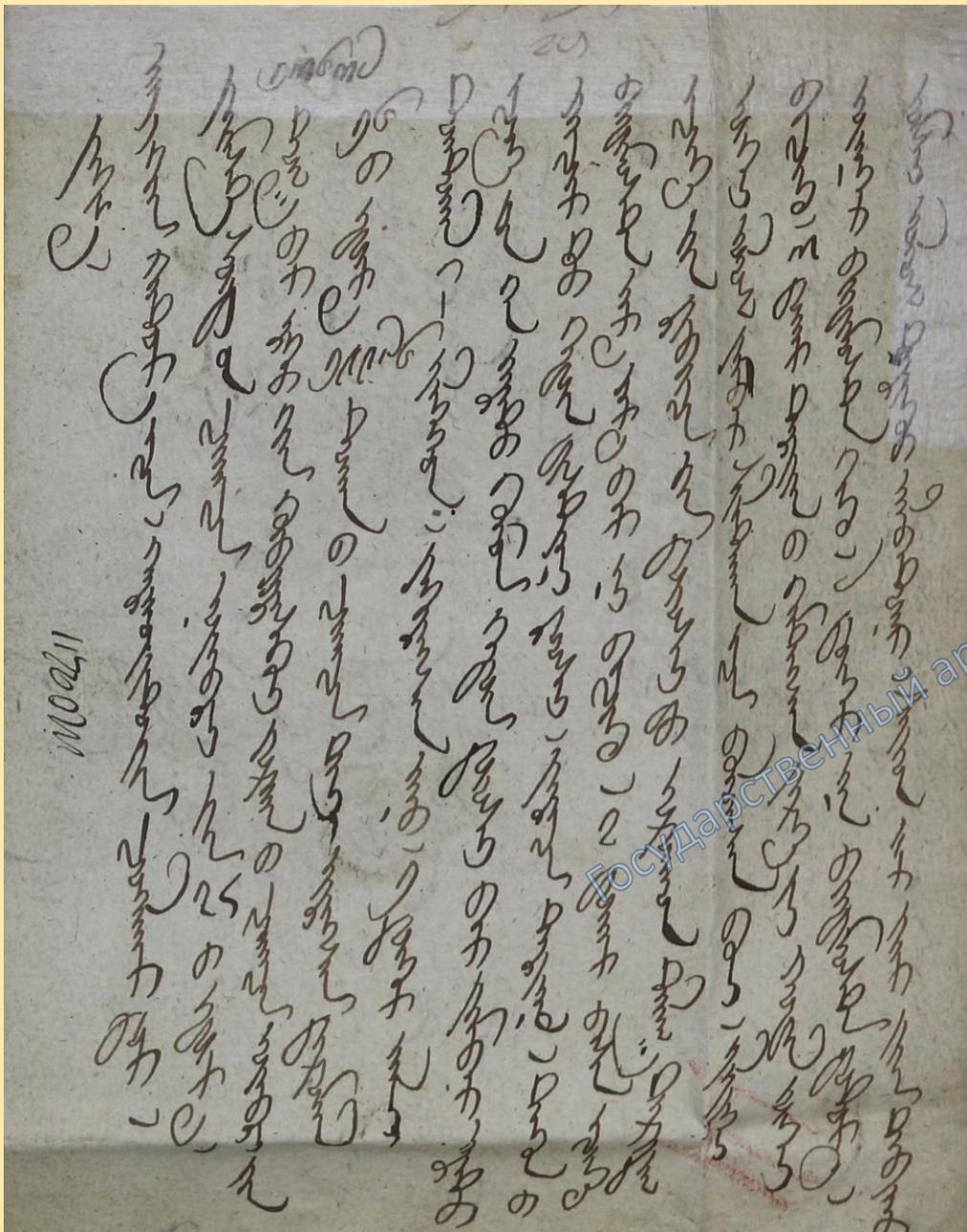
№ 3028

21 января 1818 г.

Захяя

Ацаин канторхоо сугларханарта, Земехэ сүүдэй цааса ноябриин 28-ну үдэр 1) 2634 тоогоор Эрхүүгэй гүбэринсхэ зургаанай цааса ноябриин 16-най үдэр 19976 тооной цаасатай ерэнэн дарамал тогтоол эльгээгээд, захираһан ану, 1-дүгэр, али эсэгын зон, хэн нэрэтэ хүмүн хэдэн дүүшээр, ямар нэрэтэ газарта, хэдэн десятина рооши, яарица тариһан. Тэрэнэй ведомости нэрэ нэрээрнь бэшэхэ, 2-дугар, баһа эсэгэ эсэгийн ревизийн дүүшэдэ ороходо талха тарйдаг үгэй улас ямар шалтагаанһаа болоһон бэ, эдээни бэшэхэ, 3-дугар, таряанай гэмтэнэн зэргые худал үгэй үнэхээр ведомости хэхэ, 4-дүгэр, энэ бедомости дотор номши улас, түрүү албатанар, сайднараар иин табиха

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.6. Л.5 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

Продолжение документа № 4

5-дугар, таряачин уласай нэрэ бэшэгдэгсэн зангаар үргэлжэ байдаг, бэшэ ехэ бага зэргээр тарیداг тула жэл бури списхэнь шэнэлэгдэхэ амуй.

6-дугар, энэ хэрэгыг үнэнээр хэхын тула земсхын ноёд буряадай сайднарта даалгаха.

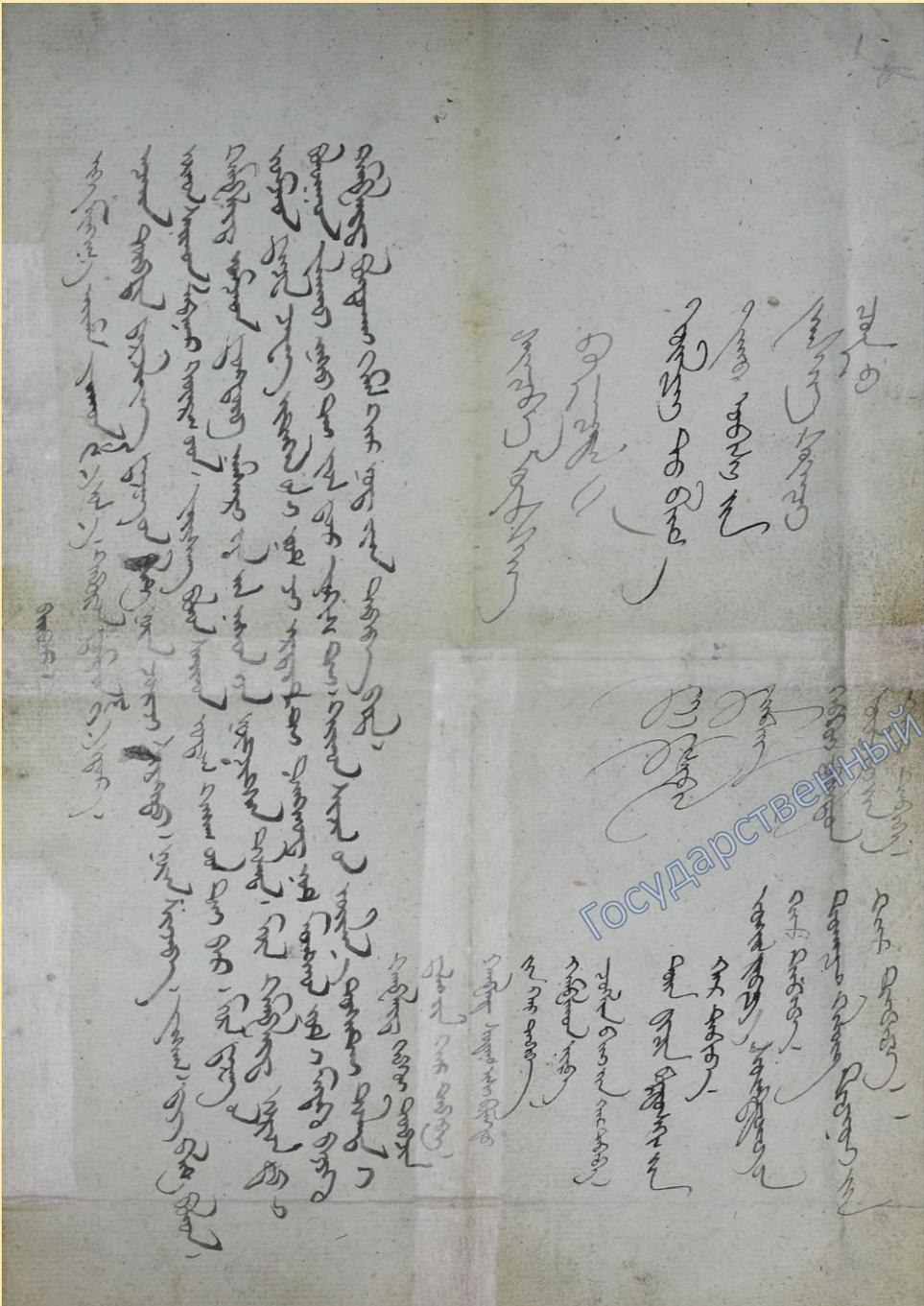
7-дугар, дээрэ хэлэһэн ёһоһоо хэн хүмүн алдабал, олоной суглаанда хууляар сохитугай гэнэ, тиимын тула сугларха гэр ану ушарыг өөрын хубита зондо тараагаад, дээрэ бэшэгдэгсэн 7 зүйл ёсыг алдалгүй бүтээхын, хинахын тула захиратугай та. Энэ хабарнаа хойшо энэ мэтэ бедомостиин жэл бүри канторода тушаажа байтугай та. Анхан жэшээ хэхын форма, энээгээр хамтаруулба.

Үбэлэй думдын 21-нэй үдэр 1818 ондо.

Депутат Буин Торой-ийн

Депутат Буин Торой-ийн

1819 он хабар барун харгана эсэгийн тариха рооши гуярица тариха нэрын бедомости	Зайсан Жигжид Бадмацэрин у	Бэшшчи Намсарай Соднорун	Нима Нихитын	Дүн хамта	Тарья таридагүй	баса
дүүшэ	12	3	3	000		
десятина	6	1	1	000		
посемной	1	4	0	0		
Ямар нэрэтэ хада, хүнды, гол, гориход Нэрын бедомости	Түүрхын хойноһоо урагшаа Хабсаранха горихоной итд					

№ 5

**Предписание Пандито Хамбо-ламы Восточной Сибири Данзана Гавана
Ешижамсуева ширетую Ацайского дацана Лувсан Ринчину Балсанову о
предоставлении отчета**

№ 162

06 октября 1824 г.

Байгал далайн үмэнэ талын бурыад

Бүгэдын главной блама бандида хамбаһаа

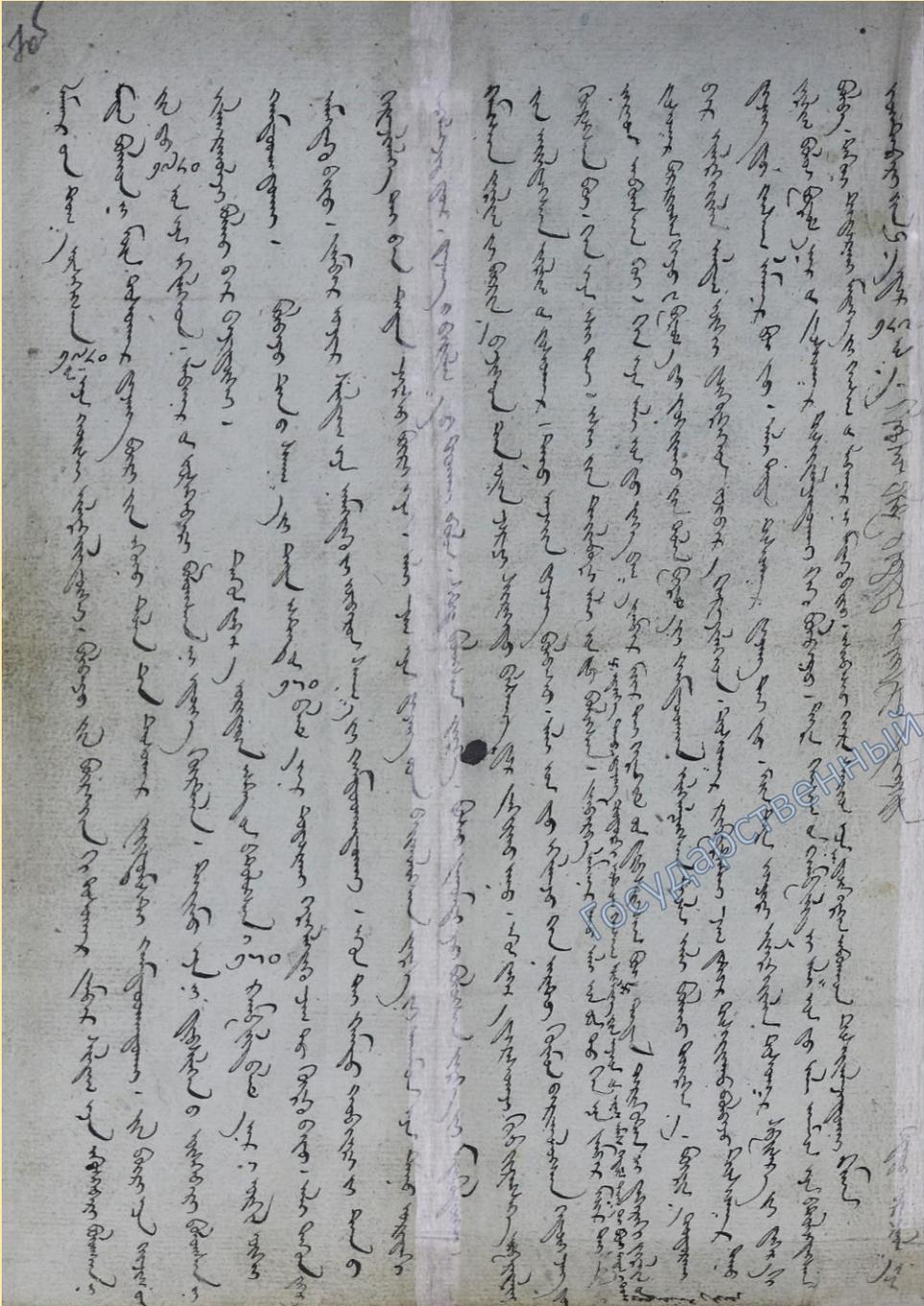
Атаганай 2-дугар Ацайн дацанай ахалагша цоржи шэрээтэ Лувсан Ринчин Балсану-да.

Эрхүүгэй Бүгэдын губернсхэ управлени нэгэдүүгэр отделени, 2-дугар шэрээ, Сентябриин 16-да 1824 ондо 528 тоотор Минии нэрэ дээрэ захиран бэшэһэниие октябриин 4-нэй үдэр гэхэниие, алибаа түргэнөөр тодорхой мэдээ элирхэйлхэ тухай.

Нэгэдүгэр, бүгэдэ дацангуудай тоо байгуулаһаниие тус тусгаарнь элирхэйлэ тугай, болбошье шулуун байна гү, али модон байна гү, али цагһаа хойшо, хэнэй бүтээһэн, али зэргээр цэнтэй хүрэнэн бэ. Болбошье, хэн нэртэһээ ашатай, али онууды барилганай тайлбари болоһон бэ.

Дацан болгоной үмэнэ байһан ламанарай тоо, хэрхэм мүн зэргые дэбшэгүүлэхээр хубаарилтугай, тэдээнһээ хэниие комплед бэ, хэн комплед бэшэ, бие элирхүүлүгэй. Алибаа гуйлгыешье тиймын тухайда, бүгэдэ бламанарай нэрэтэ, бүгэдын списхые хамтадхаха хэрэгтэй байна. Комплед болон компледһээ бэшэ хуваагууд түрэхөөр хэды насатайб, али цагаас иимэ нэрэндэ хамтадхаһан, ямар омогуудһаа, тэрэ болбол тайшанарай, зайсангуудай, старшинанарай болон бухы албатанаруудһаа байн гү, хэн нэрэтэ хүмүүнэй, хэн нэрэтэ омогой, эндэхи нэрэ ёһондо баталагдаһан бэ, тэрэ болбол бии гү, тэрэ болбол та хамба гү, ноён губернсхэ правительство гү, тэрэ ямар гурим байгуулаһан бэ, бламанарай дэбшэлгэ хэды тоотой байдаг бэ, эдэ дэбшуулгэхээ али алиньше ямар ёһоор бодомжологдодог бэ. Тэдээниие сайн гурирмаар бламанарай дэбшэлгэ хэды тоотой байдаг бэ? Эдэ дэбшэлгээ али алиньше ямар ёһоор бодомжологдодог бэ. Тэдэнэй сайн гурирмаар эдэ мэдээ бүтээхын тула энээнтэй 2 зүйлэй форма хамтадхабай. Отделени болбол таниие али элирхэйлэжэ, тодорхойложо эриһэн зарга, танда этигэнэ би. Болбошье гомдол хамтадхые илүү дээрэ үзэгдэхүгэй бээ. Ушарнь та өөрын харюусалгын дэбшүүлгэ дэбшүүлгы

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.8. Л.7. Ручпись на монгольской письменности. Перевод В.Б. Дамбаевой

Продолжение документа № 5

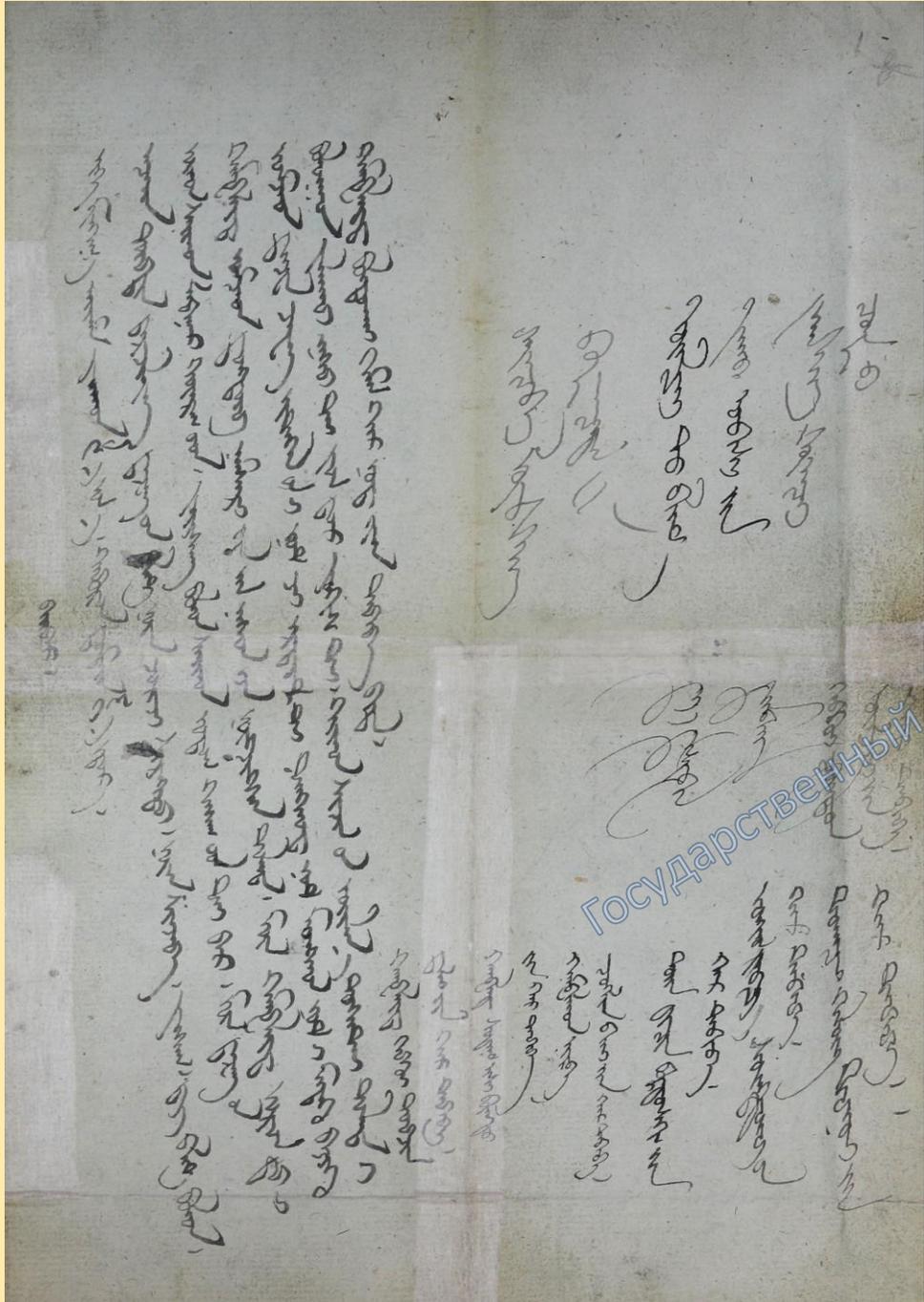
Ламанарай тоо үсхэнэн 1780 онһоо элрхэйлэтүгэй, болбол жэл бүринхи тусагаар ямар шалтагаанһаа үүсхэбэри болоһоной мэдээ болгониие, мүн тусагаар дацан бүрин, энэнэй тула та тусагаар ведомости хамтадхаха тугай.

Жэл буриинһөө хойшо жэлдэ 1780 онһоо эхилээд, ламанарай үүсхэбэри болоһониие илгаруулажа болохоор бэшэтүгэй. Тэрэнэй дээрэ урданай штадай баталаһан 150 комплед бламанарые орхингуй хамтадхатугай. Болболшые танай ханае тэдэ штадай 150 бламанар тодорхой хэрэглэгдэхэ сагта хүрэхэ гу, али тэрэниие нэмэгдэхэ буюу, ямар ушар шалтагһаа нэмэгдэхые өөрын ханае хамтадхатугай. Энэнэтэй хамта хубаариие танай гэршэлгэтэйгээр тэдэ саарса бүриһөө, али сагһаа дацангууд байгуулаһан зэргые ахамадһаа танай урдахи ахалагшида, дацан барилгын тухай болон штад болоһон зэргэ, эшэ юумэдыешые болоһон зэргые мэдүүлэтүгэй, энэн зарлигые бүринэ бэшээд, та ноён цоржи шэрээтэ Балсанда захида агу, энэн дээрэ дурасагши губернскэ правлениин айлдаһан зарлигай ёһоор тацай Ацын дацан болбол алишые ондо эхилжэ, хэн нэрэтэ хүмүүн барюулаһан, хэды цэн хүрэнэн бэ, хэнһээ эхитэй, эшын тайлбари али ондо болоһон, ямар бламанар али онуудта хэнһээ ямар мүртэй нэрэ абаһан бэ, хэнһээ али ондо ехэ бага ямар мүртэй хэрхэмүүд дэбшиһэн бэ.

Эдэ танай дацан доторхи хасаг үглигын эзэдэй эрэ, эмэ хэды тоотой бэ, тэдэнэй тоо. Тэдэ тэрэ мэтые дээрэхи зарлигай ёһоор бүридхэн хэжэ, 2 формада зохёохын тула формые хамтарган эльгээлсэһэн тула, али болохо түргэна, бурина тодорхойгоор элрхэйлэн, алдангуй дүүргээд, өөрөө гэршэлээд, тусагаар рапортоотой саг дотор тушааха болбол тусагаар танай дацанда хасаг бламанар бии гу, али тэдэн тусагаар дацантай гу, мүн тэрэ 4 ушарые элрхэйлэн, тусагаар списхые дээрэхи зарлиг болон формануудай ёһоор тушаалсатугай гэхэ болбошые, тэрэ хасагай компледи али ондо, али ахамадһаа баталагдаһан болбо, тэрэниие тодорхой мэдээе хасагун бламанар мэдэхэ гу, үгы бол хара сайдааснь дүүрэн абаад тушаалса тугай хэмээн

Октябрийн 6-най үдэр 1824 он Главной блама бандида хамба Заяягийн, бодотһоо оршуулагдаба.

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.8. Л.7 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод В.Б. Дамбаевой

№ 6

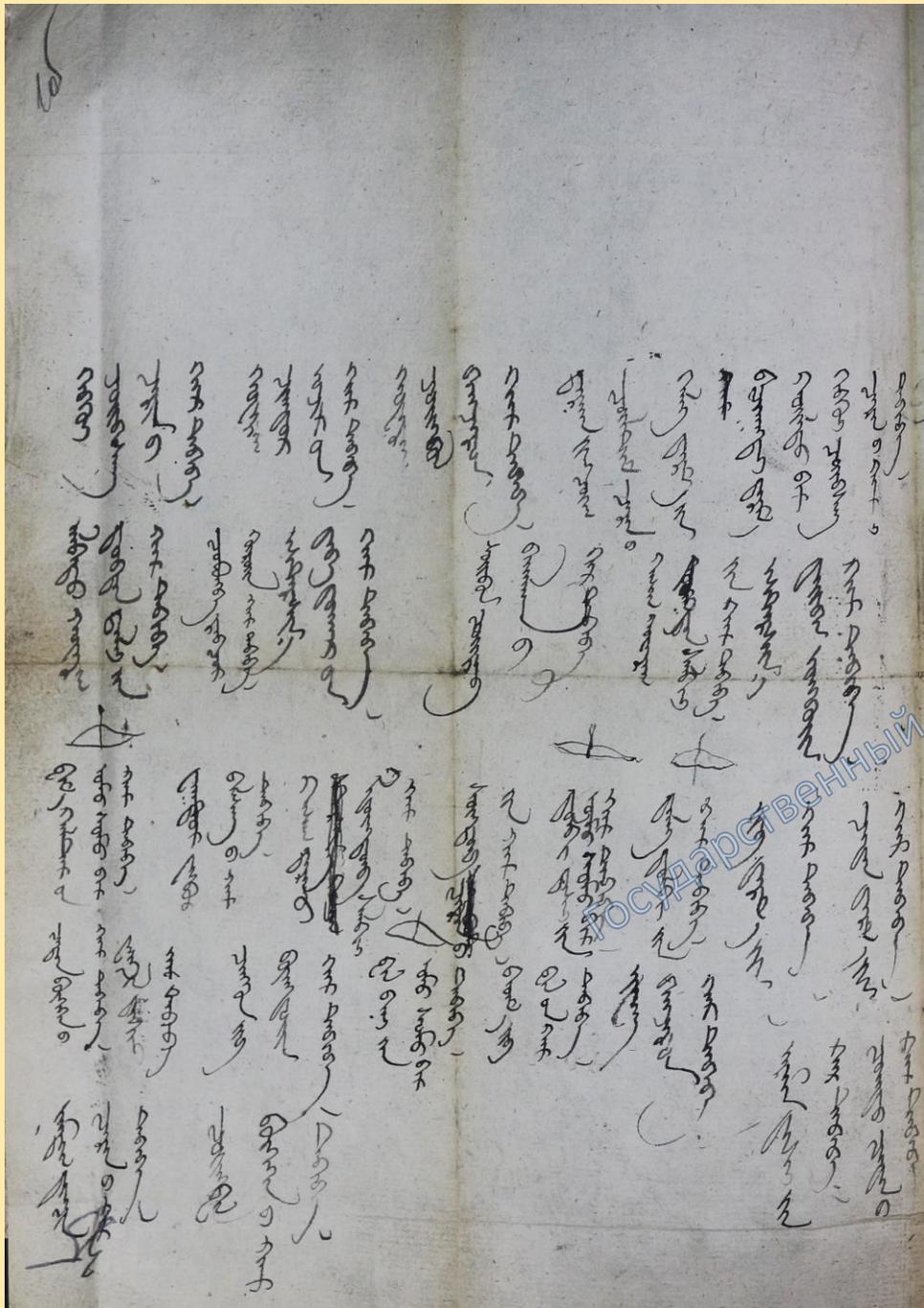
Решение лам и прихожан Ацайского дацана об избрании комплектным умзад ламой Дэнжин-Цэвана Итэгэлова вместо умершего Дондуба Намсараева 13 апреля 1827 г.

Нэгэ мянга найман зуун 27 (?) ондо хабарун думдын 13 үдэр

Ацаин Түбдэн даржилинг дацан-у бламанарай цоржи шэрээтэ, ноён шинзаба, засаг, даа блама болон ноёд, сайд, бламанар, хуварагууд, зайсан болон, сайд отог хасагуудтайгаар, мүн дацанай комплед умзад Дондуб Намсараин энэ насанһаа нүгшээн тулада, мүн комплед орондонь умзад Дэнжин Цэвану Итэгэлүн, номчи эрдэмтэй, тангад ном, монгол номи мэдэхэ, бэшэхэ болоһон залуу насатай, зондо зохистой, хиид цаажанай үйлэдэ тусатай тулада комплед болотугай хэмээн гарнуудаа табибай.

Дунзадба Лувсан Борхойцэрину, цайта блама Вамба Убшин, Ванчиг Цогчин, даа Дашибал Дамбаин, гэгбуй Чогдон Улзэйн өөрөө гараа табиба. Комплед гэгбуй Дүбчин Далайн гар табиба. Чоглон Байин гар табиба. Тойн Дэчин Бордошхиин гар табиба. Охил Рабжаа Сүндүбүн гар табиба, иогочи Гэлүн Донойн гар табиба.

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.8. Л.1. Рукопись на монгольской письменности. Перевод В.Б. Дамбаевой

Продолжение документа № 6

Гэбгуй Чойбсан Цэрину гар табиба, хувараг Чагдур Очирун гар табиба, хувараг Чонхур Базарун гар табиба, дархан Жигжойн, Чултум Цэцэну бэшээчи Дарма гуйлгаар Чойван Цэрэну гар табиба, албата хувараг Добдан Далайн гар табиба, цойбонба Рабжуур Хориин гар табиба, старшина Дабаа Дугарун гар табиба, чойбан Чойроб Бахлахану гар табиба, хасаг хувараг Юндэн Славиин, старшина Дайван Омбоин, Бим Халтарун, Ому сомугаар гар табиба, Вагдур Дамбу Балсану, хасаг дархан Лһүндүб Сэлбэчин гарнуудаа табиба, Сундуй Цэрэнэй, Долби Доноин Ому Саму гар табиба, Дэлиг Дамбиин, Жаб Дармаин, Цэдэн Дармаин, Цэдэн Бухаин, Ванзил Дабаин, Нэгүнжаб Буянтуин гарнууда табиба, Пэл Ваноин Ому Саму гар табиба, Балмажаб Пэлэну гар табиба, Иван Банзарун гар табиба Арман Дашиин, Цогто Цэлэну, Намдаг Лэнжин Цэдэнүүгээр гар табиба, Чоймпол Бухэхэну гар табиба.

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.8. Л.1 об. Рукотись на монгольской письменности. Перевод В.Б. Дамбаевой

The image shows a handwritten document in Mongolian script, likely a list or a record. The text is arranged in several columns, with some lines starting with small symbols or characters. The paper is aged and shows some wear and tear. The handwriting is dense and cursive, typical of traditional Mongolian script.

Продолжение документа № 6

Хатигану зайсан Баяндай Буянтуин, зайсанда сунгагдахан Дугар Лхүндүбүүн, Дашуухиин Чанха Юмсүнү Лойван Будаин гарнуудаа табиба, Бату Абаин, Табун Умбуин, шэрэгшэ Омбуин Цэдэн Сүндүбүн, Чултим Гомбоин, Сабидай далайн, Балган Хорхочиин гарнуудаа табиба, Албата Цэдэн Бахлахану гуйлтаар Цэнгужаб Буянтуин гар табиба, Албата Галдан Догшину, Цдэб Буянтуин гуйлиаар Ому Сому гар табиба, Олзо Дашиин ном сумада гар табиба, Ганжуур Торхотуин, бэшээшэ Дондолун, Жамбал Жамбалун, Дамба Ивану гар табиба, Дэлиг Цэдэнү Жамбал Лэлигн – эдэнэй гуйлтаар бэчээчи Бату Сүндүбүн гар табиба, Соном бал гар табиба, Санжай Далайн гар табиба.

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.8. Л.2. Рукотись на монгольской письменности. Перевод В.Б. Дамбаевой

Государственный архив Республики Бурятия

Handwritten text in vertical columns on the left side of the page.

Handwritten text in vertical columns on the right side of the page.

Государственный архив Республики Бурятия

<p>Handwritten notes in the bottom-left corner, including a signature and some illegible text.</p>	<p>Handwritten notes in the middle-left column, including a signature and some illegible text.</p>	<p>Handwritten notes in the upper-middle-left column, including a signature and some illegible text.</p>	<p>Handwritten notes in the upper-left column, including a signature and some illegible text.</p>	<p>Handwritten notes in the bottom-right column, including a signature and some illegible text.</p>	<p>Handwritten notes in the middle-right column, including a signature and some illegible text.</p>	<p>Handwritten notes in the upper-middle-right column, including a signature and some illegible text.</p>	<p>Handwritten notes in the upper-right column, including a signature and some illegible text.</p>	<p>Handwritten notes in the bottom-right column, including a signature and some illegible text.</p>	<p>Handwritten notes in the middle-right column, including a signature and some illegible text.</p>	<p>Handwritten notes in the upper-middle-right column, including a signature and some illegible text.</p>	<p>Handwritten notes in the upper-right column, including a signature and some illegible text.</p>	<p>Handwritten notes in the bottom-right column, including a signature and some illegible text.</p>	<p>Handwritten notes in the middle-right column, including a signature and some illegible text.</p>	<p>Handwritten notes in the upper-middle-right column, including a signature and some illegible text.</p>	<p>Handwritten notes in the upper-right column, including a signature and some illegible text.</p>
--	--	--	---	---	---	---	--	---	---	---	--	---	---	---	--

Государственный архив Республики Бурятия

№ 7

**Список малых храмов 2-го Атаганского Түбдэн даржилинг дацана с
указанием их стоимости, количества верующих и места их жительства
1831 г.**

Списхэ Бүгэдэ буряад шажантанай главной блага бандида хамба шэрээтэ Жимцу-ин мэдэлэй Атаганай 2-дугар Түбдэн даржилинг дацан түруулэн тойрогсон бага сүмэдүн нэрэс болон дацангун доторхи сэрхү зураг бурхад улаган юм тэригүлэн тахилун алиба жэмсэг болон чимэг тэригүтэн мүнгэн цэн хамтадхаад, мүн дацану хамжаата мүргэлүн үглигын эзэд нутаг хасаг эрэ эмэ дүүшэын тоознээнээс дорогши элрхэй бии. 1831

Дасангуудай тоо		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Ямар бурханай нэрэтэ сүмэд бэ	Молон дацан	Түбдэн дарж илинг	Шөгэму нин	Аюушин сүмэ	Гүрри гүн сүмэ	Мангла нин	Найдану сүмэ	Димчог сүмэ	Догш Чагд Хүрдэн дун сүмэ		
Дацанай тус тусагаарун доторхи гадархиин мүнгэн цэниие хамтадхаба	түх эриг	23175	450	400	600	975	825	525	950	475	1150
Энээн дотор мүргэлтэ үглигын эзэдүн эрэ эмэ дүүшын тоо	мүнгэ										
Али отог хасаг уд бии бэ	эрэс	150		33		44	75	17			250
	эмэс	177		41		51	16	19			310
Башаад Дондогун 4 эрэ дүүшэ, [...]	Атаган			подг ород но		Атагану 2-дугар	4дуг ар сомо ну	5дуг ар	Хамба ламын даагсан дасангун жимын сэн 29525 түхэриг		
Башаад Дондогун нэгэ эрэ, нэгэ эмэ дүүшэ [...]						1831 ондо Нийтэ дасангун сэн сагаанаар 8 мянган 435 солхооб 71 мүнгэ хахаса бии					

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.9. Л. 1-1 об. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Очировой Г.Н.

№ 8

Список атаганов 2, 4 и 5-го полка, находящихся в ведении Пандито Хамболамы Данзана Гавана Ешижамцуева

1832 г.

Списхэ. Байгал далайн үмэнэ талын бүгэдэ буряад шажантанай главной блама бандида хамба Ешижамцуин мэдэлэй атаганай Ациин дашангун хамжаата атаган поолун(полкын) 2,4,5-дугар сомодой 1832 оной списхэ

Дасанай хэрхэмтэ зэргын хүндэтэ ламанар	насан	сахил нууд	али ондо хэрхэмдэ дэб шигсэн	энэ сахил али ондо абагса мзад	ямар угтай бэ, сайдай гү, албатын уу	Али отог хасаг бэ
Нэрэ омогууд						
Рандул Дарайн	74	гэлүн	1814	1805	Хасагун хүү	Атаган поолун 2-дугар сомону комплед
Цэрин Насуин	36	гэцүл	1828	1830	Полун хуу	Мүн сомону комплед
Гарма Сампилун	38	гэцүл	1824	1824	хасагун	2-дугар сомону хасаг
Рабжаа Лхүндүбүн	44	гэцүл	1821	1813	хасагун	Мүн сомону хасаг
Дэнжин Лхүндүбүн	30	банди		1811	хасагун	Мүн сомону хасаг
Рабжаа Базарун	27	банди	1828	1817	хасагун	
Цэвэн Сэмпэлүн	26	банди	1830	1817	хасагун	
Лувсан Намдагун	20	банди		1823	хасагун	
Дашипэл Байрун	18	банди		1823	хасагун	
Чойван Нансуин	48	гэцүл		1824	хасагун	
Дамчой Юмсун	52	гэцүл		1824	хасагун	2-д сомону штабной
Даши раблан Ацайнхин	17	банди		1825	хасагун	2-л сомону подростха
Лувсан дондуб Мүнгхэйн	15	банди		1823	хасагун	Мүн сомону подростха
Гандуе Цэбэлэу	14	банди		1823	хасагун	Мүн сомону подростха
Лодой Рамжурун	14	банди		1830	хасагун	
Даши Вамбуин	14	банди		1830	хасагун	
Дондуб Ацайнхин	13	банди		1830	хасагун	

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.9. Л.2. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

Продолжение документа № 8

Гэлун Донойн	46					Хасаг хувара гууд 29 бии
Чоймпэл Намдагун	42					
Хүгчин Сүндуйн	15					
Сунраб Сүндүбүн	16					
Рундуй Цэдэнү	13					
Чойбсан Дондогун	46	тахилчи				
Добчин Даржаагун	42					
Рабдан Ивану	29	тахилчи				
Цэдүб Зоригтуин	17	сойбун				
Рабжуур Увашинн	56	гэбгүй				
Чойдүб Цибагун	72					
Цэдэн Доржи Зоригтуин	16					

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.9. Л.2 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Очировой Г.Н.

Государственный архив Республики Бурятия

№ 9

Список 14 комплектных лам 2-го атаганского рода с указанием их звания и должности

1832 г.

Спискхэ. Бүгэдэ буряал шажантану главной блама бандида хамба шэрээтэ Дэнжин Гаван Ешижамцуин мэдэлүн 1832 оной атагану 2-дугар Ацайн дацангун 14 компилед ламнарун нэрын спискхэ, энээнһээ доошо элирхэйлбэ						
Дацанай хэрхэмтэ зэргэну ламанар	хэрхэм	насан	сахил	али ондо энэ байгсан хэрхэмдэ дэбшигсэн бэ	энэ сахил али ондо абагсан	ямар угтай сайдун юу, албата
НЭРЭ ОМОГУУД						
Дэнжин Ринчин Балсану	блама шэрээтэ цоржи	62	гэлүн	1817	1813	
Лувсан Зүндүй Боржоогин	шинзава	62	гэлүн	1814	1813	
Гончиг Цэринү	засаг	53	гэлүн	1814	1813	
Дашипэл Дамбаин	даа	48	гэцүл	1814	1813	
Зүндү Юмцэрэну	нансо	58	гэлүн	1814	1830	
Агван Ёсторун	гэбгүй	58	гэцүл	1795	1813	
Добчин Далайн	гэбгүй	48	гэцүл	1823	1825	
Цэван Этигэлүн	умзад	39	гэцүл	1824	1833	
Содном Еши Буянтуин	умзад	32	гэлүн	1821	1823	
Рабжаа Игнашхин	зодба нирба	58	гэцүл	1827	1813	
Цоглин Байин	зодба нирба	57	гэцүл	1815	1813	
Намчод Балсану	гурумба тухилчи	61	гэцүл	1824	1813	
Даржаа Дармаин	дуганчи	52	гэцүл			
Лопил Батуин	жима	36	гэцүл			
14 комплектных лам						

УАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.9. Л.3. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

№ 10
Список служащих Ацайского дацана

11 марта 1832 г.

... отогун зарим албата хуваарагуудун нэрын списхэ энээнээс дорогши элирхэйлбэ 1832 он

Дацангун хэрхэмтэ зэргэнү хүндэтэ ламанар	насан	сахил	али ондо бэшэгсэн хэрхэмдэ дэбшэгсэн	одоо сахил али ондо абагсан	ямар угтай сайдун юу албатын	али ондо хасагун бэ
Нэрэ омогууд						
Вампил	23	банди		1824	албатын	Атаган
Майдарун						
Дагба Гэрэлүн	17	банди		1824	албатын	
Цэдүб пэл Бардуин	15	банди		1828	албатын	
Димцог	29	банди		1828	албатын	
Габлиин						
Содба Жабун	16	банди		1828	албатын	
Даши Ганжурун	17	банди		1828	албатын	
Ниндаг	19			1830	албатын	
Чойжабун						
Галдан	16			1830	албатын	
Чойнпэлүн						
Даш дондүб	13			1830	албатын	
Галдану						
Чойдүб Халзану	67	гэцүл	1817	1813	албатын	подгородна
Галдан	48	гэцүл	1817	1824	албатын	подгородна
Бардоошин						
Дублан	42	гэцүл	1821	1824	албатын	нодгородна
Убашиин						
Содба Линцэнү	15	банди		1828	албатын	подгородна

Албата дацанарун тоо 34, комплеэртэ 48. Хабарун эхин сарын 11 үдэр 1832 он

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.9. Л.8. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

№ 11

Список 18 обучающихся подгородного и атаганского 2, 4 и 5-го полков в Ацайском дацане

1832 г.

Списхэ. Бүгэдэ буряад шажантану главной блама бандида хамба шэрээтэ Эшижамцуин мэдэлүн атагану Ацайн дацанда хамжаата атаган отогуудун подгород болон атаган поолун 2, 4, 5-дугар сургуулиин убашинарун нэрийн списхэ. 1832 он.

Нэрын омогууд	наса	сахил	энэ сахил али ондо абагсан	ямар угтай, сайдун, албатын	али отогун хасаг бэ	
Лхундуб Согтоин	12	убаши	1830	албатын	атаган	
Самдан Бадмаин	12	убаши	1830	албатын	х	
Юмжаб Цэдэну	11	убаши	1830	албатын		
Данба Самдану	11	х	1829	албатын		
Даши Жамбалун	12	х	1829	албатын		
Доржи Байнцарун	12	х	1829	албатын		
Донжид Олзойн	9	х	1830	албатын		
Дондуб Цогтоин	8	х	1830	албатын		
Дагба Насуин	12	х	1830	албатын	подгородна	
Лнасүрүн Дэмбэрэлүн	12	х	1830	албатын	х	
Намдаг Сахьяану	10	х	1830	албатын	х	
Табахай Сахьяану	9	х	1830	албатын	х	
Цэдэнэши Цэримпэлүн	13	х	1829	албатын	Хасагун 2-дугар сомону	
Намхай Арбидун	12	х	1829	хасаг	мүн сомону	
Лубсан Баирун	12	х	1829	хасаг	мүн сомону	
Балбар Юмжину	9	х	1830	хасаг	мүн сомону	
Цэрин авчиг Цэбагу	1-	х	1830	хасаг	4-дугар сомону	подроска
Цэримгэл Булгданн	9	убаши	1830	хасаг	5-дугар сомону	подроска

Сургуулиин 18 хуварагууд, 1832 ондо хабарун эхин сарын 11 үдэр гара списхэ

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.9. Л.9. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

№ 12

Список почетных лам 2-го атаганского рода Ацайского дацана

1832 г.

Список. Бүгдэ буряад шажантану главной блага бандида хамба Дэнжин Гаван Ешижамцуин мэдлүн 1832 оной атагану 2-дугар Ацайн дацангун атагану албата хуварагууд болон мүн дацанда хамжагдаха подхол?						
Дацавай хэрхэмтэ зэргэну хүндэтэ ламанар	хэргэцүлхэм	насан	сахил	Али ондо энэ байгсан хэрхэмдэ дэбшигсэ	Одоо сахил али ондо абагсан	Ямар угтай, отогой Сайдун, албатын
Нэрэ омог						
Данби Убашиин	жүдбэ	58	гэлүн	1825	1820	Албата атаган
Цүлтэм Цэринү	үлзэйтэ	65	гэцүл	1810	1824	албата
Чойдон Үлзэйн	гэбгүй	29	гэцүл	1821	1830	албата
Рабжур Гүрүин	Чойбун тахилчи	44	гэцүл	1817	1824	х
Дэчин Бүхэгэнү	умзад	58	гэцүл	1817	1824	
Чойван Балсану	мэдээчи	48	гэцүл	1818	1823	
Дампил Дармайн 1831 ондо үхэбэ	мэдээчи	-		-	-	
Гончиг Айлчидагун	мэдээчи	43	гэцүл	1824	1830	
Чойдуб Боржигин		41	гэцүл	-	1830	
Чигдур Очирун	жима	36	гэцүл	1830	1824	
Лочин Ванбуин	умзад	24	гэцүл	1828	1830	
Дэчин Лһүндүбүн	тойн	33	гэцүл	1817	1830	Зайсанай хүү
Одсар Гарбаин	сойбун	34	банди	1821	1811	
Чойраб Баглану	жинсуг	30	банди	1828	1811	
Ойдуб Гонбуин		51	гэцүл	-	1792	атаган
Чоймпэл Банзарун		44	банди	-	1803	атаган
Чойжин Олзойн		50	банди	-	1803	атаган
Цэдэндоржи Чойжабун	дуганчи	34	банди	1828	1811	атаган
Цэван Цэдэнү	нирба	29	банди	1828	1811	атаган
Лодонсамдан Доржиин	жинчуг	28	банди	1828	1811	атаган
Дамба Буянтуин	тахилчи	20	банди	1830	1817	Зайсанай хүү
Дагба Буянтуин	дуганчи	19	банди	1830	1817	албатын

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.9. Л.3 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

№ 13

Список хуvaraков 2-го атаганского рода с указанием их возраста и звания

1832 г.

Гэлүн Донойн		47	гэцүл		1824	Хасагунн хүү 4-д сомону штабной
Чоймпэл Намдагун		43	банди		1823	4 хасагун штабной
Хүгчин Сүндуйн		16	банди		1824	подросха
Сунраб Сүндүбүн		17	банди		1824	подросха
Рундуй Цэдэну		14	банди		1828	х
Чойбсан Дондогун	тахилчи	47	банди	1821	1803	5-дугар хасаг
Добчин Даржаагун	43	43	банди		1803	Мунг сомону хасаг
Рабдан Ивану	тахилчи	30	банди	1824	1811	X хасаг
Цэдүб Зоригтуин	сойбон	18	банди	1811	1824	X хасаг
Рабжуур Увашиин	гэбгүй	57	гэлүн	1817	1832	5-дугар сомону штабной
Чойдүб Цибагун		73	банди		1813	хасаг
Цэдэн Доржи Зоригтуин		17	банди		1814	5-дугар сомону подросха
						Хасаг хуvaraгууд 29 бии

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.9. Л.4 об. Рукотись на монгольской письменности. Перевод
Очировой Г.Н.

№ 14

Список 14 комплектных лам Ацайского дацана

1833 г.

Эрхуу мужин бүгэдэ буряад шажантану главной блама бандида хамба шэрээтэ Дэнжин Гаван Ешижамцуин мэдэлүн 1833 оной атагану 2-дугар Ацайн дацангун 14 компилед ламнарун тоону списхэ							
Дацанай хэрхэмтэ зэргэну ламанар	хэрхэм	наса н	сахил	али ондо энэ байгса хэрхэмдэб шитсэ	энэ сахил али ондо абааб	ямар угтай, сайдун юу албата	
Нэрэ омог							
Дэнжин Ринчин Балсану	блама шэрээт цоржи	63	гэлүн	1817	1813	албата	
Лувсан Зүндүй Боржоогин	шинзава	63	гэлүн	1814	1813	албата	
Гончиг Цэринү	засаг	54	гэлүн	1814	1813	албата	
Дашипэл Дамбаин	даа	49	гэцүл	1814	1813	албата	
Зүндү Юмцэрэну	нансо	59	гэлүн	1814	1830	зайсану хүү	
Агван Ёсторун	гэбгүй	59	гэцүл	1795	1813	зайсану хүү	
Добчин Далайн	гэбгүй	49	гэцүл	1823	1825	албата	
Цэван Этигэлүн	умзад	40	гэцүл	1824	1833	албата	
Содном Еши Буянтуин	умзад	33	гэцүл	1821	1823	Зайсану хүү	
Рабжаа Игнахиин	зодба нирба	59	гэцүл	1827	1813	албата	
Цогдиин Байин	зодба нирба	58	гэцүл	1815	1813	албата	
Намчод Балсану	гурумба тахилчи	62	гэцүл	1824	1813	албата	
Даржаа Дармаин	дуганчи	53	гэцүл	1816	1824	албата	
Лопил Батуин	жима	37	гэцүл	1824	1824	албата	
14 комплед ламанар							

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.9. Л.5. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Очировой Г.Н.

№ 15
Список служащих хуvaraков Атаганского и
Подгородного родов Ацайского дацана

1833 г.

Списхэ. Эрхүү мужин бүгдэ монгол буряад шажантану главной блага бандида хамба шэрээтэ Ешижамсуин мэдэлун атагану Ацайн дацану албата хуварууд болон мүн дацанда хамжаата подгородна обогой зарим албата хуваруудун нэрын списхые энээнээ доошо элрхэйлэбэ. 1833 он

Дацану хэрхэмэ зэргүндэ ламанар	Нэрэ обогоуд	наса	сахилнууд			али ондо байгсан хэрхэмдэ дэбшигсэн	Энэ сахил али ондо абагсан	Али отогун бэ
Жүдбэ	Замби Убашиин	59	гэлүн			1825	1820	Атаган
үлзэйтэ гэгбүй	Цултим Цэринү Чойдан Улзэйн	66 30		гэцүл		1810 1821	1824 1830	Атаган Атаган
цобонбо умзад	Рабжур Гүруин Дэчин Бүхэгэнү	45 59	гэлүн			1817 1817	1832 1832	
мэдээчи мэдээчи	Чойван Балсану Гончиг Айлчидагу	49 44	гэлүн		гэцүл	1818 1814	1832 1830	
мэдээчи	Чойдүб Боржигану	42		гэцүл		1832	1830	
Жима умзад	Чигдур Очирун Лочин Вамбуин	37 25		гэцүл		1830 1828	1824 1830	
тойн	Дэчин Лһүндүбүн	34		гэцүл		1817	1830	
сойбан	Одсар Тарбаин	35		гэцүл		1821	1811	
жинцуг	Чойраб Бахалану	31		банди		1828	1811	
	Ойдүл Гонбуин	52		банди		1822		
	Чойнпэл Банзарун	45				1803		
	Чойжин Олзуин	51		банди			1803	
дуганчи	Цэдэндорж Чойжабун	35		банди		1828	1811	
нирба	Цэван Цэдэнү	30		банд и		1828	1811	
Жинцуг	Лодон Доржиин	29		банд и		1830	1817	
тахилчи	Дамба Буянтуин	21		банди		1830	1817	Атаган
дуганчи	Дагба Буянтуин	20		банди		1830	1814	

	Вампил Майдарун	24		банди			1824	
	Дагба Гэрэлүн	18		банди			1824	
	Цэдэб пэл Бардуин	16		банди			1824	
	Димцог Габрилийн	21		банди			1828	
	Содба Жабун	17		банди			1828	
	Даши Ганжурун	18		банди			1828	
	Ниндаг Чойжабун	20		банди			1830	
	Галдан Чоймпэлүн	17		банди			1830	
	Дашидондүб Галдану	14		банди			1830	
Зүдбэ лама	Чойдүб Гасану	68		гэлүн			1817	1813
Тахилчи	Галдан Бартоошхи	49		гэцүл			1817	1824
дуганчи	Дубдан Убашиин	43		гэцүл			1821	1824
	Содба Лигдэнү	16		банд и				1828

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.9. Л.5 об. - 6. Рукoпись на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

<p>Handwritten notes on the left margin, including characters like 'ま', 'あ', 'い', 'う', 'え', 'お' and various symbols.</p>	ま	あ	い	う	え	お	か	き	く	け	こ	さ	し	す	せ	そ	た	ち	つ	て	と	な	に	ぬ	ね	の	ひ	ふ	へ	ほ	ま	み	む	め	も	や	ゆ	よ	ら	り	る	れ	ろ	わ	を	ん					
	ma	a	i	u	e	o	ka	ki	ku	ke	ko	sa	shi	su	se	so	ta	chi	tsu	te	to	na	ni	nu	ne	no	hi	fu	he	ho	ma	mi	mu	me	mo	ya	yu	yo	ra	ri	ru	re	ro	wa	wo	nn					

Государственный архив Республики Бурятия

№ 16

Список учащихся подгородного и атаганского 2, 4 и 5-го полков атаганского рода Ацайского дацана

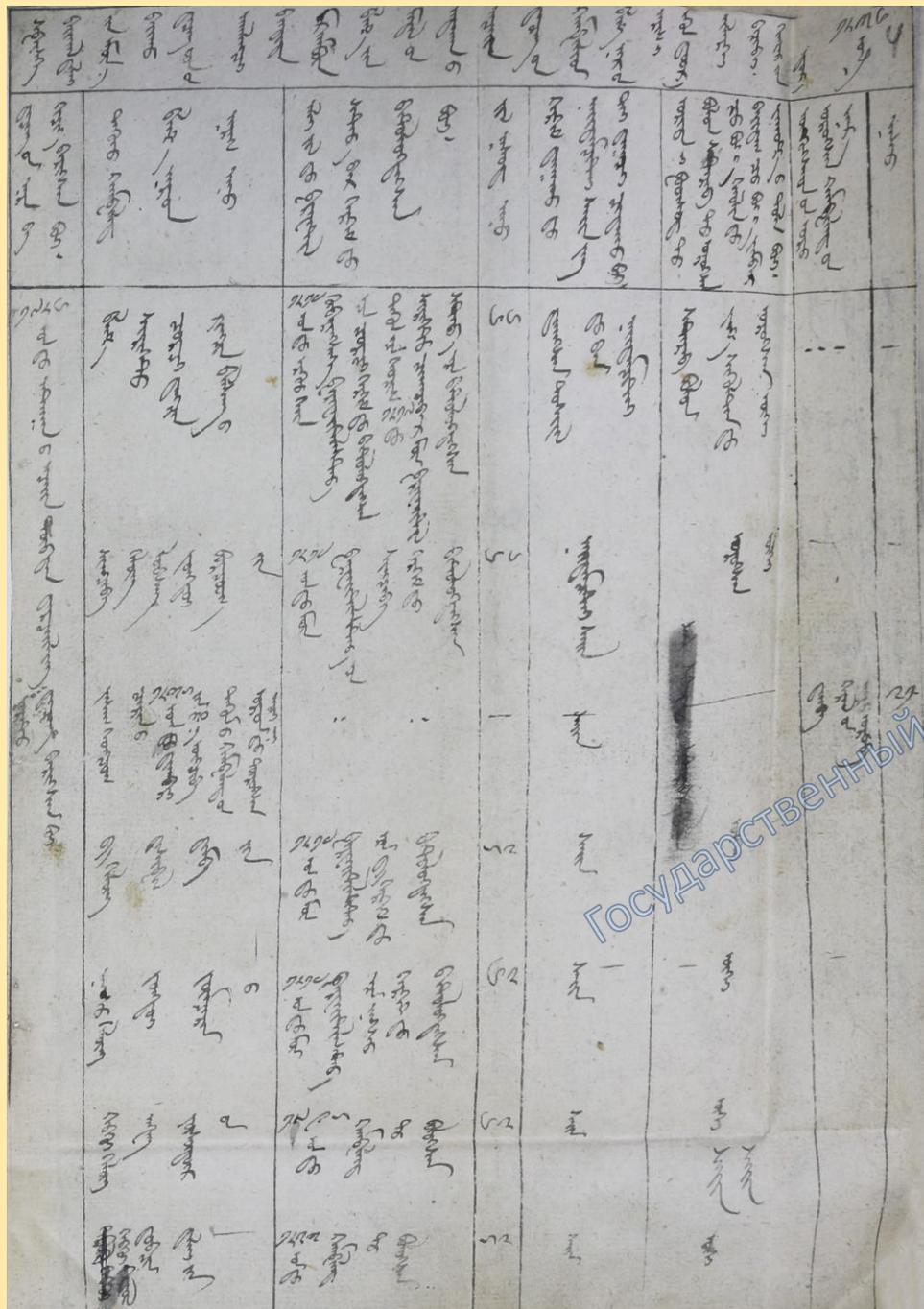
1833 г.

Спискx. Эрхүү мужийн Бүгдэ буряад шажантану главной блага бандида хамба шэрээтэ Ешижамцуин мэдэлүн атагану Ацайн дацанда хамжаата атаган отогуудун подгород болон атаган поолун 2,4,5-дугар сургуулийн убашинарун нэрийн спискx. 1833 он

Нэрын омогууд	наса	сахил	Энэ сахил али ондо абагсан	Ямар угтай, сайдун юу албатын	Али отогун хасаг бэ	
Лхүндүб Согтоин	13	убаши	1830	албатын	атаган	
Самдан Бадмаин	13	убаши	1830	албатын	х	
Юмжаб Цэдэнү	12	убаши	1830	албатын		
Данба Самдану	12	х	1829	албатын		
Даци Жамбалун	13	х	1829	албатын		
Доржи Байнцарун	13	х	1829	албатын		
Донжид Олзойн	10	х	1830	албатын		
Дондүб Цогтоин	9	х	1830	албатын		
Дагба Насуин	13	х	1830	албатын	подгородна	
Лнасүрүн Дэмбэрэлүн	12	х	1830	албатын	х	
Намдаг Сахьяану	11	х	1830	албатын	х	
Табахай Сахьяану	10	х	1830	албатын	х	
Цэдэнешин Цэримпэлүн	13	х	1829	албатын	2-дугар сомону	Подгородна
Намхай Арбидун	13	х	1829	хасаг	Мүн сомону	
Лубсан Баирун	13	х	1829	хасаг	Мүн сомону	
Балбар Юмжинү	10	х	1830	хасаг	Мүн сомону	
Цэрин ванчин Цэбагун	11	х	1830	хасаг	4-дугар сомону	подгородна
Цэримпэл Булгадаин	10	убаши	1830	хасаг	5-дугар сомону	подгородна

Сургуулийн хуварагууд 18

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.9. Л.7. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

№ 17
Список комплектных лам Ацайского дацана

01 января 1834 г.

Байгал далайни үмэнэ байха дацангуудай ахалагша бандида хамба бламын мэдэлэй атаганай Ацайн дацанай комплед ламанарай нэрэнүүд энээн дотор элирхэй бэшэбэ. Гинвари үдэр 1834 он.

Дасанай нэрэ Хэды ондо баригсан	Компле Ламнарай нэрэ	Али ондо хэрхэм Баталагсан бэ	Жэл Насан	Хэрхэм дэ найдам тай гу	Урда сүүлтэб олон штраф	Үнгэрсэн ондо комплед орогсон	насан
1786 ондо атаганай Ацайн Түблэн даржайлиг дацан баригдасан	Лама шэрээтэн жингийн Балсану	1814 ондо Эрхүүгэй губерпранительства ас цоржи	66	найдам тай	орогсон үгэй		
	Шинзадба гэлун Дувсан Зүндүй Боржохин	1814 баталагда ба		Даасан тушаал даа найдам тай	сүүд штрафа ороогуй	Дагба Гэрэлун оробо	21
	Засаг Гончиг Цэрэнү 1835 ондо нугшэбэ, орондо ачинь						
	Даа ДашпилДамбаин	гэлун	52	сайн	үгэй		
	Нансо Зүндүй Юмсэрэнү		62	сайн	үгэй		
	Гэбгуй Юсдэрүн	гэлэн Агван	62	сайн	үгэй		
	Гэбгуй Добчин Далайн		52	сайн	үгэй		

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.11. Л.4. Рукопись на монгольской письменности. Перевод В.Б. Дамбаевой

Handwritten Mongolian script table with columns for names, dates, and other details. The script is in vertical columns, reading from right to left. The table is divided into several rows, each containing multiple columns of text. The first column on the right contains names, the second contains dates, and the third contains other details. The text is written in a cursive style.

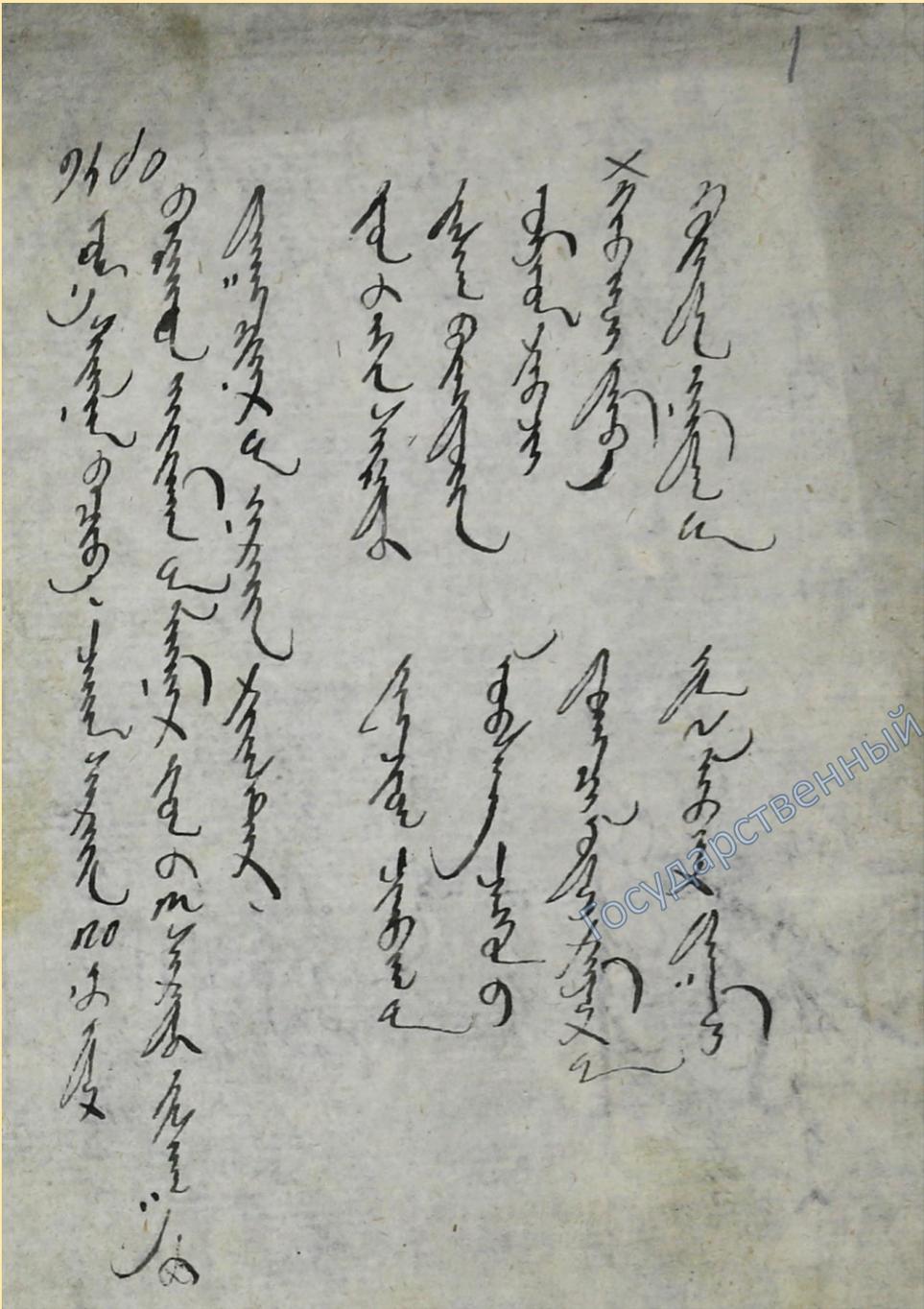
Продолжение документа № 17

Гүрүмбэ гэцүл Цэванг Этигэлүн	1824 ондо комплеэд	43	найдамжитай сайн	орогсон үгэй
Умзад гэцүл Содном Еши Буянтуин	1821 ондо компледтэ	36	сайн	үгэй
Жидба нирба Рабжай Игнашхин	1827 ондо компледт	62	сайн	үгэй
Жидба гэцүл Цоглин Баниин	1825 ондо компледт бологсон	61	сайн	үгэй
Жидба гэлүн Занби Уваагину	1835 ондо компледтэ	62	сайн	үгэй
Дуганчи гэцүл Даржай Дармаичи	1816 ондо компледтэ	56	сайн	үгэй
Жима гэлүн Лопил Багуин	1824 ондо компледт бологсон	40	сайн	үгэй

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.11. Л.4 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод В.Б. Дамбаевой

Государственный архив Республики Бурятия

1

№ 18

Именной реестр лам западной части для распределения служебных обязанностей на три летних месяца

[20 февраля 1840 г.]

1840 ондо шэнэлэн бэшэбэ. Сагаан харын 20-ной үдэр баруун аймагай ламанар зунай 3 нарада жасаагай даагшанарай нэрын рейэстэр

Зунай эхин нарада

засаг Буянтын,

умзад Рабжаа,

*гэбгы Дамба,

гүнтэн Намдагай

Ванчиг Цэцэгэй

Лубсан Дэнгүүнэй,

Луганша Лодой Рамжуурай – эдэ 7 лабанар даана

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.15. Л.1. Рукопись на монгольской письменности. Перевод

Ж.Б. Бадагарова

100
 1. 蒙古の歴史
 2. 蒙古の地理
 3. 蒙古の文化
 4. 蒙古の政治
 5. 蒙古の経済
 6. 蒙古の宗教
 7. 蒙古の言語
 8. 蒙古の文学
 9. 蒙古の美術
 10. 蒙古の音楽

11. 蒙古の交通
 12. 蒙古の外交
 13. 蒙古の教育
 14. 蒙古の科学
 15. 蒙古の法律
 16. 蒙古の社会
 17. 蒙古の家庭
 18. 蒙古の婚姻
 19. 蒙古の葬儀
 20. 蒙古の祝儀

Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 18

Дунда һарада даагшанар

даа лама Дашапэл

дархан Дэчин

шобомбо Рабдан

умзад Лодон

мэдээшэ Чойжин

жэнсэг Галдан

Нанзад Батын

эдэ 7 лабанар дунда һарада даана

Һүүл һарада даагшанар

үлзытэ Жодбо Жэмбэ(?)

гүрэмбэ Цэваан

үлзытэ Шиираб

умзад Лочин

гэбгы Чойнпил

х жэнсэг Түбдоржо

Дондоб Балданай

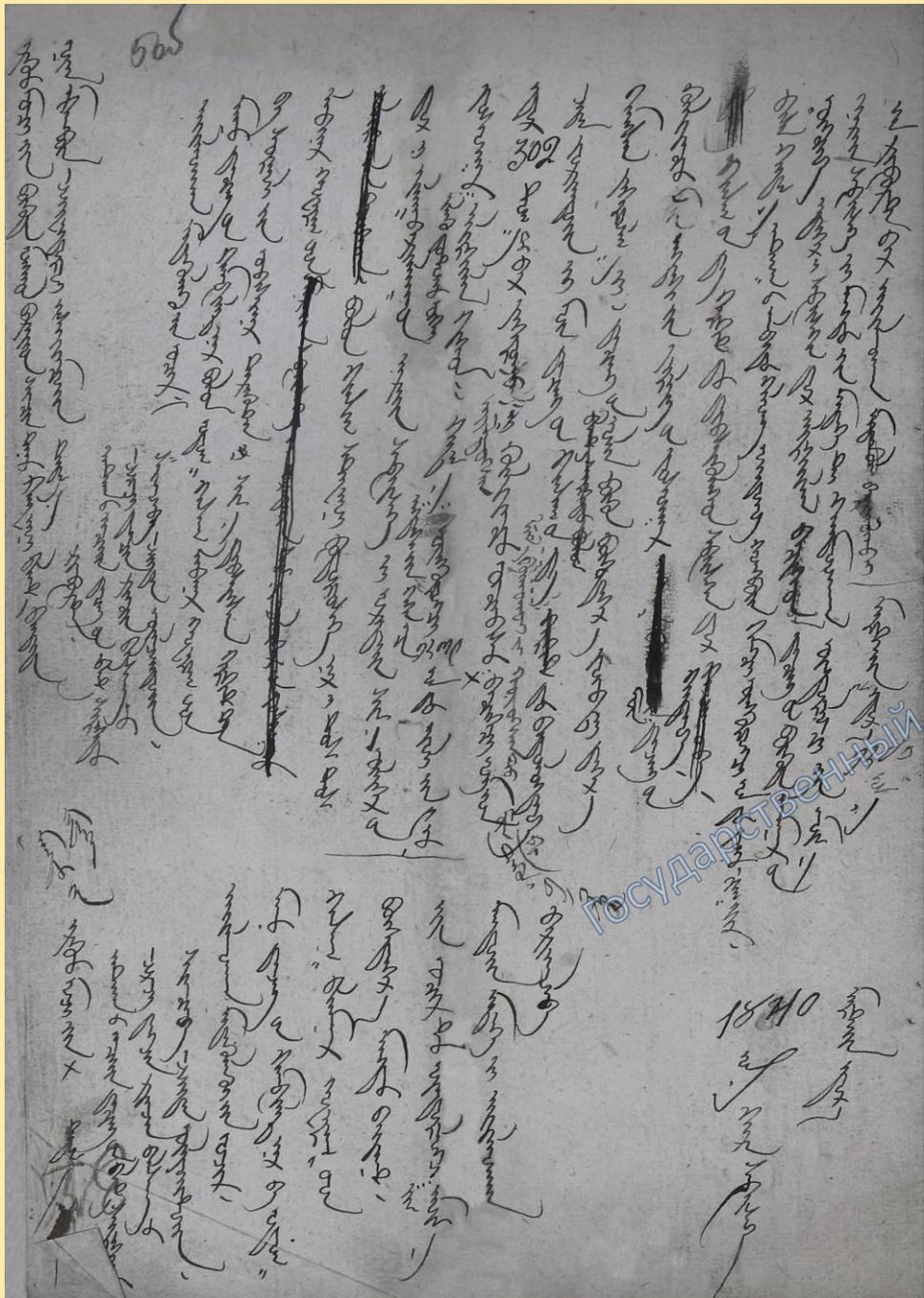
эдэ 7 ламанар һүүл һарада даана

Толгой бүрийн 2–2 бүмтэ* шара тоһо [...], 1–1 хүжэ, 5–5 мүнгэнэй хүбэн гаргажа үргэнэ.

*ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.15. Л.1 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Ж.Б. Бадагарова*

---

* бүмтэ – фунт

№ 19

Рапорт ширетуя соржи Ацайского дацана Данзан-Ринчина Балсанай и шанзабы Чойдона Улзытын Пандито Хамбо-ламе Чойвандоржи Ешижамсуеву со списком штатных (комплектных) и нештатных (ясачных и казачьих) лам

28 марта 1840 г.

Эрхүү можын бүгэдэ монгол буряад шажантанай галаваной лама бандида ноён хамба Чойвандоржо Ешэжамсын тэдэндэ репорта

Атаганай Асын дасангай лама шэрээтэ соржо Дэчин-Ринчин Балсанай, шанзаба Чойдон Улзытын Айладхан мэдүүлхэ ушар

Манай дасангай хампиладнар болон отог, хасаг лабанар хуварагууд ба хургуулиин убашанар гэрлүүтэн шэнэ дэбшээн хэргэмтэн лабанар хуварагууд болон хасаг ставанай подоросканарые тус тустань илгаба-рилаад нэрын спиискые урдын шэнэ үлгэрэй ёһоор +үлүү дутуугүй+ элирхэйлэн хээд, гадна +эндэхин гэгээнхээ+ үнгэрэгшэ 1839 ондо июлиин 9-нэй үдэр 302 тоотоор захиржа +үйлэдэн+иие хүлэжэ үзэбэл, бэшээшэ умсад Цэдэн Зоригтыниие мүн дасангай хасагай даа +лама болгохые гуйһанда мүн түүниие даа хэр- гэм+дэ баталагдаба гэһэн захиралгые дасангай олон бүхэн бүгэдөөрөө зүбтэй дээрэ хүлэжэ, мүн эндэхин зарлигай ёһоор, мүн дасангай хасагай даа хэргэмдэ дэбшүүлээд спиискэндэ хадаба.

Баһа гадна атаганай албата гэлэн Ойдоб Гомбын гэгшэ үнгэрэгшэ ондо зунай сагаар нүгшэбэ. Эдэгээрые спиискэндэ элирхэйлэн бэшээд, дасангай бүгэдэ ламанарай нэрын спиискые мэндын мэдээтэй хамтадхан үндэрлэгшын үмэнын репортоор айладхан барюулба[бди].

Мартын 28 үдэртэ 1840 ондо

Мэндын мэдээ

Эрхүү можын Х[...] тэдэндэ

Атаганай Асын дасангай лама шэрээтэ соржо Данзан-Ринчин Балсанай[,] шанзаба Чойдон Улзытын айладхан мэдүүлхын ушар.

Манай дасангай хампиладнар ба отог хасаг ламанар хуварагууд бүгэдээрээ мэндэ байна. Иин ушарта үндэрлэгш+ын+ үмэнэ мэндын мэдээе айладхан барюулба.

1840 ондо мартын үдэртэ Хара спиискэ

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.14. Л.5 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарава.

* удаахи нюурга — Ж.Б

Амань Курмириной
А Ламы въ Шормобой 6
Спеский Книга, 1840 года

Handwritten Mongolian script in the top left corner, consisting of several vertical columns of text.

Handwritten Mongolian script in the middle section, arranged in vertical columns.

Handwritten Mongolian script in the bottom section, arranged in vertical columns.

Vertical handwritten Mongolian script on the left side of the page.

Vertical handwritten Mongolian script on the left side of the page.

Продолжение документа № 19

*+Донир+ бэлигтэ лама нэгэдүгээр Хүлэнэй дасангай +туһалагша+ атаган поолой галаваной +ноён+ соржо Галсан Гомбын 60 тоотоор мэдүүлһэниинь, Асын дасангай мэдүүлһэниинь Асын дасангай

Атаганай Асын дасангай лама шэрээтэ соржо Данзан-Ринчин Балсанай[,] (ондоо гараар — Ж.Б.) шанзаба Чойдон Үлзытын

Бэшээн даа Цэдэн Зоригтын Ниитээр 90 лабанар бии

(Ондоо гараар — Ж.Б.) Ниитэ 90 лабанар

Эдүгээ 1840 оной спииские урдынһаа бага зэргэ холижо 2, 4, 5-дүгээр(!) номодой хасагуу хэсгэстэваной подоросканар тус тустань илгабарилан бэшэгдэбэ.

Хара с пиискэ

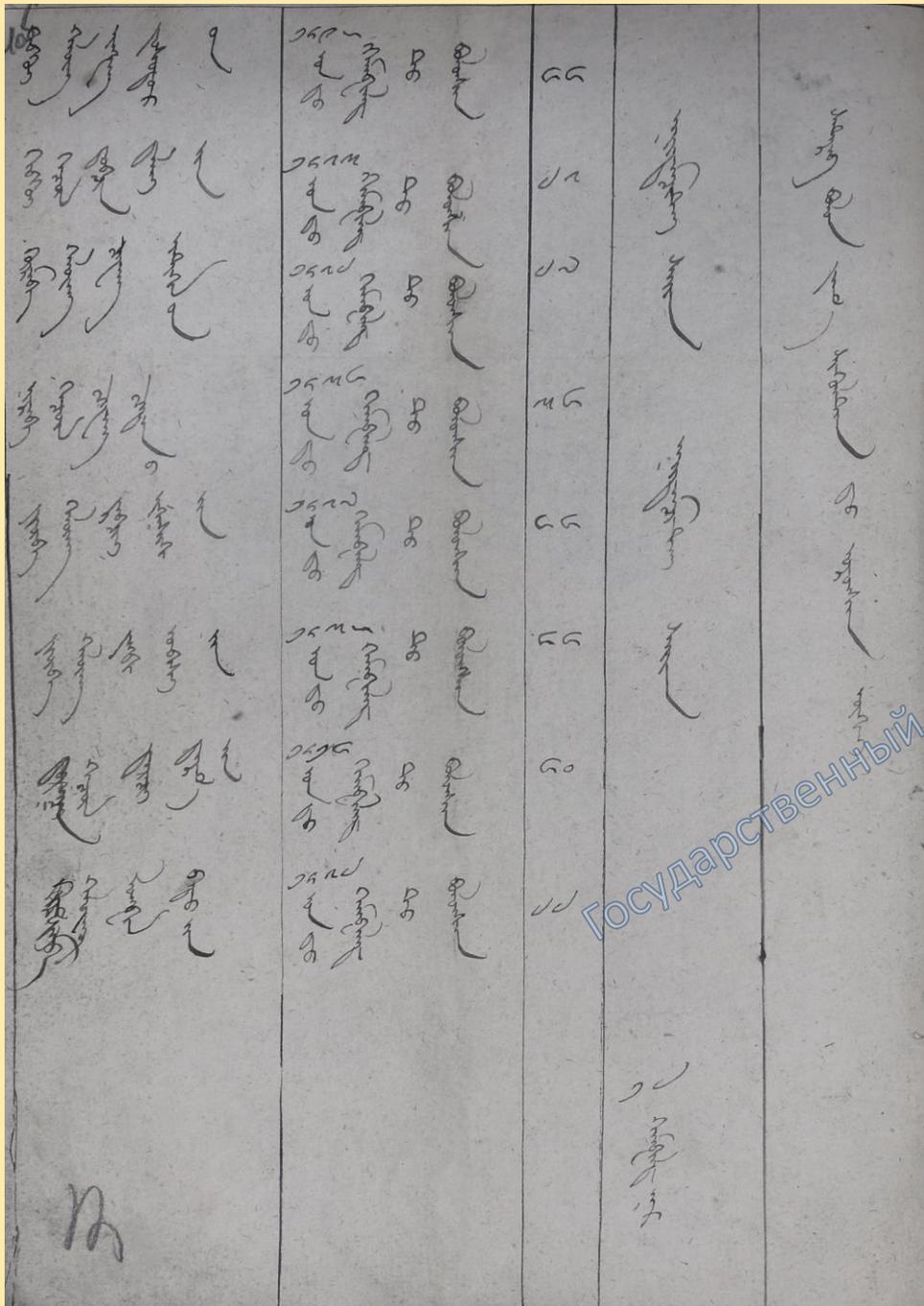
ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.14. Л.6. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова.

Государственный архив Республики Бурятия

<p>Список лам Ацайского дацана ведомства</p>					
<p>№ 20</p>					
<p>Список комплектных лам Ацайского дацана ведомства</p>					
<p>Март 1840 г.</p>					
<p>Список Байгал далайн үмэнэ талын дасангуудай ахалагша Бандида хамба ламын мэдэлэй атаганай Асын дасангай хамапилад ламанарай нэрсые үүндэ элирхэй бэшэбэ Мартын үдэртэ 1840 ондо</p>					
Дасангай нэрэ ба хэзээ бариһан бэ	Түүнэй хамапилад ламанарай нэрсэнь	Али жэлдэ баталагдаһан бэ	Наһадын Ъ	Хэргэм даахада найдамжатай найн зангай даажа шадаха байна	Урдань подсүүдгэ болон старобта (штрафта — Ж.Б.) ороһоншьегү, али хууланда байдагыше гү, али ямар юумэнэй тула бэ
1786 ондо атаганай Асын Түбдэн-Даржилин нэрэгтэ дасан бариһан юм.	Лама шэрээтэ соржо Данзан Ринчин Балсанай Шанзаба гэлэн Чойдон Улзын Засаг гэлэн Содном-Ешэ Буянтын Даа гэлэн Дашапэл Дамбын Нанса гэлэн Зунды Юм-Цэрэнэй Нансье шидхэгшэ гэбгы гэсэл Дагба Гэрэлэй	1814 ондо Эрхүүгэй гүбэйрискэ правайтилставаһаа соржо хэргэмдэ баталагдаһан түүнһээ хойно 1817 ондо шэрээтэ саазар мүн правайтилставаһаа баталагдаһан 1837 ондо бүгэдэ буряадай ахалагшалама Бандида хамбын тушаалые дааһан ноён соржо Ешэжамсынһаа шанзаба хэргэмдэ баталагдаһан 1837 ондо бүгэдэ буряадай ахалагшадама Бандида хамбын тушаалые дааһан ноён соржо Ешэжамсынһаа засаг хэргэмдэ баталагдаһан 1814 ондо мүн правайтилставаһаадаа хэргэмдэ баталагдаһан 1814 ондо мүн правайтилставаһаананса хэргэмдэ баталагдаһан 1837 ондо главна лама Бандида хамбын тушаалые дааһан ноён соржо Ешэжамсынһаа нанса хэргэмдэ баталагдаһан	70 37 40 55 66 25	Дааһан тушаалдаа найдамжатай найн Найдамжатай найн Найдамжатай найн Найдамжатай найн Найдамжатай найн Найдамжатай найн	Староб болон зэмэ шүүлтэндэ ороһонгүй Староб болон зэмэ шүүлтэндэ ороһонгүй

Нэрэ спискэ (Хүсэнигтын доодо зүүн талын буланда ташуугаар ондоо гараар бэшээтэй)

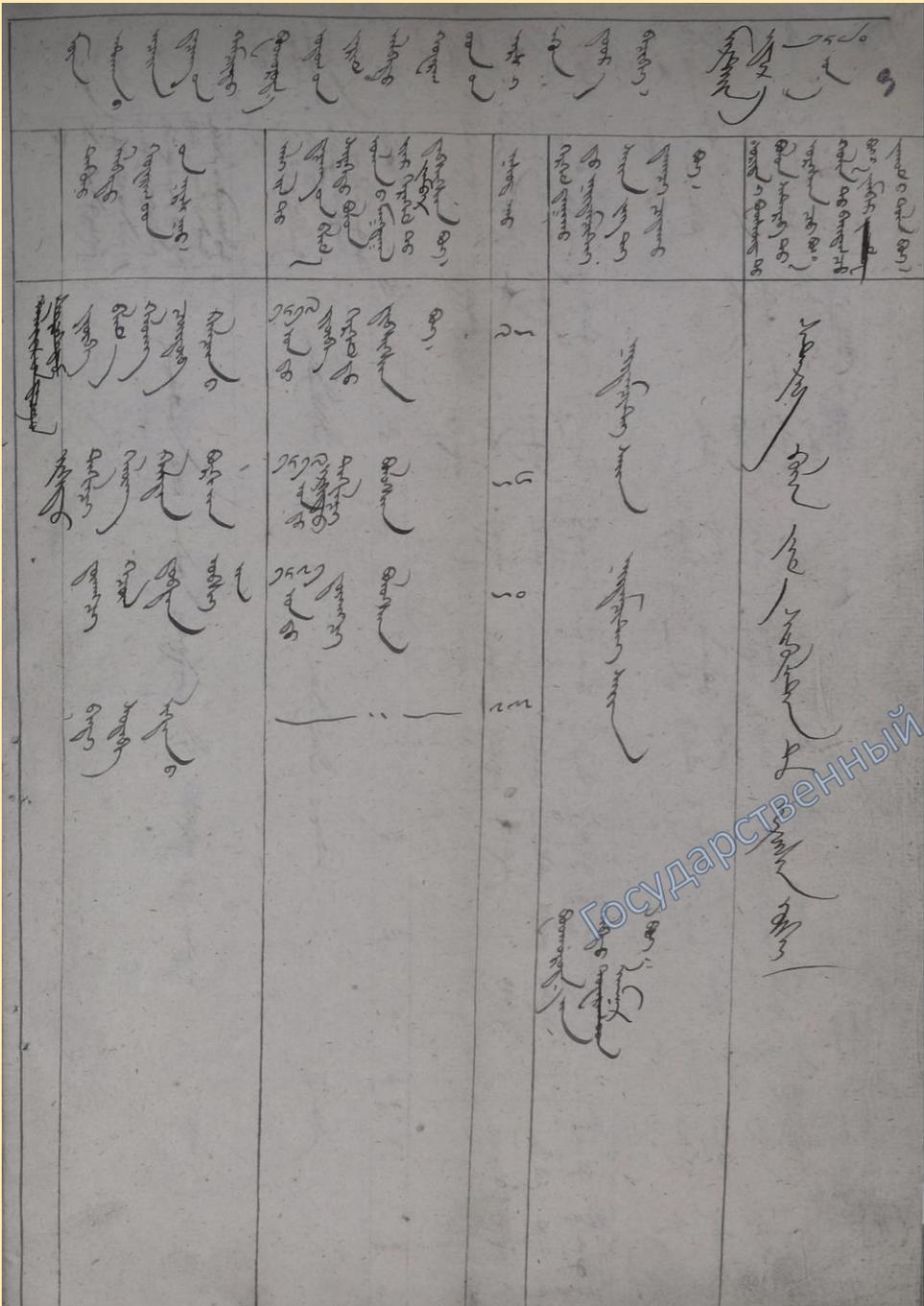
ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.14. Л.1. Рубрици на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Продолжение документа № 20

Гэбгы гэлэн Иван(?) Еходорой(??)	1895 ондо хамапиладта болоһон	66	Найдамжатай найн	Стараб болон ээмэ шүүлтэндэ ороһонгүй
Гэбгы гэсэл Добчин Далайн	1823 ондо хамапиладта болоһон	42		
Гүрэмбэ гэлэн Цэваан Этигэлэй	1824 ондо хамапиладта болоһон	47		
Нярба гэсэл Цэваан Цэдэнэй	1836 ондо хамапиладта болоһон	36		
Жудба гэлэн Рабжаа Игнашхын	1827 ондо хамапиладта болоһон	66		
Жудба гэлэн Ямбии Убашын	1835 ондо хамапиладта болоһон	66		
Дархан гэсэл Даржаа Дармын	1816 ондо хамапиладта болоһон	60		
Гүрэмбэ гэлэн Лонпил Батын	1824 ондо хамапиладта болоһон	44		
			14 хамапиладнар	

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.14. Л.1 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

№ 21

Список ясачных лам подгородного рода прихода атаганского Ацайского дацана с подробными сведениями об их утверждении на различные монастырские должности, с отметкой о благонадежности и отсутствии судимости и штрафов

Март 1840 г.

Мүн атаганай Асын дасангай хамжаата подгородно отогой зарим албата хувагагуудай нэрэсье үүн доро бэшэбэ. Мартын үдэртэ 1840 ондо				
Түүнэй албата хувагагуудай нэрэсьнь	Али жэлдэ дасангай лама шэрээтэ болон олоной магтаалаар +ямар+ хэргэмдэдэбшээн бэ	Наһад ынь	Хэргэм даахада найдамжатай хайн зантай даажа шадаха байна	Урдань подсүүдтэ болон старабта* ороһоншье гү, али хуулинда байдагшье гү, али ямар юумэнэйтула бэ
Алайрай дасангай нэрээтэ жудба лама гэдэ Чойдоб Галсанай	1817 ондо жудба хэргэмдэ дэбшээн юм	75	Найдамжатай хайн	Стараб болон зэмэ шүүлтэндэ ороһонгүй
Эрхэтэ тахилша гэлэн Галдан Бурхиин	1817 ондо эрхэтэ тахилша болоһон	56	—	—
Дуганша гэсэл Добдон Убашын	1821 ондо дуганша болоһон	50	—	—
Банди Содбо Лэгдэнэй	~ ~ ~ ~ ~	23	—	—
			Подгороднын албата ламанар 4 бии	

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.14. Л.3. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

* старабта - штраф — Ж.Б.

Handwritten Mongolian script table with columns for names, titles, and other details.

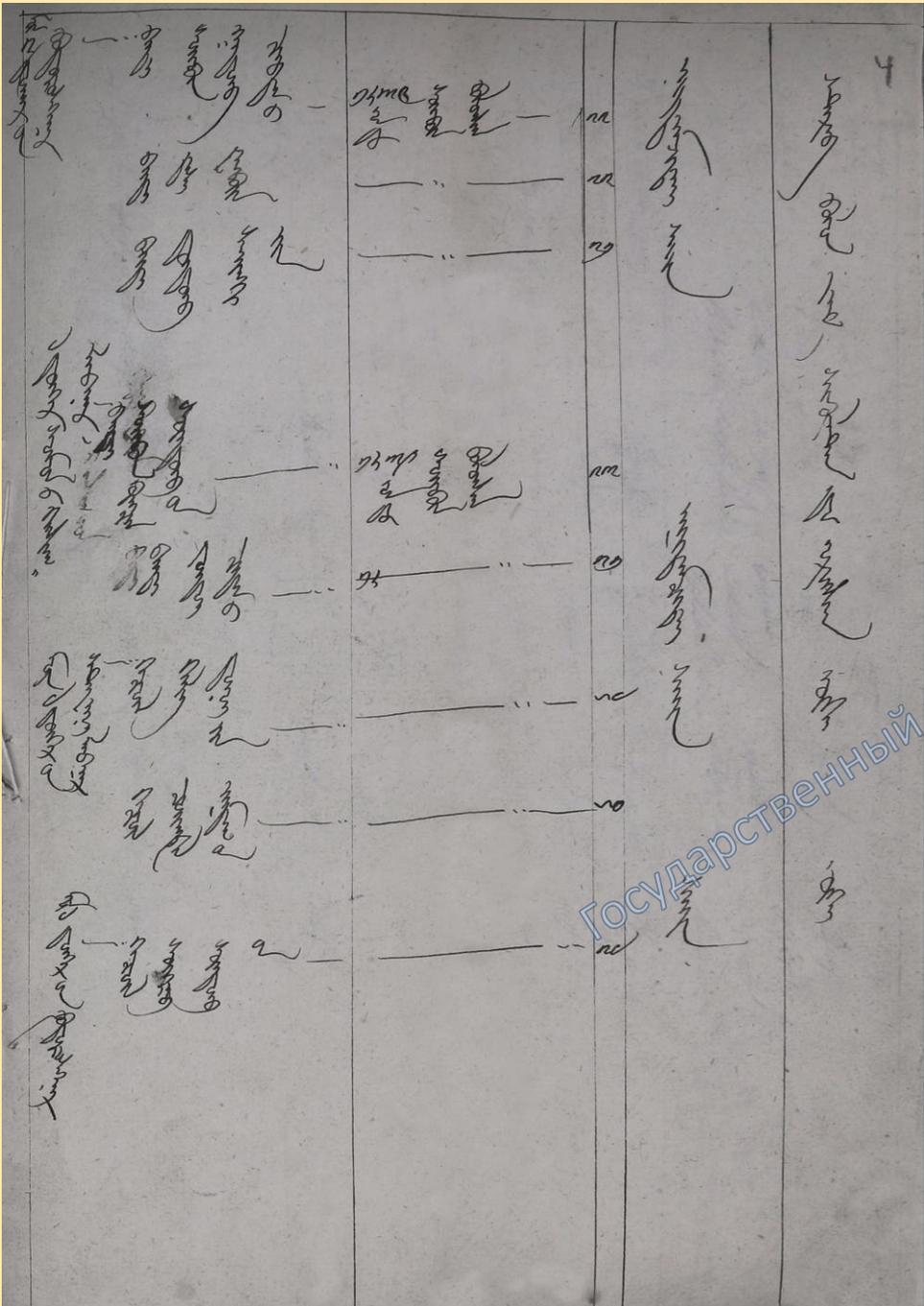
№ 22

Список ясачных лам Атаганского 2, 4, 5-го полков Ацайского дацана со сведениями об их утверждении на различные монастырские должности, с отметкой о благонадежности, отсутствии судимости и штрафа

Март 1840г.

Мүн атаганай Асын дасангай Атаган поолой 2, 4, 5-дугаар номодой хампиладнар болон хасагууд ба ставной подороска хуварагуудай нэрсые үүн доро илгабарилан элирхэй бэшэ. 1840 оной мартын үдэртэ					
Дасангай нэрэ ба хэзээ бариһан бэ	Түүнэй хампилад ламанарболон хасаг ставной подороска хуварагуудай нэрсэнь	Али жэлдэ дасангайлама шэрээтэ болон олоной магтаалаар +ямар+ дэбшэһэн бэ хэргэмдэ	Наһад	Хэргэм дааха найдамжатай һайн зангай дажа шадаха байна	Урдань подсүүдтэ болон старабта ороһоншые бээ, хуулинда байдагышебээ, ямар юумэнэй тула бэ
1786 ондо атаганай Асын Түблэн Дархичлин нэрэг дасан бариһан юм	Хасагай хампиладнар жудба Ригдэл Дарин Гэсэл мэдээшэ Базарай Хасагай ламанар умзад гэсэл Гарма Сампилай Банди тахилша Лубсан-Дондоб Мүнхын Гэсэл гэбгы Рабжаа Базарай Банди гэсэл жэнсэг Цэваан Сампилай Гэсэл жэнсэг Лубсан Намдагай Гэсэл мэдээшэ Чойдон Нансын Банди Даша-Рабдан Сайнхиин Банди Лодой Рамжуурай	1814 ондо хампиладна болоһон 1839 ондо хампиладна болоһон 1824 ондо умзад болоһон 1840 ондо тахилша болоһон 1838 ондо гэбгы болоһон 1830 ондо жэнсэг болоһон 1838 +ондо+ жэнсэг болоһон 1839 ондо мэдээшэ болоһон --- --- 22 ---	82 86 46 23 35 34 28 56 25 22	Найдэмжатай һайн	Стараб болон ээмэ шүүлтэндэ ороһонгүй
	Хоёдугаарай ставнойнор Мэдээшэ гэлэн Дамчой Юмжүүгэй Умзад Рабжаа Хүндэбэй Жэнсэг Цэрэн Нансын	1828 ондо мэдээшэ болоһон 1821 ондо умзад болоһон 1839 ондо жэнсэг болоһон	60 53 44		

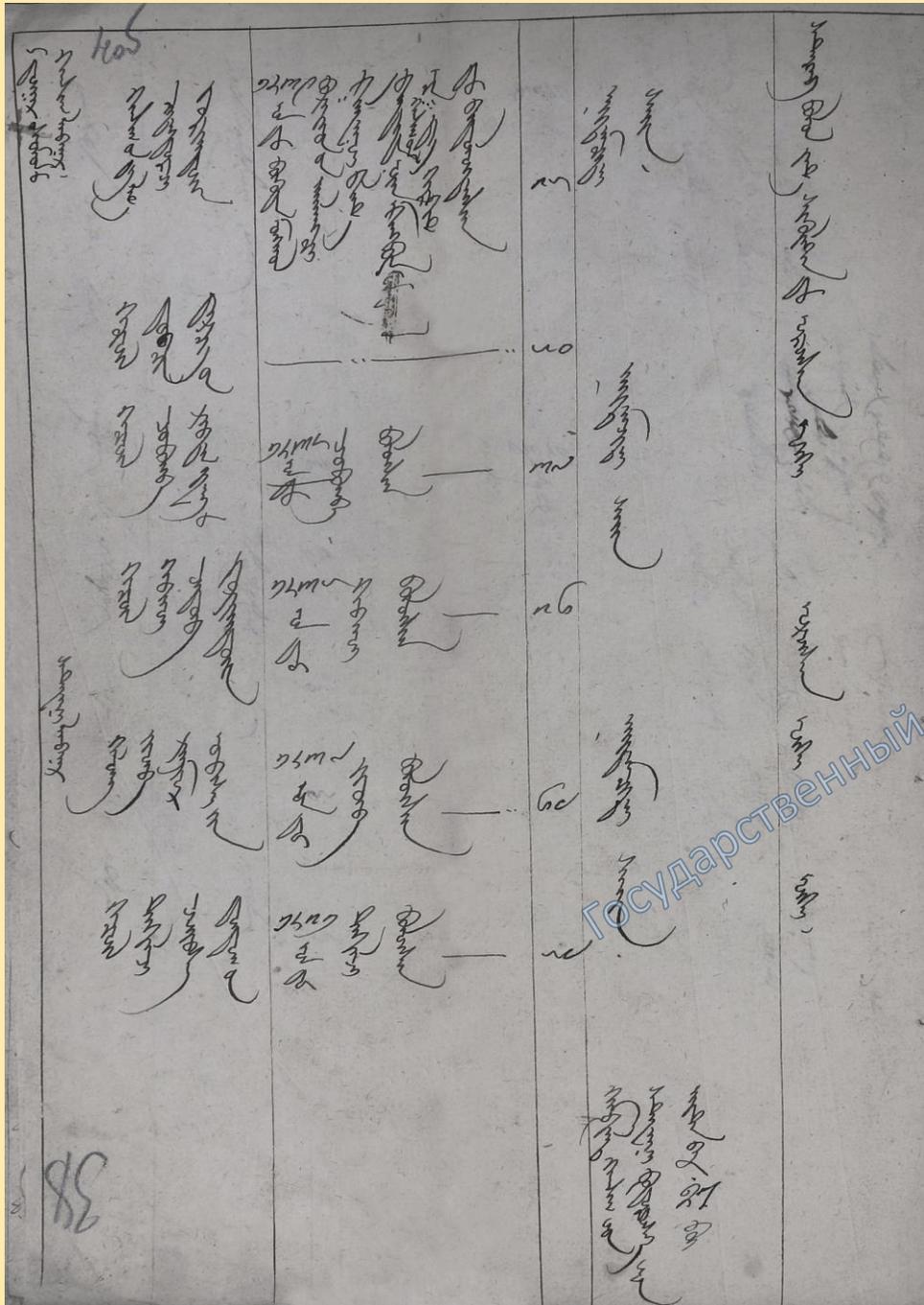
ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.14. Л.3 об. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бабагарова

Продолжение документа № 22

Мүн 2-дугаарай подоросканар				
Банди сойбон	1839 ондо сойбон болоһон	22		Стараб болон зэмэ шүүлтэндэ ороһонгүй
ГатабЦэбдэнэй				
Банди Даши Ванбын	..	22		
Банди Дондоб Сайнхиин	..	21		
4-дүгээр номоной хасаг лабанар				
Банди сойбон	1839 ондо сойбон болоһон	23		
ГүнчинСүндэбэй				
Банди Зунды Цэдэнэй	..	21		
Мүн 4-дүгээрэй ставаной лабанар				
Гэсэл Гэлэг Донойн	..	54		
Гэсэл Чойнпил Намдагай	..	50		
Мүн 4-дүгээрэй подоросканар				
Гэсэл Сунраб Сүндэбэй		24		

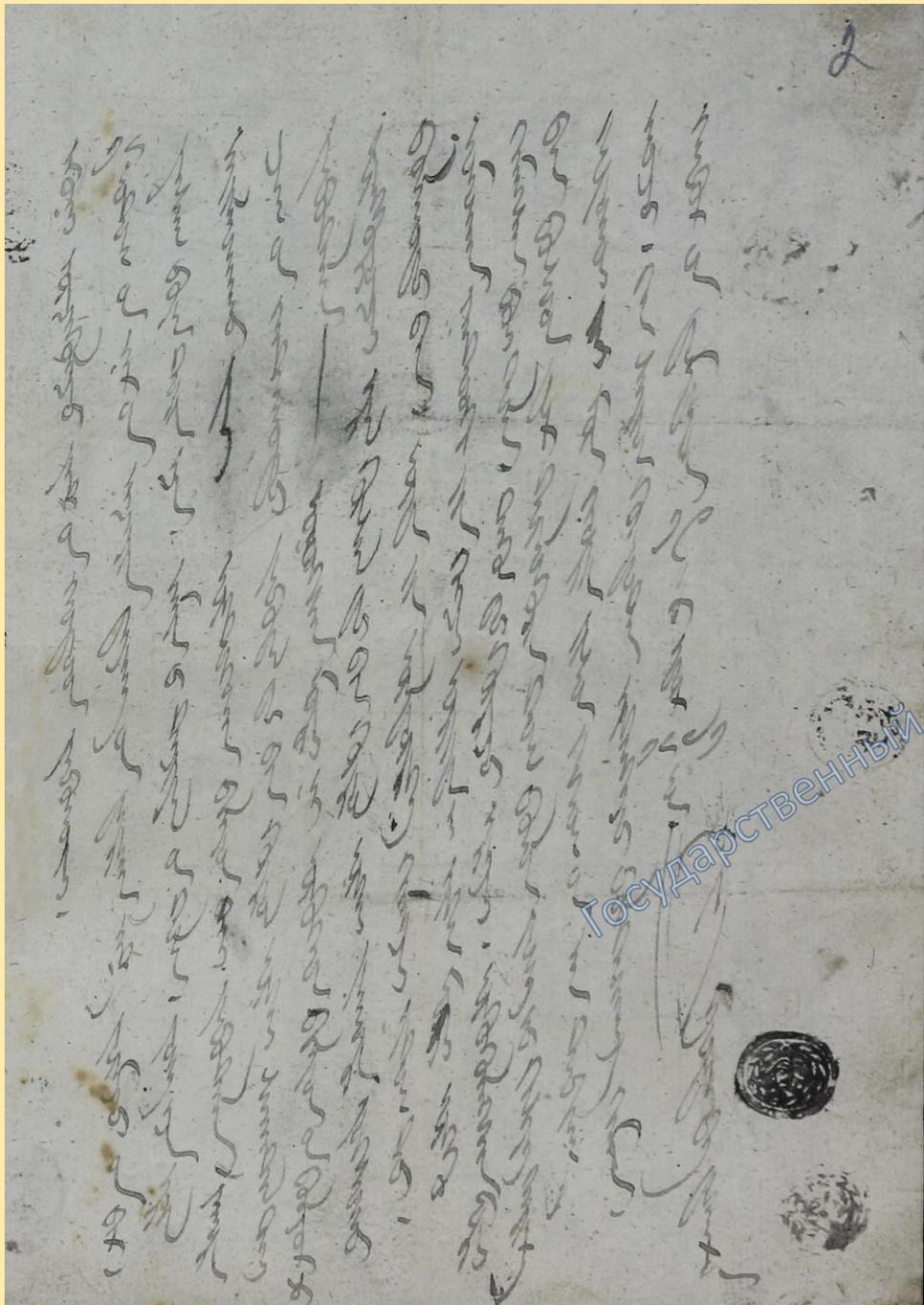
ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.14. Л.4. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Продолжение документа № 22

5-дугаар номоной хасаг лабанар			Найдамжатай найн	Стараб болон зэмэ шүүлтэндэ ороһонгүй
Хасагай даа лама Цэрэндоржо Зоригтын	1839 ондо бүгэдэ монгол бурядай ахалагша галаваной лама Бандида ноён хамбаһаа +хасагай+даа хэргэмдэ баталагдһан	25		
Гэсэл Добчин Даржаагай		50		
Гэсэл чобогба Рабдан Иваачай	1838 ондо чобогба болоһон	37		
Гэсэл гэггы Цэдэб Зоригтын	1835 ондо гэггы болоһон	26		
Ставной лабанар Гэлэн жудба Рамжуур Убашын	1837 ондо жудба болоһон	64		
Гэсэл тахилша Чойбсон Дондогой	1821 ондо тахилша болоһон	54		
			Хампилад хасагууд ставаной подоросканууд нийтээр 21 бии	

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.14. Л.4 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

№ 23

Увольнительный билет дархан-ламы Ацайского дацана Юмсуугэй на 29-дневную поездку в Ульдургу

19 апреля 1841 г.

Үүнийг үзүүлжэ замай гудад ябахы

18 отогонорой Асын дасангай дархан лама Юмсүүгэй бээр засаг Буянтынһаа аминай тэжээлэй тула зүгһөө эрил айладхакые үгтэһэн биледтэеэ ябатар, зуура сагай хатууда ябадалдаа хүрэлгүй зуура зогсохо болоходоо Үдын Ульдэргэ гэгшэ нютагта Номхон Гагуухиин гэгшэ урдань нэгэн мори үгэхэ гэнэн юм тула, түүндэ хүрэжэ ерэжэ, үгүүлэн хорёо бусадта түлэхын тус болон зоной хэшэг хайра гуйхы мүн хорин юуэн хоногой энэ табилга абажа, хэн һайд хүндэтэн этигэжэ болотогой хэмээн хабарай дундын 19-эй үдэр 1841 ондо Дабхарай(?).

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.15. Л.2. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

213

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a translation of the adjacent document. The text is dense and covers most of the page. In the lower-left corner, there is a handwritten number: № 18444.

№ 24

Распоряжение 1-го стола Верхнеудинского земского суда в Селенгинскую степную думу по территориальным вопросам в ответ на прошение доверенного бывшего шулengi Гомбына, направленное шанзабе Чойдону Улзытыну

№ 18444

05 декабря 1841 г.

Дээдэ Үдын Зэмскэ сүүд стол 1-дүгээр

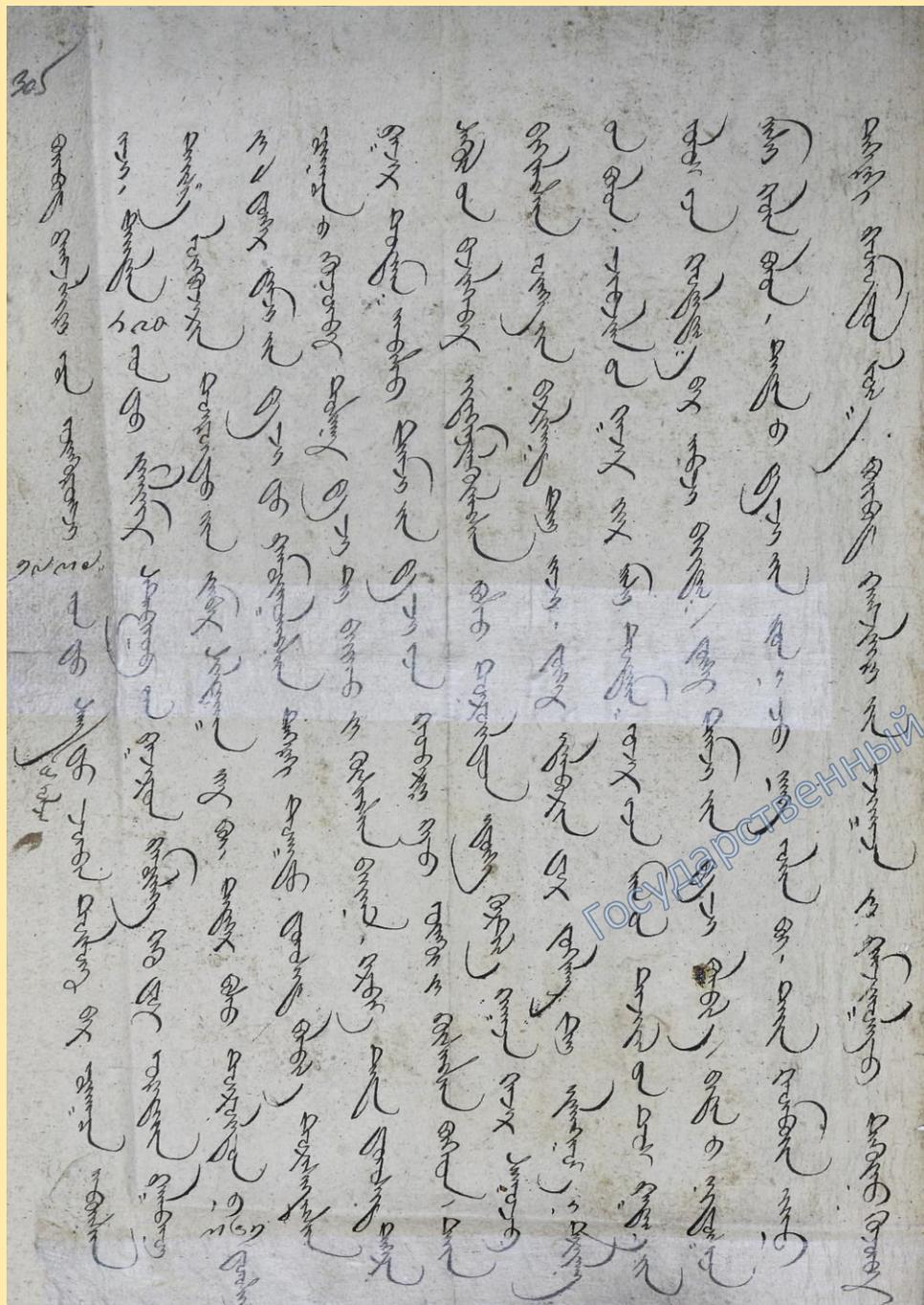
Дихабриин 5-ай үдэр 1841 ондо

Һэлингын стэпной дүмэдэ

Эрхүүгэй һангай палатын ноябриин 15-ай үдэрһөө 10298 тоото саазаар эндэхи сүүдтэ захирангичинь ноён Эрхүүгэй гражданска гүбэрнаторай тушаалда байгша мүн оной мартын 21-эй үдэрһөө тэдэ үндэр дэбшүүлэгшэдэ атаган отогой буса үрэлтэнһөө добриной урдын шүүлэнгэ Гомбын гуйлта бариһые һангай палатада хабаата шиидхэбэри хэхэ болон, хуулин хангалта үзүүлхые эльгээһэн ха.

Тиин энэ гуйлтаһаа үзэ- бэл, Гомбын эсэгэ үбгэдынь ородой Сагаан хаанай мэдэлдэ ороһон саһаа хойшо нютагшажа һууһан газарынь нэрлэбэл Хүлэн нуурай хойто бэе ба зүүн баруун болон Загастайн горхоор зүүн тээшэ даһанай завод хүрэтэр, баруун тээшэ Мүртэй гэхэ горхон хүрэтэр, эдэгээр газарнуудые эжэлбэрилхын тухай Һэлингын

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.15. Л.3. Ручкапись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Продолжение документа № 24

бойбод ханцалариhaа үнгэрэгшэ 1734 ондо han+гай олзо+до сүүбэн түлэхөөр сааза абаһан ха. Тиитэр [1]820 ондо зэмлемер Стэпанобай газарай хэмжэлгэ хэхэдэ урдын галабаной тайшаа Лүнбэцэрэн түрэтын ямар шалтагаанаар бэ, тэдэгээр буса түрэлтэнэй 361 дүүшые 4-дүгээр дэмшын даачада хамжуулһан дээрэхи тоото доносед болбол дурсагдаһан саазанай хүсөөр тусагаар даачитай байхые хүсэһэн байна. Хэрбээ тэдэ доносед тэрэ газар дутамаг хаа Тамшын даачиһаа хубаари хэжэ үгэхые хүсэһэн бүгөөд тиин хүүлэй бэшэлгээр этигэмжэлүүлһэн буса түрэлтэн эдүгээ хүрэтэр танса газар нуужа бэхилһэн үнгын барилгадтай ха. Зүгөөр эдлэбэриндэ зохилонтой, илангаяан таряалангай болон сабшаланай газараар маша дутамаг ушарһаа малай тэжээлэй тус гадаагай уладһаа худалдаагаар абажа байдаг. Зүгөөр Тамшын даачи болбол бидэнэйнютагһаа маша холо болон, тэдэнэй даачин зониньшые нэн олон бии. Тиин Гомбынинь дээрэхи гомдол лугаа бойбод ханцилярийн саазые хамжуулжа түүнэй хүсөөр

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.15. Л.3 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

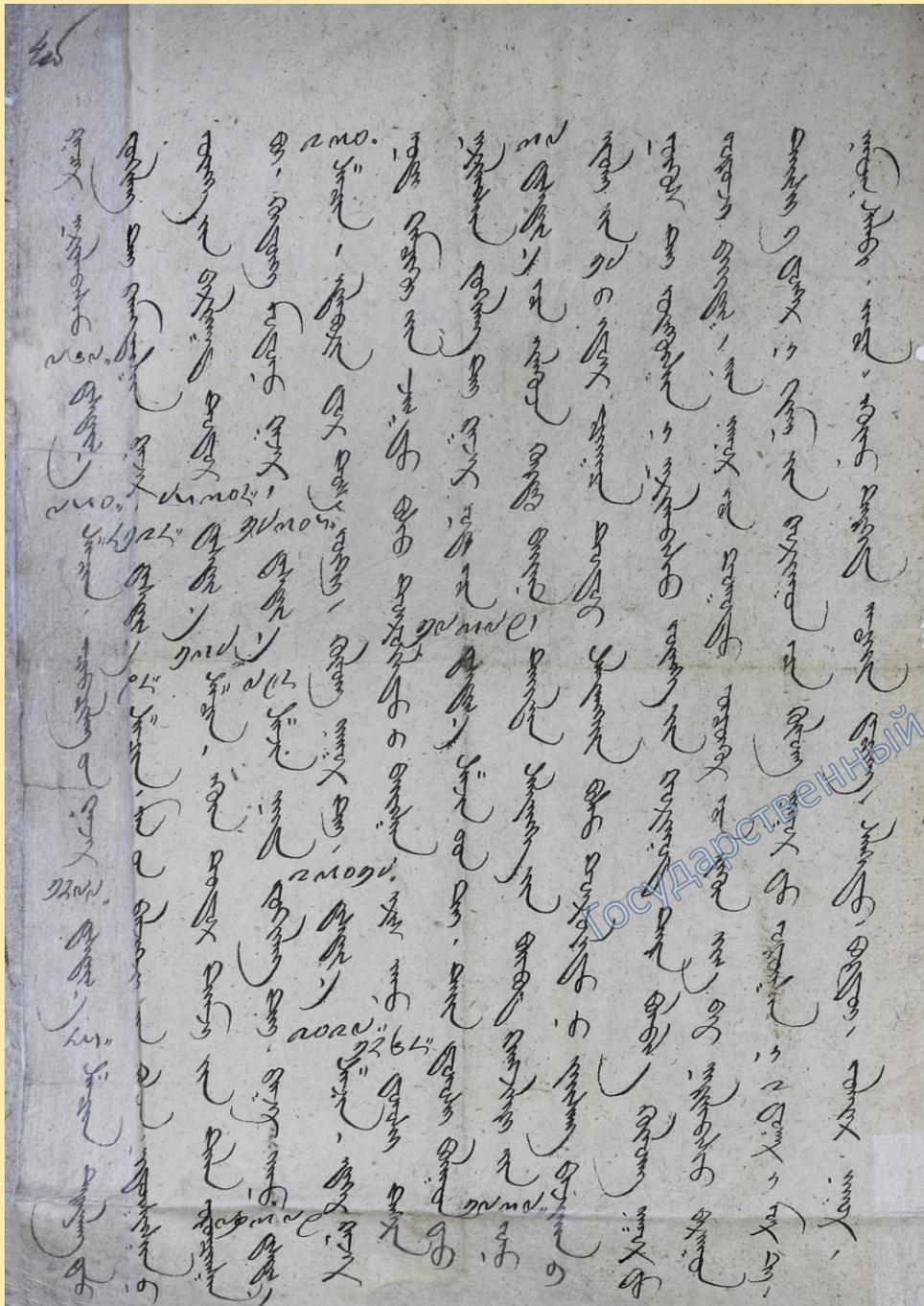
4

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a continuation of a document. The text is written in a cursive style on aged paper. A large number '4' is written at the top right of the page.

Продолжение документа № 24

этигэмжлүүлэн буса түрэлтэнэртэ эдүгээ эжэлбэрилжэ байһан газараар хангажа тусагаар даачи бол-гохые гуйһан бэлэй. Тиин хангай палатань тогтоһон гуйлтые июлиин 3-ай үдэрһөө гүбэринскэ зэмлемертэ эльгээжэ захирһаниие эдүгээхи гуйгшанарай даачинь хэмжэгдэхэ болон, палан дотор элирхэй бии юм. Хэрбээ элирхэй хэмжэгдэһэн һаа тэрэ гуйгшанарын тусагаар газар эжэлбэрилжэ байдаг гү, али бусадлугаа хамта эжэлбэритэй гү, үүн тушаа гүбэринскэ зэмлемер мүн июлиин 18-ай үдэрһөө репортотой эльгээг-дэһэн хэрэгтэ саарһадые бусаан хангай палатада мэдүгэһаниинь зуралгын палан соо үзэхэдэ тэрэ даачинь этигэмжлүүлэн Гомбыниинь үнгэрэгшэ 1820 ондо зэмлемер Стэпанобай хэмжэгээр ганса атаган отогой буса, һэлингын мэдэлэй буса отогой түрэлтэн лугаа хамта, нэрлэбэл олзон, харанууд, подгородно, үзөөн, буумал готол, хатагин, сартуул отогнорой албатанар болон, хасагуудтай тэрэ даачи хамтын эжэлбэриндэ байдаг. Зүгөөр таряалангай эжэлбэрин

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.15. Л.4. Рукотпись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Продолжение документа № 24

газар, нэрлэбэл 767 десатина 750 сажан, сабшалангай газар 1877 дестиина 85 сажан таряаланда зохилонтой гэгдэнэн газар 8128 дистиина 98 сажан, малай бэлшээрийн болон нютагшаһанай үнгын барилгад соо 45308 дистиина 134 сажан, үүн соо Тамшын тала оролсоһон байна. Хүдөө модоной газар 14305 дистиина 798 сажан, нийтэ зохилонтой газарынь 70379 дистиина 230 сажан, эдлэбэриндэ тоогүй, Хүлэн нууртай, 23014 дистиина 2027 сажан. Эдэгээр газарнуудые хэмжэхын сагта буса түрэлтэнэй байһан эрэсын 1868 дүүшэ, тэрэ нэр-лэһэн зохилонтой газарнуудтаа 17379 дистиина сажануудтай, тиин дүүшэ болгондо 37 дистиинаһаа үлдүгэ хүртэхэ байна. Тиитэр Һэлингын бойбод ханциляриин 1737 оной июлиин 14-эй үдэр сааза соо Һэлингын буса түрэлтэнэй зайһан Басаганай нүхтэй үгэнэниинь, нэрлэбэл үнгын горход, тэрэ болбол Хүлэн нуурта орожо байдаг, энэ нуурһаа доодо үзүүрһээ зүүн захаар, нэрлэбэл баруун тээшээ 1-дүгээрын Химнын горхонһоо Хүлэн нуурта ороһониинь[,] 2-дугаарынь Мүртэй намаг, Сэльбэ, Аса, үүнэй дэргэдэ Асын дасан, Галхита, Бороотой, Улазар(?) нуур,

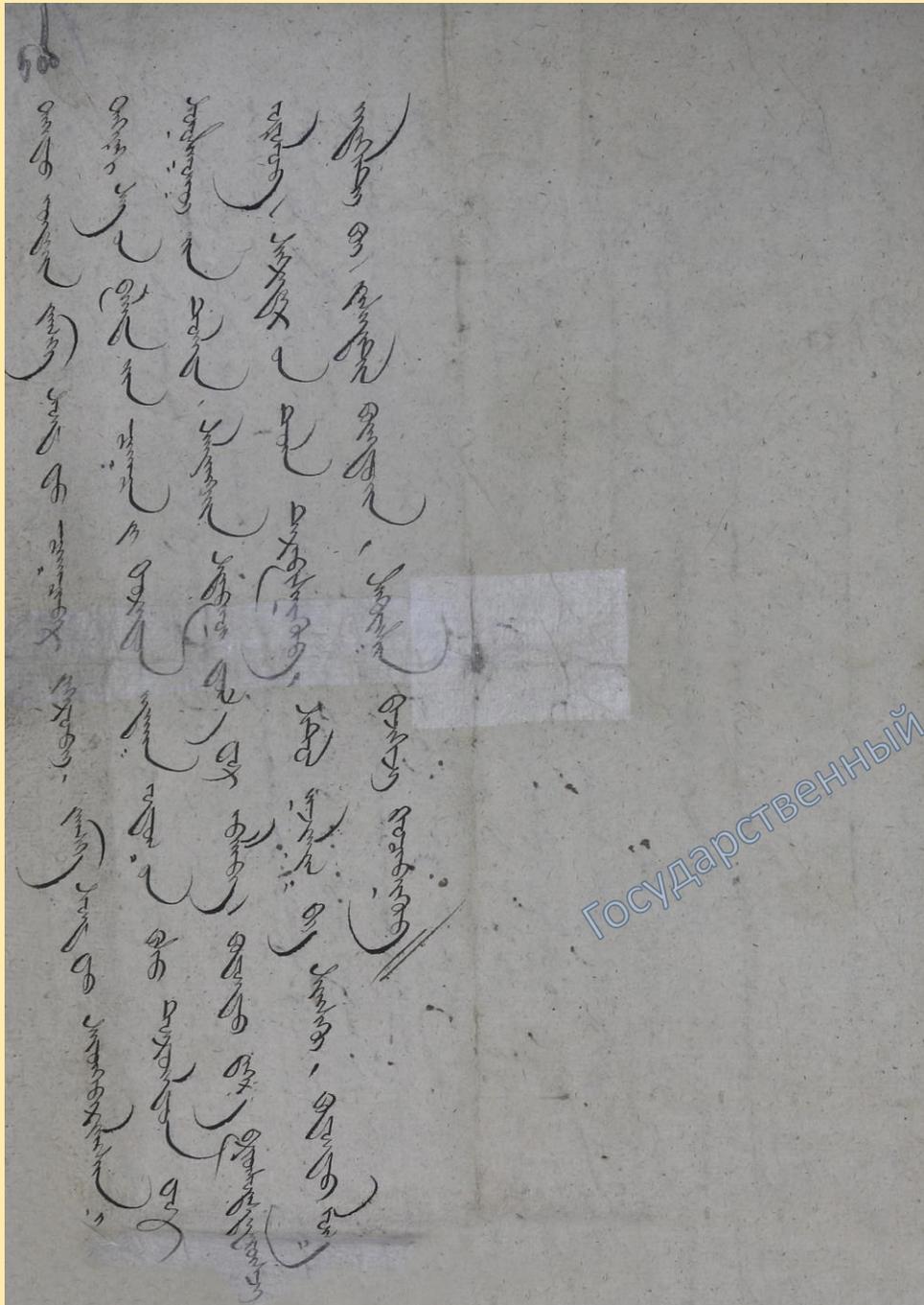
ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.15. Л.4 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Handwritten Mongolian script in a cursive style, likely a historical document or manuscript. The text is written in vertical columns from right to left. The script is dense and characteristic of traditional Mongolian calligraphy.

Продолжение документа № 24

Загастай, эдгээр горход болбол дабнанай заводой дэргэдэхэ урдажа байдаг. Зүгөөр Тамшын тала бол- бол урдахи бээнхээ Химнын урасхал тээшэ горход болон бусад газарнуудын Һэлэнгэ мүнэн тээшэ. Дээрэ нэрлэһэн бусатүрэлтэнэй +газар+ хамтын эзэлбэриндэ илгабаригүй байдаг. Тиитэр гүбэринскэ зэмлемерэй элирхэйлһэниинь энэ палангһаа хахалбарие һангай палатада зэмлемер Лосебһоо үнгэрэгшэ 1821 оной мартын 22-ой үдэрэй мэдүүлгэтэй хамта тушааһан байна. Тэрэ тушаа шиндхэбэрилбэ. Һэлэнгын мэдэлэй атаган отогой +бусатүрэлтэнэй+ добэриной Гомбын гуйлта хүргэжэ түүнэй этигэмжэ түүлһэн бусатүрэлтэд газараар дутамагһаа тэдэниие дүүрэн тусагаар даачи(?) -аар хангахые гуйһан болобошые хожайставаной отэдэлэйниин записканһаа үзэхыдэ дээрэ дурсагша бусатүрэлтэн Һэлэнгын мэдэлэй буса отогоудтай хамта илгабаригүй эзэлбэрилжэ байдаг. Нэрлэбэл, олзон, харанууд, подгородно, үзөөн, буумал, хатагин, сартуулай албатанар болон хасагуудтай ниитэ 1868 дүүшэ, тэдэнэй эзэлбэриндэ зохилонтой газарнуудын 70379 дистиина 230 са- жан, эдэнһээ болгондо 37 дистиина үлүүсэ хүртэхэ байна. Тиитэр нэрлэгшэ Гомбын гомдолын эдүгээ сагта хангажа үлэ болоно. Тиин түүнэй зон болон бусашые отогной бусатүрэлтэн лугаа өөр хоорондоо эбэй ёһоор хубаари хэжэ эзэлбэрилхэ ёһотой байна. Тиин хамтадхагдаһан хуулидай 17-дугаар дэбтэрэй 431-дүгээр зүй- лэй хүсөөр амгалан байдалай тус өөр хоорондоо зүбшэлгөөр +эбэй ёһоор+ хубаари хэжэ болоно. Зүгөөр тусагаар даачи болгожо үлэ болоно. Тиин хубаари хэжэ болобошые элбэг газартайн дутамаг эжэлбэри- тэнэрые дансалан нэгэ жэл соо дүүрэн хубаари хэжэ ёһотой. Иин шиндхэбэрилһэниинь атаган отогой буса түрэлтэндэ сонсохын тулада Һэлингын

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.15. Л.5. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Продолжение документа № 24

Дээдэ-Удын зэмэскэ сүүдтэ саазаар захирба. Зэмэскэ сүүдтэ шийдхэбэрилхэниинь дээрэхи һангай палатын саазые дурдан атаган отогой буса түрэлтэндэ соносохын тулада Һэлингын степэной дүүмэдэ эблэлгэ бодото дээрэ преудастваюсчи Оролоб, сэкрэтарай тула Тарапесникоб, стол начялниг Бясинской, бодото лугаа этигэлтэй юм, засадатил Буянтын, шүүһэн бэшээшэ Хожэбникоб

ГАРБ. Ф.517. Оп. 4. Д.15. Л.5 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадмаева

Государственный архив Республики Бурятия

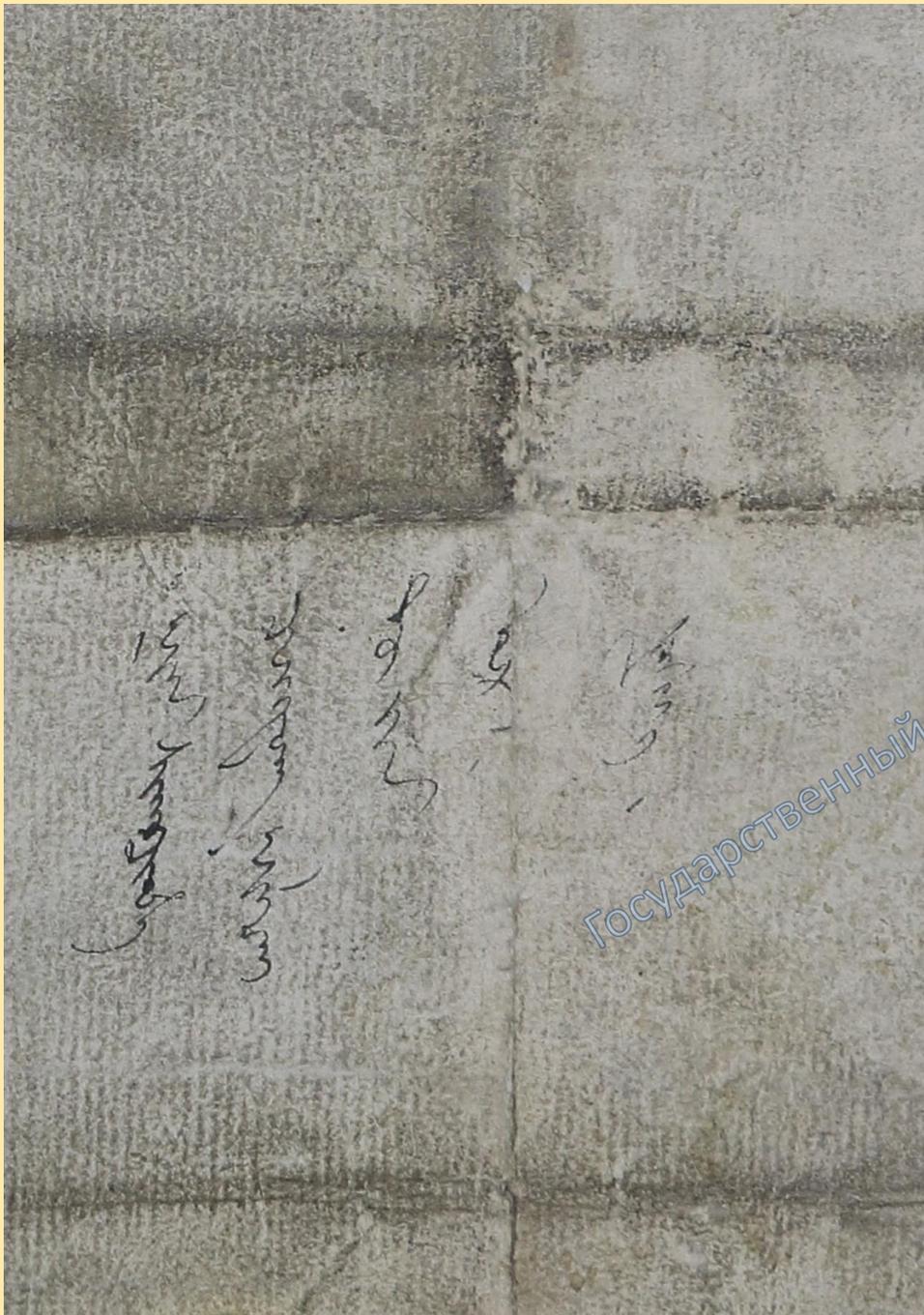

Государственный архив Республики Бурятия

**Продолжение документа № 24
(конверт)**

(бэшэһэн юумэн үгы — Ж.Б.)

*ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.15. Л.6. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Ж.Б. Бадагарова*

Продолжение документа № 24
(конверт)

Ноён шанзаба Чойдон Үлзытындэ записка

*ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.15. Л.6 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Ж.Б. Бадагрова*

Государственный архив Республики Бурятия

Всего 1000000

1000000000

1000000000000

1000000000000000

1000000000000000000

1000000000000000000000

1000000000000000000000000

1000000000000000000000000000

1000000000000000000000000000000

1000000000000000000000000000000000

1000000000000000000000000000000000000

1000000000000000000000000000000000000000

100

1000

100

№ 25

Письмо Чойдона Улзытына должностному лицу Содном-Ешэ Буянтыну о наказании Дэлгэрэй за незаконные притеснения Миитын

19 июня 1846 г.

Хайрата хан

ноён засаг Содном-Ешэ Буянтын тэдэнээ

Эрхэн дээдэ эрдэнитэ бэеын амархан тайбангыг үүгээр эрижэ айлдахаба. Гадна урдын ахамадһаа захираг-даһан Миитын бэеыг татажа Шаманса(?) Дэлгэрэйдэ гурим буса хашалта үзүүлһэн тула бага зэргын хургамжа үзүүлбэб. Тиибэшыг хэһээмжыг та айлдажа мэдэнэ[т]. Эдүгээдэ хамтаржа шиидхэбэри хэе гэбэл намда забни үгыһөө удаарха мэтэ байна. Ахамадай захиралгыг дүүргэхын тула зарлигай ёһоор Миитын бэеыг хям-гадаггүй табиха болон шажанай гуримаар эмгэ хэһээмжэ үзүүлһэнээ +али болохо мүртэйгөөр+ захиралгын ёһоор хоёр тэрэндээ мэдүүлгыг тэндэһээ дүүргэн хэжэ айлдахыг үүгээр гуйгаад ахамадай захиралгыг үүн лугаа хамта барюулба.

Амар амгалангыг хэзээдэ зүрхэнһөө хүсэн хүндэлһөөр байгша Чойдон Улзытын зунай эхинэй 19-нэй үдэр 1846 он

*ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.15. Л.7. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Ж.Б. Бадагарова*

Государственный архив Республики Бурятия

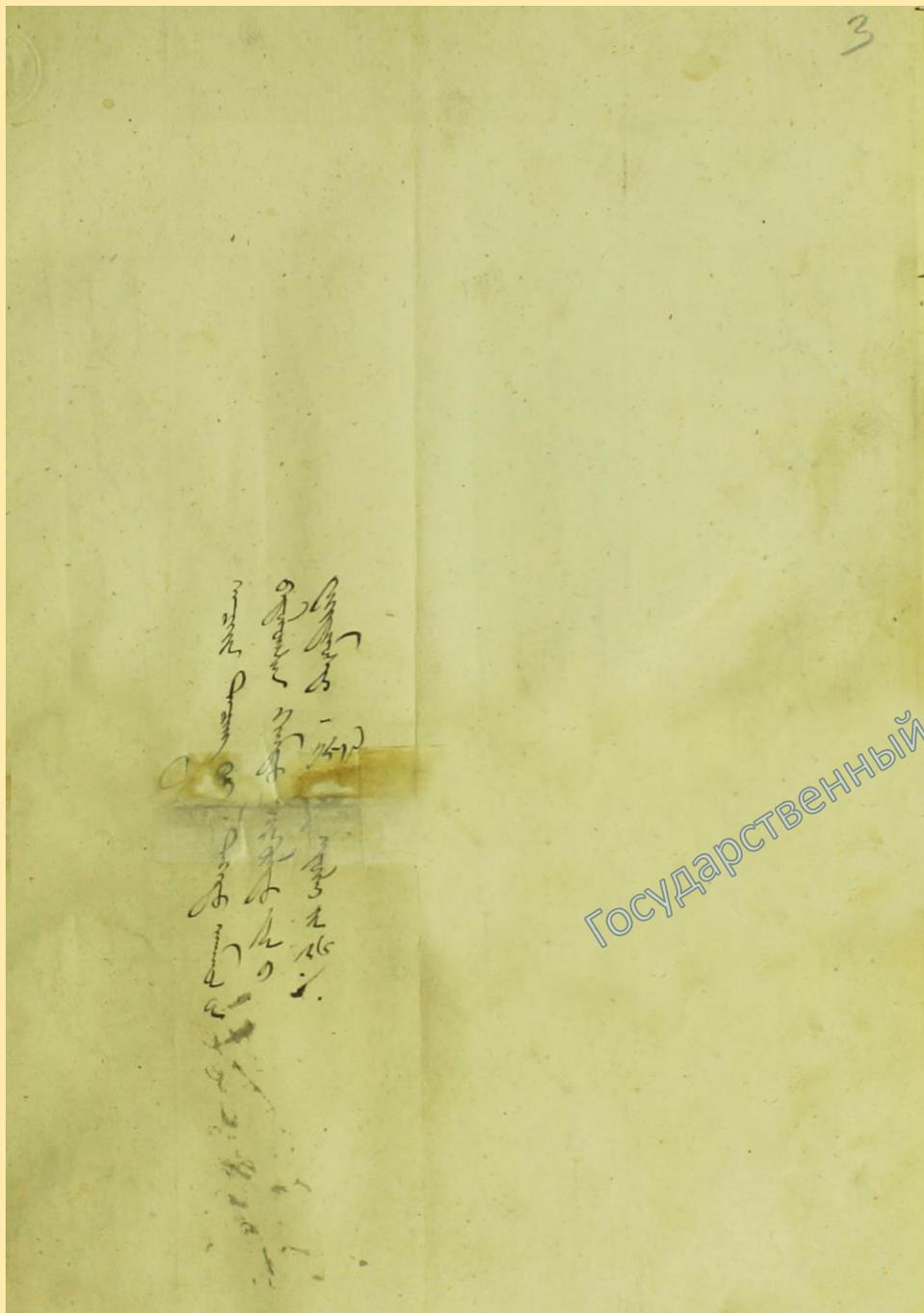

Продолжение документа № 25

Ноён засаг Содном-Ешэ Буянтын тэдэнэ барюулба

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.15. Л.7 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Государственный архив Республики Бурятия

№ 26

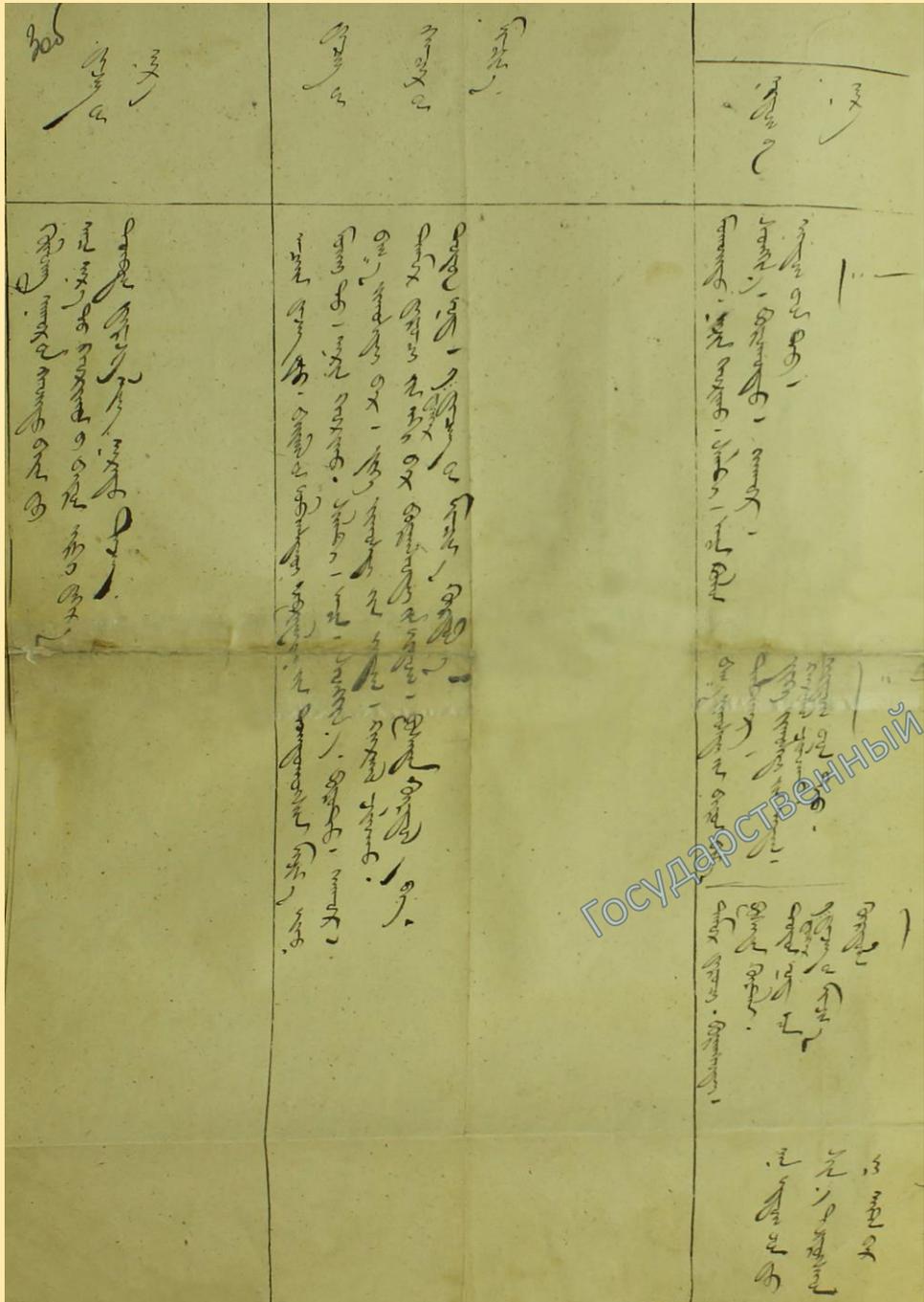
Общая ведомость прихожан Ацайского дацана Түбдэн Даржалин с перечислением межевых знаков, определяющих приход, прихожан по местностям, булукам, с упоминанием их количества по результатам переписи 9-й ревизии и текущего прироста, а также расстояния от места их проживания до дацана

26 июля 1847 г.

Асын дасангай дээдэ ахамадай баталхан хамта мүргэлтэ зоной вэйдимости.
1847 [оной]июлиин 26-да

ГАРБ. Ф.517. Оп. 4.28. Л.3. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Ж.Б. Бадагарава

Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 26

Дасангай нэрэ	Дасангай газарай мэжээ	Нютагай нэрэ
Хүлэн нуурай хойто бэндэ Аса нэрэгэ горхой баруун эрье дээрэ Түбдэн-Даржаалин нэрэгэ дасан	Асын дасанда Байгалай областаной управлениин Могойто, Нарин горхон, Сэльбэ, Аса болон Ионгино, Бороото, Нуур нютагуудта	
тогтоохон мэжээн Могойто, Нарин горхон, Сэльбэ, Аса, Ионгино, Бороото, Нуур, Бага Загастайгаар, Ехэ Загастайн адаг, Харуул Шулуун, Түмэр Дарашын хуээр Бургаастайн нютаг, Посадан хүрэтэр ба Тоёонууд, 1+-дугаар+ дасангай мэжээ хүрэтэр		Бага Загастай баруун бэе, Табхар, Ехэ Загастайн адаг, +Харуул Шулуун+ нютагуудта Түмэр Дараша, Бургаастай, Посадан хүрэтэр, Тоёонуудхаа 1+- дүгээр+ дасангай мэжээ хүрэтэр Энэ нютагуудта шэнэ түрэхэдынниитээр

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.28. Л.3 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

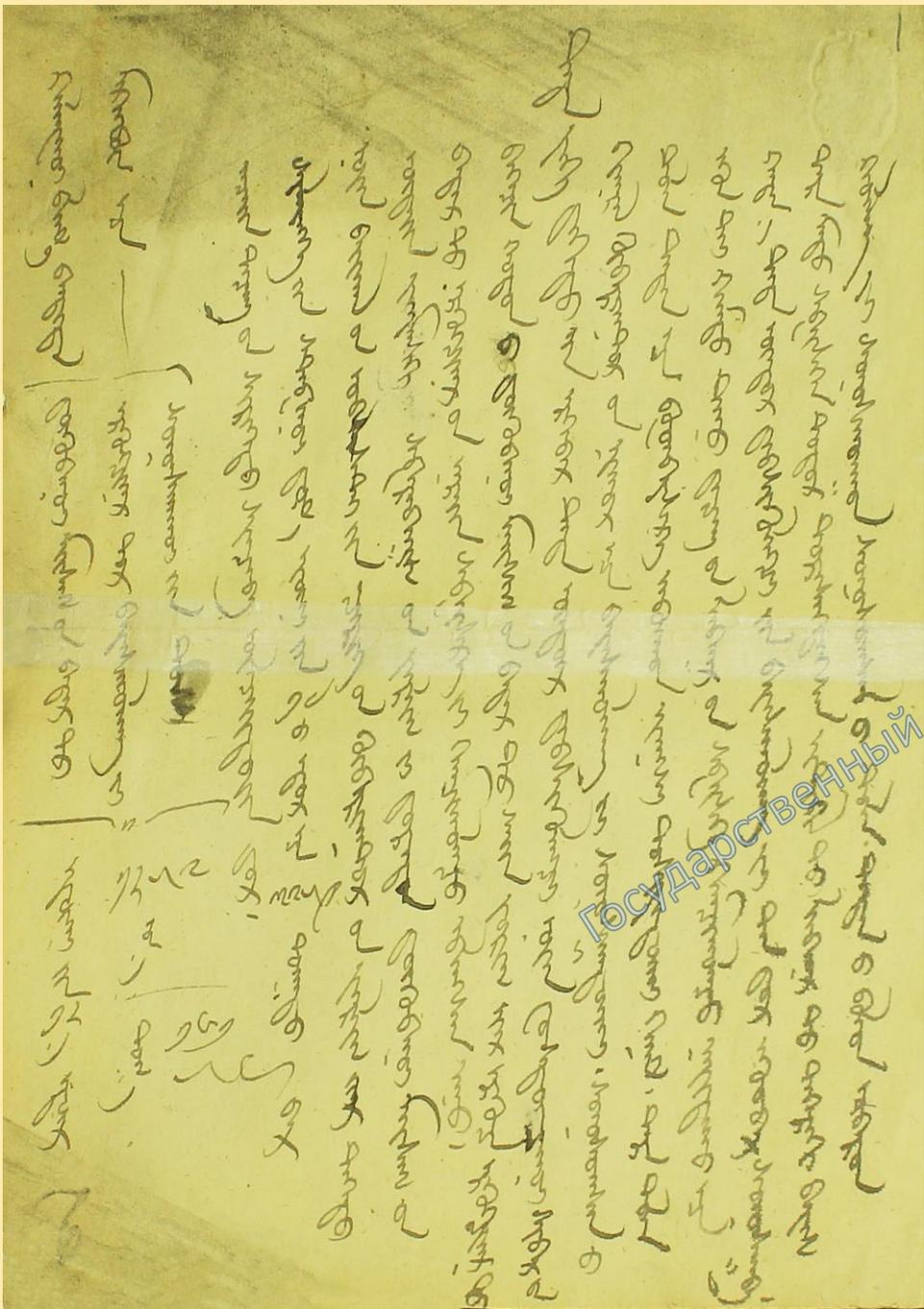
Продолжение документа № 26

Дасангай үгэлыгын эзэдын			Эсэсэй бэшэлгээр эли байһан эрэ дүүшын тоо	Дасангһаа хэды модо һэнэй тоо
Нютагай нэрэ	Бүлэг һуудалну удайнэрэ	Ямар отогной буса түрэлтэн бэ		

Хууданай доодо талада уруунь харуулаад бэшэнхэй: Вэйдүмаста / Вэйдүмаста

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.28. Л.4 об. Рубрица на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Государственный архив Республики Бурятия

№ 27

**Предписание Пандито Хамбо-ламы Восточной Сибири Чойвана Доржо
Ешижамсуева ширетую Ацайского дацана Улзытуеву об объявлении
благодарности Пекинской духовной миссии всем внесшим
благотворительные пожертвования**

18 июня 1852 г.

Главной блама бандида хамбаһаа
 Духобной миссиин бадарта
 Үргэгшэнэртэ баясхалание
 Соносхохын тушаа
 Июниин 18 үдэр 1852 оной. Тоо 161

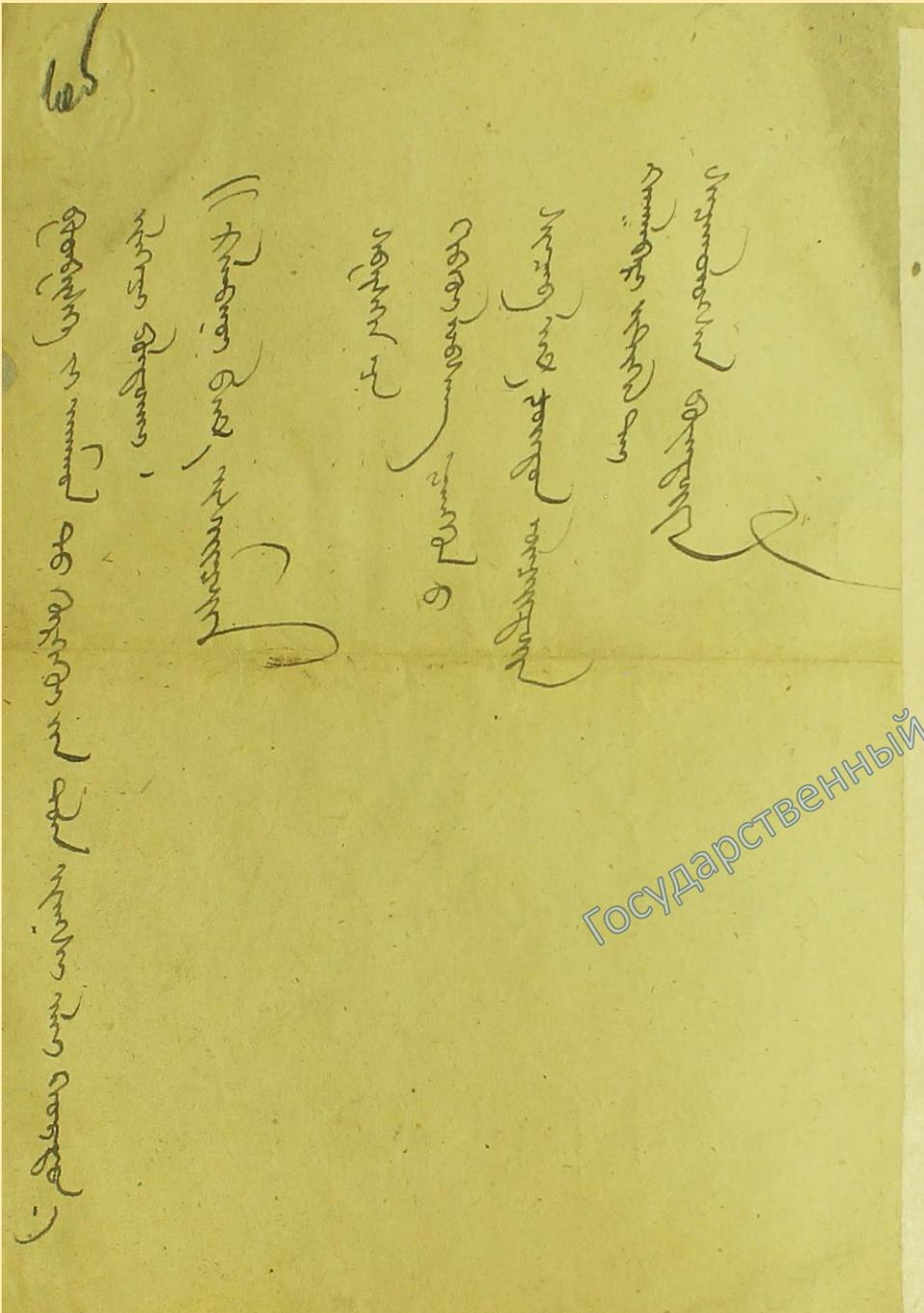
Ацайи дацанай шэрээтэ шинзаба Үлзэйтүндэ.

Сүлүнгын стобной дүмэ июниин 14-нэй үдэрһөө 3259 тоотуор

Ноён Байгалай областиин цэрэгэй губернаторай зарлигаар Дээдэ Үдын земсхэ справнигай зарлигыё дурдан Духобной миссун бадарта үргэгшэнэрэй нэрын списхыё хамжуулажа эблээн ану, Бежэн хотын Духэбной миссун бадарта сайн зоригуор үргэсэ үргэгшэнэртэ тэдэ ехэ дээдын эрхээр тэдэ үндэр дэбшэгүүлэгшэ ноён Восточной Сибирун генерал-губернаторай нюуrһаа баясхалание соносхотугай, соносогсанай тула тэдэнһээ подписха абаад, наашань тушаатугай гэнэм.

Тэрэ тула энээнтэй хамта танай дасанай лабнарай списхэ хамжуулажа найдахаһаа гадна тэдэ үндэр дэбшэгүүлэгшын баясхалание танда энээгээр соносхобо. Тэрэ мэтэ списхэ дотор дурсагдаһан этигэлтэ лабнарта дээрэхи баясхалание соносхоод, соносхоһоной тула тэдэнэй болон өөрын

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.22. Л.1. Рукопись на монгольской письменности. Перевод В.Б. Дамбаевой.

Продолжение документа № 27

подписхые ахамадта хүргэхын тула наашань али хурдан эльгээжэ болтогой.

// Глабной блама Ешижамсуин. //

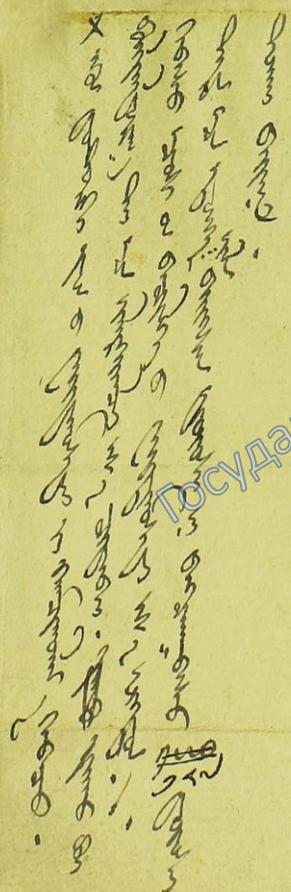
Списхэхээ гэггүй Лубсан Цэнгүнү,

Шинзаба лама Чойдон Үлзэйтуин

Хуулбари этигэлтэй сасуулагсан Буянтуин

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.29. Л.1 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод В.Б. Дамбаевой.

Государственный архив Республики Бурятия

Handwritten text in Mongolian script, consisting of several vertical columns of characters.

№ 28
Из отчетной ведомости о территории дацана

1854 г.

Энээн доторхи зоной ведомостие хамжуулаха гэбшье, буяалдаргатай хаа элирхэйлэжэ шадабагуйб. Юун бэ гэхэдэ эсэсэй бэшэлгын ведомости үгөөгүй. Тэрээнһээ одоо эли байһан дүүшые багсаабал 178 дүүшэ тухай байна.

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.23. Л.1. Рукопись на монгольской письменности. Перевод В.Б. Дамбаевой.

Государственный архив Республики Бурятия

Handwritten header 1	Handwritten header 2	Handwritten header 3	Handwritten header 4	Handwritten header 5	Handwritten header 6
<p>Handwritten text in the first column, including a large block of vertical text on the left side.</p>	<p>Handwritten text in the second column, including a large block of vertical text on the left side.</p>	<p>Handwritten text in the third column, including a large block of vertical text on the left side.</p>	<p>Handwritten text in the fourth column, including a large block of vertical text on the left side.</p>	<p>Handwritten text in the fifth column, including a large block of vertical text on the left side.</p>	<p>Handwritten text in the sixth column, including a large block of vertical text on the left side.</p>

Осциллографный архив Республики Бурятия

№ 29

Из отчетной ведомости о занимаемой площади прихода Ацайского дацана и участках различных родов

[1854 г.]

Дацанай нэрэ	Дасанай газарай межаа	Бүлэг суудалай нэрэ				км
Хүлүн нуурай хойморто	Ацай дацанай үглигын эзэд Хүлүн нуурта орогсон горходоор нэрлэгдэнэн	Нютаг нэрэ	Бүлэг суудал нэрэ	Одог нэрэ буса түрэл		Хэды модо
Хүлүнэй хойто бээдэ Аца нэрэтэ горхоной баруун эрье дээрэ Түбэд даржалинг нэрэтэй дацан	нютагуудта амуй: Могойт, Нарин горхон, Сэлбэ, Аца, Сонгино, Бороту, Нуур, Бага Загастайда Табхарай горхон, Загастайн Адаг, Харгул чулуу. Тэмүр та-ряациин дабаагаар Бур-гастайн адаг, Доодо Пасад деревэну дээгүүр Дээдэ Доодо Тоёонууд, Байгалун обл[...] Упр. Фин выписка хүлээн болбачу. Энэнэй дотроо Ацайн дацану межаа хэлэлцээ бологсон нютаг нэрэнүүд доодо Пасад деревен, Бургастын адаг, Тэмүр т., Харгулчулуу. Загаста адаг, Тумханга толгойн баруун хажуугаар Ехэ Загустада орогсон Бага Загас-тын горхон дээгүүр баруун бэе Хүлүн нуур тулатар суудаг зоной нютагууд амуй.	Могойт Сэлбэ Ацин горхон Сонгино горхон	Нарин горхон Ацайн бүлэг	Атаган Таган Харнууд Атга под	30 17 17 23 16 9 4 4 2 5 10	5 3 2 4 6 10

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.23. Л.1 об.-2. Рукотись на монгольской письменности. Перевод В.Б. Дамбаевой.

Handwritten Mongolian script document with columns and rows, likely a ledger or inventory list. The text is written in a cursive style. There are several columns of text, some with numbers in parentheses or circles, and some with small drawings or symbols. The document is aged and shows signs of wear.

Продолжение документа № 29

Дасанай үглигын эзэд			Эсэсэй бэшэлгээр эрэ дүүшэ	Дасанхаа хэды модон тоо
Нютагай нэрэ	Бүлэг суудалын нэрэ	Ямар отогуудай буса түрэлтэн бэ		
Бага Загастын Баруун Табхарай бүлэгтэ	Табхарай бүлэг	Атаган отог, Харанууд	25 12	13
Бумхан толгойн баруун бэе байгша Загастын адаг болон Тахили нютаг	Бага Загастайн адаг болон Элийн бүлэгтэ	Атаган Подгородно Харанууд Олзон	8 4 32 28	13
Загастайн урда бэе Харуул чулунай нютагт Бургастай нютаг	Харуул чулуен бүлэг	Олзон	12	12
	Бургастын бүлэг	Подгородно Олзон Харанууд Бумал	10 13 8 5	
Тамур таряанай бүлэг	Таряанай бүлэг	Атаган	7	14
Посадай нютаг	Посадай бүлэг	Атаган	5	
Тоёон нютагта	Баян зүрхэ бүлэг	Атаган Харануд Олзон Шоно	21 13 25 2	11
Түхүм цаган хабсагайда	Нуурай урда Түхүмдэ	Атаган	4	8
Булялдаагуй дүүшэ			192	
Хэлэлсээтэ бологсон			372	

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.23. Л.2 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод В.Б. Дамбаевой

22

1 дунэн буха
 2 гунан үхэр
 1 эмэ буруу
 1 эрэ тугал
 12 эмэ хонин
 4 эрье
 5 эмэ 4 эмэ хурьган
 10 эмэ ямаан
 4 эрэ 3 эмэ эшэгэн
 4 хэрхэ
 10 үхэр 23 хонин 21 ямаан
 нийтэ 54 мал
 ///
 Энэ [18]56 ондо энэ малай гарзань 1 дунэн сар малай хамшагта үхэбэ. 2 тугал хамшагта үхэбэ.
 2 эмэ хонин 2 эрье
 2хурьган 3 эмэ ямаан
 3 эшэгэн, 2 хархэ — эдэ хони ямаад хабарай хатуу сагта хатайранда гарзалба.

№ 30
 Список скота для монастырского фонда, поставленного на казенный учет
 25 декабря 1856 г.

1856 оной дихабриин 25-ай үдэртэ
 Ганда ороhon жасын малынь
 4 үнеэн
 1 дүнэн буха
 2 гунан үхэр
 1 эмэ буруу
 1 эрэ тугал
 —
 12 эмэ хонин
 4 эрье
 5 эмэ 4 эмэ хурьган
 10 эмэ ямаан
 4 эрэ 3 эмэ эшэгэн
 4 хэрхэ
 10 үхэр 23 хонин 21 ямаан
 нийтэ 54 мал
 ///
 Энэ [18]56 ондо энэ малай гарзань 1 дунэн сар малай хамшагта үхэбэ. 2 тугал хамшагта үхэбэ.
 2 эмэ хонин 2 эрье
 2хурьган 3 эмэ ямаан
 3 эшэгэн, 2 хархэ — эдэ хони ямаад хабарай хатуу сагта хатайранда гарзалба.

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.28. Л.22. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова.

№ 31

Список скота для обеспечения провиантом ежедневных служб при дацане с указанием причин убытков

01 января 1857 г.

[1]857 оной гинаварай 1-эй үдэрэй жасаагай малнууд	
Үнээн	3
Буха	1
Дүнэн сар	1
Эмэ буруу	1
Эрэ тугал	1
Эмэ хонин	11
Шүргэ(шүлгэ)	4
Хуса	1
Эрэ хурьган	4
Эмэ хурьган	3
Эмэ ямаан	9
Һэрхэ	4
Ухна	1
Эрэ эшэгэн	3
Эмэ эшэгэн	2
Үхэр	7
Хонин	23
Ямаан	19
Нийтэ	49

1 үнээн, 1 дүнэн сар, хамшагта гарзалба. Эмэ хашараг, +1 эрэ буруу+, мүн хамшагта гарзалба. 1 тугалүхэбэ. 1 үнээн һубай.

1 эмэ хонин, 4 эрэ хонин +хабар+ үхэбэ. 5 хурьган эхэ дотор хабар үхэбэ. 7 хурьган хабар үхэбэ.

4

+хээлитэй+ ямаан хабар үхэбэ. 3 эрэ ямаан үхэбэ. 7 ямаан эшэгэ орхихон.

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.28. Л.6. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Handwritten Mongolian script on aged paper, likely a report or inventory list. The text is written in vertical columns from right to left. A large blue watermark "Государственный архив Республики Бурятия" is overlaid across the center of the page.

№ 32

Донесение ширетуя Ацайского дацана Буянтна Пандито Хамбо-ламе Восточной Сибири Чойвану Доржо Ешижамсуеву о количестве ксилографических досок для печати буддийских книг

03 января 1857 г.

Зүүн Сибирийн ноён галабаной лама бандида хамба Ешэжамсында Асын дасангай шэрээтэ тушаалта Буянтн бээр Мэдүүлгэ

Эндэхийн +үнгэрэллэ оной+ дихабрийн 15-ай үдэрэй 340 тоотоор ямар бурхан болон номой хэб ба барнууд хэды модо байдаг бэ, эдүгээ юун ниилэгдэжэ байна, эдэ бүгэдэн вэйдимостиие саг соо тушаатагай хэмээн захиржа үйлэдээн тушаа. Хабаата хүрэндэ байһан бурхан номой барнууд ба, эдүгээ ниилэгдэжэ +байһан+ түбэд һантаб ченбойн барнуудые үүнэй һүүлдэ элирхэйлэн хээд, үүгээр айлдхан мэдүүлбэ.

- Гинварай 3-ай үдэр 1857 он, тоо 2 барнууд
- Түбэд Доржо жодбо, 63 модон
- Түбэд Аюушын үндэһэнэй бар 45 модон
- Түбэд Гүнригэй үндэһэнэй бар 46 модон
- Түбэд Чойжид рабсалай бар 288 модон
- Түбэд һантаб ченбойн бар ниилэгдэжэ байна 392 модон

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.28. Л.22 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Handwritten document in Mongolian script, likely a petition or official correspondence. The text is written in a cursive style on aged paper. There are some markings on the left side, possibly a date or reference number.

№ 33

Отношение засадателя Селенгинской Степной думы Цэрэнэй ширетую Ацайского дацана с просьбой предоставить выписку о прихожанах согласно требованиям Забайкальского областного управления

№ 64

03 мая 1857 г.

Засадатэл

Цэрэнэйһээ

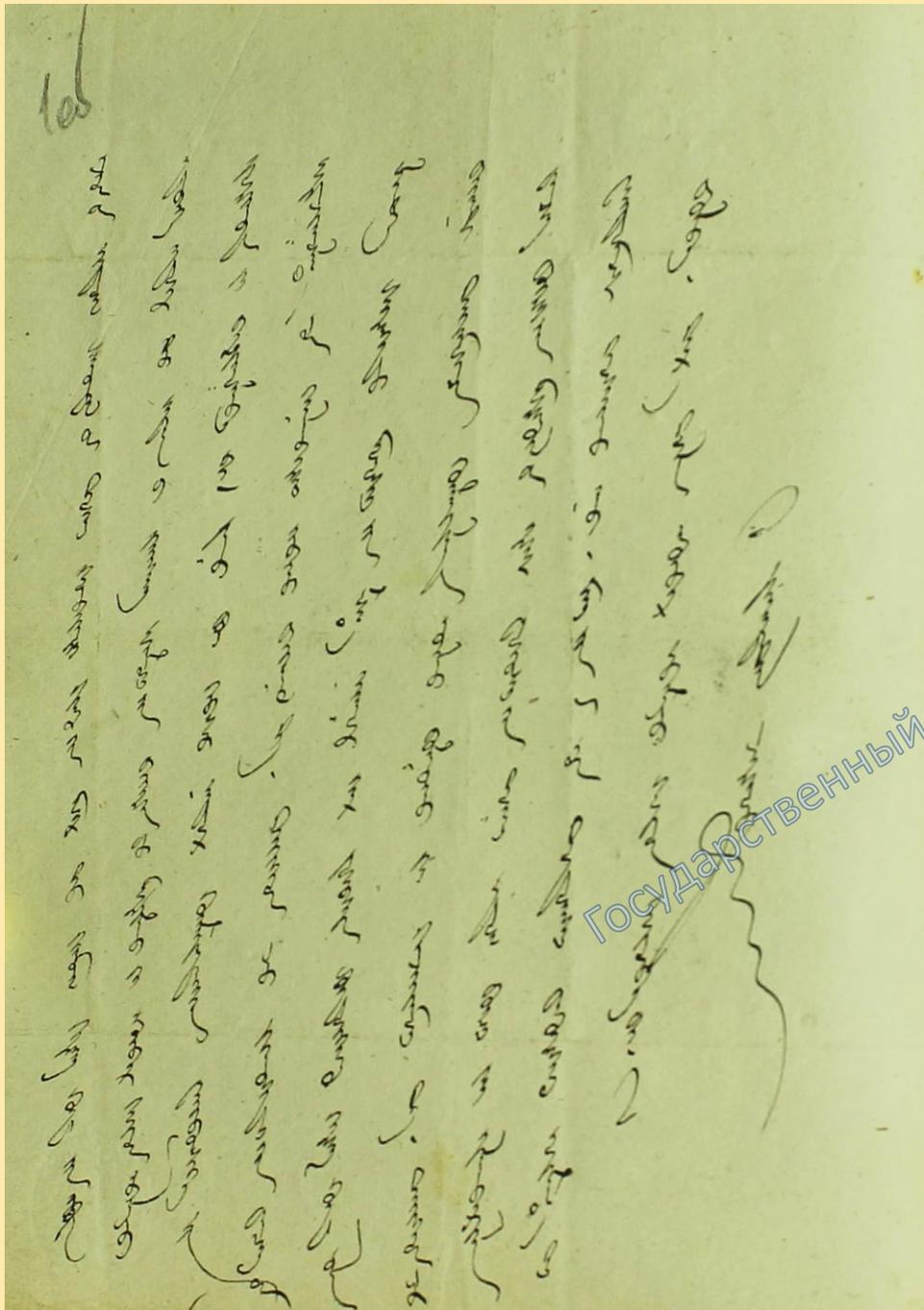
Эблэлгэ

Майн 3-ай үдэр 1857 онодо

Асын дасангай шэрэгтэ Буянтында

Һэлингын степной дүүмын апрелин 27-29-эй үдэр эбэй 1706 1734 тоотоор Байгалай областаной үпа-равалениин апрелин 20-ой үдэрһөө 992 тоотоор лама санаартанай тухай ехэ дээдын баталхан положениин 36-дугаар зүйл соо хэлэхэдээ ласан бүриин үгэлыгын эзэдын Байгалай сэрэгэй губернаторай бандида хам-ба хоёрой зүбшөөлөөр генерал губернаторһаа баталамжатайгаар байсаан байгуулагдаха ёһотой. Үүн тушаа ноён сэрэгэй губернаторай шийдхэбэрээр ноён чинобэниг Фүрүкилмээр дасангай үгэлыгын эзэдэй хубаари хэгдэһэн болобошье, тэрэ хубааринда нютаг бүлэгүүд ба отогнорой нэрэс болон дүүшын тоо элирхэй вэй-домости зохёохо тиигээд, тэдэ дэбшүүлэгшэ Михайла Семёновэйчин захиралгаар хамжуулаад, вэйпүскын ёһоор үгэлыгын

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.29. Л.1. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

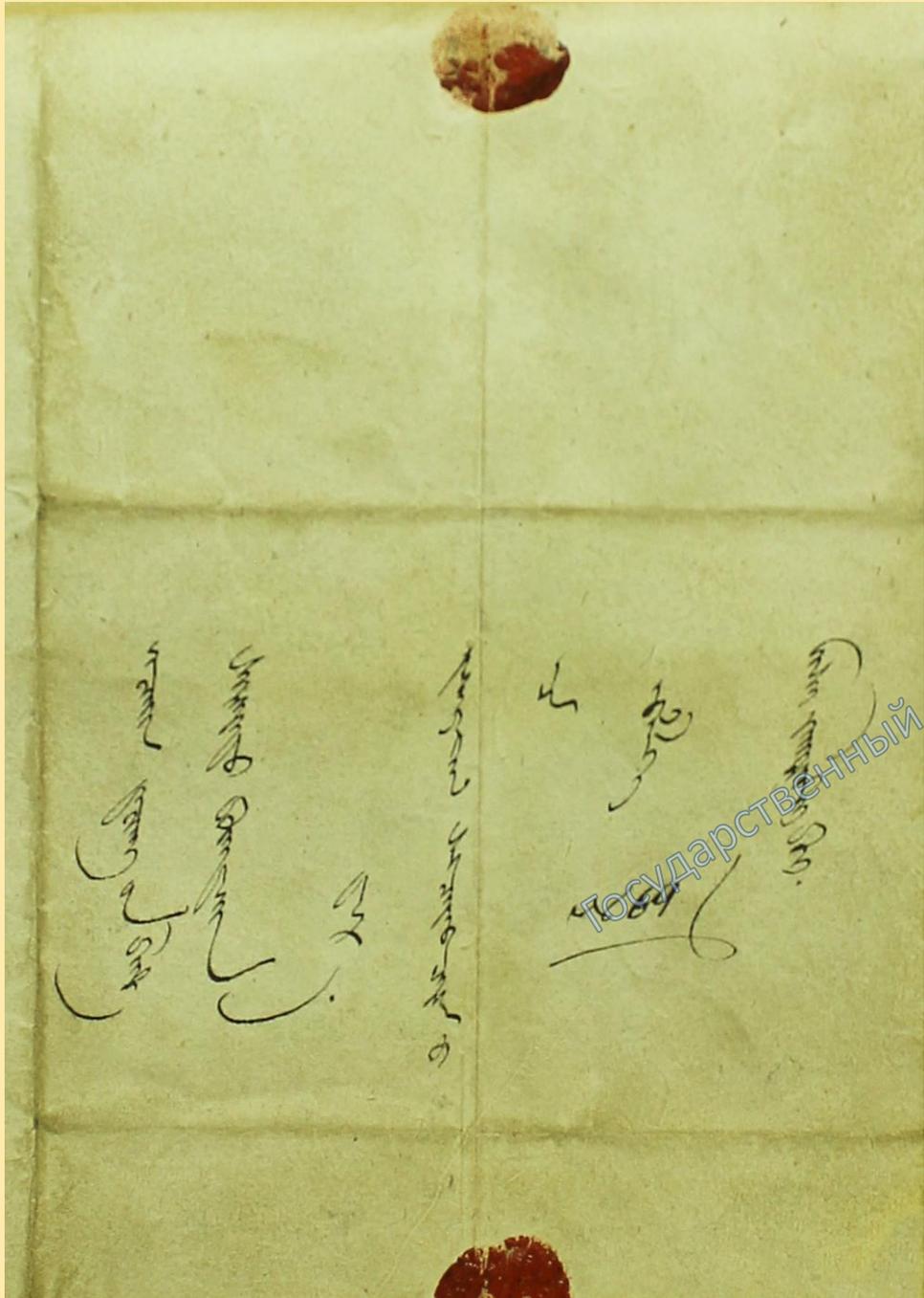
Продолжение документа № 33

ээдэй нютаг нуудалай тухай хубаари хэхын муртэ хамаг хэрэгүүдэй [...], эдүгээ үдэртэ атаганай зайһан Үл-зын байранда морилхые үүгээр гуйн эблэжэ зориутые барюулбат. Юуб гэбэл намда хүлээгдэһэн вэйпүскын оршуулгаһаа хяналбари(?) абаха байнат, Тиигээдшые Загастайн дасангай лама шэрээтэ Муушын лугаа нюураар зүбшэн бүтээхэ хэрэгүүд олон байна. Тиимэхээ хүлээлтэ үдэ болгохые хэшээнэ гүт. Тиигээдшые дасан бүрийн мүргэлэй эрэс дүүшын тухай нютаг бүриие илгаварилан вэйдомос тушаахань майн 5-һаа дотогшо дүүргэхэ уялгатай болобо. Тэрэ тула үүгээр эблэжэ гуйн гуйбаби.

Засагатэл Цэрэнэй

АРБ. Ф.517. Оп.1. Д.29. Л.1 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод

Ж.Б. Бадагарова

№ 34

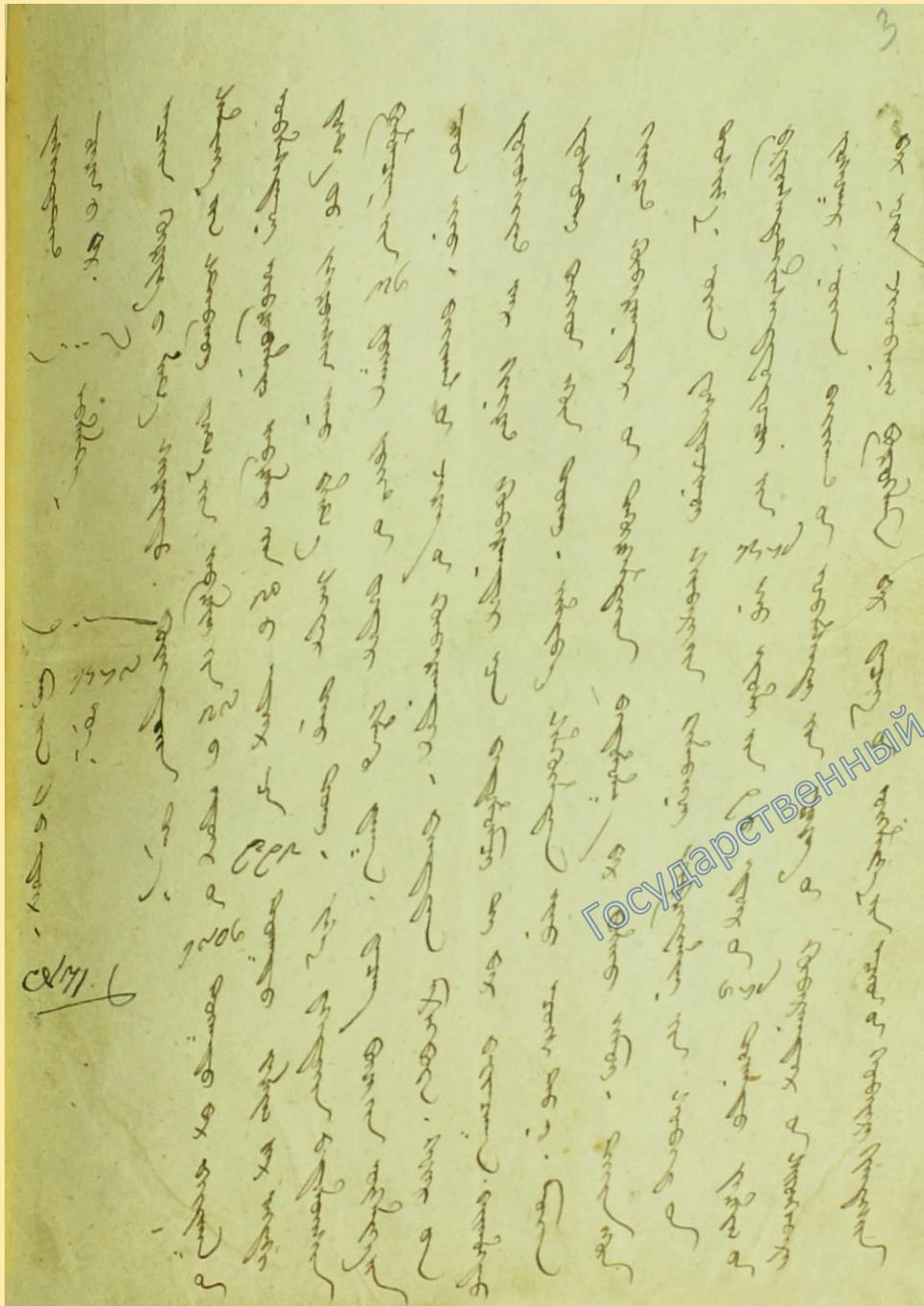
Срочное отношение председателя Селенгинской Степной думы Санжижаба Цэрэнэйширетую Ацайского дацана Буянтыну о предоставлении сведений о пожертвованиях в форме ведомости по запросу председательствующего в Совете Главного управления Восточной Сибири

№ 69

04 мая 1857г.

Асын дасангай лама шэрээтэ
 Буянтында засадатэл
 Санжижаб Цэрэнэйһээ
 Эблэлгэ
 маша яаралтай байна

ГРБ. Ф.517. Оп.1. Д.29. Л.2 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
 Ж.Б. Бадагарова

Продолжение документа № 34

Засадатэл Цэрэнэй
 бээр эблэлгэ
 Майн 4-эй
 үдэр 1857
 ондо
 № 71 тоо

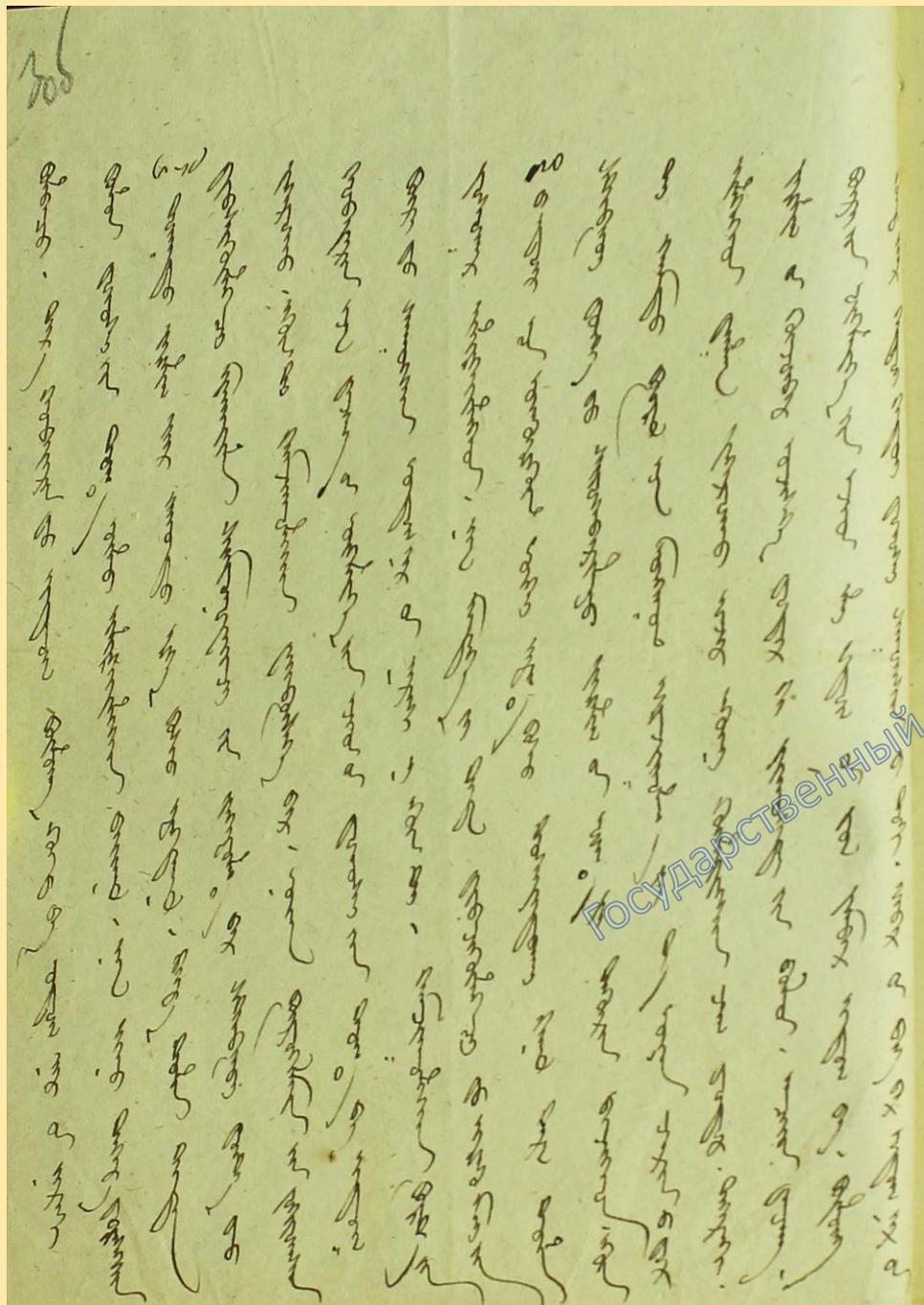
Асын хүрэгэй лама шэрээтэ Буянтын танд

Гэлингын стэпэнэй дүүмын апрелин 27-ой үдэрэй 1706 тоотойр Байгалай обаластаной үпрэбэлэни апрелин 20-ой үдэрһөө 992 тоото зарлигаар эндэхи дүүмэдэ захирганинь.

Дама санаартанай тухай ехэ дээдын баталхан положенин 36-дугаар зүйлэй дотор хэлэхэдээ, дасан бүриин үгэлыгын эзэдын Байгалай сэрэгэй гүбэрнатор, Бандида хамба хоёрой зүбшөөлөөр генерал гүбэрнаторһаа баталамжатайгаар байсаан бай-гуулагдаха ёһотой бүгөөд үүн тухай алибаа шүүлтэниинь эсэстэнь, мүн генерал гүбэрнаторай дүүргэлтын баталалгаар болохо юм.

Тиин үүн тушаа ноён Восточной Сибириин галабаной управленин собедэй пред-сэдатилсатвуючин 1854 оной июлин 9-эй үдэрэй 654 тоото зарлигай ёһоор ноён Байгалай обласин сэрэгэй гүбэрнаторай шийдхэбэрээр ноён чинобэниг Фүрүкилма бээр дасангай үгэлыгын эзэдэй хубаари хэгдэнэн

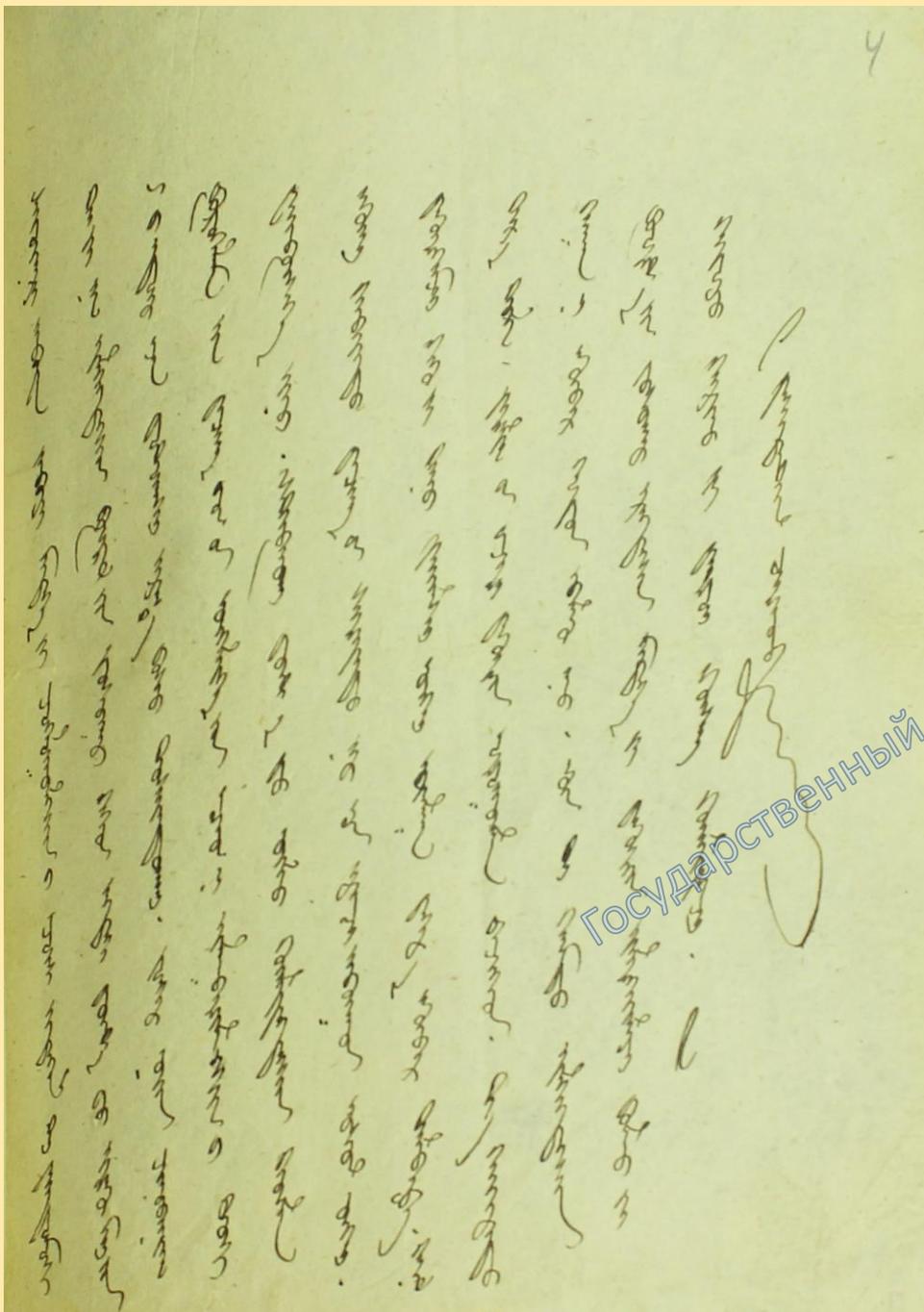
ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.29. Л.3. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Продолжение документа № 34

болобошье, тэрэ хубааринда нютаг бүлэгүүд ба отогной нэрэс болон дүүшын тоо үлэ элрхэйлэн байна. Энэнь дээрэ дурсаһан 654 тоото зарлигаар хадаа эрхэ буса хэгдэнэ. Тэрэ тула тэдэ дэбшүүлэгшэ Михайла Семёновэйчин захиралгаар стэпной дүүмэдэ захирха. Үүнтэй хамжуулһан вэйпүскээр ноён Фүрүкилминэй зохёонон хубааринһаа дасангай үгэлыгын эзэдэй дүүшын тоо ба нютаг бүридэ һуһан отогной нэрэсын үүнтэй хамжуулһан формын ёһоор элрхэйлээд, энэ мэдэээ тэдэ дэбшүүлэгшэдэ ерхэ майн 30-ай үдэрһөө үнгэргэлгүй арга буса тушаатагай гэнэ. Тэрэ тула стэпной дүүмэдэ шийдхэбэрилжэ зарлигай удхые дүүрэн бэшээд, үүнтэй хамта фoормоһоо монгол оршуулгыг та ноён Цэрэнэйдэ эльгээгээд, даалган захирха ушар. Үү-ние хүлэһэн саг соо дээрэхи зарлигай хуеһаар учаска доторхи Загастайн болон, Асын дасан бүрийн үгэлыгын эзэд али отогной зон ямар нютаг ба бүлэгүүдээр хэды хэды дүүшэ һуһанай тус өөрын бэээр отогной

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.29. Л.3 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Продолжение документа № 34

Найднар абаад(?) ябажа мэдээ суглуулһанай эсэс этигэлтэй вэйдомостиие энэ эльгээгдэһэн фоормын ёһоор хээд эндэхи дүүмэдэ ерэхэ майн 5-ай үдэрһөө дотогшо арга буса тушаатагай. Зүгөөр ноён чиновэниг Фүрү-килминэй дасангуудай үгэлыгын эздыеһь илгабарилһанай тус вэйпүскэнь стэпной дүүмэдэ үлэ хүлээгдэһэн тула үүниие хабаата дасангай шэрээтэнэрһээ эрижэ абаад оһолгүй дүүргэмжэ хэһыетнай зайлашагүй уялган дээрэ үүгээр табиба гэнэ. Тэрэ тула, зарлигай ушарые дүүрэн оруулан бэшээд, та хайрата хааниие үүгээр гуйн эблэхэнь. Үүнтэй хамта эльгээгдэһэн фоормын ёһоор эригдэһэн мэдээ дүүрэн элирхэйлжэ болохые гуйжа харюуе дары хүһэн хүлээгшэ

Засагтгал Цэрэнэй

ГАРБ Ф.517. Оп.1. Д.29. Л.4. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

№ 35

Отношение ширетуя ламы Ацайского дацана Буянтына к заседателю Селенгинской Степной думы Санжа Цэрэнэй с подробными сведениями о распределении прихожан Ацайского дацана

05 мая 1857г.

Асын хүрэнэй шэрээтэ Буянтын бээр

Эблэлгэ

Майн 5-да 1857 ондо

Тоо 3

Ноён засадатил Санжа Цэрэнэйдэ

Та ноёной майн 4-эй үдэрэй 71 тоотоор Сэлэнгэ стэпной дүүмын апрелин 27-29-эй үдэриүүдэй 1706-1734 тоотоор Байгалай обаластаной үпрвалениин апрелин 20-ой үдэрһөө 992 тоото зарлигууд дурсажа лама санаартанай тухай ехэ дээдын байгуулхан Положениин 36-дугаар зүйлэй тус, ноён Байгалай обаластаной сэрэгэй губернаторай шийдхэбэрээр ноён чинобэниг Пүрүкилман бээр дасангай үгэлыгын эзэдэй хубаари хэгдэнэн болобошье, тэрэ хубааринда нютаг бүлэгүүд ба отогной нэрэс болон дүүшын тоо үли элирхэйлэ- гдэнэнээр та засадатил Цэрэнэй бээр Байгалай обаластаной правлениин вэйпискын оршуулга болон формые хамжуулжа хабаата Асын дасанда мүргэлтэй Сэлэнгын мэдэлэй үнгын отогной нютагууд ба бүлэг бүриие илгабарилжа ниитын вэйдимости эрижэ эблэнэн тушаа элирхэйлхэ ушар, манай хабаата Асын дасангай мүргэлтэй эсэсэй 9-дүгээр ребэйзин бэшэлгээр 252 эрэс дүүшэ бүгөөд, энэ тоотоһоо нютагай дүтөөр Хүлэнгэй болон Загастайн дасангуудта багсаабал 52 эрэс дүүшэ эдүгээхи шэнэ хубааринда оробо.

Гадна юуб гэбэл Хүлэнгэй болон

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.28. Л.17 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Handwritten text in Cyrillic script, likely a historical document or manuscript. The text is written in a cursive style and spans multiple lines across the page. A diagonal watermark is present across the center of the page, reading "Государственный архив Республики Бурятия".

Продолжение документа № 35

Загастайн дасангай шэрээтэнэр болон тэрэ мэтэ дээдэ ахамадһаа элирхэй илгабари үли хүлээгдэһэн тула сохом элирхэйлжэ үли шадана.

Үүгээр хада хабаата Асын дасанда мүргэлтэй үгэлыгын эзэд+ынь үсөөн(?) доносед болобошые+ тиймэ нютаг болон бүлэгүүдээр +тэды+ дүүшэд нуудалтай хэмээн элирхэйлжэ огто үли шадаха байна.

Юуб гэбэл, Байгалай областной үправленииин заабарилһан вэйпискэ соо үзэбэл Бага Загастай болон, Бага Загастайда ороһон Табхарай горхойной зон бээр бидэнэй Асын дасанда хамжагдаһан ха. Загас- тайн дасангай шэрээтэ Моншын бээр Бага Загастай нэрэтэ горхон болбол Табхарай эбэрһээ +гаража Хүлэн нуурта ороһон+ баруун захын +Тужын+ хаяа+гай+ булагай горхые Бага Загастай хэмээн нэрлэнэ бэээ.

Энэ горхые бидэнэй бодомжолбол Бага Загастай буса, Табхарай горхон хэмээн бодогдоно. Юуб гэбэл, Ехэ Загастайһаа халаһан эхигүй +бүгөөд+ Табхарай Дэгли горхон нэрэтэй. Бага Загастай гэбэл Ехэ Загастайһаа халажа урдаһаниинь элирхэй тула Бага Загастай хэмээн тусгаар горхые нэрлэдэг. Зүгөөр Бага Загастай гэ- бэл дундуураар хоёр халаа боложо, Бумхан+тай+ толгойн хоёр хажуугаар урдажа +Ехэ Загастайда ороһон+ тулада, али шүтэһөөр(?) бидэнэртэ хабаатай болобо гү, тиймэһээ хоорондохы заабарилһан журамай бодото сохом ололсоһонгүйһөө дасанда мүргэлтэй үгэлыгын эзэдэй дүүшын тоое болон нютагуудынь сохом илгабарилжа вэйдомости үгэжэ үлэ шадана.

Зүгөөр үнгэрһэн 1854 ондо галабаной лама бандида хамбада хабаата дасангай Нэлингын мэдэлэй эсэсэй бэшэлгээр 252 дүүш+ын+ нэрын спэйскэ тушааһан болобошые энэ тоотоһоо хоёр дасангуудта орожо хасагдаад, эдүгээ бээр хэдышые дүүшэ үлдэжэ байһаниинь үлэ мэдэгдэнэ. Тэрэ тула үүгээр эблэжэ*

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.28. Л.17. Ручпись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова.

* документ обрывается на этом месте

№ 36

Отношение ширетугя Адайского дацана Буянтына заседателю Селенгинской Степной думы Санжи Цэрэнэй с просьбой незамедлительно предоставить сведения о прихожанах в форме ведомости

05 мая 1857г.

Асын хүрээгэй шэрээтэ Буянтын бээр

Эблэлгэ

Майн 5-ай үдэр

1857 ондо

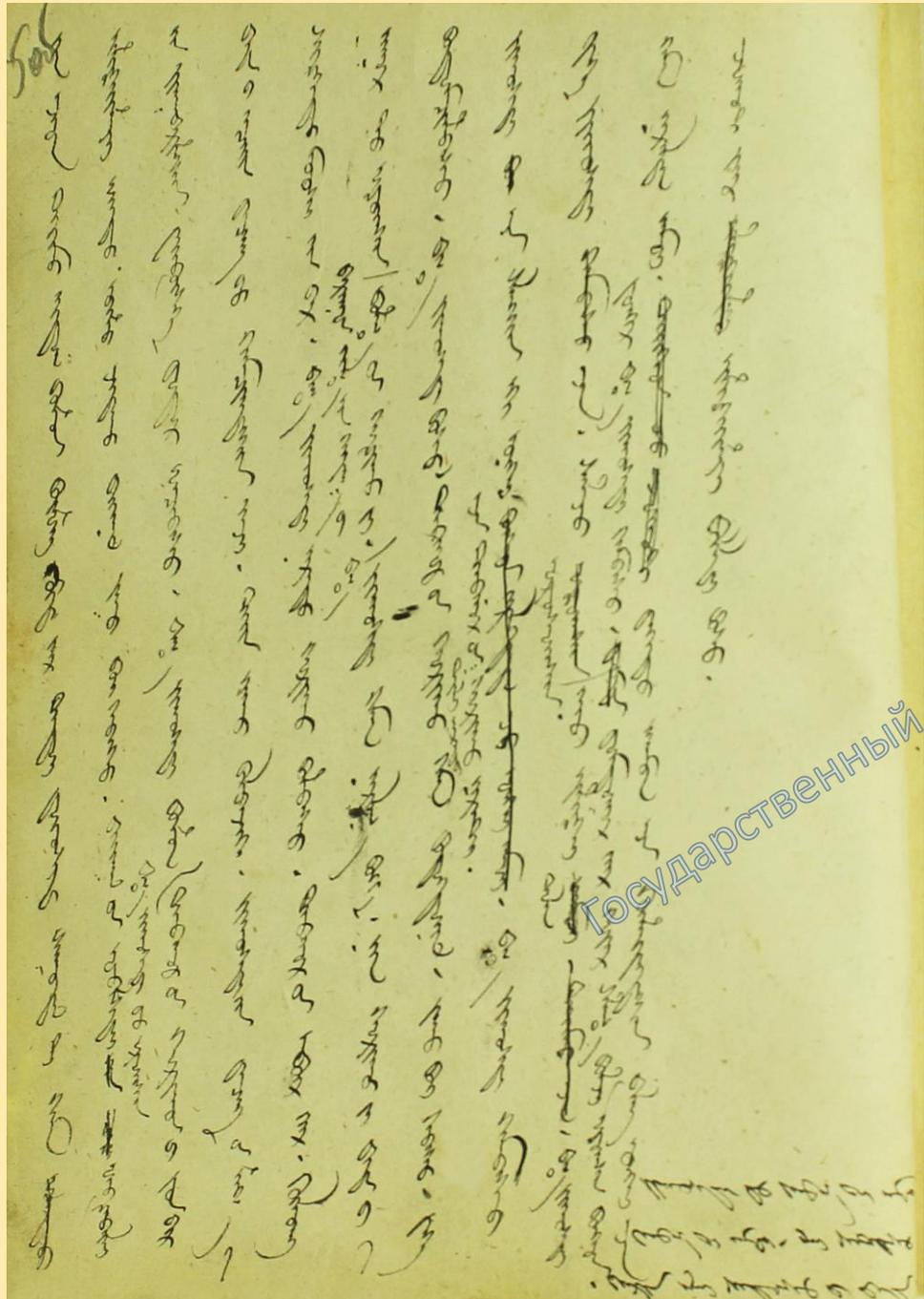
тоо

Ноён засадатил Санжа Цэрэнэйдэ

Та ноёной майн 3-ай үдэрэй 61 тоотоор Сэлэнгын стэпиной дүүмын апрелиин 27-29-эй үдэрнүүдэй 1706 1734 тоотоор Байгалай обаластаной үбралениин апрелиин 20-ой үдэрһөө 992 тоото зарлигуудые дурсажа лама санаартанай тухай, ехэ дээдын байгуулхан положениин 36-дугаар зүйлэй тус ноён Байгалай областной сэрэгэй гүбэрнаторай шийдхэбэрээр ноён чиновниг Фүрүкилма бээр дасангай үгэлыгын эзэдэй хубаари хэгдэн болобошье тэрэ хубааринда нютаг бүлэгүүд ба, отогонорой нэрэс болон дүүшын тоо үлэ элирхэй- лэгдэн.

Та засадатил Цэрэнэй бээр Байгалай областной праблэйниин вэйпүскын оршуулга болон форомые хамжуулжа хабаата Асын дасанда мүргэлтэй Сэлэнгын мэдэлэй үнгын отогнорой нютагууд ба бүлэг бүриие илгабарилжа ниитын вэйдимостиие эрижэ эблэн тушаа элирхэйлхэ ушар: манай хабаата Асын дасанда мүргэлтэй эсэсэй 9-дүгээр ребиизын бэшэлгээр эрэс дүүшэ бүгөөд энэ тоотоһоо нютагай дүтөөр Хүлэнгэй болон Загастайн дасангуудта багсаабал эрэс дүүшэ +эдүгээхи+ шэнэ хубааринда оробо гэдэг. Юуб гэбэл, Хүлэн болон Загастайн дасангай шэрээтэнэр болон тэрэ мэтэ дээдэ ахамадһаа элирхэй илгабари үлэ хүлээгдэн тула сохом элирхэйлжэ үли шаданам. Үүгээр хадаа хабаата Асын дасанда мүргэлтэй үгэлыг-

ГАРБ Ф.517. Оп.1. Д.29. Л.5. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

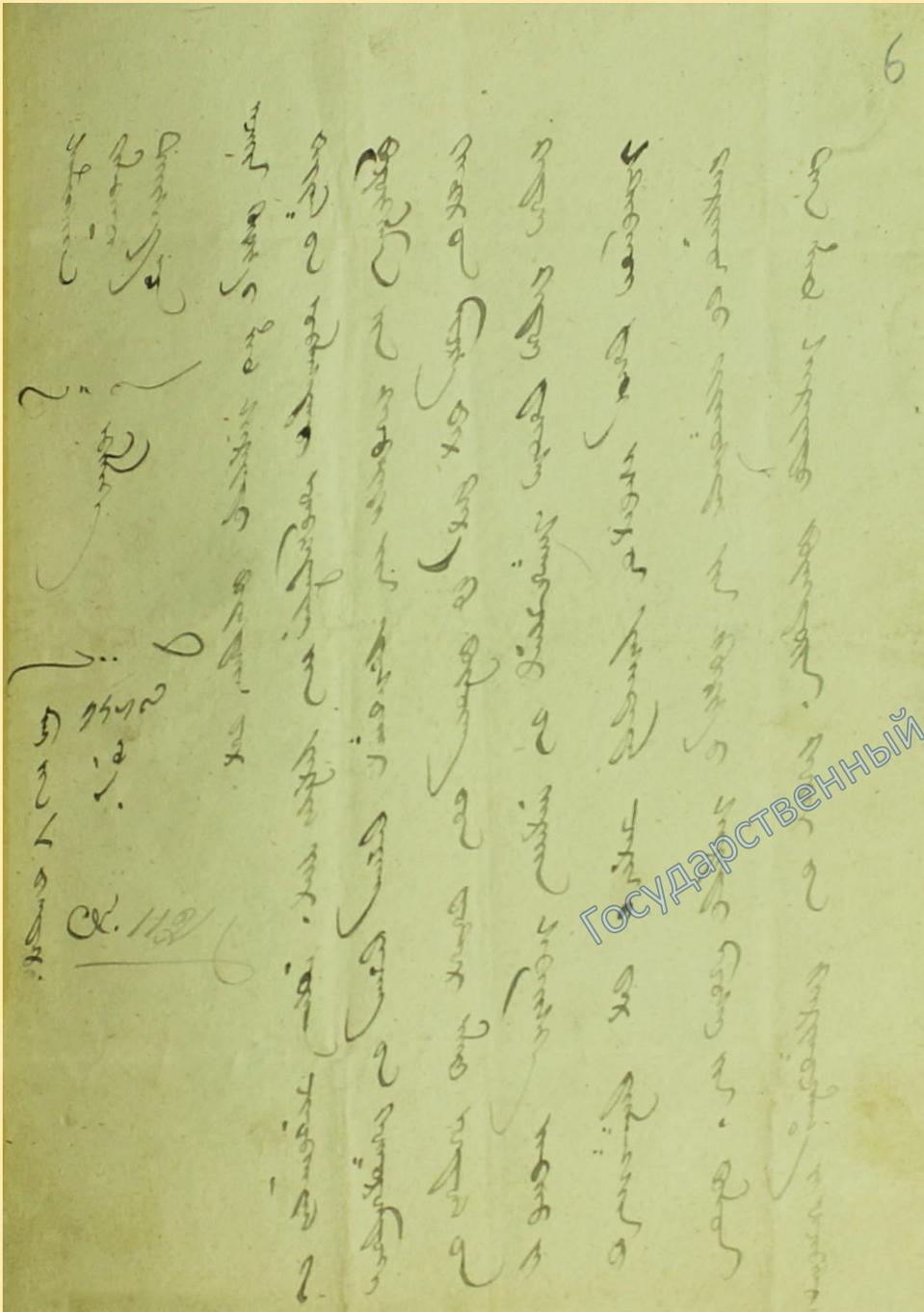

Продолжение документа № 36

-ын эзэд тиймэ нютаг болон бүлэгүүдээр тэды дүүшэд нуудалтай хэмээн элрхэйлжэ үгэжэ үлэ шадаха бай- нам. Юуб гэбэл, Байгалай областной үпраблениин заабарилхан вэйпүска дотор үзэбэл, Бага Загастай болон +Бага Загастайда ороһон+ Табхарай горхоной зон бээр бидэнэй Асын дасанда хамжагдахан ха. Тиин байха болобошье, Загастайн дасангай лама шэрээтэ Муушын бээр Бага Загастай нэрэтэ горхон болбол Табхарай эбэрээр, Хүлэн нуурта ороһон +Баруун Жалгын хаягай+ булагай горхые +Бага+ Загастай хэмээн нэрлэнэ бээ. Энэ горхые бидэнэй бодомжолбол Бага Загастай бэшэ, Табхарай горхон хэмээн бодогдоно. Юуб гэбэл, Ехэ Загастайһаа халахан эхигүйһээ Табхарай Тэли(?) Нарата(?) горхон нэрэтэй, Бага Загастай гэбэл Ехэ Загастайһаа халажа урдаһаниинь элрхэй тула, Бага Загастай хэмээн нэрлэдэг юм. +Зүгөөр Бага Загастай гэбэл дундуураар хоёр халаа боложо ороһон бүгөөд+ дээдэ ахамадһаа хүлээгдэнэн палангүйһөө сохогоор элрхэйлжэ бололтой бэшэ.

Харин али халаһанайбди [...] хабаатай юм. Али халаһан [...] Загастайда хабаатай юм.

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.29. Л.5 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагрова

№ 37

Отношение главного селенгинского тайши ширетую Ацайского дацана Буянтыну с просьбой прибыть в дом ясачного атаганского отока Цэдэна Балганай для урегулирования межевых споров между Ацайским и Загустайским дацанами

№ 112

08 мая 1857 г.

Сэлэнгын галабаной тайшаагаа

Эблэлгэ

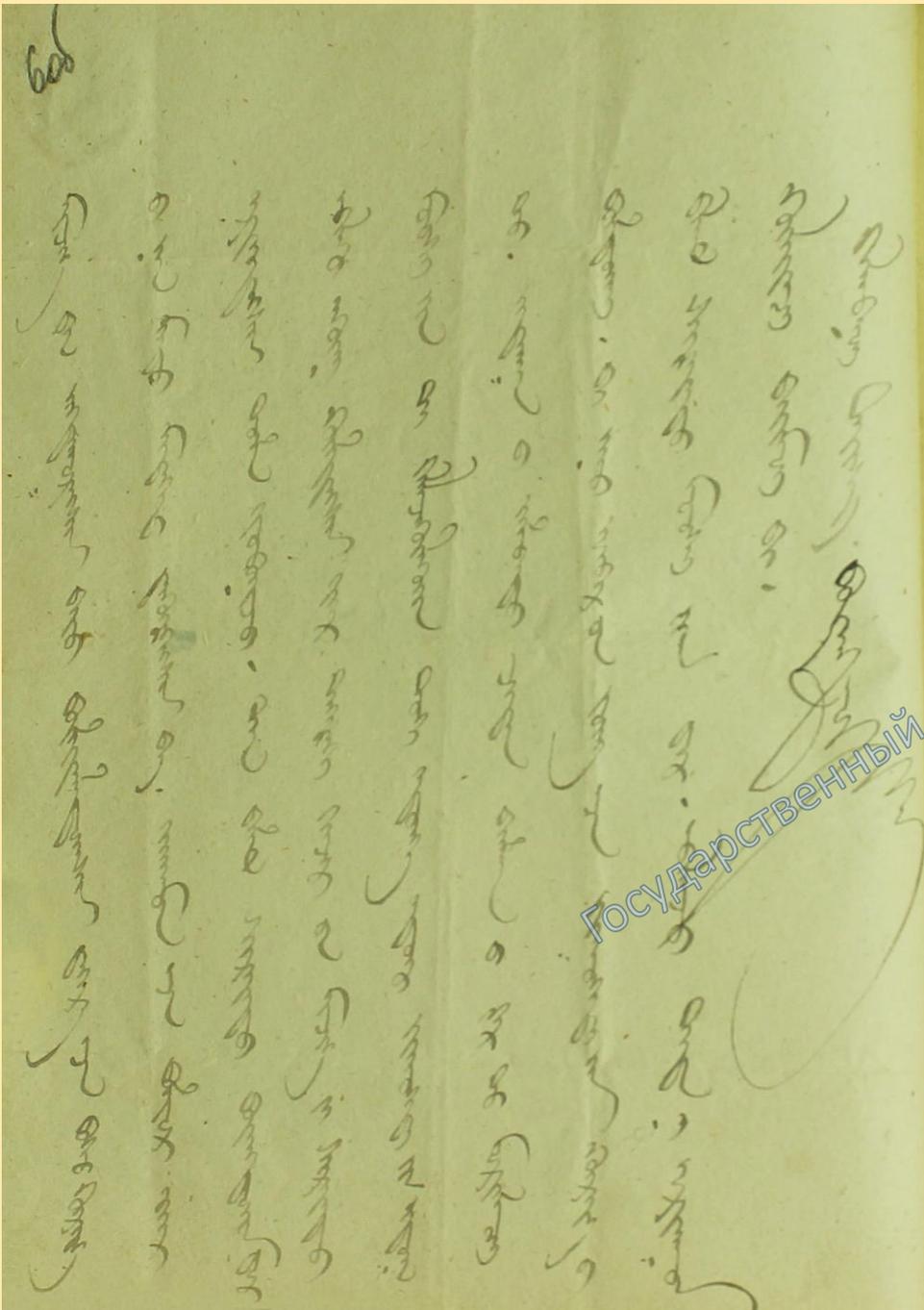
Майн 8-ай үдэр

1857 ондо

Асын хүрээгэй лама шэрээтэ Буянтында

Байгалай областаной управлениин зарлигаар ноён чинобэниг Фүрүкилмын хубаарин ёноор дасан да- сангай хоорондохи газарай межээгээр тэрэхүү бүлэгүүд соо али отогой хэды хэды дүүшэ нуугшанарай нэрын спэйскэ абахые степэной дүүмэ өөрын засадатал Цэрэнэйдэ даалгаһанай харюунда Загастайн хүрээгэй шэрээтэ Муушын, болон та лама шэрээтэ Буянтын хоёрой харюусалгые үзэбэл

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.29. Л.6. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

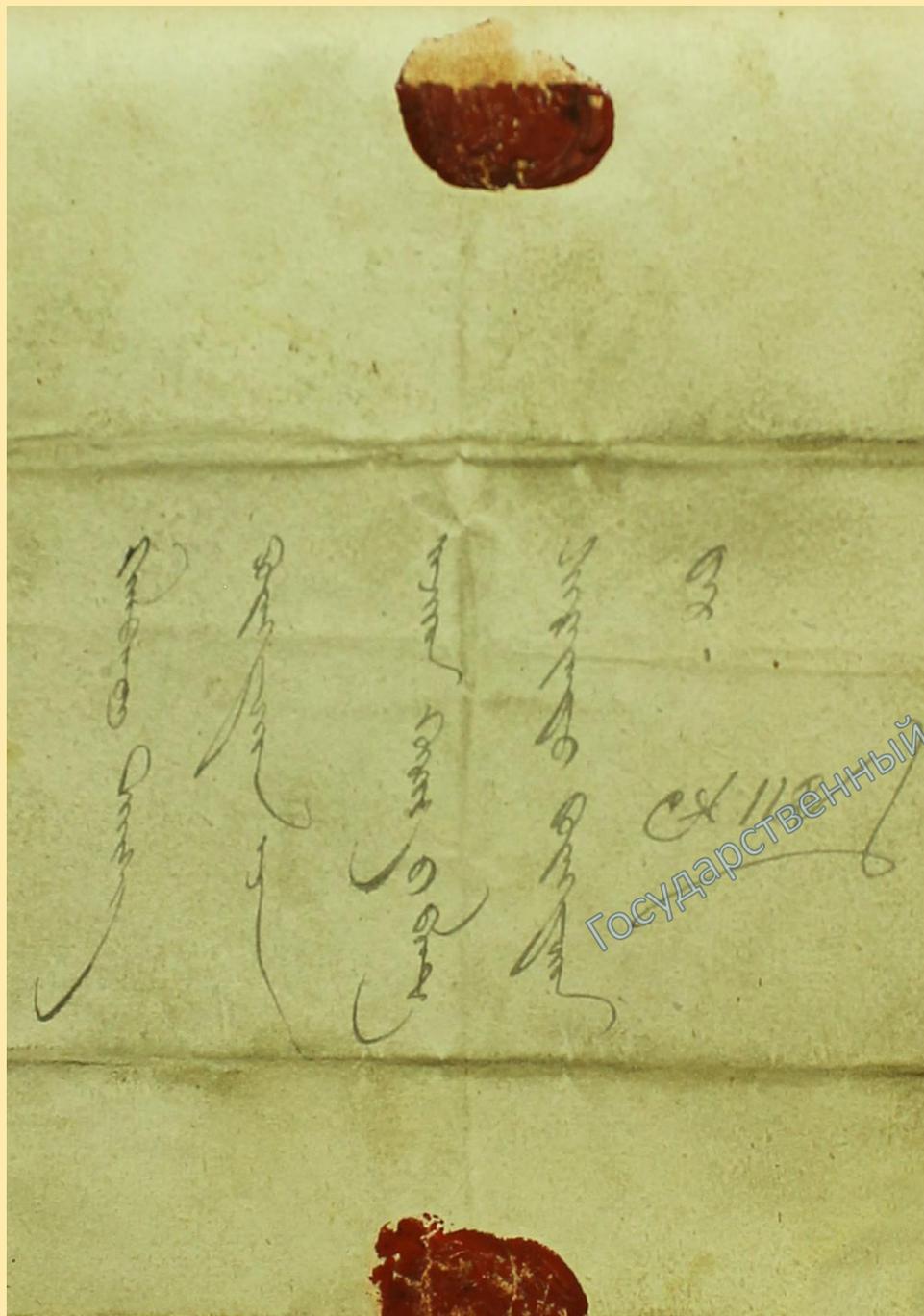

Продолжение документа № 37

межээгээ андуурхан буюу буляалдаһан дээрһээ буса хүрээгэй энэ мэтэ мэдээд дүүргэһэн ба, ахамадһаа бол- зороор эригдэһэн тула зобонижо, та лама шэрээтэ Буянтында эблэхэ үүниие хүлээһэнээр дээрэхи газарай межээе шэрээтэ Муушынтай хэлэлсүүлхын тус эдүгээ үдэр Загастайн нютагта атаганай албата Цэдэн Балганай гэртэ морилжо болотогой. Бинь өөрын зүгһөө Загастайн хүрээгэй лама шэрээтэ Муушында эблэжэ тэдэниие уряд хүлээжэ байнаб.

Галабаной тайшаа Буянтын

ГАРБ. Ф.517. Оп.Г. Д.29. Л.6 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадашарова

Продолжение документа № 37

Галабаной тайшаа Буянтынгаа

Асын хүрээгэй лама шэрээтэ Буянтында

№ 112 тоо

ГАРБ Ф.517. Оп.1. Д.29. Л.7. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Государственный архив Республики Бурятия

Handwritten Mongolian script on aged paper, likely a petition or official document. The text is written in a cursive style, typical of traditional Mongolian calligraphy. The document is oriented vertically on the page.

№ 38

Отношение ширетуя Ацайского дацана и других просителей заседателю Селенгинской Степной думы Санжи Цэрэнэй о восстановлении прежнего распределения земельных участков и межевых знаков

10 мая 1857 г.

Асын хүрээгэй лама шэрээтэ Буянтын болон буса зонтойнһоо

Эблэлгэ

Майн 10-да

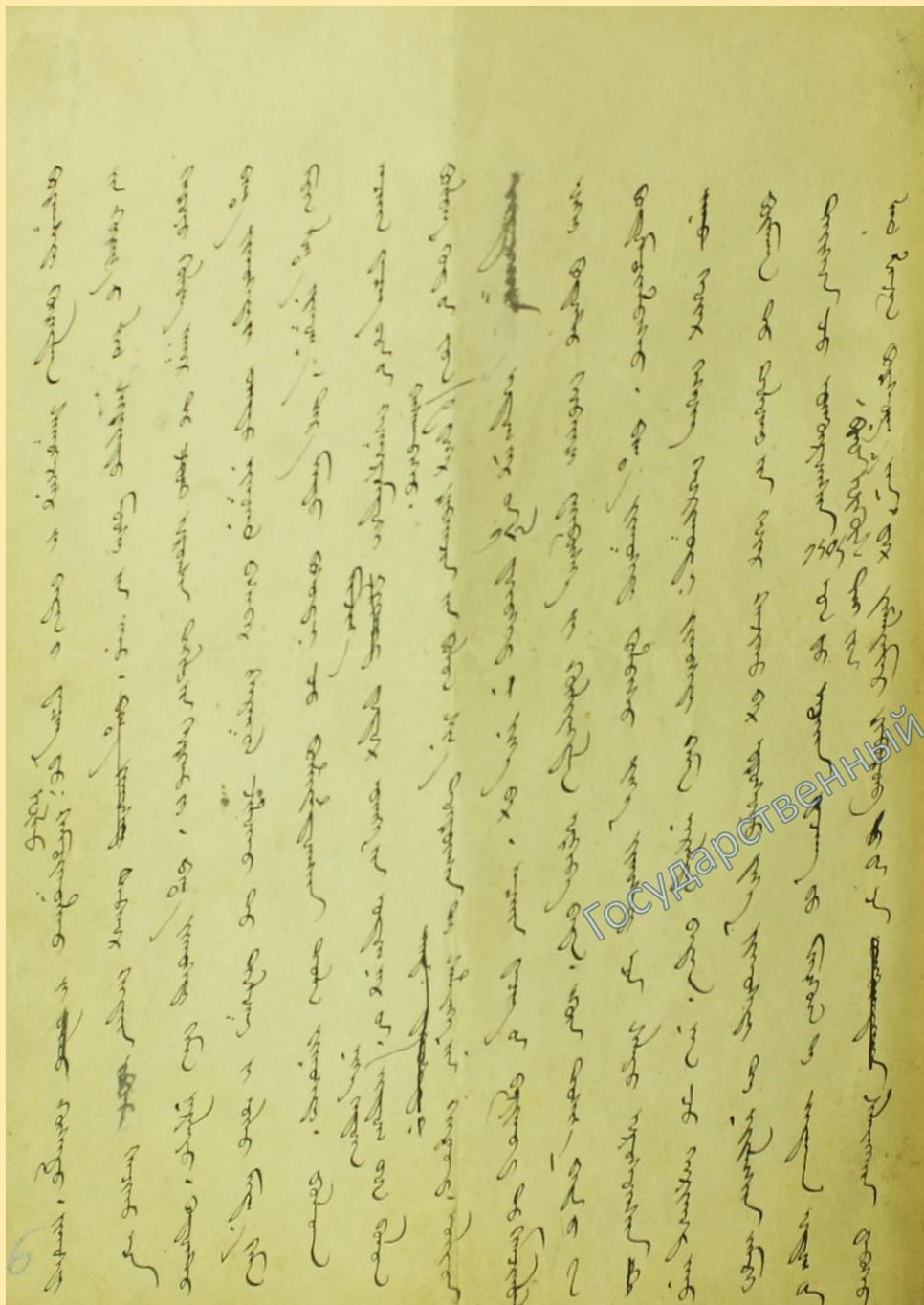
1857 ондо

Тоо 4

Засадатил Цэрэнэйдэ

Та бээр Гэлингын степэной дүүмын апрелиин 27-29-эй үдэрнүүдэй 1706 1734 тоотойр Байгалай области управалениин апрелиин 20-ой үдэрэй 992 тоото зарлигуудыень дурсажа лама санаартанай тухай ехэ дээдын байгуулһан положениин 36-дугаар зүйлэй тус ноён Байгалай областиин сэрэгэй губернаторай шиидхэбэрээр ноён чинобэниг Фүрүкилмэ бээр дасангай үгэлыгын эзэдэй хубаари хэгдэһэн болобошье, нотаг болон бүлэгүүд ба тэрэ мэтэ отогной нэрэсыень үлэ элирхэйлэгдэһэн тула нотаг ба бүлэг тиигээд отогной нэрэсынь элирхэй вэйдомостиие эрижэ эблэһэнэй харюу үгэхэ ушар: Могойто Нарин горхон, Сэльбэ, Аса, Нонгино, Бороото, Нуур, Хүлэн нуурай урда зүгүүдээр һуудаг Гэлингын мэдэлэй үнгын отогной тус хүлээгдэһэн форомын ёһоор вэйдомостиие үүнтэй хамжуулан тушаабабди. Зүгөөр саадань, Табхар болон Бага Загастай, Загастайн адаг, Харуул Шулуун,

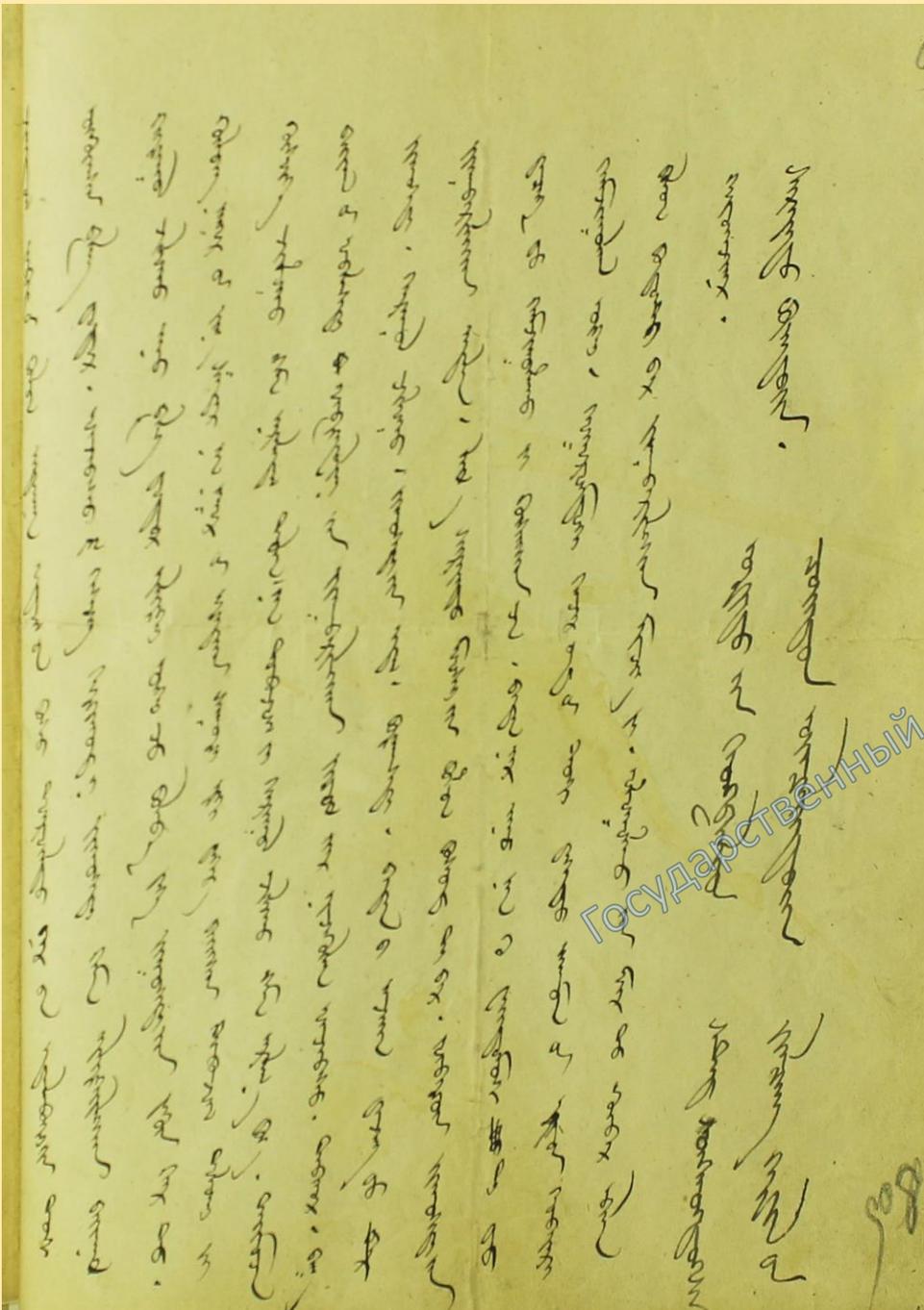
ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.29. Л.9 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Продолжение документа № 38

Бургаастай хүрэтэр нуугшанарые бидэнэй дасанда +үлэ+ хамжуулхые хүнэжэ, Загастайн хүрээгэй лама шэрээтэ Муушынинь Табхар хадын хажуунаа гаража Хүлэн нуурта ороһон Дэглин горхые Бага Загастай хэмээн нэрлэжэ, бодото Бага Загастае огто ноуна. Баһабээр Харуул Шулуута толгойе үлэ мэдэнэ хэмээн мүн лугаа ноуна. Тэрэ мэтэ бусадыншые булалдаһан тула Загастай болон Асын дасангуудай хоорондо-хи +межээ+ дотор үнгын отогнойрой +нэгэ хэдэн+ нотагууд болон бүлэгүүдэй зон, +багсаабал+ 9-дүгээр ребэйзийн болон шэнэ түрэнхтэй нэлднгын харнууд, олзон, атаган отогнойрой 187 дүүшэдын нэгээр Асын дасангай приходто хамжуулалгүй, бодото хубаари вэйпүскые хүлээтэр бэлгэбди. Үүн тушаа бидэнэй бо- домжолбол, Бага Загастай болбол Ехэ Загастайнаа халажа урдаһан хоёр хэхэг горходые Загастай хэмээн нэрлэдэгбидэн. Энэшые горходын Бумханта толгойн хоёр хажуугаар урдажа Ехэ Загастайтай ниилэн юм. Тиигээдшые үнгэрхэн 1808 ондо Асын дасанда мүргэлтэй атаган отогой лама Лузан(?) Борсодхын(?)до зэм- лемер Реборобойһоо нэлднгын даһа

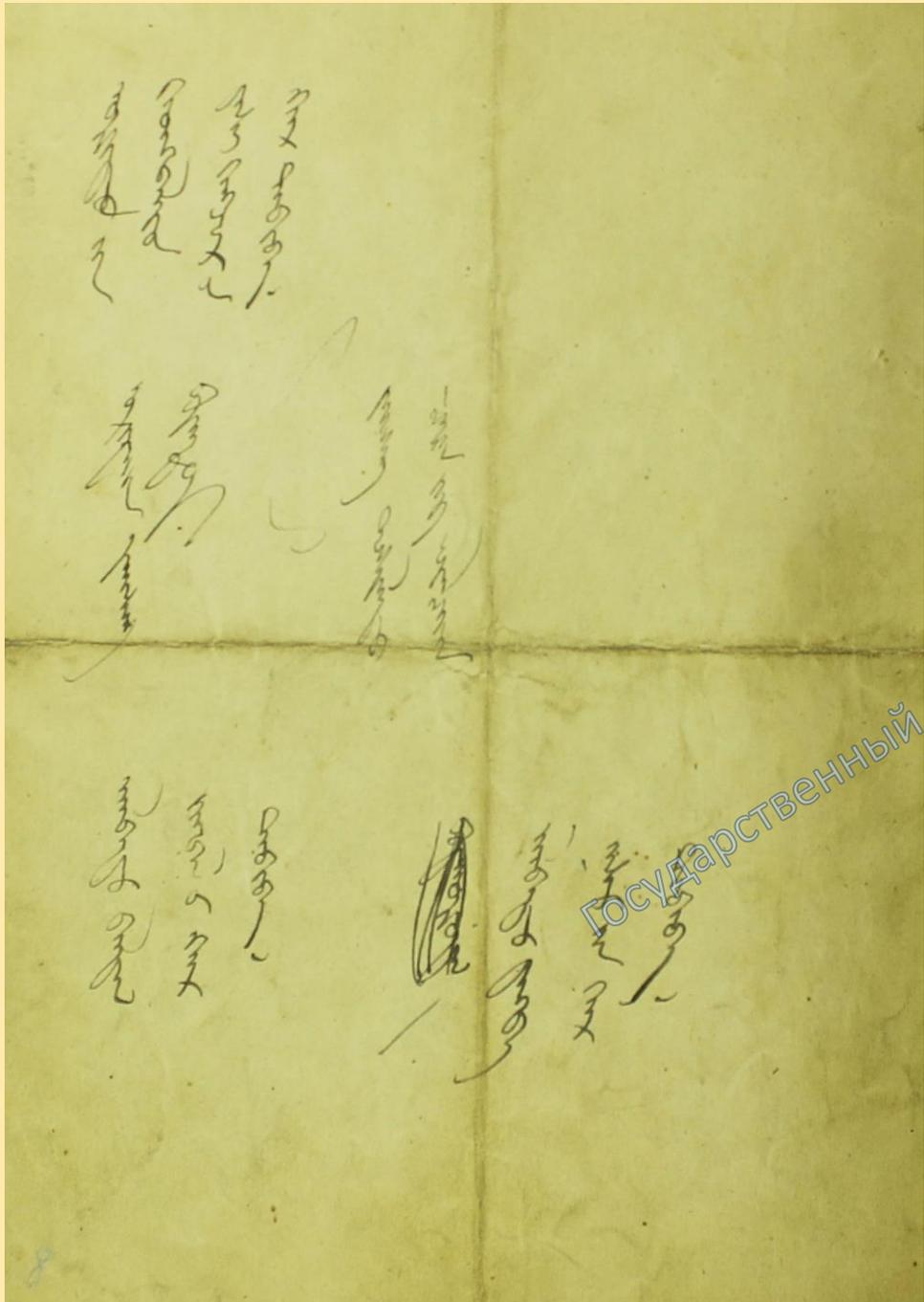
ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.29. Л.9. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Продолжение документа № 38

шанадаг забодой болон атаган отогой буса түрэлтэнэрэй эдлэбэрийн тус үгэнэн палан соо үзэбэл, 3 хэнэг горходые Загастай хэмээн элэрхэйлхэн байна. Харуул Шулууниинь палан соо элэрхэй үгышые болобо, Ехэ Загастайн зүүн гарта, Хүлэн нуурай заха шадар энэ нуурай урдын нуури эрье дээрэ байхан добосог толгойе Хүхөө шулуун хэмээн нэрлэдэг тула, энэ добосогые Харуул Шулуун хэмээн нэрлэнэ бээ. Тиймэхээ Байгалай области үправалениин заабарилхан журамаар ниисүүлэн үзэбэл, Табхар, Бага Загастай, Харуул Шулуун, За- гастайн адаг, Бургаастай, бидэнэй Аснн дасанда заабарилхан атараа (аад — Ж.Б.), лама шэрээтэ Муушын болон бурдтайгаар өөрын Загастайн дасанда хамжуулхые хүһэнһнөө, бидэнэрын энэхүү вэйдомостидо хам- жуулалгүй, хоорондохи газарнуудай тус дээдэ хамадай урид хубаари болон бодотоор заабарилхан межэе олуулхын мүртэ үүгээр эблэн гуйгшанар, шэрээтэ Буянтын, урдын хонпэлед Чойдон Үлзытын штад хунгагдахан Жалсан Гэрэлэй

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.29. Л.8 об. Ручпись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

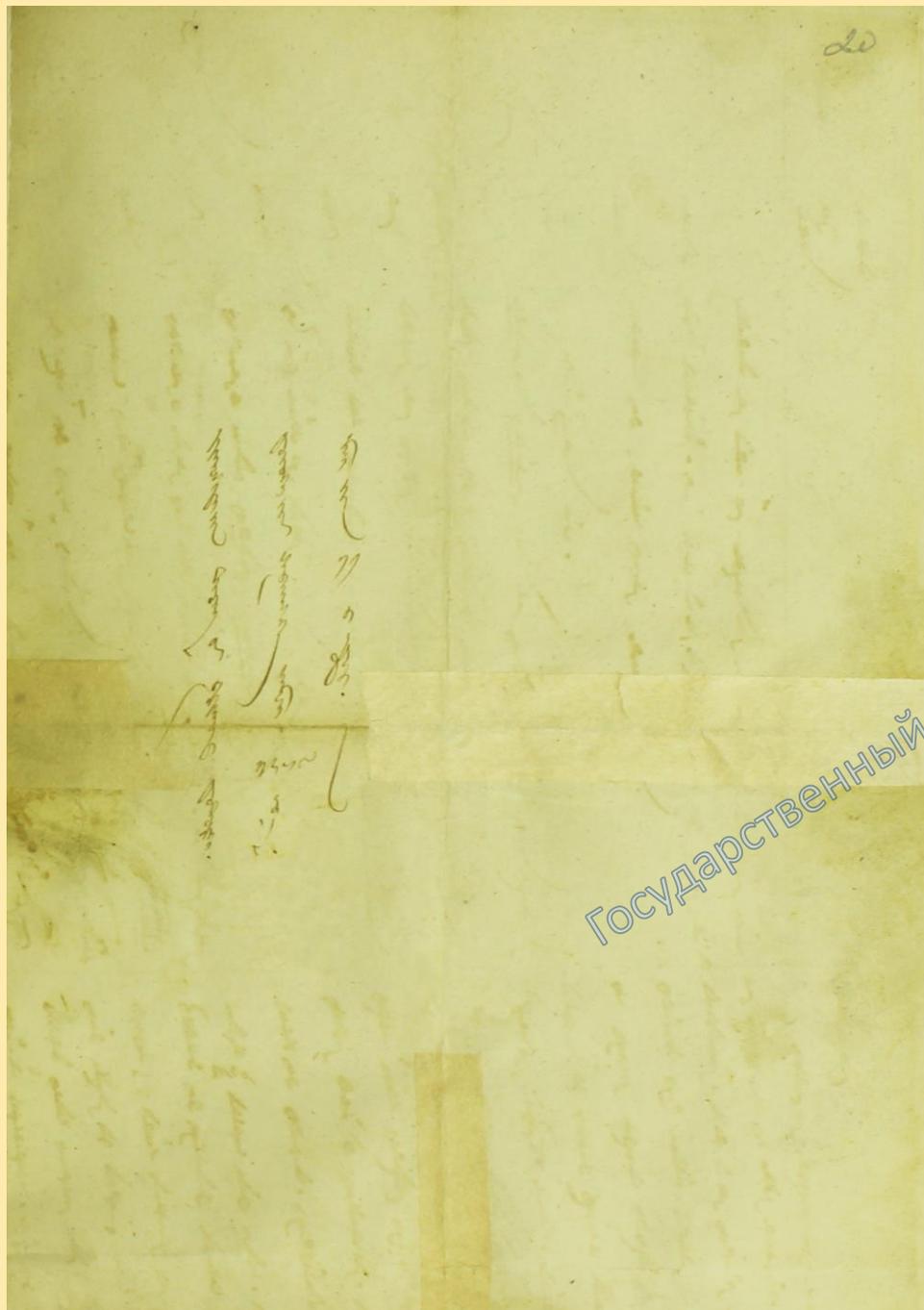

Продолжение документа № 38

Урдын хонпэлэд Даша Ганжуурай гар табиба.
Урдын зайһан Буянтын.
Зайһан тушаалта Цэрэнжаб Үлзын
Албата Балдан Жанбалай гар табиба.
Албата Данба Насугай гар
табиба.

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.29. Л.8. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Государственный архив Республики Бурятия

№ 39

Список прихожан Загустайского дацана со сведениями о границах прихода, распределении и количестве прихожан с указанием отока, места проживания, булука, рода, количества по последней переписи, а также расстояния от места проживания до Ацайского дацана

11 мая 1857 г.

Загастайн дасангай приход доторхи дүүшын спэйскэ юм. 1857 ондо майн 11-эй үдэр

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.187. Л.20. Рукопись на монгольской письменности. Перевод

Ж.Б. Бадагарова

Государственный архив Республики Бурятия

<p>Handwritten notes in the top-left corner.</p>	<p>Handwritten notes in the top-middle section.</p>	<p>Handwritten notes in the top-right section.</p>
<p>Handwritten notes in the middle-left section.</p>	<p>Main body of handwritten notes in the middle section.</p>	<p>Table with handwritten entries in the middle-right section.</p>
<p>Handwritten notes in the bottom-left section.</p>	<p>Main body of handwritten notes in the bottom section.</p>	<p>Table with handwritten entries in the bottom-right section.</p>

Государственный архив Республики Бурятия

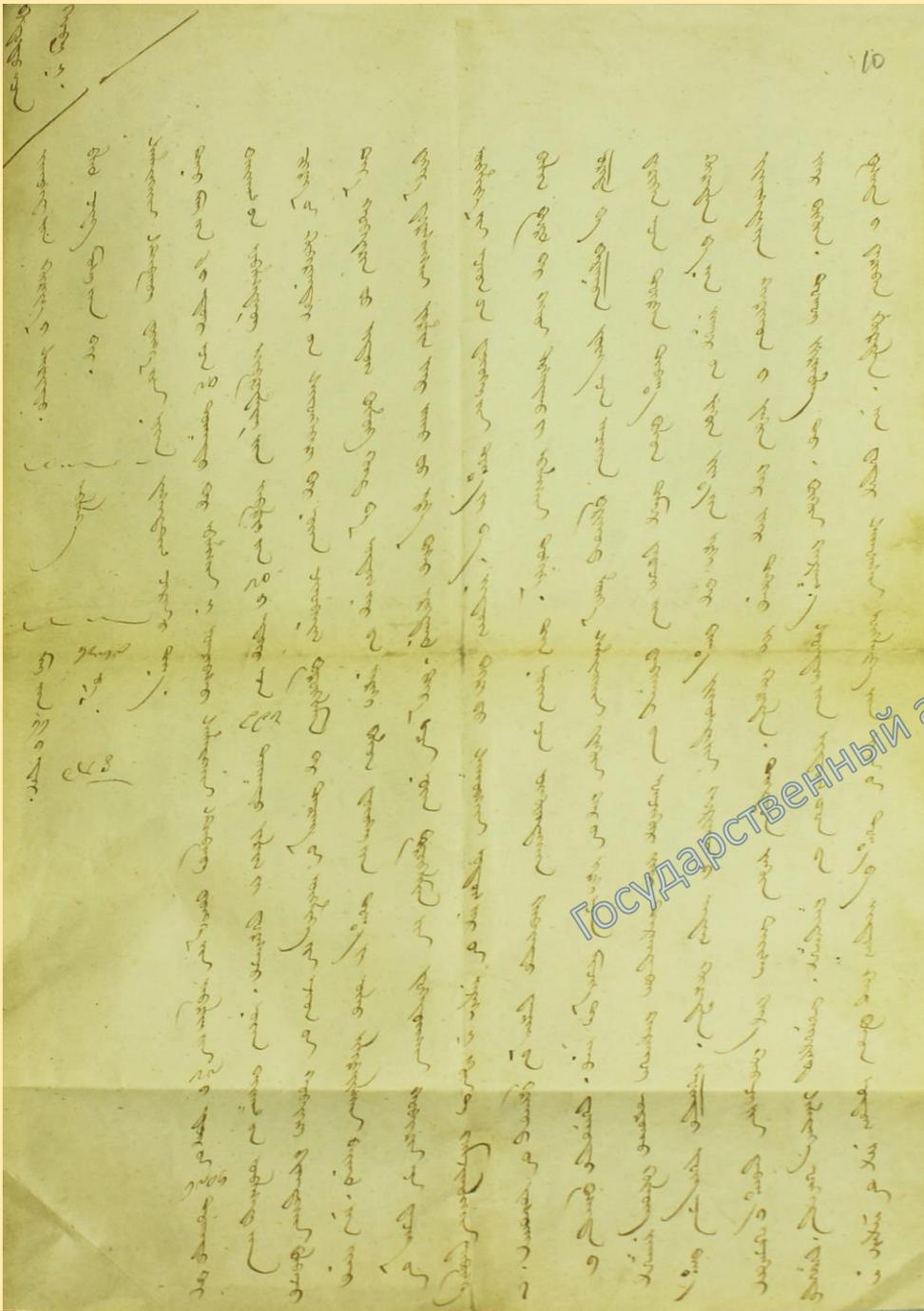
Продолжение документа № 39

Дасангай нэрэнб	Загастайн дасангай межээнб	Загастайн дасангай үгэлыгын эээдынб			Эсэсэй бэшэлгээр эрэдүүшын тоо	Дасангхаа хэды модо хэнэй тоо
		Нюотагуудай нэрэ	Бүлэг һуудалну у-дай нэрэ	Ямар обогнорой бусатүрэлтэн бэ		
Загастайн дасан	Хойто зүгынб Хара хаданһаа эхилэн урагшаа Һэлингын зүүн гарай эрье хүрэтэр	Оронго голой баруун гараар Оронгын хүүргэнб дээшэ Бүхэнэй Харгана хэмээхэ нюотаг	Бүхэнэй Харганын бүлэгтэ	Алдүгээр шонын Атаган отогой Баабай хурамша Олзон 6-дугаарай хасаг	127 4 4 28 78	Дасангхаа 28 модоной газарта
	Загастайн дасангай үгэлыгын эээдэй нюотагуудынб Ехэ Загастай, Бага Загастайн зүүн талаар[,] Бүхэнб Харгана[,] Жаргаланта, Сүтэй, Бүхэн, Тохой, Харгана // Заха межээнб урда ба баруун зүгһөө Асын приход түгээ Һэлингын зүүн гарай эрьеһээ межээтэйнб Доодо Посаданай дэрээбэнһээ Түргэн дабаан болон, Түмэр Дараша дабаадай үзүүрээр тарагтабой харгы руу Хүлэн нуур хүрэтэр ба энэ нуурай зүүн захын эрьеэр Бага Загастайн горхоной адаг хүрэтэр, хойто зүгһөө Бага Загастайн горхоной зүүн гараар түүнэй эрье хүрэтэр, тэндэнб зүүн тээшэ Хара Хүбшын дабаанай үзүүрээр, Бүхэн[,] Тохой[,] Жаргаланта[,] Бүхэн Харгана, Сүтэйн нюотагуудай гадуур тойроод Һэлингэ өөдэ Доодо Посаданай дэрээбэн хүрэтэр хэмээһэн вэйпүскээр хэбэ.	Бүхэнэй баруун болон зүүн гарта Жаргаланта, Бүхэнэй Тохой хэмээхэ нюотагууд	Жаргаланта Бүхэнэй бүлэгһөөр	Һэлингын харнууд Буумал 6-дугаарай хасаг	250 71 87	Дасангхаа 5 модонһоо сааша 15 модо
		Һэлингын урасхалай зүүн гарта, Сүтэй болон Зүй хэмээхэ нюотагуудта	Сүтэй[,] Зүйн бүлэгһөөр	Хурамша Буумал Харнууд Олзон 6-дугаарай хасаг	7 142 33 2 64	Дасангхаа 27 модоной газарта

<p>Ажаглалта /// Ноён Байгалай областиин сэрэгэй гүбэранаторай шийдхэбэрээр ноён чинобниг Форукилмын(?) зохёонон, Загастайн дасангай приход соо Бургаастай хэмээхэ нютаг, Асын приходто хабаатай хэмээхэн области прабалениһаа үгэгдэһэн вэйпүскэдэ байха болобошье Загастайн дасангай приходой вэйпүска соо Доодо Посаданай дереэбинһээ Түргэн дабаан болон Түмэр Дарашын дабаадай үзүүрээр таригтабой харгы руу Хүлэн нуур хүрэтэр хэмээхэнээр хада Түргэн дабаанай харгын зүүн тээ 2 модо газарта Бургаастай хэмээхэ нютагта хууһан эдэгээр 33 дүүшэнь эндэхи Загастайн приходто хамжагдаха ёһотой хэн болобошье, баһабээр 5, 6-дугаар зуугай хасагуудай тухай танай эрилтэдэ дурасхалгүй абашье* дасангай приход соо хууһан. Эндэ 316 дүүшэ хасагуудай тоо хамжуулба. Эдэнь эндэхи дасанда мүргэлтэй үгэлыгын эзэд хэн тула дүүшын тоо орхижо хабаата дасангай приход соо хууһан, Асын дасанда мүргэлтэй атаганай 11 дүүшэ, подгороднын 4 дүүшые өөрын спэйскэдэ бэшэжэ мэдүүлбэб. Урдань Загастайн дасанда мүргэлтэй бүгөөд эдүгээ Асын приходто ороһон, нуурай урда болон Тоёон хэмээхэ нютагта олзоной 27 дүүшэ, 1-дүгээр шоно 2 дүүшэ, харнууд 12 дүүшэ, Бургаастайн нютагта буян харнууд 11 дүүшэ, буумалай 1 дүүшэ, 5-дугаарай хасагай 3 дүүшэ, нийтэ 56 дүүшэ спэйскэнһээ гаргажа хаһаба.</p>	Ехэ Загастайн голой баруун, зүүн гарта болон Бага Загастай хэмээхэ горхоной зүүн гарта.	Загастай н бүлэгөөр	харнууд Олзон Подгородно Буумал Атаган 5-дугаарай хасаг Харнууд буумал олзон	93 94 4 5 11 87 12 9 12	Дасангай дэргэдэһээ баруун тээ 4 модоной газар Хүлэнгэ эрье хүрэтэр
	Бургаастай хэмээхэ нютагта	Бургааст айн бүлэгөөр	хамтаар хасагай хамтаар	908 317	Дасангһаа 15 модоной газарта багсаамжаа рхэбэ(?)
	Загастайн хүрэнэй Мушын				

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.28. Л.20 об., 21. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагаро

*абашье – байбашье

№ 40

Отношение ширетуя Загустайского дацана Цэваана Муушына заседателю Селенгинской степной думы Санжи Цэрэнэй о спорных землях

№ 8

11 мая 1857 г.

Бодотоһоо хопинь

Загастайн хүрээгэй шэрээтэ

Лама Цэваан Муушын бээр

Эблэлгэ

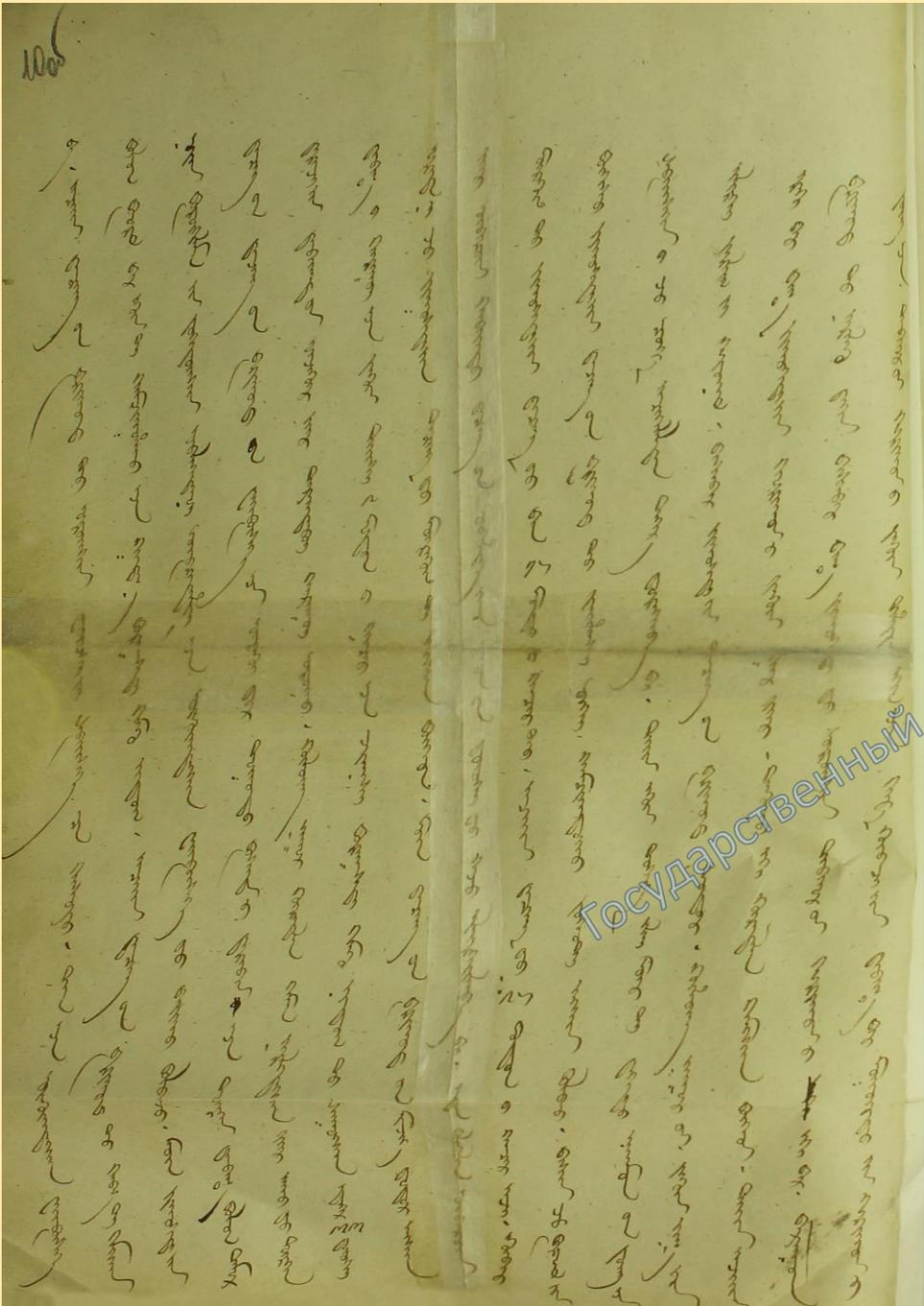
Майн 11-эй үдэр

1857 ондо

Һэлингын степнэй дүүмын ноён заседатал Цэрэнэй танда

Танай майн 4-эй үдэрһөө 70 тоотоор эблэһэниие үзэбэл Һэлингын стэпнэй дүүмын апрелин 27-ой үдэрһөө 1706 тоотоор Байгалай областаной үправалениин апрелин 20-ой үдэрһөө 992 тоото зарлигыг дурсажа, ноён Байгалай областин сэрэгэй губернаторай шийдхэбэрээр ноён чинобанга Фүрүкилма бээр дасангай үгэль-гын эзэдэй хубаари хэгдэһэн болобошье тэрэ хубааринда нотаг бүлэгүүд ба отогной нэрэс болон дүүшын тоое үлэ элэрхэйлэн байна. Энэнь дээрэ дурсаһан зарлигаар хадаа эрхэ буса эригдэнэ. Тэрэнһээ ноён Фү-рүкилмын зохёһон хубааринһаа дасангай үгэльгын эзэдэй дүүшын тоое ба, нотаг бүридэ һууһан отогной нэрэсын үүнтэй хамжууһан вэйпүска болон формоор хээд тушаахые эблэһэн тушаа та ноёнһоо үгэгдэһэн хабаата дасангай приходой ёһоор урда ба баруун зүгһөө Асын приход лүгээ Һэлингын зүүн гарай эрьһээ межээтэйн Доодо Посаданай дэрэбэнһээ Түргэн дабаан болон Түмэр Дарашын дабаадай үзүүрээр тарагта-бой харгы руу Хүлэн нуур хүрэтэр ба энэ нуурай зүүн захын эрьээр Бага Загастайн горхоной адаг хүрэтэр, хойто зүгһөө Бага Загастайн горхоной зүүн гараар түүнэй эхин хүрэтэр, тэндэһээ зүүн тээшэ Хара Хүбшын дабаанай үзүүрээр Бүхэн, Тохой Жаргаланга, Бүхэн Харгана, Сүтэйн нотагуудай гадуур тойроод Һэлингын өөдэ, Доодо Посаданай дэрэбэн хүрэтэр, энэ дотор һууһан үгэльгын эзэдэй тоо ба нотагууд болон отогной нэрэсын

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.29.Л.10. Ручпись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Продолжение документа № 40

ба, Асын дасангай приходто ороһон дүүшые спэйскэхээ хаһажа, танһаа үгэгдэһэн вэйпүска болон формоор үүнтэй хамжуулхаһаа гадна, Бургаастай хэмээхэ нютаг Асын дасангай приходто хабаатай хэмээһэн ноён Фүрүкилмын зохёһон обаластаной управлениһаа үгэгдэһэн вэйпүскэдэ байха болобошые, мүн Загастайн дасангай приходой вэйпүскэхээ үзэхэдэ Доодо Посаданай дэрэбэнһээ Түргэн дабаан болон Түмэр Дарашын дабаадай үзүүрээр тарагтабой харгы руу Хүлэн нуур хүрэтэр хэмээн нэрлэгдэһэнээр хадаа Түргэн дабаанай харгыһаа зүүн тээшэ 2 модоной газарһаа сааша Бургаастай хэмээхэ нютагта һууһан эдгээр 33 дүүшэ урданышые Загастайн дасанда мүргэлтэй һэн бүгөөд, мүн дасангай приходой межээ дотор байһанаар өөрын хабаата дасангай үгэлыгын эзэдэй дүүшэд гэжэ элирхэйлбэб. Эндэ болбол өөрын мүргэлтэ Загастайн дасандаа 15 модоной газарта, Асын дасанда 25 модоной газар ха. Үгүээр һаа, Загастай дасангай приходто зайлашагүй хамжагдаха ёһотой һэн болобо гү. Баһашые формын спэйскэнэйшые эсэстэ ажаглалтан дээрэ дурсабаб. Тиин үүн тушаа али мүртэй дээдэ ажамадай зүгэй элирхэй зарлигые гуйнам. Баһабээр Загастайн дасангай приход соо Хүлэн нуурай зүүн захын эрьбээр Бага Загастайн горхоной зүүн гараар, түүнэй эхин хү- рэтэр хэмээһэн бүгөөд, тиин Асын приходто нэрлэхэдэ баһабээр Бага Загастайда ороһон Табхарай горхоной эхээр баруун зүгһөө Табхарай горхоной зүүн Тээлиин эхинһээ Хара Хүбшын дабаагаар Могойтын горхоной

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.29. Л.10 об. Рукотись на монгольской тисьметности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

Государственный архив Республики Бурятия

№ 41

**Предписание Пандито Хамбо-ламы Восточной Сибири Чойвана Доржо
Ешижамсуева ширетую Ацайского дацана Буянтыну о предложении военного
губернатора Забайкальской области распродать лишнее имущество дацанов с
оповещением об этом жителей**

№ 269

28 сентября 1857 г.

Захяа. Асын хүрээгэй шэрээтэ Буянтында. № 269. Нангай.

Захирамжа

Синтабриин 28 үдэртэ

1857 ондо

Асын хүрээгэй шэрээтэ лама Буянтында

Ноён Байгалай сэрээгэй гүбэрнаторай июлиин 31 үдэртэй 2601 тоото
предаложени тушаа танда бэшэхэушар:

Чинобниг Вампилай ханда үргэһэн хүмэнэй барилга болон түүн доторхи
наймаанһаа үлдэһэн нэгэ хэдэн жэнсэн шэмэгүүдые хабаата дасангай тулада биюу
өөрыншые тулада дүтэ сэнгээрнь худалдажа абаха дуратай гүт? Тэрэ мэтэ тусагаар
дуратанар байхашье бээ. Хабаата лабанарта соносхотогой. Хэрбээ абаха
дуратанар байгаа хаа, зохилтогой сэнгээрнь

ГАРБ. Ф. 57. Оп. 1. Д. 28. Л. 5. Рукопись на монгольской письменности. Перевод

Ж. Б. Бадагарова

Handwritten text in the top right corner, consisting of several lines of cursive script.

Handwritten text in the center of the page, appearing as a separate block or signature.

Main body of handwritten text on the left side of the page, organized into several vertical columns.

Watermark text: "Государственный архив Республики Бурятия" (State Archive of the Republic of Buryatia), oriented diagonally across the page.

Продолжение документа № 41

абахын тулада намда мэдүүлтэгэй. Хэрбээ дуратанар энэ олдобошье мэдүүлтэгэй. Үүн тушаа хабаата туһа- ламжа үзүүлхье тэдэ дэбшүүлэгшэ минии уялган дээрэ табина.

Бандида хамба Ешэжамсын

октабриин 1-эй

үдэр хүлээбэ.

///

Энэ зарлиг тушаа урдын шанзаба Үлзытын[,] зайһан Үлзындэ[,] Энэ зарлигтай ёһоор бүринөөр элирхэйлэн +соносхон+[,] абаха дуратанар бии үгышье боллобо харюуе эрин элэбэ. Октабри 2-ой үдэрһөө, тоо 7

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.28. Л.5 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Государственный архив Республики Бурятия

12

Ацайском дацане

Огтабариин 9-нэй үдэр хүлээбэ

Бодотоһоо хоопи

Монгол-буриад шажантанай Асын дасангай ламанарта повеска

Байгалай областной правлениин энэ оной майн 4-эй үдэрэй 2797 тоото саазанай хүсөөр бий байгша огтабриин 10-ай үдэртэ Асын дасанда хуулиин ёһоор баталаг даһан газарынь хэмжэжэ үхэ ёһотой байна. Тэрэ тула үггээр танда [ ] захирха ушар, арга буса өөрнүүдэй дундаһаа нэгэ добернойе форма ба хуулиин ёһоор хунгаад ээсынь түүниие добэрнойн саарһаар шагнажа болзорто үдэр нэгэ бээр оһолгүй Асын дасангай дэргэдэ намда тушаатагай. Тиин энэ повескые соносоһоной тус үүн дээрэ гарнуудаа табяад намда бусаан тушаатагай. Огтабриин 7-ой үдэр 1857 ондо бодото дээрэ областной зэмлемер Барачебска Этигэлтэй бии, оршуулһан бэшээшэ Ваанчигай

Этигэлтэй бии, оршуулһан бэшээшэ Ваанчигай

№ 42

Повестка областного землемера Барачевского о проведении в соответствии с распоряжением Забайкальского областного правления межевых работ в Ацайском дацане

07 октября 1857 г.

Межебэ хэмжэлгын хэрэгүүдэй областной зэмлемерһээ монгол-буриад шажантанай Асын дасангай ламанарта повеска

Бодотоһоо хоопи

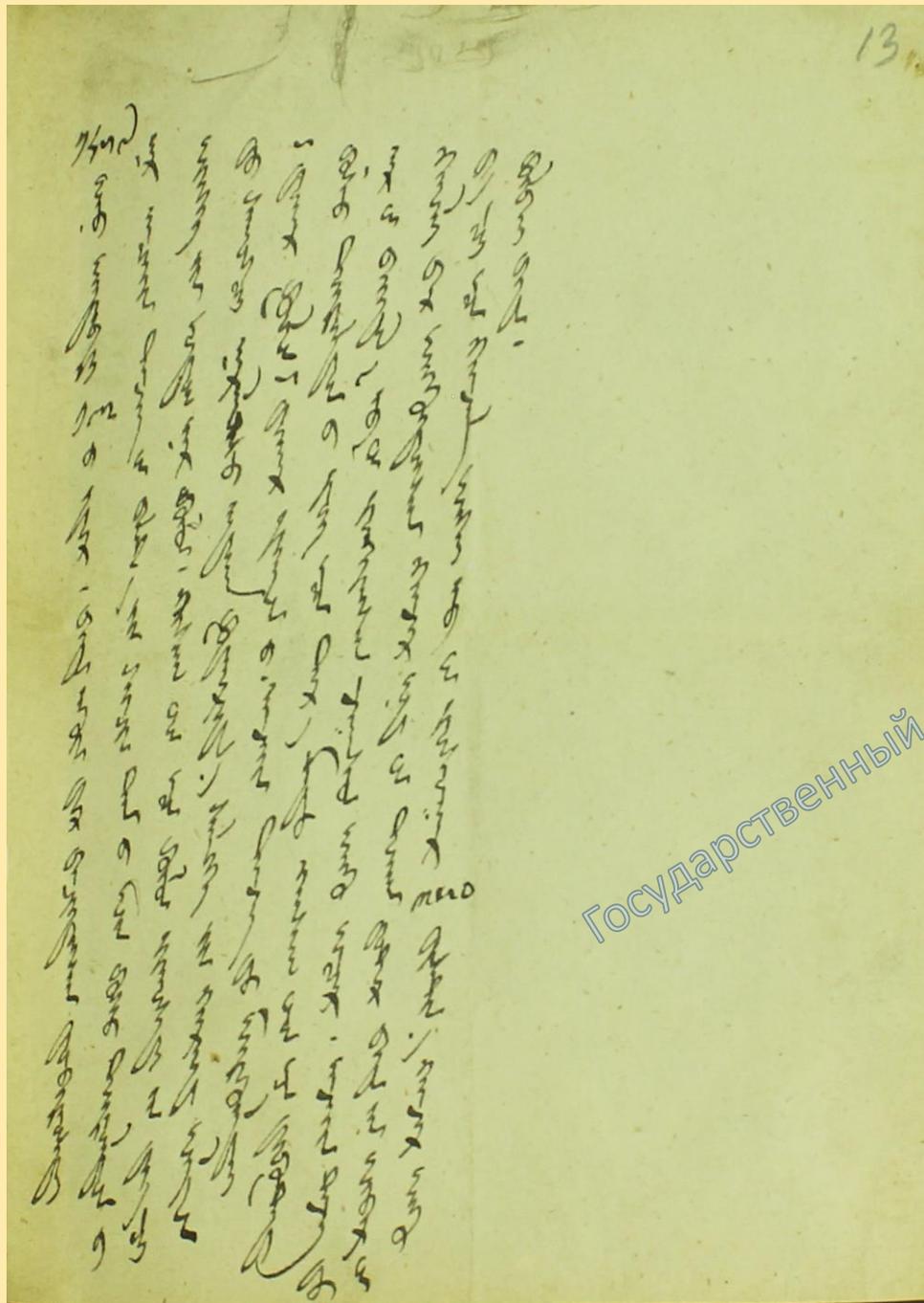
Огтабариин 9-нэй үдэр хүлээбэ

Байгалай областной правлениин энэ оной майн 4-эй үдэрэй 2797 тоото саазанай хүсөөр бий байгша огтабриин 10-ай үдэртэ Асын дасанда хуулиин ёһоор баталаг даһан газарынь хэмжэжэ үхэ ёһотой байна. Тэрэ тула үггээр танда [ ] захирха ушар, арга буса өөрнүүдэй дундаһаа нэгэ добернойе форма ба хуулиин ёһоор хунгаад ээсынь түүниие добэрнойн саарһаар шагнажа болзорто үдэр нэгэ бээр оһолгүй Асын дасангай дэргэдэ намда тушаатагай. Тиин энэ повескые соносоһоной тус үүн дээрэ гарнуудаа табяад намда бусаан тушаатагай. Огтабриин 7-ой үдэр 1857 ондо бодото дээрэ областной зэмлемер Барачебска Этигэлтэй бии, оршуулһан бэшээшэ Ваанчигай

Этигэлтэй бии, оршуулһан бэшээшэ Ваанчигай

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.28. Л.12. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

№ 44

**Черновой вариант приговора собрания депутатов от ясачных и казаков
«ламайской» веры – прихожан Ацайского дацана о добровольной передаче
земель**

13 октября 1857 г.

1857 оной огтабриин 13-ай үдэр. Бидэ үүндэ бэшэгдээн доберностиноор Асын дасангай ламын шажантанай мүн буса түрэлтэнэй үнгын отогнор болон, хасагуудһаа болон Загастайн даачида һуугша, нэрлэбэл атаган, подгородно, сэлэнгын харнууд, олзон, 5-дугаар поолой 5-дугаар зуунай, Асын дасанда мүргэлтэй буса түрэл-тэнэй зүгһөө тэрэ мэтэ хасагуудһаа депутаднарай байтар эбэй зохёон саарһа үгэхэ уһар, Асын дасанда хууляар үгэгдээн газарнуудай тоон соо бидэ энэ өөрын даачиһаа гасалангүй эбэй ёһоор 350 дистиина газар үгэхэ болободди.

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.28. Л.13. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Ж.Б. Бадагарова

1406

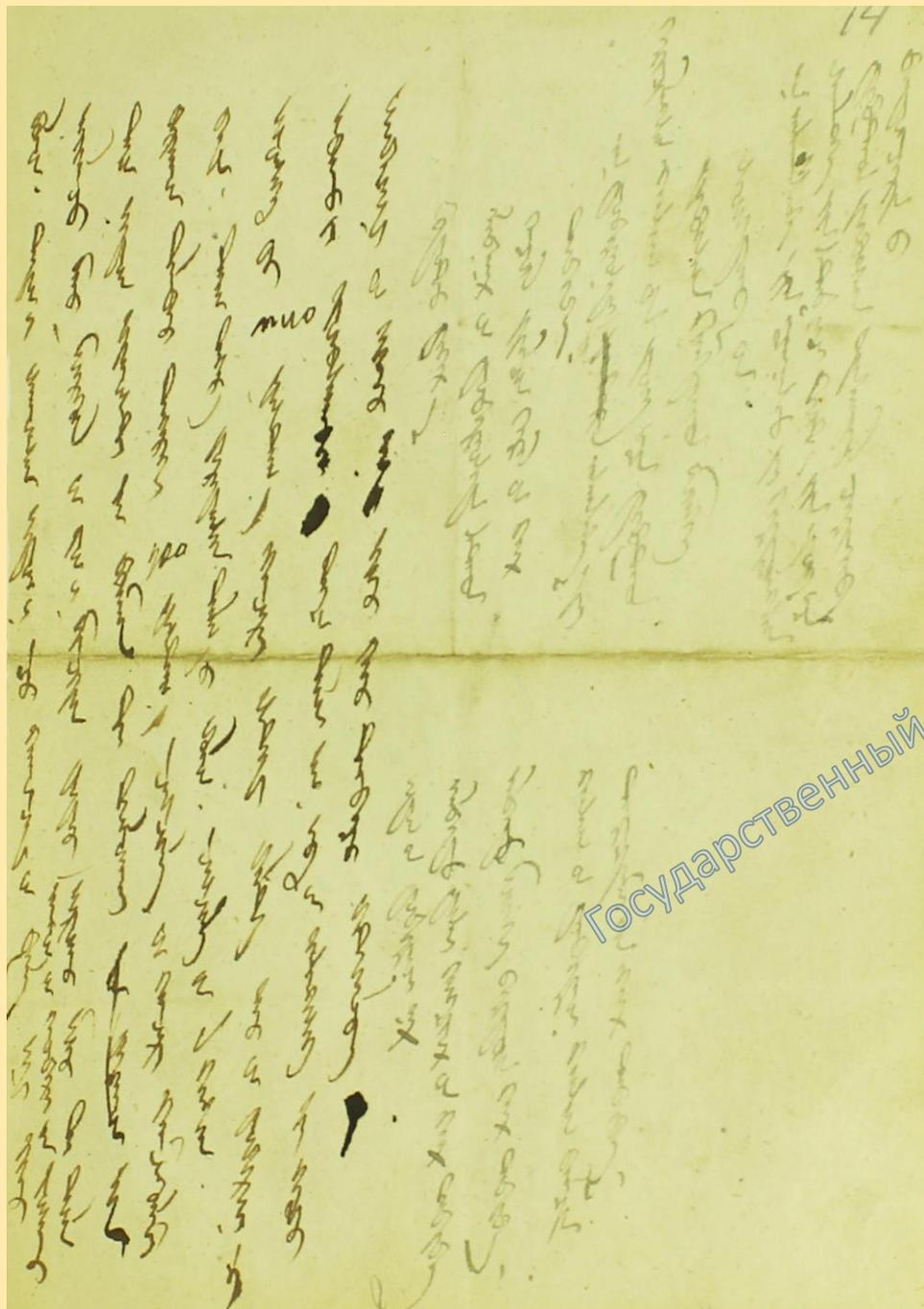
№ 45

**Приговор собрания депутатов от ясачных и казаков «ламайской» веры –
прихожан Ацайского дацана о добровольной передаче земель с подробным
перечислением участков**

13 октября 1857 г.

1857 ондо огтабриин 13-ай үдэр бидэ үүн доро бэшэгдэһэн добэройноор Асын дасангай ламын шажантанай мүн бусатүрэлтэнэй үнгын отогнор болон хасагууд Аса болон Загастайн даачида нуугша, нэрлэбэл атаган, подгородно, сэлэнгын харнууд, олзон, 5-дугаар поолой 5-дугаар зуунай Асын дасанда мүргэлтэй бусатүрэлтэнэй зүгһөө тэрэ мэтэ хасагууднаа депутатнарай байтар эбэй зохёоһон саарһа үгэхы ушар: Асын дасанда хууляар үгэгдэһэн газарнуудай тоон дотор бидэ энэ өөрын даачидаа гасалангүй эбэй ёһоор 349 дистиина газарүгэхэ болонобди. Тиин, 1-дүгээр учасканда Хүлэн нуурай урда бэндэ Сарам гэгшэдэ 150 дистиина татканай тарилгын газарые хэмжүүлхэ болобо. 2-дугаар учаскада Хүлэн нуурай хойто зүгтэ Нуур +зүүн бэе+ гэхэ га- зарта 23 дистиина сабшалангай газар үгэхэ болобо. 3-дугаар учаскада Хүлэн нуурай хойто бэндэ Бороотойн намагай адагта 70 дистиина мүн сабшалангай газарые хэмжүүлнэ. 4-дүгээрын үлдэһэн 100 дистиина саб- шалгын газарые болбол Асын дасанда мүргэлтэй манай [а]таган(?) доторхи 187 дүүшэнь областин ахамадай зарлигаар манай дасанда хабаатай байһан

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.28. Л.14 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Ж.Б. Бадагарова

Продолжение документа № 45

болон тэдэнэй хууһан нютагыень хуушадай паланнараар ниилэжэ манай мүргэлэй зонийень межээн дотор +урдын хубаарин ёһоор+ орохо мүртэй тула тэрэ нютаг Загастай бумхантай толгойн—дэргэдэн баряад талбар дээрэхи 100 дистиина сабшалангай газар хэмжүүлнэбди. Тиин дээрэ дурдаһан талханай болон сабшалангай 4 хасаг учаска(?)да 350 дистиина газарые штад ламанарай добернойше абахые зүбшөөбэ. Тэрэ тула энэ эбэй [...]ые хэжэ өөрнүүдэй гарнуудаар гар табижа баталба.

Бодото дээрэ

Лабанарай доберноста штад гэсэл Жалсан Гэрэлэй гар табиба

Энэ доберностиин [...]ые гэршэлхэн хасагай зүгһөө депутад ябаһан хандидад

Мүнхэ Сүндэбэй

Энэ [...]ын саарһые гэршэлхэн Сэлэнгын стэпиной дүүмын зүгһөө депутад ябаһан засадатил Цэрэнжаб Батацэрэнэй

///

Отогой добернойнор

Албата Даша Ганжуурай гар табиба. Албата Мүнхэ Бардын гар табиба.

Хасагай доберной хасаг Балчин Тарчимайн гар табиба.

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.28. Л.14. Рукопись на монгольской письменности. Перевод

Ж.Б. Бадагарова

16
 1. 3. 16
 2. 3. 16
 3. 3. 16
 4. 3. 16
 5. 3. 16
 6. 3. 16
 7. 3. 16
 8. 3. 16
 9. 3. 16
 10. 3. 16
 11. 3. 16
 12. 3. 16
 13. 3. 16
 14. 3. 16
 15. 3. 16
 16. 3. 16
 17. 3. 16
 18. 3. 16
 19. 3. 16
 20. 3. 16
 21. 3. 16
 22. 3. 16
 23. 3. 16
 24. 3. 16
 25. 3. 16
 26. 3. 16
 27. 3. 16
 28. 3. 16
 29. 3. 16
 30. 3. 16
 31. 3. 16
 32. 3. 16
 33. 3. 16
 34. 3. 16
 35. 3. 16
 36. 3. 16
 37. 3. 16
 38. 3. 16
 39. 3. 16
 40. 3. 16
 41. 3. 16
 42. 3. 16
 43. 3. 16
 44. 3. 16
 45. 3. 16
 46. 3. 16
 47. 3. 16
 48. 3. 16
 49. 3. 16
 50. 3. 16
 51. 3. 16
 52. 3. 16
 53. 3. 16
 54. 3. 16
 55. 3. 16
 56. 3. 16
 57. 3. 16
 58. 3. 16
 59. 3. 16
 60. 3. 16
 61. 3. 16
 62. 3. 16
 63. 3. 16
 64. 3. 16
 65. 3. 16
 66. 3. 16
 67. 3. 16
 68. 3. 16
 69. 3. 16
 70. 3. 16
 71. 3. 16
 72. 3. 16
 73. 3. 16
 74. 3. 16
 75. 3. 16
 76. 3. 16
 77. 3. 16
 78. 3. 16
 79. 3. 16
 80. 3. 16
 81. 3. 16
 82. 3. 16
 83. 3. 16
 84. 3. 16
 85. 3. 16
 86. 3. 16
 87. 3. 16
 88. 3. 16
 89. 3. 16
 90. 3. 16
 91. 3. 16
 92. 3. 16
 93. 3. 16
 94. 3. 16
 95. 3. 16
 96. 3. 16
 97. 3. 16
 98. 3. 16
 99. 3. 16
 100. 3. 16

1. 3. 16
 2. 3. 16
 3. 3. 16
 4. 3. 16
 5. 3. 16
 6. 3. 16
 7. 3. 16
 8. 3. 16
 9. 3. 16
 10. 3. 16
 11. 3. 16
 12. 3. 16
 13. 3. 16
 14. 3. 16
 15. 3. 16
 16. 3. 16
 17. 3. 16
 18. 3. 16
 19. 3. 16
 20. 3. 16
 21. 3. 16
 22. 3. 16
 23. 3. 16
 24. 3. 16
 25. 3. 16
 26. 3. 16
 27. 3. 16
 28. 3. 16
 29. 3. 16
 30. 3. 16
 31. 3. 16
 32. 3. 16
 33. 3. 16
 34. 3. 16
 35. 3. 16
 36. 3. 16
 37. 3. 16
 38. 3. 16
 39. 3. 16
 40. 3. 16
 41. 3. 16
 42. 3. 16
 43. 3. 16
 44. 3. 16
 45. 3. 16
 46. 3. 16
 47. 3. 16
 48. 3. 16
 49. 3. 16
 50. 3. 16
 51. 3. 16
 52. 3. 16
 53. 3. 16
 54. 3. 16
 55. 3. 16
 56. 3. 16
 57. 3. 16
 58. 3. 16
 59. 3. 16
 60. 3. 16
 61. 3. 16
 62. 3. 16
 63. 3. 16
 64. 3. 16
 65. 3. 16
 66. 3. 16
 67. 3. 16
 68. 3. 16
 69. 3. 16
 70. 3. 16
 71. 3. 16
 72. 3. 16
 73. 3. 16
 74. 3. 16
 75. 3. 16
 76. 3. 16
 77. 3. 16
 78. 3. 16
 79. 3. 16
 80. 3. 16
 81. 3. 16
 82. 3. 16
 83. 3. 16
 84. 3. 16
 85. 3. 16
 86. 3. 16
 87. 3. 16
 88. 3. 16
 89. 3. 16
 90. 3. 16
 91. 3. 16
 92. 3. 16
 93. 3. 16
 94. 3. 16
 95. 3. 16
 96. 3. 16
 97. 3. 16
 98. 3. 16
 99. 3. 16
 100. 3. 16

Государственный архив Республики Бурятия

№ 46

Распоряжение Пандито Хамбо-ламы Восточной Сибири Чойвана Доржо
Ешижамсуева ширетую Ацайского дацана о взимании платы за печатный
патент от трех штатных лам

№ 316

08 ноября 1857 г.

Гангай
Зүүн Сибирийн галаваной лама бандида хамбаһаа
Захирамжа
Ноябриин 8 үдэр
1857 ондо

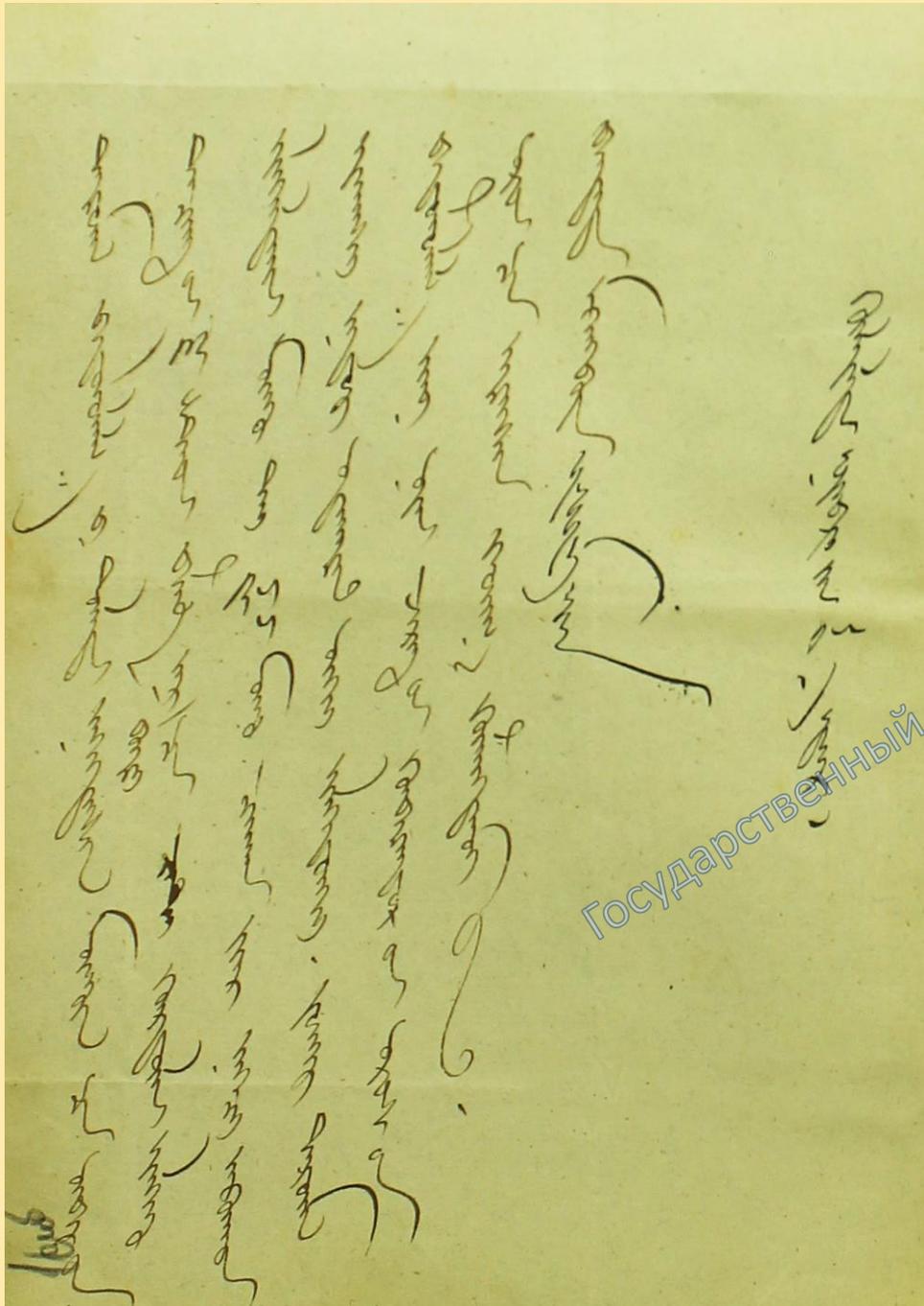
Асын хүрээгэй шэрээтэ лама Буянтында

Ноён Зүүн Сибирийн генерал губернаторай дэргэдэ байдаг генералной штаб
хэмээхэ литографида бүгөөд штад ламанарай баталалгыё дарамалаар хэжэ
Байгалай обаластаной үпрабиленидэ эльгээгээд, түүнэй тушада жаран түхэриг
жаран мүнгэ эльгээхыё гуйһан байна. Тиин үүн тушаа бинь Байгалай обаластаной
үпрабилениин огтабриин 16 үдэрэй 3655 тооты эблэлгыё хүлээгээд танда захирха
ушар:

Ноён генералной штабыё дагшаһаа штад ламанарай

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.28. Л.16. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Ж.Б. Бодурова

Государственный архив Республики Бурятия

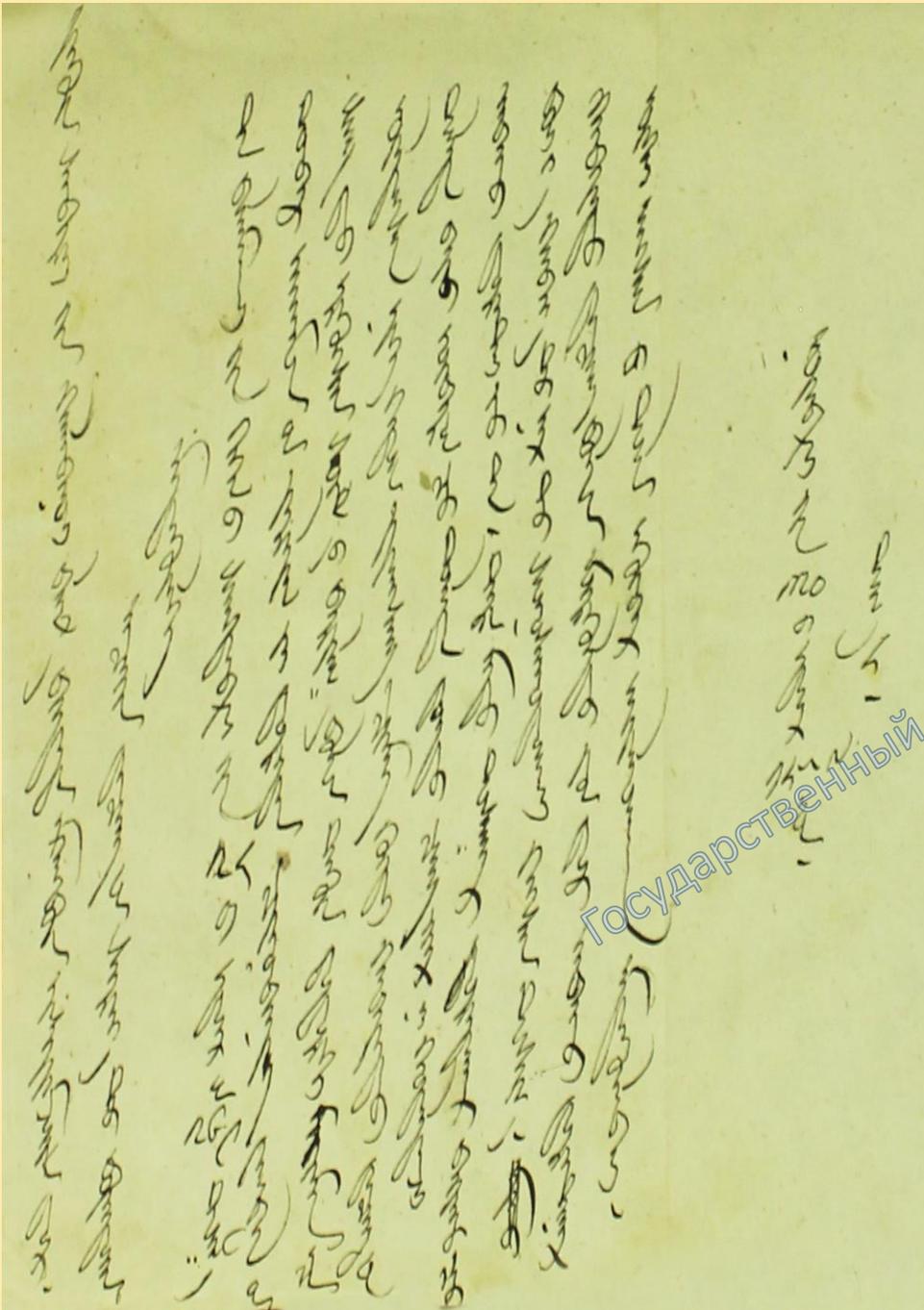

Продолжение документа № 46

дарамал баталалганай тулада нэхэгдээн мүнгэнһөө өөрын дасангай 3 штад
ламанар +бүри+һөө Шэтэ хүрэ- тэр эльгээхэ эльгээлтын мүнгэтэй 25-5 мүнгэ
сагаанаар нэхэжэ абаад нааша намда удааралгүй эльгээтэгэй. Зүгөөр дарамал
баталалгань ноён сэрэгэй губернаторай Ородой оронһоо ерэнэн хойно хүлээгдэнэ.
Бандида хамба Ешэжамсын
Хүлээлтэ ноябриин
15-най үдэр

ГАРБ Ф.517 Оп.1. Д.28. Л.16 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Ж.Б. Бадагарова

Государственный архив Республики Бурятия

№ 47

**Донесение ширетуя Ацайского дацана Буянтына Пандито Хамбо-ламе
Восточной Сибири Чойвану Доржо Ешижамсуеву об извещении прихожан о
распродаже дацанского имущества**

[30 ноября 1857 г.]

Зүүн Сибирийн галабаной бандида хамба Ешэжамсында

Асын дасангай шэрээтэ Буянтын

Мэдүүлгэ

Та ламахайн гэгээнэй сэнтабриин 28-ай үдэрэй 269 тоотoor ахамадай зарлигыг дурдан чинобэниг Вампи-лай ханда үргэһэн хүмэнэй барилга болон түүн доторхи наймаанһаа үлдэһэн нэгэ хэдэн жэнсэн шэмэгүүдые хабаата дасангай тулада буюу өөрһөнһье тулада дүтэ сэнгээрнь худалдажа абаха дуратай гүт? Тэрэ мэтэ тусгаар дуратанар байхашье бээ. Хабаатанарта соносхотогой гэһэн тушаа хабаата дасан болон мүргэлтэ зондо абаха дуратанар үгы хэнэй тула үүгээр айладхан мэдүүлбэ.

Ноябриин 30-ай үдэр 1857 он

Тоо 8

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.28. Л.9. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б.

Бадагарова

Handwritten Mongolian script document, likely a translation of the typed text on the right. The script is dense and fills most of the page.

№ 48

**Донесение ширетгя Ацайского дацана Буянтына Пандито Хамбо-ламе
Восточной Сибири Чойвану Доржо Ешижамсуеву о взимании платы за
печатный патент от трех штатных лам**

[30 ноября 1857 г.]

Галабаной лама бандида хамба Ешэжамсында

Асын дасангай шэрээтэ

Буянтын мэдүүлбэ

Та ламахайн гэгээнэй ноябриин 8-ай үдэрэй 316 тоотуор ноён генэраланой штабые дагшаааа штат лама- нарай дарамал баталалганай тулада нэхэгдээн мүнгэнһөө өөрын дасангай 3 штат ламанар бүриһөө Шэтэ хүрэтэр эльгээхэ эльгээлтын мүнэгэй 25-5 мүнгэ сагаанаар нэхэжэ абаад нааша намда удааралгүй эльгээ- гэгэй гэнэнээр, дээрэ дурдагша 3 штат ламанарай 25-5 сагаан мүнгые үүчгэй хамжуулан мэдүүлбэ. Ноябрьрин 30-ай үдэр 1857 ондо

Тоо 9

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.28. Л.9 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Ж.Б. Бадагарова

№ 49

Список прихожан Ацайского дацана с метрическими сведениями о новорожденных в семьях прихожан с указанием даты рождения, административной принадлежности, имени и пола, сведений о ламе, давшем имя

1857 г.

Список метрической данса Асын хүрэнэй хабаата угэлыгын эзэдэй шэнэ түрэхэдэй тухай үүндэ бэшэбэ. Генварай 1-һээ 1857 он

Түрэхэдэй һара үдэр	Ямар мэдэлэй хэн нэрэтэ хэн бэ	Хэн лама нэрэ үгэбэ
Генварай		
Пибралин 6-да	Атаганай албата Бадма Пэлэй хүү Ванпил	Штад лама Этигэлэй үгэбэ
Мартын 15-да	Подгородно отогой албата Дэлэг Дэнбэрэлэй үхин Цэрэн-Дулма	Штад [лама] Гэрэлэй нэрэ үгэбэ
Апрелин 15-да	Хасаг Ванпил Юмжинэй хүү Вандан	лама Буянтын
Апрелин 25	Подгороднын албата Лайдаб Дашын үхин Дари	Гэрэлэй
Майн 13-да	Атаганай албата Хантаб(?) Баяндайн хүү Галсан	Буянтын
Майн 2-то	Атаганай албата Цэдэнжаб Цэдэбэй үхин Гарма	Гэрэлэй
Майн 21-дэ	Хасаг Жамбал Боролдой Цэдэнэй үхин Гэмаа	Буянтын
Июни		
Июли		
Абгуста		
Сэнтабри		
Октабри		
Ноябриин 9-дэ	Атаганай албата һама Цэрэнэй хүү Балдан	
Ноябриин 18	Атаганай албата Гэлэг Батын хүү Хубита	

Handwritten Mongolian script table with columns and rows of text.

№ 50
 Список умерших прихожан Ацайского монастыря со сведениями о дате смерти, административной принадлежности и ламе, справившем поминальную службу

1857 г.

Нүгшэхэдүүдэй тухай Генварай 1-һээ эхилэн 1857 он			
Нүгшэхэдэй нара үдэр	Ямар мэдэлэй хэн нэртэ бэ	Хэн лама буяниие үйлэдбэ	
Генварай 23-да	Атаганай нүгшээн албата Бата Доржын үхин Ханданүгшэбэ	Штад лама Этигэлэй	
Пибрали			
Мартын 22-го	Хасаг Очир Батын нүгшэбэ	Лама Этигэлэй	
Апрелиин 3-да	Подгородно отогой албата Цэваан Балданай ([...]ин) хүү Сахьяа нүгшэбэ		
Апрелиин 12-го	Подгороднын нүгшээн албата Даша Жабай үхин Цэбэг нүгшэбэ	лама Буянтын	

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.28. Л.2. Ручка на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарава

Handwritten notes on the left margin, including the number '100' at the bottom left.

Main body of handwritten text, consisting of several lines of cursive script.

Handwritten text enclosed in a large oval shape, with a watermark 'Государственным архивом Республики Бурятия' overlaid.

№ 51

Письмо ширетуй Ацайского дацана Буянтына на имя Пандито Хамбо-ламы Восточной Сибири Чойвана Доржо Ешижамсуева с ежегодным финансовым отчетом

27 января 1858 г.

Ноён Зүүн Сибирийн галабаной лама бандида хамба Ешэжамсында

Асын дасангай шэрээтэ Буянтын мэдүүлбэ

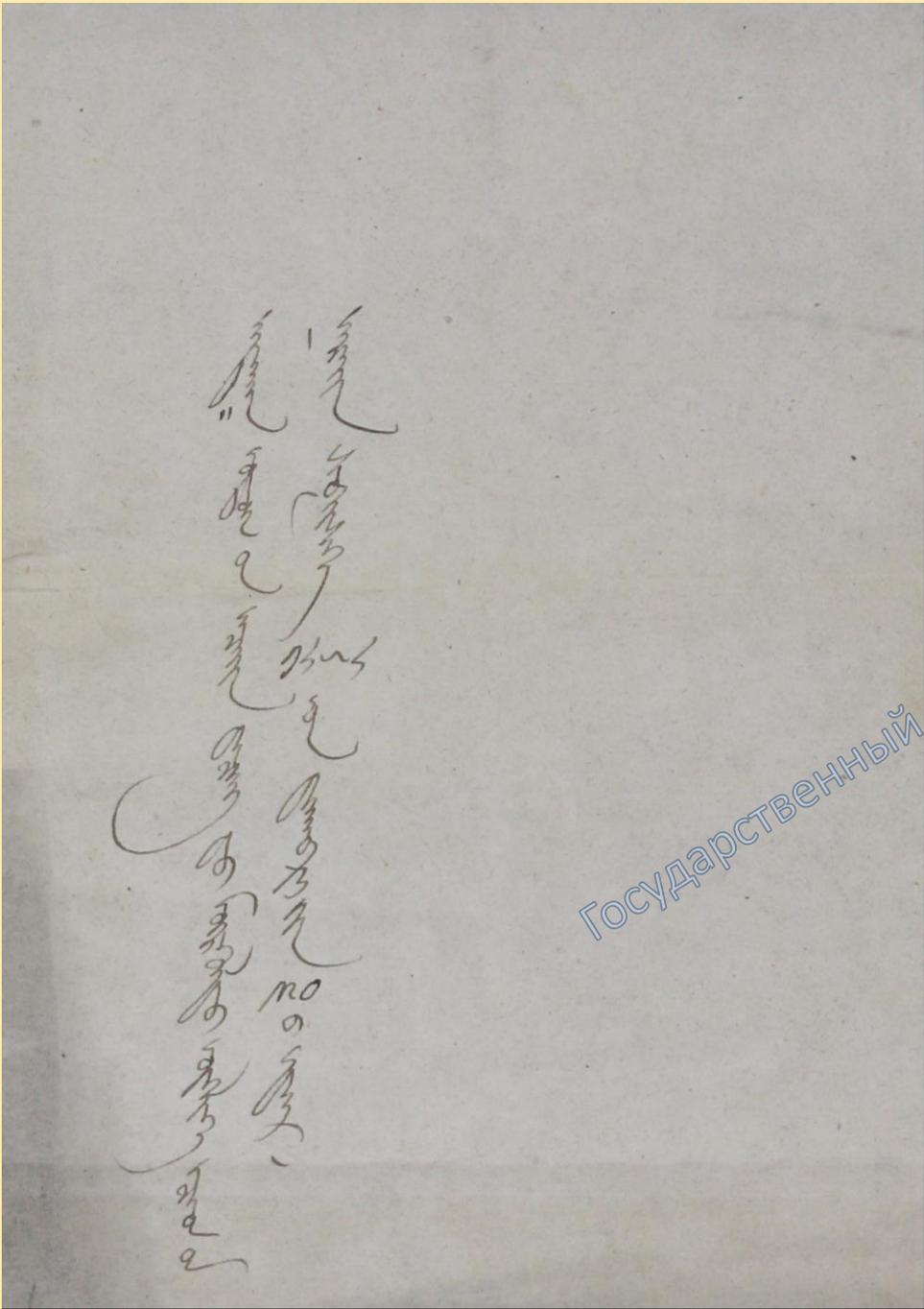
Үүгээр айладхан мэдүүлхэнь. Эндэхийн (Та-ламахайн-гэгээнэй) гинварай 18-ай үдэрэй 28 тоото +зарлиг+аар (ноён Байгалай сэрэгэй гүбэрнаторай) зарлигыг дурдан захиржа айладхан зарлиг дотор тогтоол хүлээхэн сагнаа хойшо суглархан хамаг жасаа хангай отчедые жэл бүрээрнь элирхэй хэжэ тушаатагай хэмээн захирхан тушаа, айладхаха хабаата хүрэнэй жасаа хангай алибаа юумэнэй тобшо вэйдмостиие урдын +онуудта+ хүр- гэдэг ёһоор хээд, зүгөөр тогтоол хүлээгдэһэнхээ хойшохи мүнгэн орсые тогтоолой ёһоор хубаагаад +үлдэжэ+ ханда ороһон 3 хубинь 1854 ондо сагаанаар 3 тух., 1855 ондо 18 тух. 84 мү. 3 зэд, 1856 ондо 17 тух. 17 мү. 3 зэд, 1857 ондо 13 тух. 95 мү. 1 зэд бүгөөд сагаанаар +үүндэ+ 10 тух.-нь мүнгөөр саадахи бараагаар ниитэ 52 тух. 97 мү. 3 зэд байна. Тэрэ тула үүгээр айладхан мэдүүлхэн[.] Гинваран 27-ндө 1858 ондо

///

1857 он соо ханда ороһон мүнгэнийнь 13 тух. 95 мүнгэн 1 зэд, урдын ханда байһан 39 тух. 2 мүн. хахадтай, 1858 оной гинварай 1-эй үдэр ниитэ 10 тух. мүнгөөр саадахинь хүсэ бараагаар 52 тух. 97 мү. 3 зэд, эдүгээ ханда байна.

1858 оной гинварай 24-ай үдэртэ дасангай ба доторхи бурхан ном алибаагай вэйдмостиие [1]1856 оной дихабрийн 31-эй үдэрэй вэйдностиин ёһоор адли бэшэжэ хүргэбэ. (?) жасаагай малые үүнэй арада хэһэн ёһоор хүргэбэ.

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.28. Л.6 об. Ручпись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

№ 52

Именной список прихожан Ацайского дацана с указанием здравствующих и рожденных с момента последней переписи по 10-й ревизии 1857 г., принадлежащих одному домохозяйству

30 декабря 1858 г.

Атаган отогой Асын дасангда мургэлтэ үгэлыгын эзэдэй нэрын спискэ 1858 он дихабриин 30-ай үдэр.

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.32. Л.1. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Государственный архив Республики Бурятия

Handwritten Mongolian script table with columns for names, numbers, and other identifiers. The text is written in a cursive style.

Продолжение документа № 52

Список[.] 1858 оной дихабрин 30-ай үдэр отогой Асын дасанда мүргэлтэ үгэлыгын эзэдэй тухай 1857 оной 10-дугаар ребиэзын бэшэлгэниээ хойшо шэнэ түрэхэдэй тус болон эдүгээ эли мэндэ байһые элрхэй хэбэ. 1858 он, дихабрин 30-най үдэр.

Хотын тоо	Нэрэс ба омогуудын	Наһадын	Эхэнэрын	Наһадын б
1	Урдын зайһан Баяндай Буянтын Хүүнэрын Цэбэгжаб Хандажаб Цэрэнжабай хүүнэрын Жанбал Цэрэн Арбал Балчин Хандажабай хүүнГалсан	61 33 28 9 8 5 1 2	Цэбэгжабай эмэнь Сүнжэд Ухидын Цэрэн Хандажабай эмэнь Пэлжид Ухининь Дулгаржаб	37 13 23 1
2	Цэнгүнжаб Буянтын Хүүнэрын Дэлэг Цэрэнжаб Дугар Доржо Дэлэгэй хүү Аюуша Дугарай хүү Сономпэл	53 28 25 24 19 4 5	Цэнгүнжабай эмэ Бунтар Ухининь Дэжэд Дэлэгэй ухининь Бадма-Дари Цэрэнжабай эмэ Ханда Ухининь Санжид Дугарай эмэ Цэрэнжид Ухининь Дарижаб	54 21 5 22 1 31 10
3	Цэдэб Буянтын Хүүнэрын Дансаран Дара Цэрэнпэл Цэбэг Цэдэн	50 34 29 19 14 11	Цэдэбэй эмэ Дэжэд Ухининь Цэбэг (нүгшэбэ 1858 ондо) Дарын эмэ Долсон	55 16 16
4	Жэгмэд Галданай	20	Галданай эмэ Пэлжид Жэгмэдэй эмэ Должид	55 25
5	Бадма Пэлэй Хүүнэрын Очир Хандажаб Ваанчин Ванпил	49 13 7 4 2	Бадмын эмэсын Цэбэг Соли Ухидын Дулма Санжид	54 37 4 1 21
		27		24

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.32. Л.1 об. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагрова

14	Дэлэг Дулбын Хууны Цэдэн	56 18	Дэлэгэй эмэ Пэлжид	49
15	Цэнгүүн Раманай Хүүнэрын Бужинай Буда Бурхи	40 16 14 12	Раманай эмэ Жэдхэн Цэнгүүнэй эмэ Соли Ухининь Дэнбэрэл	55 46 7
16	Олзо Дашын Хүүнэрын Гэндэн Доёд Ваандан Аюуша	65 38 34 32 28	Гэндэнэй эмэ Жэгмэд Ваанданай эмэ Ханда	29 28
17	Бата Ваанжилан Хууны Дагсаран	59 40	Батын эмэ Гарма Ухининь Цэрэн Дансаранай эмэсын Данжуур Цэбэгэн Ухининь Удбал	62 20 55 43 3
18	Лодон Доржын Ашанарын Батын хүүнэр Цэрэнжаб Лэгдэн	53 25 23	Батын эмэ Буурал Ухидын Жэгмэд Дэнбэрэл	50 22 19
19	Ринчин Балсанай Ашань Мунхэ Бардын Хүүнэрын Арьяа Балчин Һамасэрэн Доржо Һамасэрэнэй хүүн Балдандоржо	87 45 24 22 18 16 2	Бардын эмэ Пагма Мунхын эмэ Дулгар Ухидын Лэгжэд Дэжэд Балчинай эмэ Сэжэд Һамын эмэ Цэрэн	65 40 15 14 23 21
20	Баяр Этигэлэй Хүүнэрын Замбала Самдан Дамба Замбалын хүүн Балчин	56 30 22 14	Нүгшээн Насугай эмэнь Дэлгэр Баярай эмэ Сүнжэд Ухининь Соли Замбалын эмэ Дэжэд	88 52 29 40
21	Чойван Балсанай Ашанарын Дашижаб Цэбдэн	70 51 37 30	Цэбдэнэй эмэнь Дэжэд Ухидын Жэбзэн Сэжэд	44 19 3
		27		27

Продолжение документа № 52

14	Дэлэг Дулбын Хууны Цэдэн	56 18	Дэлэгэй эмэ Пэлжид	49
15	Цэнгүүн Раманай Хүүнэрын Бужинай Буда Бурхи	40 16 14 12	Раманай эмэ Жэдхэн Цэнгүүнэй эмэ Соли Ухининь Дэнбэрэл	55 46 7
16	Олзо Дашын Хүүнэрын Гэндэн Доёд Ваандан Аюуша	65 38 34 32 28	Гэндэнэй эмэ Жэгмэд Ваанданай эмэ Ханда	29 28
17	Бата Ваанжилан Хууны Дагсаран	59 40	Батын эмэ Гарма Ухининь Цэрэн Дансаранай эмэсын Данжуур Цэбэгэн Ухининь Удбал	62 20 55 43 3
18	Лодон Доржын Ашанарын Батын хүүнэр Цэрэнжаб Лэгдэн	53 25 23	Батын эмэ Буурал Ухидын Жэгмэд Дэнбэрэл	50 22 19
19	Ринчин Балсанай Ашань Мунхэ Бардын Хүүнэрын Арьяа Балчин Һамасэрэн Доржо Һамасэрэнэй хүүн Балдандоржо	87 45 24 22 18 16 2	Бардын эмэ Пагма Мунхын эмэ Дулгар Ухидын Лэгжэд Дэжэд Балчинай эмэ Сэжэд Һамын эмэ Цэрэн	65 40 15 14 23 21
20	Баяр Этигэлэй Хүүнэрын Замбала Самдан Дамба Замбалын хүүн Балчин	56 30 22 14	Нүгшээн Насугай эмэнь Дэлгэр Баярай эмэ Сүнжэд Ухининь Соли Замбалын эмэ Дэжэд	88 52 29 40
21	Чойван Балсанай Ашанарын Дашижаб Цэбдэн	70 51 37 30	Цэбдэнэй эмэнь Дэжэд Ухидын Жэбзэн Сэжэд	44 19 3
		27		27

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.32. Л.2. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарава

205 6	ᠪᠠᠲᠤ ᠣᠯᠵᠢᠨ ᠬᠡᠭᠦᠨᠢᠷᠢᠨ ᠰᠢᠷᠰᠤᠪᠤ(?) ᠶᠣᠷᠥᠯᠲᠦ	ᠮᠤ ᠮᠤ ᠮᠤ ᠮᠤ	ᠮᠤ ᠮᠤ ᠮᠤ ᠮᠤ	ᠮᠤ ᠮᠤ ᠮᠤ ᠮᠤ
ᠮ	ᠪᠠᠲᠤ ᠪᠠᠶᠠᠷᠠᠢ	ᠮᠤ ᠮᠤ	ᠮᠤ ᠮᠤ	ᠮᠤ ᠮᠤ
ᠮ	ᠴᠣᠭᠲᠤ ᠴᠡᠳᠡᠨᠢ ᠬᠡᠭᠦᠨᠢᠷᠢᠨ ᠰᠤᠨᠳᠤ ᠪᠠᠲᠤ ᠴᠢᠷᠢᠨᠵᠢᠪ ᠴᠢᠷᠢᠨ ᠪᠠᠳᠤᠮᠠ ᠴᠢᠷᠢᠨ-ᠪᠠᠶᠠᠨᠢᠭᠢ ᠴᠣᠶᠢᠨᠰᠢᠯᠠ	ᠮᠤ ᠮᠤ ᠮᠤ ᠮᠤ ᠮᠤ ᠮᠤ ᠮᠤ ᠮᠤ ᠮᠤ ᠮᠤ	ᠮᠤ ᠮᠤ ᠮᠤ ᠮᠤ ᠮᠤ ᠮᠤ ᠮᠤ ᠮᠤ ᠮᠤ ᠮᠤ	ᠮᠤ ᠮᠤ ᠮᠤ ᠮᠤ ᠮᠤ ᠮᠤ ᠮᠤ ᠮᠤ ᠮᠤ ᠮᠤ
ᠮ	ᠵᠠᠮᠤᠨ ᠴᠡᠳᠡᠨᠢ ᠳᠦᠭᠦᠨ ᠮᠦᠨᠬᠡ ᠬᠡᠭᠦᠨ ᠳᠠᠮᠳᠢᠨᠵᠠᠪ	ᠮᠤ ᠮᠤ ᠮᠤ	ᠮᠤ ᠮᠤ ᠮᠤ	ᠮᠤ ᠮᠤ ᠮᠤ
ᠮ	ᠪᠠᠶᠠᠷ ᠴᠡᠳᠡᠪᠡᠢ ᠳᠦᠭᠦᠨ ᠤᠯᠵᠢᠭᠲᠦ	ᠮᠤ ᠮᠤ	ᠮᠤ ᠮᠤ	ᠮᠤ ᠮᠤ
ᠮ	ᠭᠡᠯᠡᠭᠭᠡᠯ ᠪᠦᠶᠠᠨᠲᠢᠨ ᠬᠡᠭᠦᠨ ᠴᠡᠳᠡᠨ-ᠳᠠᠮᠪᠠ	ᠮᠤ ᠮᠤ	ᠮᠤ ᠮᠤ	ᠮᠤ ᠮᠤ
ᠮ	ᠲᠠᠷᠪᠠ ᠴᠢᠷᠢᠨᠢ ᠬᠡᠭᠦᠨᠢᠷᠢᠨ ᠴᠡᠪᠢᠭ ᠠᠶᠣᠭᠤᠰᠠ ᠴᠡᠪᠢᠭᠡᠢ ᠬᠡᠭᠦᠨ ᠠᠶᠢᠯᠰᠠᠳᠠᠭ ᠠᠶᠣᠭᠤᠰᠢᠨ ᠬᠡᠭᠦᠨ ᠪᠠᠳᠮᠠᠴᠢᠷᠢᠨ	ᠮᠤ ᠮᠤ ᠮᠤ ᠮᠤ ᠮᠤ ᠮᠤ ᠮᠤ	ᠮᠤ ᠮᠤ ᠮᠤ ᠮᠤ ᠮᠤ ᠮᠤ ᠮᠤ	ᠮᠤ ᠮᠤ ᠮᠤ ᠮᠤ ᠮᠤ ᠮᠤ ᠮᠤ
ᠮ	ᠨᠦᠭᠰᠢᠭᠡᠨ ᠳᠠᠷᠮᠢᠨ ᠡᠮᠤ ᠰᠢᠨᠪᠢᠭᠢᠷ ᠬᠡᠭᠦᠨᠢᠷᠢᠨ ᠴᠡᠪᠢᠭᠢᠵᠢᠳ	ᠮᠤ ᠮᠤ ᠮᠤ	ᠮᠤ ᠮᠤ ᠮᠤ	ᠮᠤ ᠮᠤ ᠮᠤ
ᠮ	ᠮᠤ	ᠮᠤ	ᠮᠤ	ᠮᠤ

Продолжение документа № 52

6	Бата Олзын Хүүнэрын Старсб(?) Юрөөлтэ	55 7 5	Батын эмэ Цэбэг Үхидын Жэдхэн Соли Бүтэд Цэрэнжэд	43 18 16 10 3
7	Бата Баярай	20	Баярай эмэ Дэмид	23(?)
8	Цогто Цэдэнэй Хүүнэрын Сунды Бата Цэрэнжаб Сундын хүү Бадма Цэрэн Батын хүүнэр Цэрэн-Ваангиг Чойншил	60 38 27 27 3 6 4	Цогтын эмэсын Цэбэг Жэбзэн Сундын эмэ Сунбарин(?) Батын эмэ Жэгмэд	66 эмэ64 37 27
9	Жамбал Цэдэнэй Дүүнь Мунхэ Хүүнь Дамдинжаб	53 46 17	Мунхын эмэ Дэчин Үхидын Дэжэд Дэнбэрэл Манчиг Маани-Дари Сэжэд Дулма Бүтид	39 24 13 8 5 3 1
10	Баяр Цэдэбэй Дүүнь Үлзэгтэ	25 5	Цэдэбэй эмэсын Ваандан Цэрэнжид Үхидын Дэлгэр Дулма Баярай эмэ Нанзад Үхининь Бадма	52 35 24 9 24 5
11	Гэлэгпэл Буянтын Хүүнь Цэдэн-Дамба	48 1	Гэлэгпэлэй эмэ Бунтар Үхидын Бүтэд Дулгар	38 7 4
12	Тарба Цэрэнэй Хүүнэрын Цэбэг Аюуша Цэбэгэй хүүнь Айлшадаг Аюушын хүүнь Бадмацэрэн	78 36 30 16 7	Тарбын эмэ Юрөөлтэ Цэбэгэй эмэ Лэгжэд Үхидын Удамбар Бүтэд Аюушын эмэ Дэчин Үхининь Ханда	61 32 17 6 35 10
13		23 20(?)	Нүгшээн Дармын эмэ Сэнбэгэр Үхининь Цэбэгжид	эмэ60 22 34

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.32. Л.2 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова.

22	Бадма Дуунь Самдан Пагбын хүүнь Дарма	22 23 24	Бадма Дуунь Самдан Пагбын хүүнь Дарма	22 23 24
23	Бадма Дуунь Самдан Пагбын хүүнь Дарма	25 26	Бадма Дуунь Самдан Пагбын хүүнь Дарма	25 26
24	Бадма Дуунь Самдан Пагбын хүүнь Дарма	27 28	Бадма Дуунь Самдан Пагбын хүүнь Дарма	27 28
25	Бадма Дуунь Самдан Пагбын хүүнь Дарма	29 30	Бадма Дуунь Самдан Пагбын хүүнь Дарма	29 30
26	Бадма Дуунь Самдан Пагбын хүүнь Дарма	31 32	Бадма Дуунь Самдан Пагбын хүүнь Дарма	31 32
27	Бадма Дуунь Самдан Пагбын хүүнь Дарма	33 34	Бадма Дуунь Самдан Пагбын хүүнь Дарма	33 34
28	Бадма Дуунь Самдан Пагбын хүүнь Дарма	35 36	Бадма Дуунь Самдан Пагбын хүүнь Дарма	35 36
29	Бадма Дуунь Самдан Пагбын хүүнь Дарма	37 38	Бадма Дуунь Самдан Пагбын хүүнь Дарма	37 38
30	Бадма Дуунь Самдан Пагбын хүүнь Дарма	39 40	Бадма Дуунь Самдан Пагбын хүүнь Дарма	39 40
31	Бадма Дуунь Самдан Пагбын хүүнь Дарма	41 42	Бадма Дуунь Самдан Пагбын хүүнь Дарма	41 42
32	Бадма Дуунь Самдан Пагбын хүүнь Дарма	43 44	Бадма Дуунь Самдан Пагбын хүүнь Дарма	43 44
33	Бадма Дуунь Самдан Пагбын хүүнь Дарма	45 46	Бадма Дуунь Самдан Пагбын хүүнь Дарма	45 46
34	Бадма Дуунь Самдан Пагбын хүүнь Дарма	47 48	Бадма Дуунь Самдан Пагбын хүүнь Дарма	47 48
35	Бадма Дуунь Самдан Пагбын хүүнь Дарма	49 50	Бадма Дуунь Самдан Пагбын хүүнь Дарма	49 50
36	Бадма Дуунь Самдан Пагбын хүүнь Дарма	51 52	Бадма Дуунь Самдан Пагбын хүүнь Дарма	51 52
37	Бадма Дуунь Самдан Пагбын хүүнь Дарма	53 54	Бадма Дуунь Самдан Пагбын хүүнь Дарма	53 54
38	Бадма Дуунь Самдан Пагбын хүүнь Дарма	55 56	Бадма Дуунь Самдан Пагбын хүүнь Дарма	55 56
39	Бадма Дуунь Самдан Пагбын хүүнь Дарма	57 58	Бадма Дуунь Самдан Пагбын хүүнь Дарма	57 58
40	Бадма Дуунь Самдан Пагбын хүүнь Дарма	59 60	Бадма Дуунь Самдан Пагбын хүүнь Дарма	59 60

Продолжение документа № 52

27	Пагба Бадмын Дуунь Самдан Пагбын хүүнь Дарма	47 43 4	Бадмын эмэ Ганжуур Пагбын эмэ Дулма Үхининь Дэлгэр	78 39 19
28	Эмээлшэ Юнхэдэрэй Хүүнь Доодой	71 30	Доодойн эмэ Одомцу	26
29	Цэдлэл Юнхэдэрэй Хүүнь Баастай	65 24	Цэдлэлэй эмэ Цэбэг Баастайн эмэ Чимид Үхининь Дулгар	49 23 2
30	Цэдэн Цэрэнэй Дуунь Цэдэб Шаши	67 34 30	Цэдэнэй эмэ Цэбэг Үхининь Дулма Цэдэбэй эмэ Дэжэд Дашын эмэ Соли Үхининь Цэрэн	61 14 30 26 3
31	Лопэл Батын Дуунь нүгшээн Нямын хүүнь Балчин Баастай Доржын	61 11 21	Батын эмэ Ногоон Нямын эмэ Цэрэнжэд Үхининь Шэшэрэн Доржын эмэ Дэгбэ	86 40 15 57
32	Сахьяа Айлшадагай Хүүнь Дэлэг Үүнэй хүүнэр Цэнгүүн Балчин Ваанчин Балдан Цэнгүүнэй хүүнэр Радна Балчиной хүүнь Дамба	73 50 27 22 15 13 8 4	Дэлэгэй эмэ Жэгдэн Үхидынь Цэбэг Цэрэнжэд Дулма Цэнгүүнэй эмэ Гарма Үхининь Дулма Балчиной эмэ Дулгар	50 19 11 6 35 4 26
33	Бадма Айлшадагай Хүүнь Цэбэг-Жаб	67 13 24	Бадмын эмэ Намжил Үхининь Соли	53 25 25

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.32. Л.3. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

20	Хүндийн Хүндийн Хүндийн	17 18 19 20	Хүндийн Хүндийн Хүндийн	62 12
22	Хүндийн Хүндийн Хүндийн	17 18 19	Хүндийн Хүндийн Хүндийн	62 12 10 12
23	Хүндийн	17	Хүндийн	52 12
24	Хүндийн Хүндийн Хүндийн	17 18 19	Хүндийн Хүндийн Хүндийн	12 12 12 12
25	Хүндийн Хүндийн Хүндийн	17 18 19	Хүндийн Хүндийн Хүндийн	12 12 12 12
26	Хүндийн Хүндийн Хүндийн	17 18 19 20	Хүндийн Хүндийн Хүндийн	12 12 12 12 12

Продолжение документа № 52

	Цэдэнэй хүүнэрынь Дара Дарма Цэбэг Бата Дашигэлэг Батын дүүнь Лубсан Дашигэлэгэй хүүнь Хубита	11 10 7 4 37 24 2	Батын эмэ Гарма Дашигэлэгэй эмэ Дэжэд	62 42
22	Пэл Ваанданай Дуун Балма Цэбэг Бадмын хүү Цэрэн	31 30 22 5	Ваанданай эмэ Дари Ухининь Забжа Пэлэй эмэ Бүтэд Бадмын эмэ Цэбэг	эмэ 64 24 30 21
23	Жанбал Гүрын	74	Гүрын эмэ Пэлжид Ухин Цэбэлжэд	82 45
24	Цэрэн Дугарай Хүүнэрынь Балдан Цэдэн-Доржо	29 10 7	Дугарай эмэсынь Димид Цэбэлжэд Цэрэнэй эмэ Ногоон Ухининь Дулма	78 57 34 3
25	Цогто Норбын Хүүнэрынь Дондоб Галсан Дамба Цэбэг Галсанай хүүнь Гонбожаб	59 34 29 26 25 1	Галсанай эмэ Цэбэг Дамбын эмэ Димид	28 1
26	Даши Ганжуурай Хүүнэрынь Цэдэнжаб Жамса Дэлэг Дэнбэрэл	42 18 15 12 10	Дашын эмэ Мижидваа Ухидынь Сэжид Дулгар Цэрэн Димид Цэдэнжабай эмэ Бүтэд Ухининь Гарма	эмэ 44 13 7 5 2 29 2 21

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.32. Л.3 об. Руконь на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

60	Handwritten Mongolian script	60	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script
	Handwritten Mongolian script	61	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script
	Handwritten Mongolian script	62	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script
	Handwritten Mongolian script	63	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script
	Handwritten Mongolian script	64	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script
	Handwritten Mongolian script	65	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script
	Handwritten Mongolian script	66	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script
	Handwritten Mongolian script	67	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script
	Handwritten Mongolian script	68	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script
	Handwritten Mongolian script	69	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script
	Handwritten Mongolian script	70	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script
	Handwritten Mongolian script	71	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script
	Handwritten Mongolian script	72	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script
	Handwritten Mongolian script	73	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script
	Handwritten Mongolian script	74	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script
	Handwritten Mongolian script	75	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script
	Handwritten Mongolian script	76	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script
	Handwritten Mongolian script	77	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script
	Handwritten Mongolian script	78	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script
	Handwritten Mongolian script	79	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script
	Handwritten Mongolian script	80	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script

Продолжение документа № 52

40	Чагдар Очирой	61	Хубитын эмэнь	51
	Нүгшээн		Ханда	
	Хотогтын хүүнэрын		Ухидын	
	Хубита	47	Дулма	18
	Дэлэг	32	Гарма	12
	Хэшэгтэ	51	Хэшэгтын эмэ	
	Сахьяагай		Дэлгэр	42
	Хүүнь Табхай	20	Ухининь	
			Цэрэнжэд	22
41	Чойдоб	66	Банзарай үхид	
	Боршихин		Дулгар	22
	Дуунь Банзар	59	Жэгмэд	14
	Хүүнь Бата-Мүнхэ	27	Бата-Мүнхын эмэ	
			Дарижаб	34
42	Түрэтэ Түгэдэй	29	Түгэдэй эмэ	66
			Намжил	
			Түрэтын эмэ	41
			Дулма	
43	Цэдэндамба	37	Аюушын эмэ	62
	Аюушын		Дулгар	
	Дүүнэрын		Цэдэн-Дамбын эмэ	32
	Чагдар	33	Дэлгэр	
	Мүнхэ	23		
44	Цэдэн Намдагай	29	Намдагай эмэ	56
	Дүүнэрын		Юмжэн	
	Мүнхэ	15	Ухидын	
	Жаб	12	Удамса	19
			Оюу	14
45	Мүнхэ Жанбалай	45	Мүнхын эмэ Балма	47
	Хүүнэрын		Ухининь	
	Цэрэн	12	Цэбэгжид	7
	Бүдэ	5		
46	Балдан Жанбалай	40	Жанбалай эмэ	49
			Санжид	
			Балданай эмэ	29
			Лэгжэд	
			Мэдэг	32
47	Радна Дабаагай	34	Раднын эмэ Цэбэг	32
			Ухининь	4
		20	Дэнбэрэл	22

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.32. Л.4. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

mn	10	mn	60	mn	60
mn	20	mn	20	mn	60
mn	30	mn	30	mn	60
mn	40	mn	40	mn	60
mn	50	mn	50	mn	60
mn	60	mn	60	mn	60
mn	70	mn	70	mn	60
mn	80	mn	80	mn	60
mn	90	mn	90	mn	60
mn	100	mn	100	mn	60
mn	110	mn	110	mn	60
mn	120	mn	120	mn	60
mn	130	mn	130	mn	60
mn	140	mn	140	mn	60
mn	150	mn	150	mn	60
mn	160	mn	160	mn	60
mn	170	mn	170	mn	60
mn	180	mn	180	mn	60
mn	190	mn	190	mn	60
mn	200	mn	200	mn	60
mn	210	mn	210	mn	60
mn	220	mn	220	mn	60
mn	230	mn	230	mn	60
mn	240	mn	240	mn	60
mn	250	mn	250	mn	60
mn	260	mn	260	mn	60
mn	270	mn	270	mn	60
mn	280	mn	280	mn	60
mn	290	mn	290	mn	60
mn	300	mn	300	mn	60

Продолжение документа № 52

34	Цэдэн Бахаланай	62	Цэдэнэй эмэ	52
	Хуунь Радна	25	Дэнбэрэл	
			Раднын эмэ Дулгар	27
35	Цэдэб Бахаланай	60	Цэдэбэй эмэсын	64
	Хүүнэрын		Пэлжэд Сахьяа	48
	Будэ	21	Ухининь Дулма	13
	Түдэб	19	Балдайн эмэ Дара	27
	Даши	17	Ухининь Дулма	5
	Балдай	16		
	Цэрэнжаб	5		
36	Мүнхэ Бахаланай	52	Мүнхын эмэ Дэжэд	60
	Хуунь Радна	26	Ухининь Чимид	20
	Хуунь Нацаг-Юм	3	Бадмын эмэ Дулма	28
			Ухининь Дулгар	5
37	Дамба Иваанай	50	Иваанай эмэ	75
	Хуунь Сандаг	12	Дэлгэр Дамбын эмэ	
			Цэрэнжид	44
	Дамбын дүүнэр	46	Цэнгүүнэй эмэ	
	Дэмчиг Цэнгүүн	37	Бүнжид	41
	Хуунь Дашижаб	7	Ухидын	
			Цэбэг	15
			Чойжид	11
38	Цэдэн Байнжуурай	40	Байнжуурай эмэ	72
	Дуунь Балдан	38	Удам	
	Цэдэнэй хүүн	11	Цэдэнэй эмэ Үнбэн	39
	Цэбэгжаб		Ухидын	
	Даши Банзарай	69	Норжин	6
			Гарма	2
39	Энхэ Жабай	45	Жабай бусамал	53
	Хүүнэрын		Ухининь Малаан	
	Доржо	19	Ухининь Дулгар	21
	Эрдэни Энхын	18	Энхын үхин Цэрэн	21
			Мүнхын эмэ Цэбэг	41
	дүүнэр			
	Цэваан	40	Ухидын	
	Мүнхэ	38	Удамбар	16
	Үүнэй		Дулгар	10
	хүүнэр		Цэбэг-Ханда	6
	Балдан	13	Нугшээн Цэдэнэй	
	Түдэб	7	эмэнь Ханда	63
		27		28

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.32. Л.4 об. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

5

Продолжение документа № 52

(хооһон хуудан)

*ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.32. Л.5. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Ж.Б. Бадагарова*

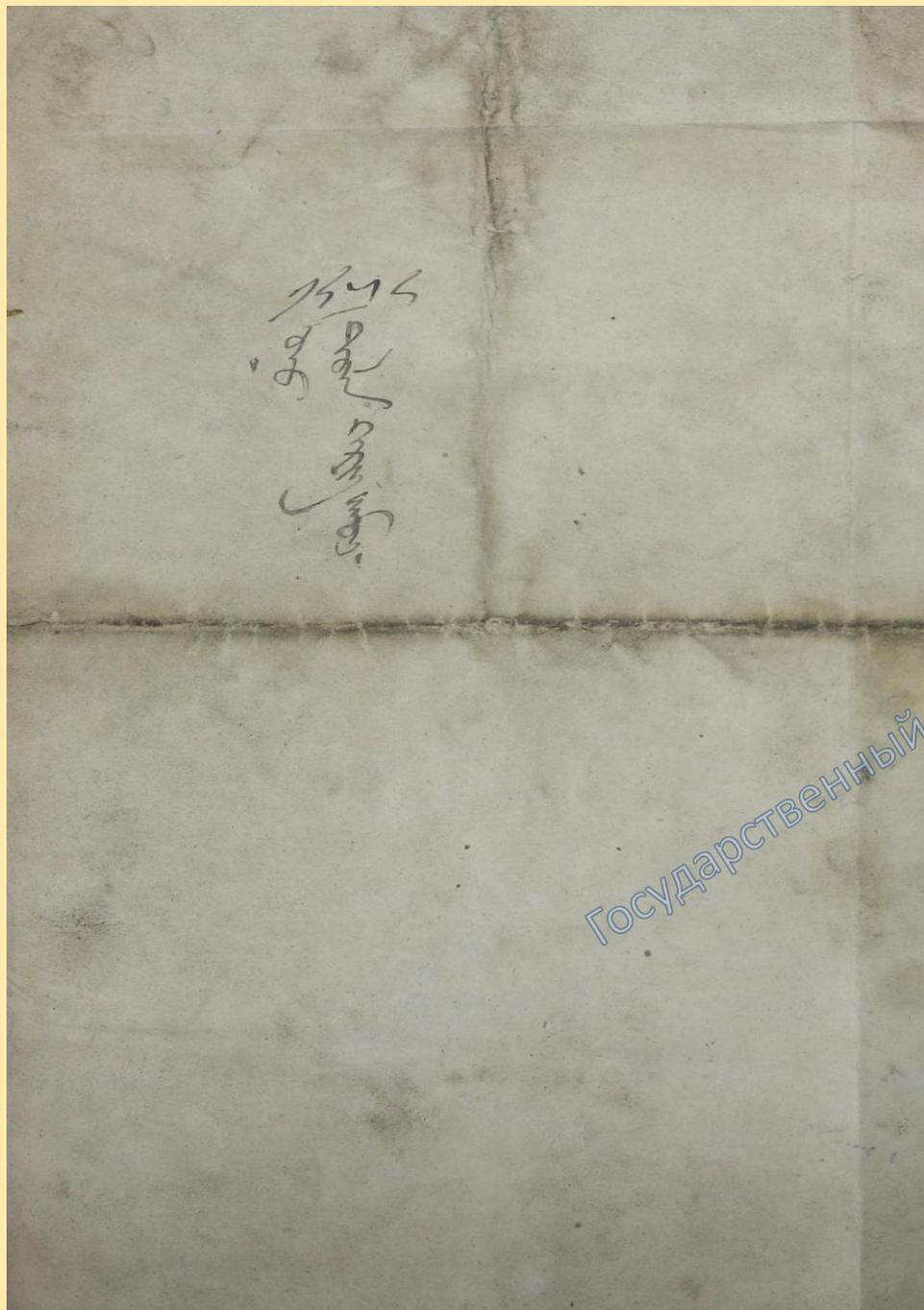
Государственный архив Республики Бурятия

60	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script	60
61	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script	61
62	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script	62
63	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script	63
64	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script	64
65	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script	65
66	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script	66
67	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script	67
68	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script	68
69	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script	69
70	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script	70
71	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script	71
72	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script	72
73	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script	73
74	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script	74
75	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script	75
76	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script	76
77	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script	77
78	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script	78
79	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script	79
80	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script	80
81	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script	81
82	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script	82
83	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script	83
84	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script	84
85	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script	85
86	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script	86
87	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script	87
88	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script	88
89	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script	89
90	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script	90
91	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script	91
92	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script	92
93	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script	93
94	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script	94
95	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script	95
96	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script	96
97	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script	97
98	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script	98
99	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script	99
100	Handwritten Mongolian script	Handwritten Mongolian script	100

Продолжение документа № 52

48	Ванпил Дамбын	49	Дамбын эмэ	70
	Дуунь		Удамса	
	Банзарагша	45	Банзарагшын эмэ	45
	Хүүнэрын		Дэмид	
	Эдир	16	Ухинийн Цэбэг	10
	Бата-Мунхэ	4		
49	Чойдон Улзын	53		
	Дуунэрын		Дэлэгэй эмэсын	54
	Дэлэг	47	Удамбар	
	Цэрэнжаб	45	Дулгар	40
			Ухидын	
	Дэлэгэй хүүнэрын		Бүтэд	15
	Бадма-Гарбуу	7	Цэрэнжэд	14
	Бадма-Нинбуу	4	Дулгар	12
	Цэрэнжабай		Пэлжид	11
	хүүнэрын		Балжид	10
	Ваанчин	18	Цэрэнжабай	
	Бадма-Гатан	9	эмэнь Дара	36
	Бүдэ-Радна	6	Ухидын	
	Бата-Мунхэ	4	Балжин	20
			Сэмжид	12
50	Цогто Юмсүүгэй	57	Цэрэнпилэй эмэ	54
			Дэжэд	
	Ашанарын		Батын эмэ Бүнэ	31
	Зодбын хүүнэр		Ухинийн	
	Бата	35	Дулгар	3
	Түбшэн	30	Түбшэнэй эмэ	
	Цэрэн Эрдэнин	27	Жэгмэд	20
			Эрдэнин эмэ	
		22	Бунжид	28
		199	Ухинийн Дулма	22
				23
				201
				400

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.32. Л.5 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарава

№ 53

Конверт с указанием даты дела

1858 г.

1858 оной тула хэрэг юм.

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.32. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Государственный архив Республики Бурятия

Handwritten Mongolian inventory table with columns for item names, quantities, and values. The text is written in cursive script.

№ 54

Опись имущества малых храмов Ацайского дацана с указанием их стоимости, также о количестве скота, принадлежащего дацану

01 января 1859 г.

Ацайн дасанда хабаатай сүмэд болон али барилга ба доторхи али ба бурхан, номууд, хугжэмэй жинсэг шэмэгүүд ба энээнэй хэрэглэлдэ урданай байнхан жасын малнуудай тухай тус тусагаар энээнхээ доошо элирхэй. 1859 оной гинвариин 1-эй үдэр.

Бурхад	тоо	Хүгжэмэй багжанууд	гарай	тоо	Энээнэй хабаата барилгад	тоо
Сэргүү бурхан	5	Вачир хонхо		30	Бага сүмэдүүд	9
Чагца бурхан	5	Дамари		10	Дасанай гадуур 2 сажан модон харшатай ... үе?	76
Аруга бурхан	180	Сэлинэ		4	Эдэ сүмэдэй Тахилай шэрэ	9
Бустэ дарамал	13	Цанг		4	Гуулин заьяа	6
Сахигулсану Түгдэн		Хүлир Хэнгэрэг		2	Жиган	1
Номууд	тоо	Модон хэнгэрэг		10	Жиганай дэргэдэ худаг	1
Дарамал ЮМ Ч4 боти	1	Дунг бүрээ		2	Доторхи юмэнууд	тоо
Бэцэмэл Ганжур105боти	1	Зэд бүрээ		2	Зэс тогоол	1
Бэцмэл Галсан хүлэг 2 боти	1	Гангдан бүрээ		2	Шэрэм тогоо	3
Рабсалу судар	2	Бишхүүр		2	Гуулин догбу	7
Шигэмунинн үндэснү судар	2	Тахилай бэлэдхэлэй тухай				
Жинсан чимэг ниндарнууд	тоо	Шэрээ		4	Гуулин табэг	2
Торгон лабри	3	Үе сүгсэ		52	Туудган табэг	2
Бүс лабри	10	8 тахил		7	Түмэр табэг	3
Торгон жинсан	4	7 эрдэни		2	Улаан модон табэг	4
Бүс жинсан	5	Бишин табэг		12	Гуудин шанага	2
Торгон бада	22	2 тогос сүүл		2	Түмэр шанага	2
Бүс бада	20	Ехэ хүрдэ		1		
Вагдан цохор	25	Мори тэргэ		1		
Ута торгон хадаг	2	Бага сүмэдтэ хурлаг ном		тоо		
Даши хадаг	18	Аюши судар		2		
Бүс шүхэр	2	Димчигун		2		
Дади чимэг	9	Манглин		2		
Гатан ниндар	601	Хангалун		2		
Зураг чимэгди	1	Найдану		2		
зураг гэнжи	1	Чиндарун		2		
Торгон чимэгүд	7	Гүнлигүнсудар		2		
Мандал	3	Дара эхын		2		
Толи	3	Сагдаин		2		
Бүмбэ	4					
Торгон Динграб	8					

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.33. Л.2. Рукотись на монгольской письменности. Перевод В.Б. Дамбаевой

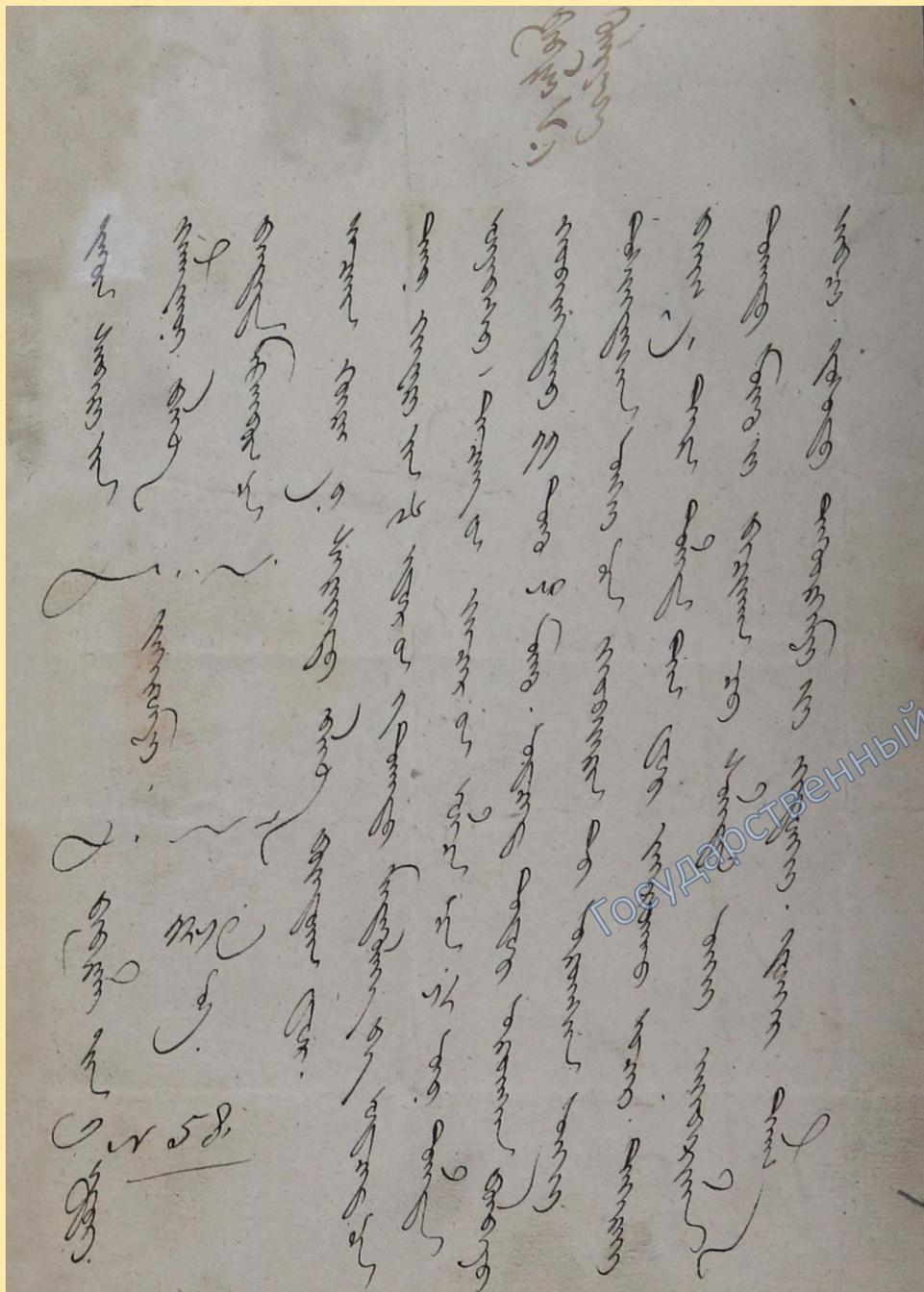
ᠨᠣᠮᠤᠭᠠᠳᠢ ᠬᠡᠪᠦᠳᠤ	ᠲᠦᠪᠠᠳ ᠯᠠᠨᠭᠠᠲᠤᠪ ᠴᠢᠨᠪᠤᠭᠤ ᠰᠢᠨᠯᠡᠵᠡ ᠪᠠᠶᠰᠠᠨ	ᠲᠣ᠎ᠠ
ᠲᠦᠪᠠᠳ ᠷᠠᠪᠰᠠᠯᠤᠨ ᠪᠠᠷ		1
ᠲᠦᠪᠠᠳ ᠠᠶᠤᠰᠠ ᠨᠣᠮᠤᠨ ᠪᠠᠷ		1
ᠲᠦᠪᠠᠳ ᠬᠦᠷᠭᠦᠨ ᠪᠠᠷ		1
ᠲᠦᠪᠠᠳ ᠳᠣᠷᠵᠢ ᠵᠣᠳᠪᠠᠨ ᠪᠠᠷ		1

Продолжение документа № 54

Номуудай хэбүүд	Түбэд Лһангаб Чинбуу. Сиһлэжэ байсан	тоо
	Түбэд Рабсалун бар	1
	Түбэд Аюуша номун бар	1
	Түбэд Хүрэгүн бар	1
	Түбэд Доржи жодбын бар	1

ГАРБ. Ф. 517. Оп. 1. Д. 33. Л. 2 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод В.Б. Дамбаевой

Государственный архив Республики Бурятия

№ 55

Предписание Пандито Хамбо-ламы Восточной Сибири Чойвана Доржо
Ешижамсуева ширетую Ацайского дацана Буянтуеву о выяснении суммы
денег, не сданных в казну

1859 г.

№ 58

Зүүн Сибириин

Главной блама

Бандида Хамбаа

Захирамжи

Февралин 1 үдэр

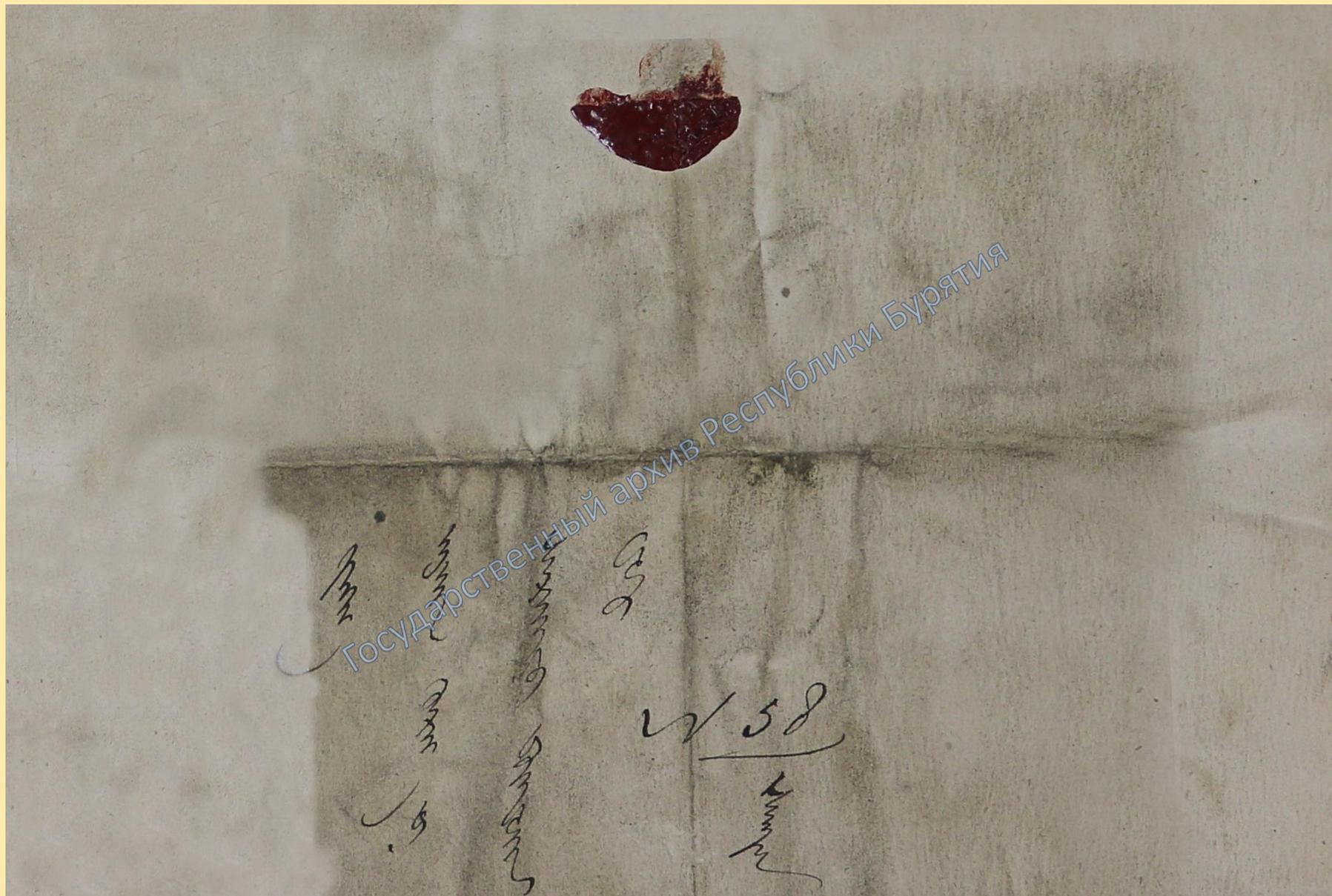
1859 она

Ацайн хүрэнэй шэрээтэ блама Буянтуинда.

Танай гинвариин 26 үдэрэй 1 тоото мэдүүлгэ ба отчетоо үзэхэдэ танай газарай олзоһоо 58 оной тула хубаагдаха 18 түхэриг 50 мүнгэ отчет дотор ороһон болобо гу, тушаагдаагүйһөө хубааритай ороогүй байна. Тэрэ тула Танда захирха ушар, дээрэхи тоото мүнгые бишыханшые нуладангүй нэхэбэрлэн абажа, зохистой дүүргэмжые хэтүгэй. Зүгэр

талха

ГАРБ, Ф.517. Оп.1. Д.33. Л.1. Рукопись на монгольской письменности. Перевод В.Б. Дамбаевой

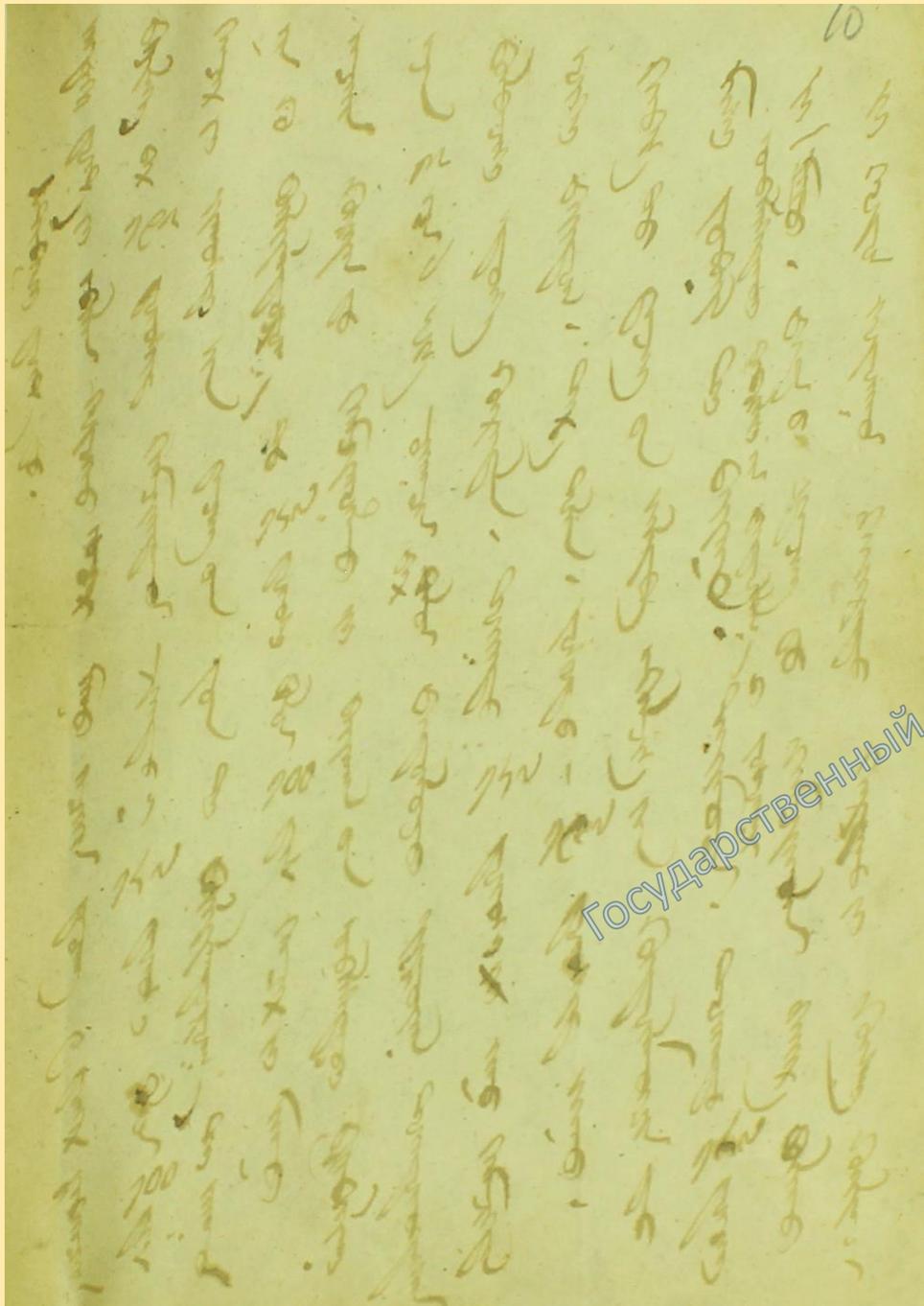
Продолжение документа № 55

Сабшаланай газарнууд нэн хүнгэн сэнгээр худалдаһан тула габьяата жасаяа арбижуулхын тула бодомжила тугай. Тэрэнтэй хамта Танда захираха, урда жэлэнүүдһээ үлдэжэ байһан жасын малнууд одоо хаана бэ? тэрээниие элирхээл түгэй

Бандида хамба Ешижамсуин

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.33. Л.1 а. Рукотись на монгольской письменности. Перевод В.Б. Дамбаевой

Государственный архив Республики Бурятия

№ 56

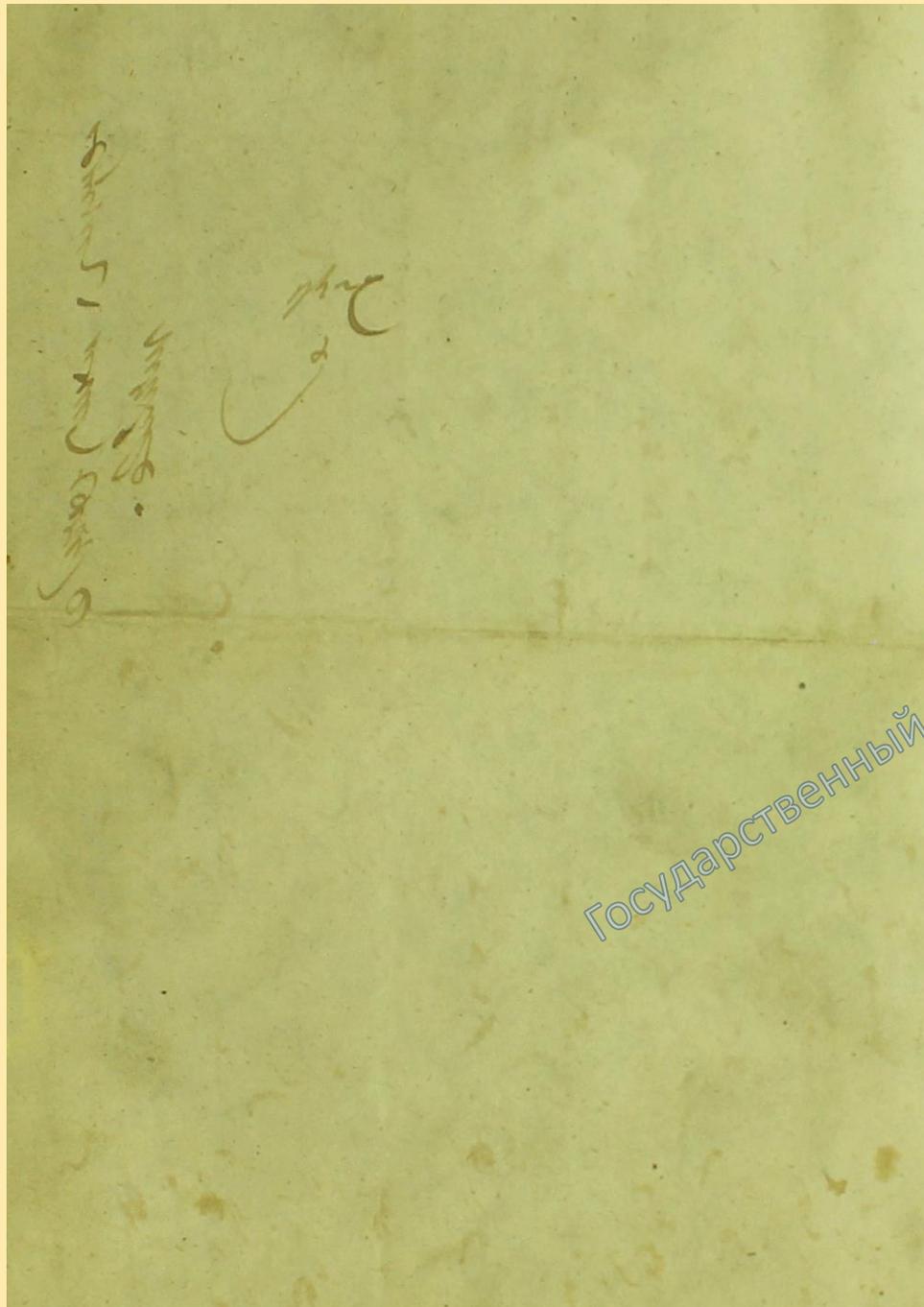
**Прошение ширетгя Ацайского дацана в Селенгинскую степную думу о
возвращении в приход Ацайского дацана 187 душ прихожан, считающихся
спорными с Загустайским дацаном**

1859 г.

Стэпной дүүмэдэ

Эндэхи дүүмье эблэн гуйха ушар. Манай Асын дасан 9-дүгээр рэбиизэ бэшэлгээр 192 доносед хамжагдаад саадань 187 дүүшэ болон 100 дис[тиинэ] газарые Загастай дасангай зонтой буляалдарга(! =лга)тай аад, энэхүү буляалдаргата 187 дүүшэ болон 100 дис. газарыемнай Асын хүрээндэ хамжуулхые Байгалай областаной прибалениһаа 3-һаа 4 үе сааз+аар+ бөлөн баталжа жирүнал тогтоогдоһон болобошье эдүгээ хүрэтэр тоото 187 дүүшэнь хамжагдалгүй байдаг. Тэрэ гула еһото 197(!) дүүшэдынь хабаата дасангай алибаа ээлжээгэй хүдэлмэриндэ маша зобонилтой байна. Тиимэһээ, тоото 187 дүүшыемнай бидэнэй дасанда хамжуулан хайра болохые гуйн гуйгаад хайрата харюуе хүсэн хүлээн

ГАРБ Ф.517. Оп.1. Д.28. Л.10. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Ж.Б. Бадагарова

Продолжение документа № 56

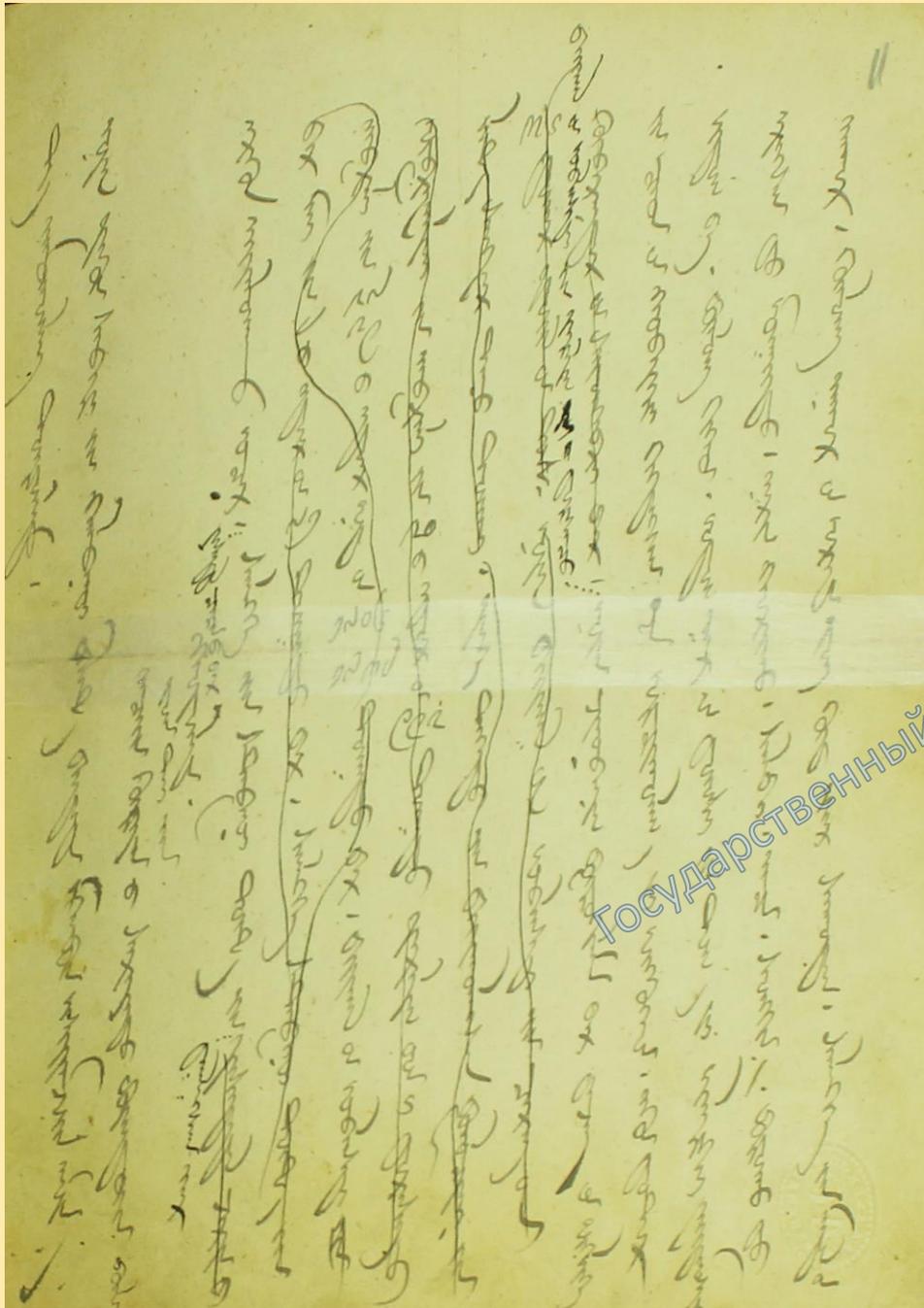
эблэнэн, Асын хүрээгэй шэрээтэ

1859 он

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.28. Л.10 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод

Ж.Б. Бадагарова

Государственный архив Республики Бурятия

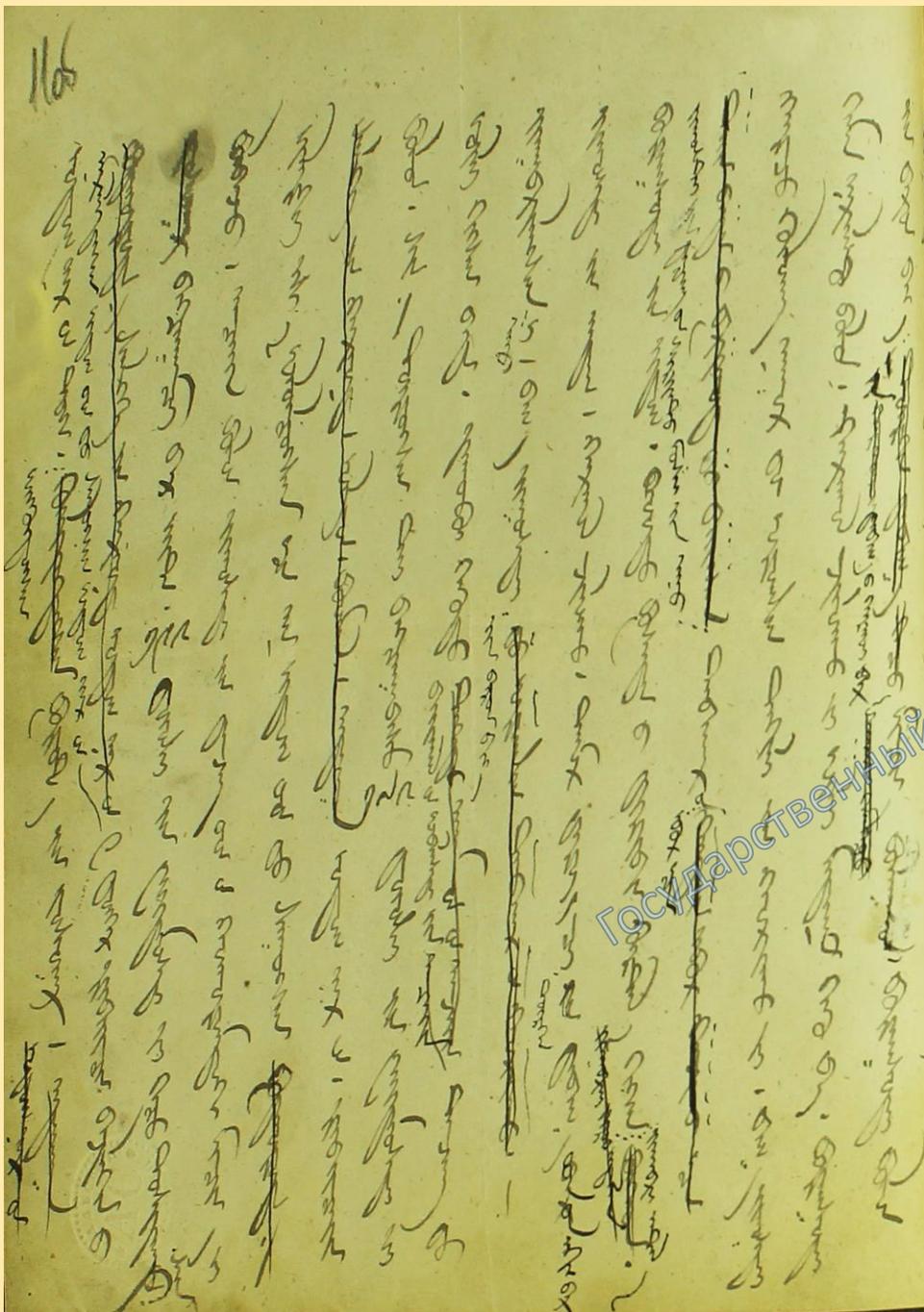
№ 57

**Прошение ширетуя и прихожан Ацайского дацана Пандито Хамбо-ламе
Восточной Сибири Чойван Доржо Ешнжамсуеву о причинах возникновения
спорных земель и прихожан между Ацайским и Загустайским дацанами
[Не позднее 1860 г.]**

Та амгалан түрэлтэ,
ноён Зүүн Сибириин галабаной лама бандида хамба Ешэжамсын үмэнэ Асын
хүрэнэй шэрээтэ Буянтын болон зонтойн
Гуйлта

Үргэн айлдхаха ушар. +Засадатэл Цэрэнэй бээр+ Сэлэнгын стэпэной дүүмын
+даалгаһанаар+ +Бай- Галай областиин зарлигыг дурсажа+ ноён чинобэниг
Фүрүкилма бээр дасангай үгэлыгын эзэдэй хубаари хэгдэһэнһээ оршуулгыг үгөөд,
үүн дотор няотаг ба, бүлэг тиигээд, отогной дүүшын тоо элирхэй вэйди- мости
эндэндэ Могойто, Нарин горхон, Сэльбэ, Аса, Ёнгино, Бороото Нуур, Хүлэн
нуурай урда зүгүүдээр нуудаг Сэлэнгын мэдэлэй

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.29. Л.11. Рукотпись на монгольской письменности. Перевод
Ж.Б. Бадагарова

Продолжение документа № 57

отогнойрой тус +үгэгдэһэн+ форомын ёһоор +нэрлэгдэһэн нютагуудта һууһан отогнойрой+ 9-дүгээр ребэйзэн бэшэлгэнэй багсаамжаар ниитэ 192 дүүшын вэйдомостиие хэжэ тушааха болобошье, Асын болон Загастайн дасангуудай хоорондох и межээ элирхэй энэ ололсоһонһоо энэ нютагуудта һууһан отогнойрой ребиизын бо- лон, шэнэ түрһэнтэй багсаабал 72 дүүшын вэйдомостиие үли хэһэнбди. Юуб гэхэдэ, +Байгалай областиин+ дасанда заабарилһаниинь, Бага Загастай+н баруун бэе+[,] Загастайн адаг, Харуул Шулуун, Түмэр Дараа- ша, +Түргэн+ дабаануудай эхээр Бургаастайн нютаг, Доодо Посаданай дерезбен хүрэтэр гэһэн заабари атар (байтар — Ж.Б.) +Загастайн дасангай шэрээтэ Муушынинь+ Табхарай +эбэрһээ+ гаража, Хүлэн нуурта ороһон Тээлиин горхые Бага Загастай хэмээн нэрлэхэ болон, Харуул Шулууе үли мэдэнэ гэхэ ба, Бургаастайн баруун бэе+ын дабаанай харгыгаар+ межээ болгоод, Бургаастай болон*

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.29. Л.11об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагрова

* одна строка не читается

Handwritten text in Mongolian script, likely a continuation of a document. The text is written in a cursive style on aged paper. The document is oriented vertically, with the text running from top to bottom. The handwriting is dense and fills most of the page. There are some faint markings and a small number '12' in the top right corner of the page.

Продолжение документа № 57

... Хүлэн нуур тулатар өөрын приходто хамжуулна. Бидэнэй ханабал, Бага Загастайда ороһон Табхарай гор- хон болбол Табхар хадын ара+наа зүүн тээш+урдажа, Ехэ Загастайнаа халахан Бага Загастайда +ороод+, Бумханта толгойн хоёр хажуугаар урдажа, Ехэ Загастай+да ороһон+ +адагнаа+ багсаабал +Хүлэн нуур хүрээр+ 1 модоной зэргэ +байна+. Баһашье үнгэрһэн 1808 ондо Асын дасанда мүргэлтэй атаган отогой лама Луузан Боржуудхын нүхэстэйндэ болон дабһа шанадаг забодой эдлэбэрийн тус эзмлемер Реборобой үгэһэн палан соо үзүүлбэл, Ехэ Загастайн 3 халаадые Загастай хэмээн элирхэйлһэн байна. Харуул Шулуунинь па-дан соо элирхэй үгышые болобо, Ехэ Загастайн зүүн гарта Хүлэн нуурай захадар энэ нуурай урдын хуури эрье дээрэ байһан добосог толгойе Хүлэн Шулуун хэмээн нэрлэдэг тула, үүниие Харуул Шулуун хэмээн нэрлэнэ бээ.

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.29. Л.12. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

28

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a letter or official document. The text is written in a cursive style. At the bottom left, there is a signature and the number "No 276".

№ 58

Переписка исполняющего обязанности Пандито Хамбо-ламы Восточной Сибири Галсана Чойропа Ванчикова с ширетугем Цынгуновым о разделе прихожан между Загустайским и Ацайским дацанами

03 июля 1861 г.

№276

Главной блама

бандида хамбын

тушаалтаһаа

Соносхол

Июлиин 3-ну үдэр

1861 он

Ацайн дацантай тушаалые шиидхэгшэ Цэнгүнүдэ

Сэлэнгын степной дүүмын байгша июниин 30-най үдэрэй 2939 тоото эбдэлээр Байгалай областной правлении байгша июниин 17-ной үдэрһөө 2268 тоото саазаар ноён Байгалай областие шиидхэгшиин августын 31 үдэрэй 2772 тоото приложени болон ноён Восточно Сибириин урдын генерал губернаторай июлиин 18-най үдэрэй 979 тоото зарлигһаа хамуулаһан списогой ёсоор Дээдэ Удын земсхэ сүүдтэ захираһан ану, Областной правленииин 24-нэй үдэрэй саазын ёһоор

ГАРБ. Ф. 517. Оп. 1. Д. 37. Л. 28. Рукопись на монгольской письменности. Перевод В. Б. Дамбаевой

Handwritten text in Cyrillic script, likely a list or document. The text is arranged in several columns, with some lines starting with a vertical line. The handwriting is cursive and somewhat difficult to decipher. There are some faint markings at the top left, possibly a date or initials.

Handwritten text in Cyrillic script, likely a list or document. The text is arranged in several columns, with some lines starting with a vertical line. The handwriting is cursive and somewhat difficult to decipher. There are some faint markings at the top right, possibly a date or initials.

Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 58

дүүргэмжэ хэхые зогсоожо, Ацайн болон Загустайн дацангуудай хооромдохи буяалдаргатай байһан 187 дүүшые олзоной болон харанууд отогнарай бусатүрэлгэниие Ацайн дацанда хабсардахые болуулаад, Загустайн дацанай үглигын эзэдтэ хамжуулаба гэһэн байна. Тиин энээн тухай степной дүүмэ Дээдэ Удын земсхэ сүүдэй июниин 24-нэй үдэрэй 8063 тоото эблэлгые хүлээгээд, дурсагдагша хоёр дацанай ламанарта сосносхохые Та бламахайда энээгээр мэдээ бариба гэһэн зарлигай описые бүрэн бэшэжэ эльгээгээд, захирха дээрэ тогтооһон гуримаар хойши сагуудта өөр зуурын буяалдалга болгонгүй амгалан эбтэй сагуудые найдабай.

Бандида хамбын тушаалта блама шэрээтэ Ванчигун

Июлиин 7 үдэр хүлээгсэн. Цэнгүнү.

*ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.37. Л.28 об.-29 Ручкапись на монгольской письменности.
Перевод В.Б. Дамбаевой*

Государственный архив Республики Бурятия

34

Handwritten Mongolian script, likely a translation of the document on the right. The text is arranged in vertical columns, reading from right to left. The script is dense and cursive, characteristic of traditional Mongolian calligraphy. There are some faint markings and a small number '34' in the top right corner of the page.

№ 59

Прошение прихожан Ацайского дацана Пандито Хамбо-ламе Восточной Сибири Галсану Чойропу Вачикову об оставлении их в приходе родового Ацайского дацана

25 августа 1861 г.

Ноён главной бламы бандида хамба
 тушаалта бламы шэрээтэ Ванчигун үмэнэ
 Ацайн хүрээний үглигын эзэдүн

Гуйлта

Эргэ сагнаа хойшо Ацайн дацанда мургэлтэй отогой 300 шахам дүүшэ байхамди. Тайдала (27) тийгэр? Үнгэрэхэн 853 ондо Ехэ Дээдын баталажа айлдахан Ламын шажанаг Положениин ёһоор дасанай приходой хубаари болохо сагта 80 шахам хасаг отог дүүшэ 1-дүгэр Хүлунгүн дасанда хамжагдахан байгаад, баһа Аца ба Загустайн дацангуудай хооромдо межа буляалдаргатай боложо, тэрэ нютагта нуугша урдын Ацайн дацанда мургэлтэй 60 шахам дүүшэ олзон харнуудун 100 гаран дүүшэтэй отогой ниитэ 187 дүүшые Областной управлениин 3 үеын цааза зарлигуудаар өөрын хабаата Ацайн дацанда хамжигдажа ханажа байтар, дээрэхи 187 дүүшэ дотоһоо олзон харнуудай 100 гаран дүүшээр Сибириин ноён генерал губернаторта бариһан гомдолоор мүн урдын мургэлтэ атаганай 60 шахам дүүшэтэй энэ

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.37. Л.37. Рукотись на монгольской письменности. Перевод В.Б. Дамбаевой

252

Handwritten text in Mongolian script, written vertically in columns from right to left. The script is a cursive style. The text appears to be a continuation of a document, possibly a list or a narrative. The columns are approximately 15-20 characters wide. There are some faint markings and a small signature or date at the bottom right of the page.

Продолжение документа № 59

187 дүүшые Загустайн приходто хамжуулаба гээн сонохол хүлээгдэнэ гэнэ. Тиин гомдолтоной дашарамда бидэ атаган отогой 60 шахам дүүшэ Загустайн дацанда хамжагдажа үлэ адамуи. Өөрын түрэлхи изагуурай Ацайн дацанда мүргэлтэй байха хүсэлэнтэй байгаад, тэрэ тула та адистуулагчи бламахайн гэгээндэ айлрадхаха Ацайн дацанда эдэ үлдэжэ байһан зон бидэ маша үсөөхэн болид, шажанай алиба үйлэдэ хүндэ болохонь үнэхээр тула дээрэхи өөрын хабаата 60 шахам дүүшэ болон али зохилантй зүгэй зонһоо үсөөхэн бидэндэ тэгшэлэн тэдхэжэ хайра болохые гуйгаад, бага энэ мэтын гуйлтые хоёр главной тайшаада барихан байгаад, эдэ та бламахайда энээгээр энэ гуйлта айлрадхагшанар.

Августын 25 үдэр 1861 он

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.37. Л.37 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод В.Б. Дамбаевой

Handwritten Mongolian script document, likely a petition or official record, written in dark ink on aged paper. The script is dense and fills most of the page.

№ 60

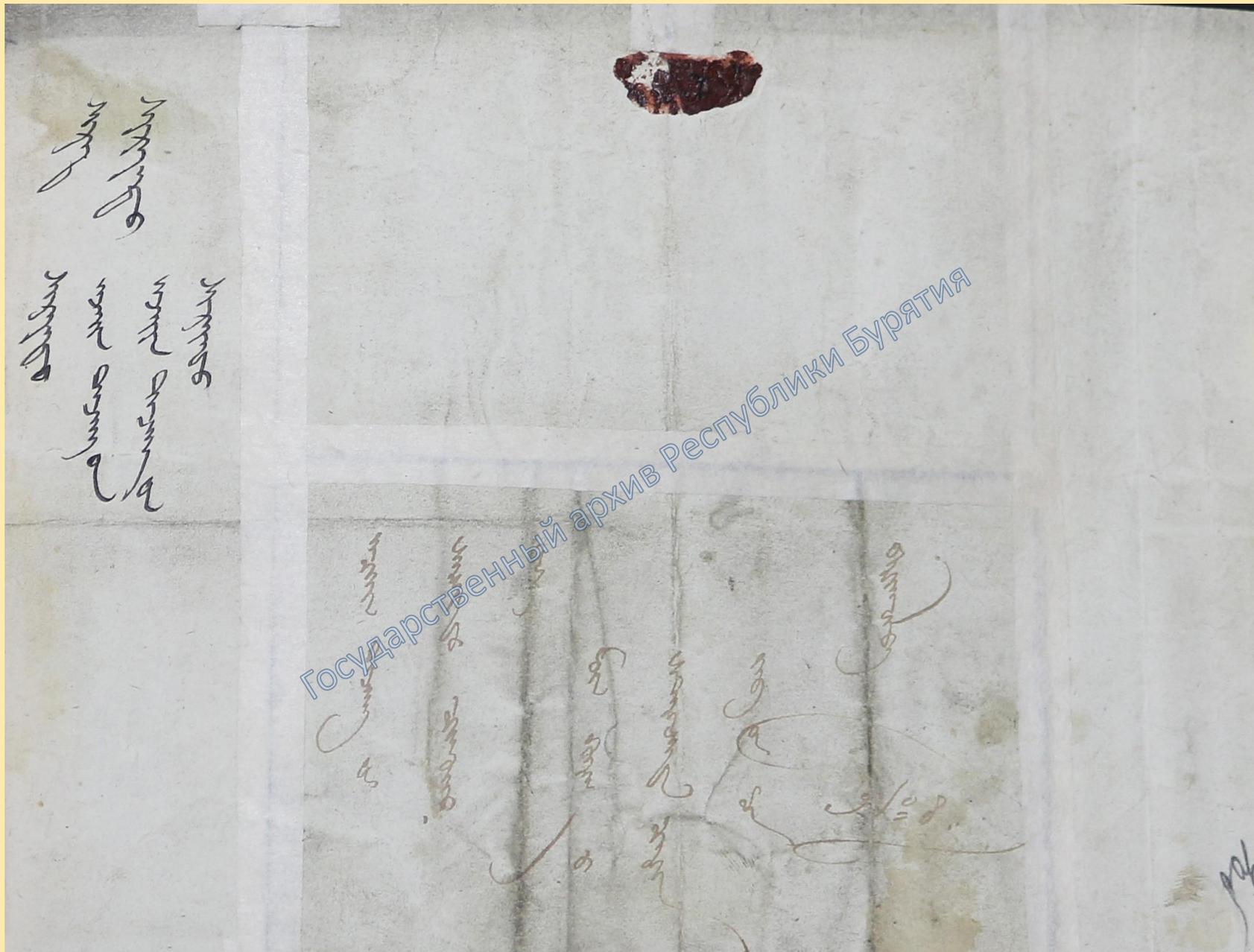
Заявление старосты Ацайского дацана Цэринжапа ширетую Цыinguнову о возврате денег в казну

06 июля 1862 г.

Ацайн дасанай староста
 Цэринжабуннаа
 Июлиин 6-най үдэр
 1862 оной
 Шэрээтэ Цэнгүнүдэ

Энээгээр айлалдхаха Сэлэнгын степной дүүмэ июлиин 30 үдэрхөө 3259 тоотуор тамгын 4 тух 4 мунгыг бэшэгэй хэрэгэй мүгэнхөө заргаха ёһотой тула та тэрээнне буруугаар жасын мунгэһөө гаргахан байна та. Тиймэ тула танда энэ мэдүүлгын гэдэргэн бусааж хатуудал захиража, энээнне хүлээсэн сагта дээрхи тоото мунгыг дары сагта бэшэгэй хэрэгэй мунгэ абасган хүнхөө удахагүй нэхэжэ абажа, эли байха ёһотой жасын мунгэндэ оруулаад, наашань мэдүүлтүгэй гэжэ айлалдхаба. Тэрэ тула энээнэй дүүргэмжые танай зүгһөө болохо тула энээгээр элирхэйлэн айлалдхажа гуйгша староста Цэринжабун

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.38. Л.9. Рукотпись на монгольской письменности. Перевод В.Б. Дамбаевой

Продолжение документа № 60

Ацайн дацану шэрээтэ Цэнгүнүдэ староста Цэринжабунһаа

*ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.38. Л.9 об. Ручпись на монгольской письменности. Перевод
В.Б.Дамбаевой*

Государственный архив Республики Бурятия

7

Хүгжэмүүн	Тоо	Хүгжэмүүн	Тоо	Хүгжэмүүн	Тоо
Бурхад	8	Бурхад	30	Бурхад	9
Сэргүү бурхан	5	Сэргүү бурхан	10	Сэргүү бурхан	2
Чагца бурхан	180	Чагца бурхан	4	Чагца бурхан	9
Зураг бурхан	13	Зураг бурхан	4	Зураг бурхан	6
Бустэ дарамал	1	Бустэ дарамал	2	Бустэ дарамал	1
Сахигулсану	1	Сахигулсану	10	Сахигулсану	1
Түгдэн	100	Түгдэн	10	Түгдэн	1
Номууд	14	Номууд	2	Номууд	1
Дарамал ЮМ	1	Дарамал ЮМ	2	Дарамал ЮМ	1
Бонч	1	Бонч	2	Бонч	1
Бэнгэмэл	1	Бэнгэмэл	2	Бэнгэмэл	1
Ганжур 105 боти	1	Ганжур 105 боти	2	Ганжур 105 боти	3
Башмал Галсан хүлэг 2 боти	2	Башмал Галсан хүлэг 2 боти	2	Башмал Галсан хүлэг 2 боти	7
Рабсалу судар	2	Рабсалу судар	2	Рабсалу судар	7
Шигэмуннин үндэснү судар	2	Шигэмуннин үндэснү судар	2	Шигэмуннин үндэснү судар	2
Жинсан чимэг ниндарнууд	3	Жинсан чимэг ниндарнууд	4	Жинсан чимэг ниндарнууд	2
Торгон лабри	10	Торгон лабри	52	Торгон лабри	2
Бус лабри	4	Бус лабри	7	Бус лабри	3
Торгон жинсан	4	Торгон жинсан	2	Торгон жинсан	4
Бус жинсан	5	Бус жинсан	12	Бус жинсан	2
Торгон бада	22	Торгон бада	2	Торгон бада	2
Бус бада	20	Бус бада	1	Бус бада	2
Вагдан шохор	25	Вагдан шохор	1	Вагдан шохор	2
Ута торгон хадаг	2	Ута торгон хадаг	тоо	Ута торгон хадаг	2
Бага сүмэдтэ хурдаг ном	18	Бага сүмэдтэ хурдаг ном	2	Бага сүмэдтэ хурдаг ном	1
Даши хадаг	2	Даши хадаг	2	Даши хадаг	1
Бус шүхэр	2	Бус шүхэр	2	Бус шүхэр	1
Дали чимэг	9	Дали чимэг	2	Дали чимэг	1
Гатан ниндар	601	Гатан ниндар	2	Гатан ниндар	1
Зураг чимэгди	1	Зураг чимэгди	2	Зураг чимэгди	1
зураг гэнжи	1	зураг гэнжи	2	зураг гэнжи	1
Торгон чимэгүд	7	Торгон чимэгүд	2	Торгон чимэгүд	1
Мандал	3	Мандал	2	Мандал	1
Толи	3	Толи	2	Толи	1
Бүмбэ	4	Бүмбэ	2	Бүмбэ	1
Торгон Динграб	8	Торгон Динграб	2	Торгон Динграб	1

№ 61

Отчет Ацайского дацана о движимом и недвижимом имуществе

28 июля 1862 г.

Ведомости. Ацайн дацану габьяата сүмэд болон али барилгад, бурхан, номууд, хүгжэмүн жинсаг чимэгүүд тус тусгар энээн доргоши элэрхэйлбэ, 1863 он

Бурхад	тоо	Хүгжэмэй гарай багжанууд	тоо	Энээнэй хабаата барилгад	тоо
Сэргүү бурхан	8	Вачир хонхо	30	Бага сүмэдүүд	9
Чагца бурхан	5	Дамари	10	Дасанай гадуур сажан харшатай ... үе?	76
Зураг бурхан	180	Сэлинг	4	Эдэ сүмэдэй Тахилай шэрэ	9
Бустэ дарамал	13	Цанг	4	Гуудин заьяа	6
Сахигулсану	1	Хүлир Хэнгэрэг	2	Жиган	1
Түгдэн	100	Модон хэнгэрэг	10	Жиганай дэргэдэ худаг	1
Номууд	14	Дунг бүрээ	2	Доторхи юмэнууд	тоо
Дарамал ЮМ	1	Зэд бүрээ	2	Зэс тогоо	1
Бонч	1	Гангдан бүрээ	2	Шэрэм тогоо	3
Бэнгэмэл	1	Бишхүүр	2	Гуудин догбу	7
Ганжур 105 боти	2	Тахилай бэлдэхлэй тухай			
Башмал Галсан хүлэг 2 боти	2	Шэрээ	4	Гуудин табаг	2
Рабсалу судар	2	Уе сүгсэ	52	Туудган табаг	2
Шигэмуннин үндэснү судар	2	8 тахил	7	Түмэр табаг	3
Жинсан чимэг ниндарнууд	3	7 эрдэни	2	Улаан модон табаг	4
Торгон лабри	10	Бишин табаг	12	Гуудин шанага	2
Бус лабри	4	2 тогос сүүл	2	Түмэр шанага	2
Торгон жинсан	5	Ехэ хүрдэ	1		
Бус жинсан	22	Мори тэргэ	1		
Торгон бада	20	Бага сүмэдтэ хурдаг ном	тоо		
Бус бада	25	Даши хадаг	18	Жада	1
Вагдан шохор	2	Бус шүхэр	2	Сэбмэ	1
Ута торгон хадаг	2	Дали чимэг	9	Балта	1
Бага сүмэдтэ хурдаг ном	18	Гатан ниндар	601		
Даши хадаг	2	Зураг чимэгди	1		
Бус шүхэр	2	зураг гэнжи	1		
Дали чимэг	9	Торгон чимэгүд	7		
Гатан ниндар	601	Мандал	3		
Зураг чимэгди	1	Толи	3		
зураг гэнжи	1	Бүмбэ	4		
Торгон чимэгүд	7	Торгон Динграб	8		
Мандал	3				
Толи	3				
Бүмбэ	4				
Торгон Динграб	8				

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.38. Л.7. Рукотись на монгольской письменности. Перевод В.Б. Дамбаевой

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

Handwritten text in Cyrillic script, organized into columns. The text appears to be a list or ledger of entries, possibly related to land or property records. The handwriting is dense and fills most of the page.

Handwritten text in Cyrillic script, including a large signature and several lines of text. The text is written in a cursive style. There is a large, dark ink smudge or stamp at the top left of this section.

Государственный архив Республики Бурятия

№ 62

**О пожертвовании Мүнхэ Сундубуном, Чойдоном Улзыевым и Доржи
Цынгунувым статуэток Майдари, Абиды и Отоши дацану**

28 июля 1862 г.

1862 ондо дасанай жасада нэмэгдэһэн бурхад ану

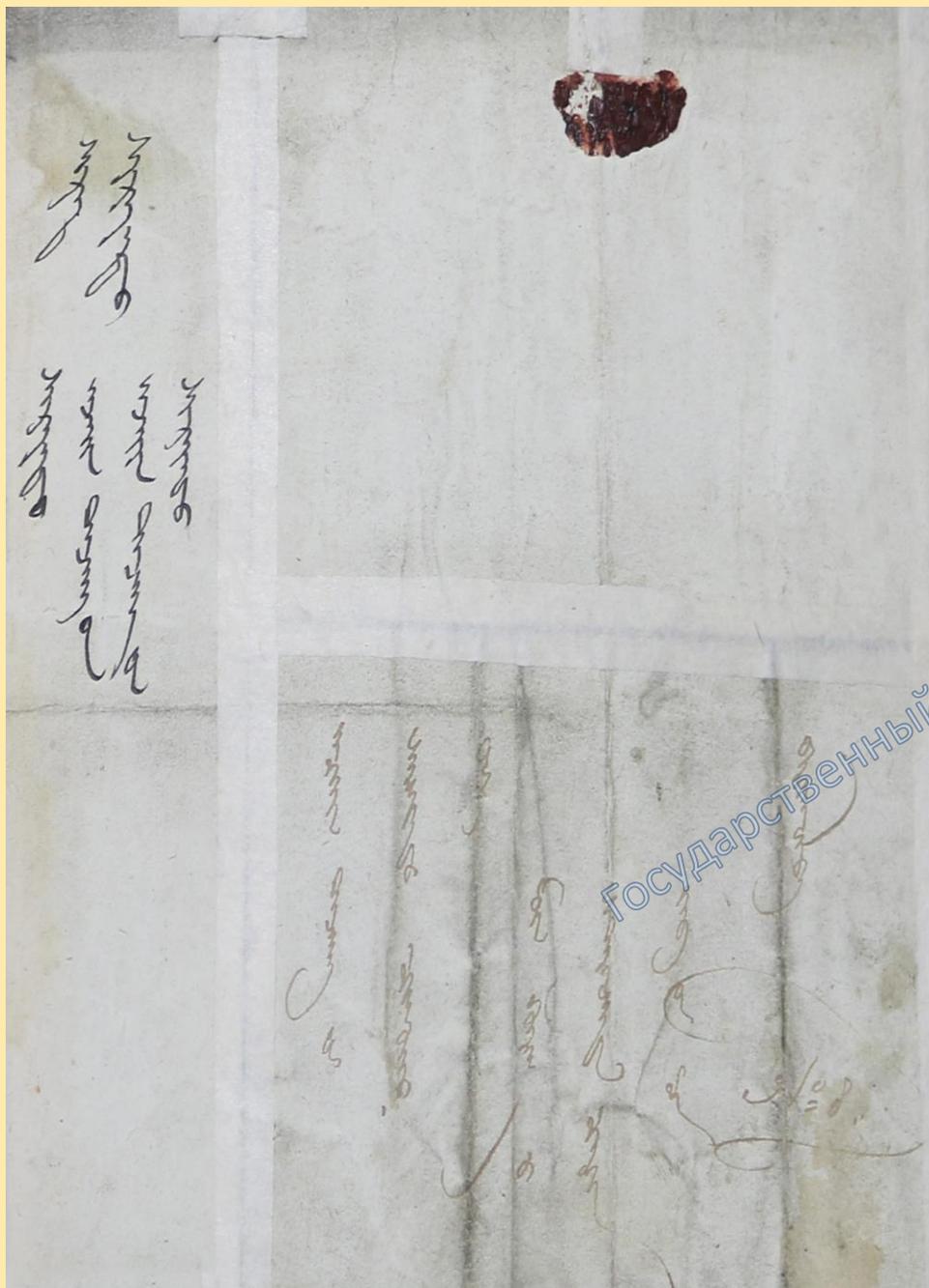
5-дугар зуунай хасаг Мүнхэ Сүндүбүн хэнэйшые баалалтагүйгөөр хайн хүзэгөөр өөрын зөөриһөө дүшэн түхэриг сэнгээр Майдари гэжэ бурхани бармилаар бүтээлгэжэ декабриин 4-нэй үдэр үргэбэй. Баһа 2-дугар атаганай албата, урдын комплеэд шинзаба Чойдон Үлзэйн өөрын сайн сүсэгөөр гушан түхэригэй Сэрхүү Абида бурха сентябриин 3-най үдэр Хиидтэ үргэбэ.

Атаганай албата Доржи Цэнгүнөөрын сүсэгээр 30 түхэригээр сэрхүү Отоши бурхани үргэбэ, 1 хии мориной хэб нэмэгдэбэ, сентябриин 3 үдэр. Эдэ дээрэй опис дотор хамжуулба.

1862 оной дасанай юумэнүүдэй описю энээндотор би.

*ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.38. Л.7 об-8, 8 об. Ручпись на монгольской письменности.
Перевод В.Б. Дамбаевой*

Государственный архив Республики Бурятия

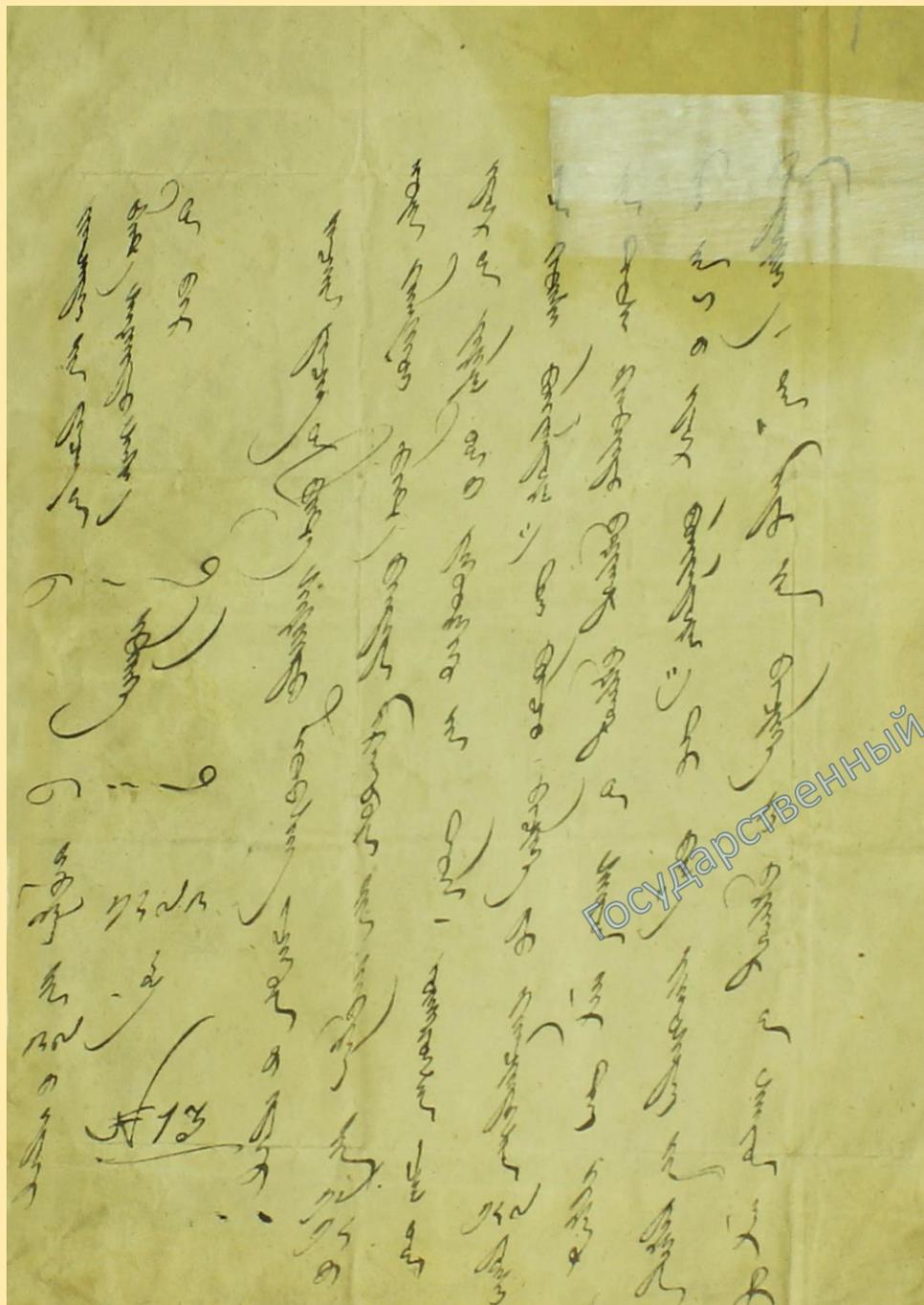

Продолжение документа № 62

Ацайн дацану шэрээтэ Цэнгүнүдэ староста Цэринжабуннаа

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.38. Л.9 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
В.Б. Дамбаевой

Государственный архив Республики Бурятия

№ 63

Отношение ширетуя Загустайского дацана Сахияева ширетую Ацайского дацана Лубсану Цэгунову о разделе прихожан

№ 13

27 апреля 1872 г.

Загастайн дасанай блама

шэрээтэ Сахьяагун

Эблэлгэ

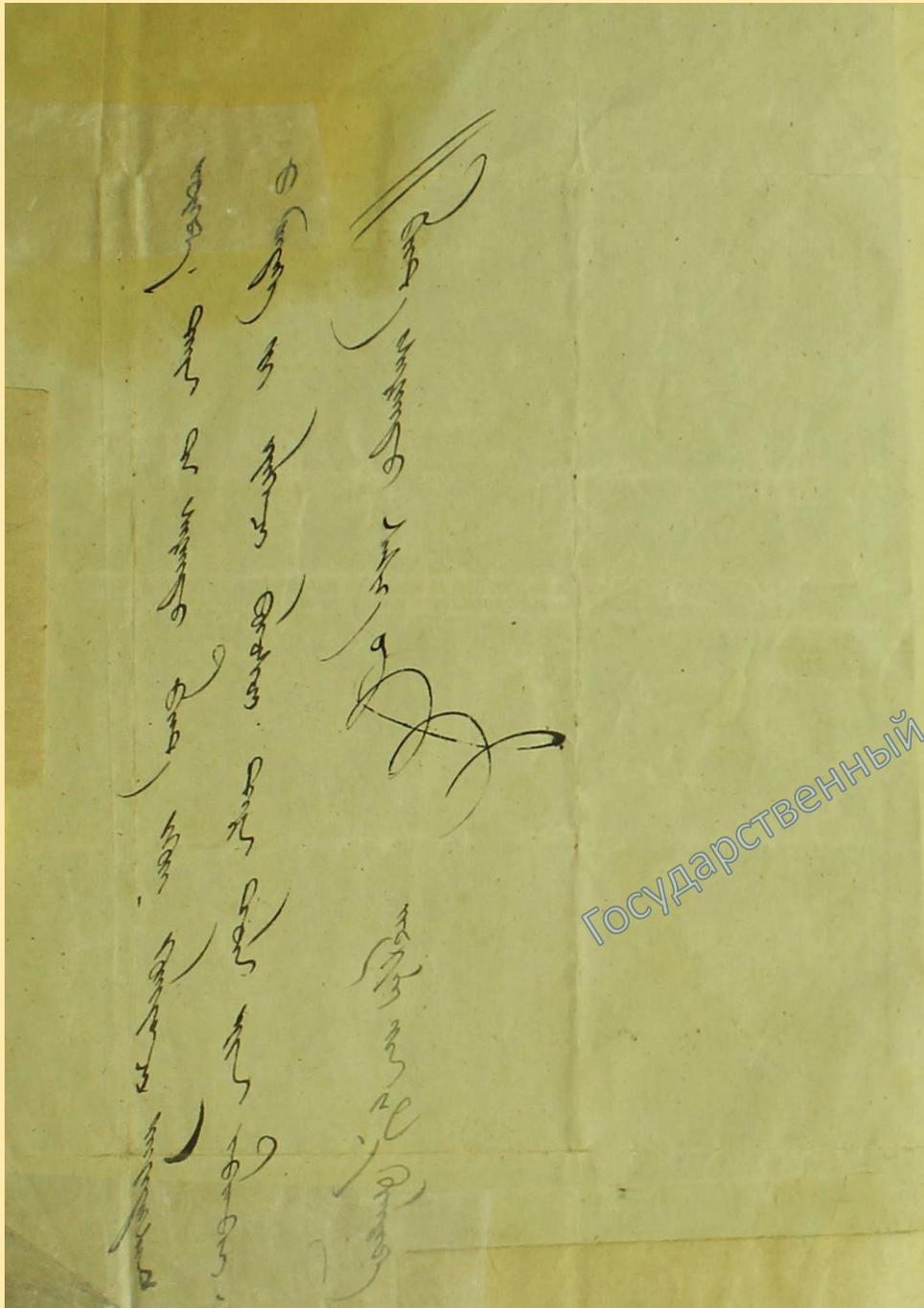
Апрелиин 27-най үдэр

1872 оной

Ацайн ласанай банди шэрээтэ Лубсан Цэгүндэ

Ноён главной блама бандиди хамбын апрелиин 14, 17-ной үдэрнүүдэй зарлигуудыс дүүргэхын тула үнгэрэн сагуудһаа хойшо буяалдаргатай боложо бэшэлгэдэ хамжагдаһан 187 дүүшэ-инин тус хабаата приход приходой сайднартай ерэхэ апрелиин (?) 5-най үдэр буяалдаргата Бага Загастайн дэргэдэ хамтарая (?). Энэ мэтын бэшэлгыгэ приходой сайднарта

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.53. Л.1. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Очировой Г.Н.

Продолжение документа № 63

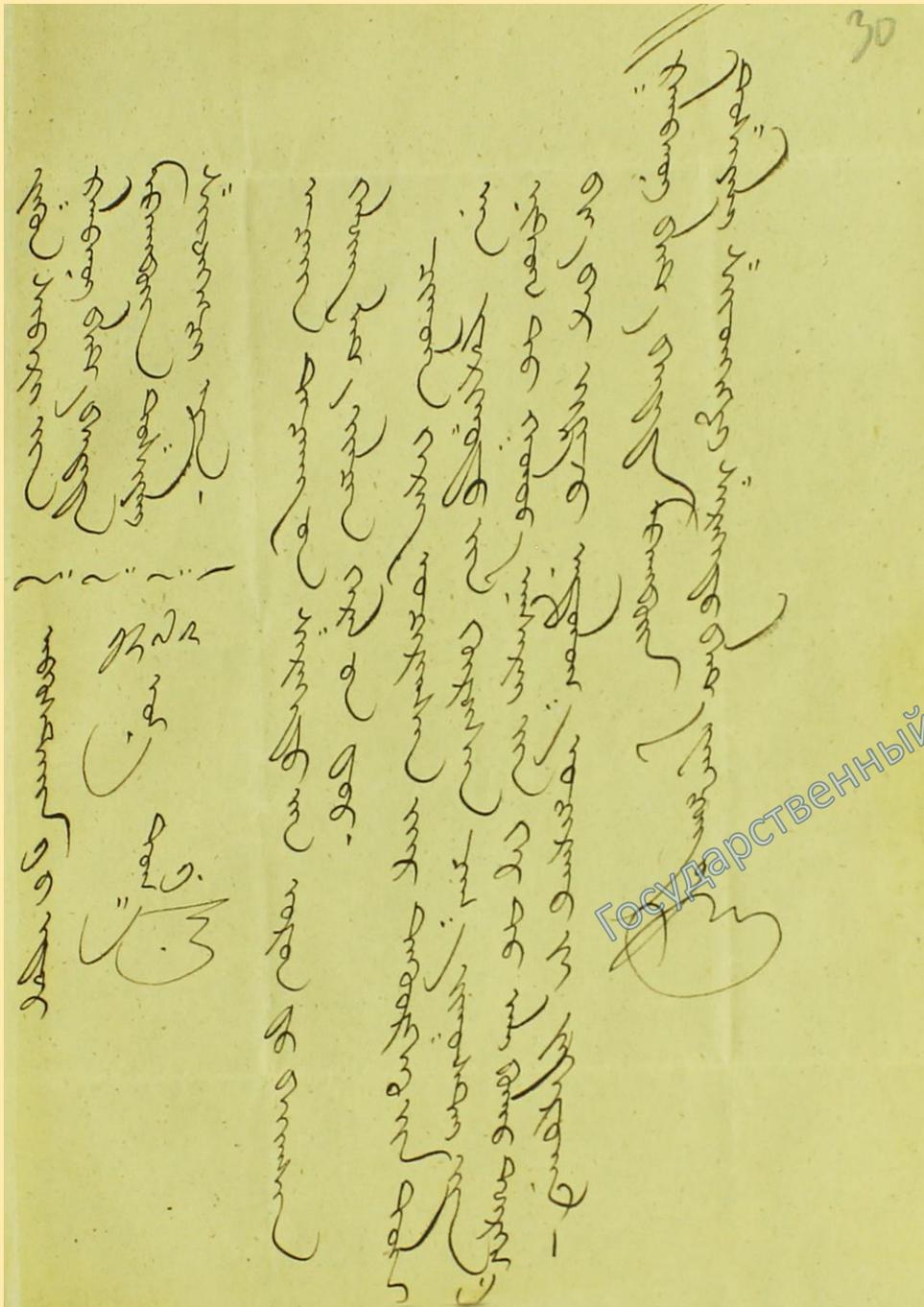
үгэбэ. Тийн та шэрээтэ блама энээнэ хүлэжэ айлдхагсанай мэдээ эльгээжэ болосай, тэрэ тула иин эбилбэй.

Блама шэрээтэ Сахьяагун

Апрелин 2-та хүлэбэ

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.53. Л.1 об. Ручпись на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

Государственный архив Республики Бурятия

№ 64

Предписание и.о. Пандито Хамбо-ламы Восточной Сибири Галсана Чойропа Ванчикова исполняющему обязанности ширетуя Ацайского дацана гэлуну Жалсану Гэрылову о немедленном прибытии в дом головы рода Намсараева для встречи

01 августа 1872 г.

Зүүн Сибирийн главной блама бандида

хамбын тушаалые шийдхэгшэхээ

Августын 1-нэй үдэр

1872 оной

Тоо 1

Ацайн дасанай шэрээтын орондо байгсан гэлүн блама Жалсан Гэрэлүндэ шухала хэрэг ушарханаар дүүргэхын тула энэ зориутын хүрэгсэн сагта Загастай нутагта голова Намсарайн гэртэ али болохо түргэн бэээрээ ержэ намтай ушарахые захирнам.

(Главной блама Бандида хамбын тушаалые шийдхэгшэ шэрээтэ блама Ванчигун)

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.30. Рукoпись на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

Handwritten text in Cyrillic script, consisting of two vertical columns of approximately 10-12 lines each.

Handwritten text in Cyrillic script, consisting of two vertical columns of approximately 10-12 lines each.

Handwritten text in Cyrillic script, consisting of a single vertical column of approximately 5-6 lines.

Handwritten text in Cyrillic script, consisting of a single vertical column of approximately 5-6 lines.

Государственный архив Республики Бурятия

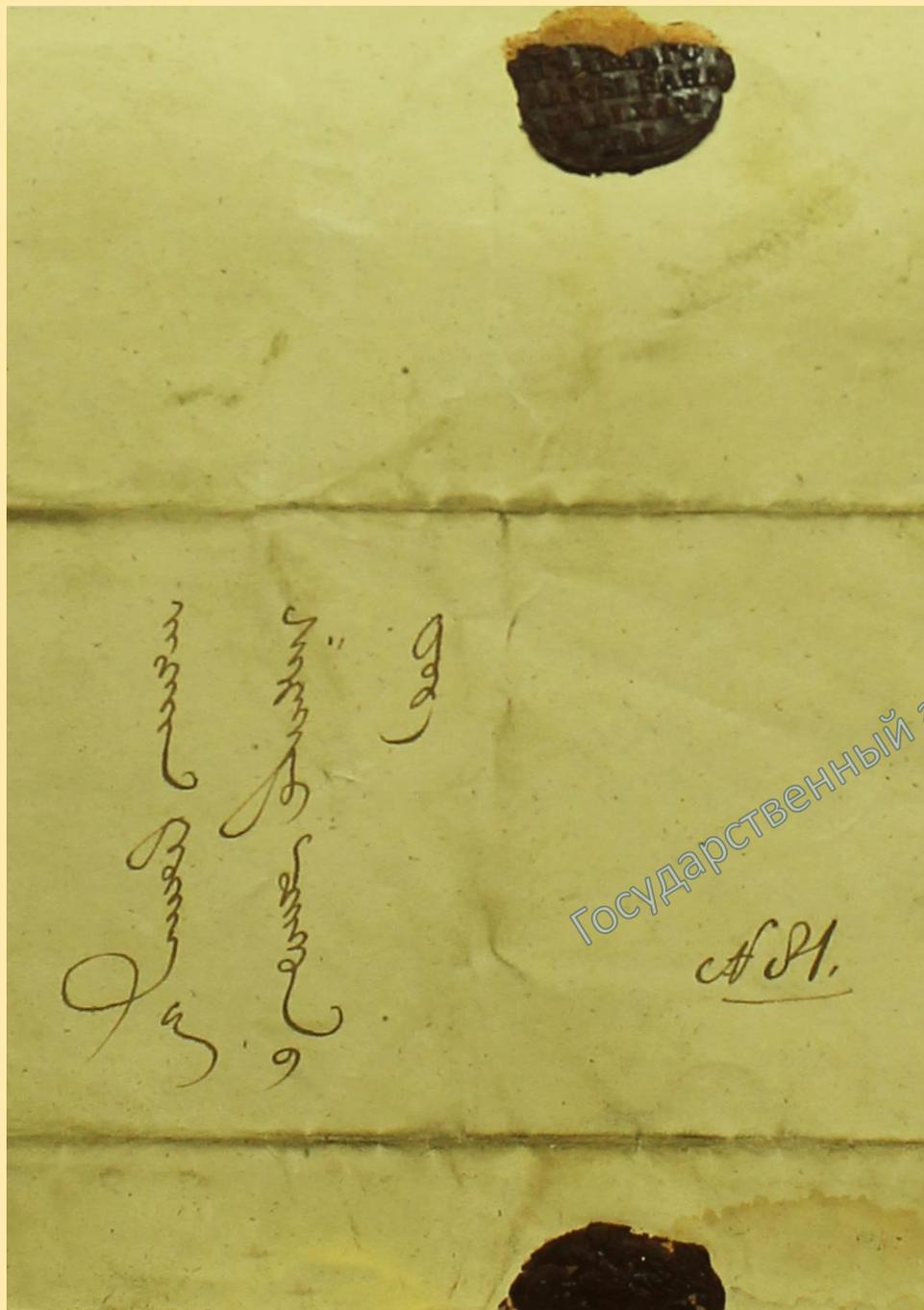
№ 65
Адрес

01 августа 1872 г.

Главной блама Бандида хамбааа
Ацайн дацангун шэрээтын орондо
байгсан гэлүн блама Жалсан Гэрэлүндэ
Тоо 1
Яаралтай

*ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.31. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Очировой Г.Н.*

Государственный архив Республики Бурятия

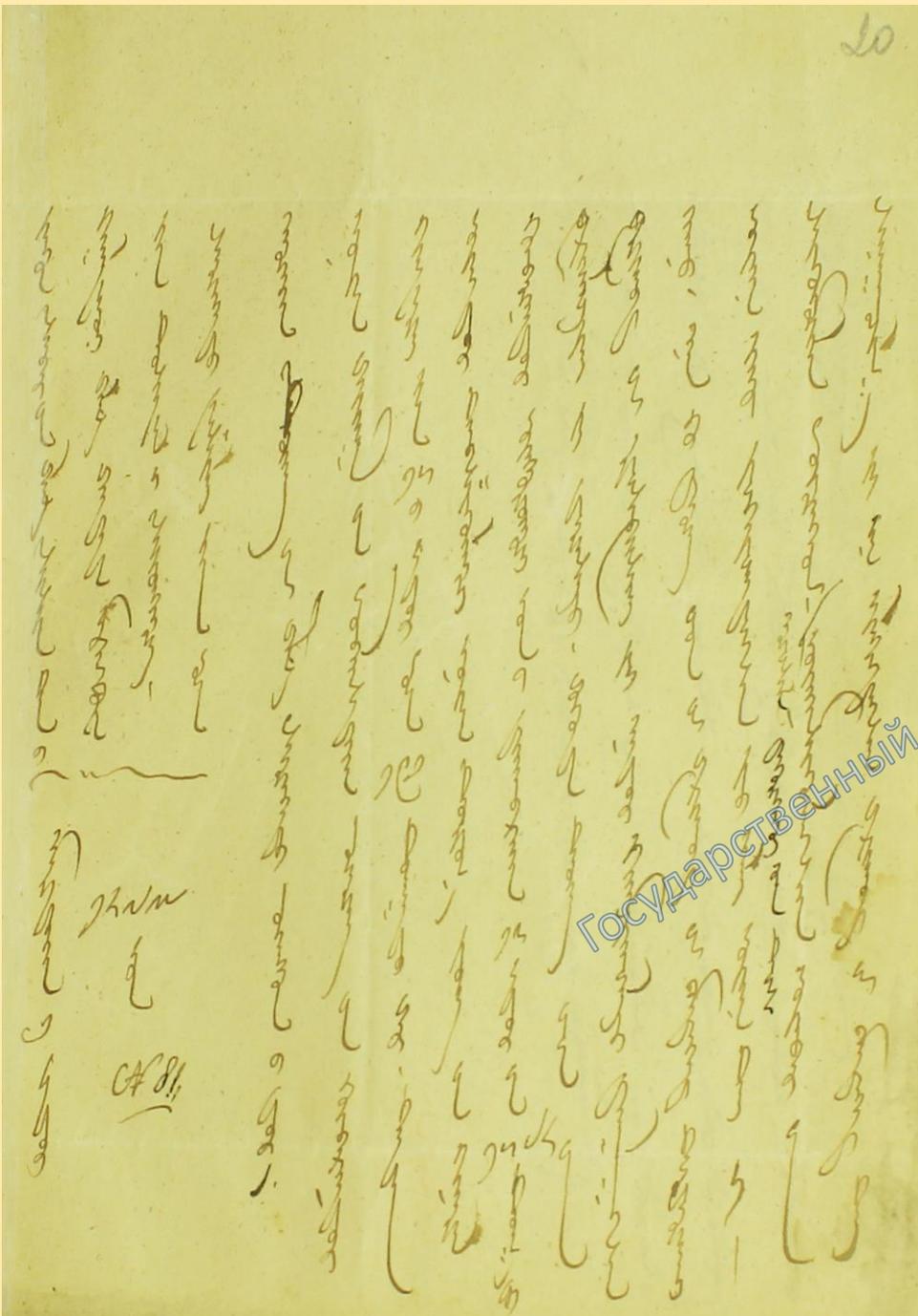
№ 66
Конверт

№81
Ацайн дацангшун блама шэрээтэ Цэнгүндэ

01 марта 1873 г.

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.21. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Очировой Г.Н.

Государственный архив Республики Бурятия

№ 67

Предписание исполняющего обязанности Пандито Хамбо-ламы Восточной Сибири ширетуя Чоя Васильева ширетуя Ацайского дацана Цынгунуову о предоставлении подробного отчета по приходу двух дацанов

№81

01 марта 1873 г.

Зүүн Сибирун блама шажантани

Главной блама бандида хамбын

Тушаали шийдхэгшэ шэрээтэ

Вацилинһаа

Мартын 1-нэй үдэр 1873он

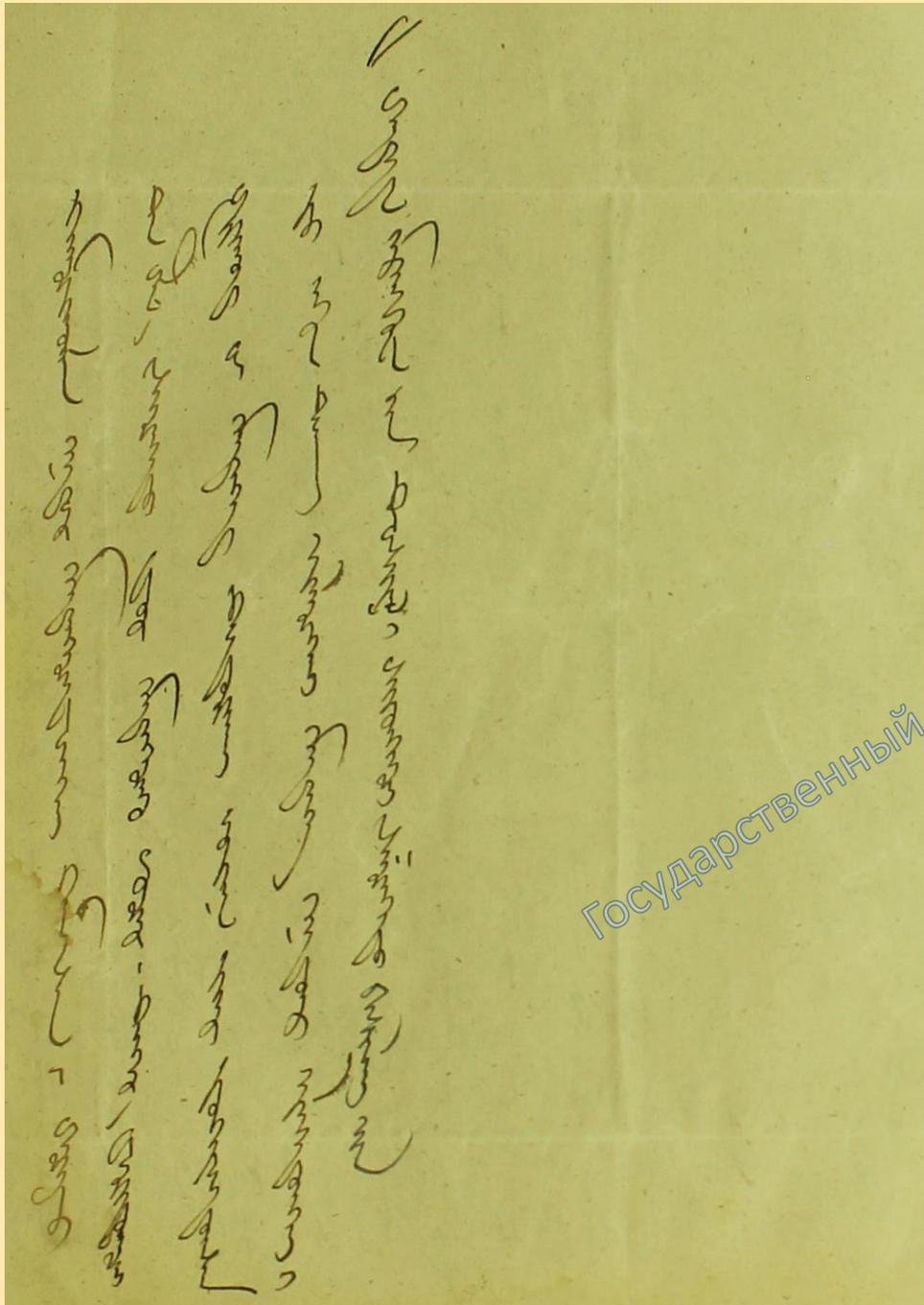
Хүлүн нуурун дасанһаа

Ацайн дасанай блама шэрээтэ Цэнгүнүдэ

Ноён Байгалун областиин цэрэгүн губернатор гинвариин 15 үдэр 191 тоотоор гэдэ ноёндэ дэбшигүүлэгшэ ноён Дорно зүгэй генерал губернатор үнгэрэгшэ оной декабриин 12 үдэрэй 1548 тоото приложение дурасажа бүгэдэ дасангуудай приходой расписхые намда хамжуулажа даалгагсан гэнэ. Энэ дасангуудай приход мэдээд, тодорхой үнэнээр зохёогдоһоние али үнэтэйе шүүмжэлэн үзээд, эсэслэн дүүргэхын тушаа үнэмшэлүүлэгсэн үнэн санаамшалгыэ энэ эльгээглэһэн приходой мэдээтэй

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.20. Рукотись на монгольской письменности. Перевод

Очировой Г.Н.

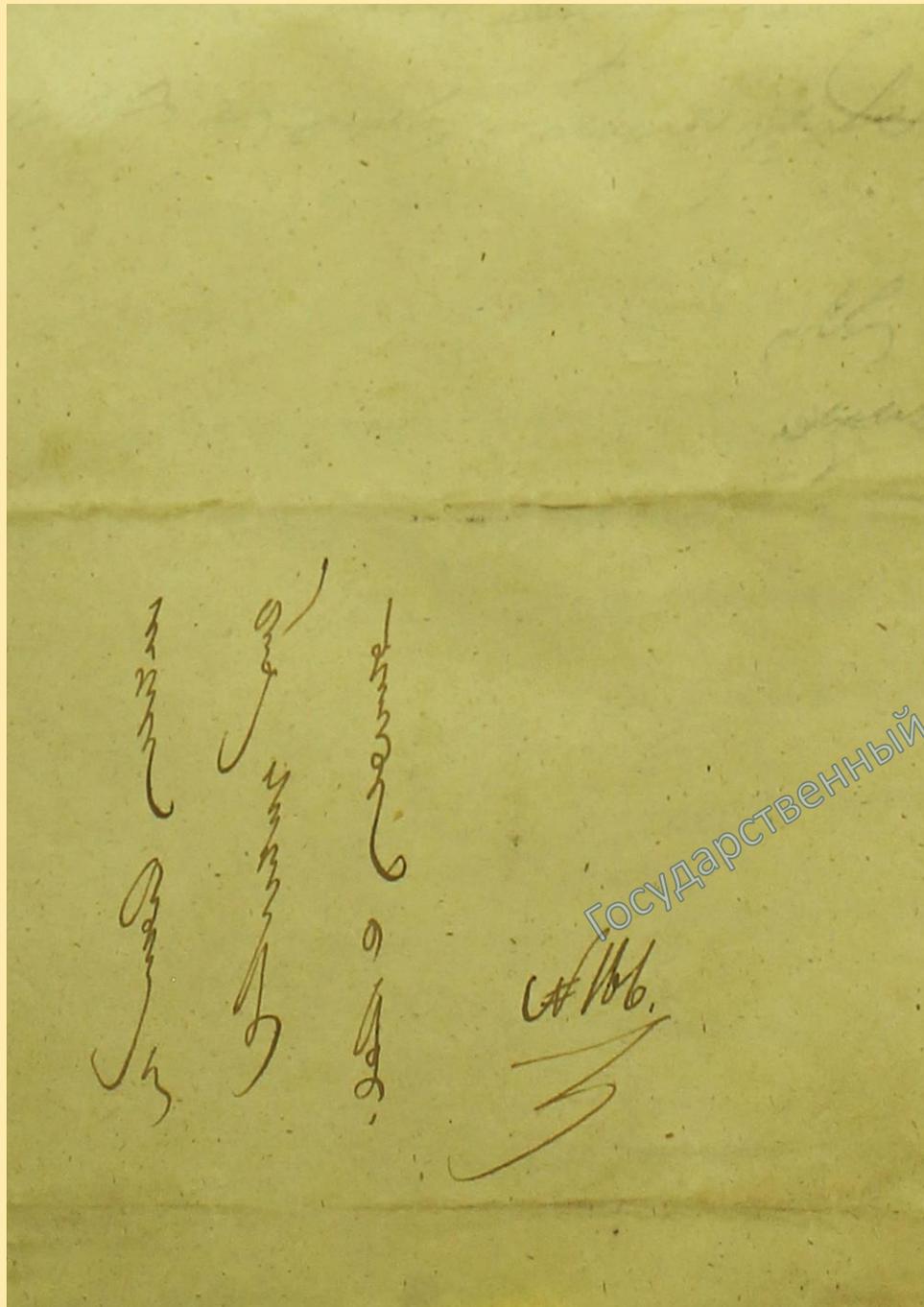
Продолжение документа № 67

хамжуулан намда мэдээсэтүгэй хэнэниие бэшэжэ, Та блама шэрээтэдэ мэдээсэхэ ушар, дээрэ дурсагша приходой мэдээнүүд тодорхой үнэнөөр зохёогдоһониие энээниие Та элрхэй мэдээд намда эльгээтүгэй.

Бандида хамбын тушаалые шиидхэгшэ шэрээтэ Башилиин /Василиин/

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.20 об. Рукопись на монгольской письменности.
Перевод Очировой Г.Н.

Государственный архив Республики Бурятия

№ 68
Конверт

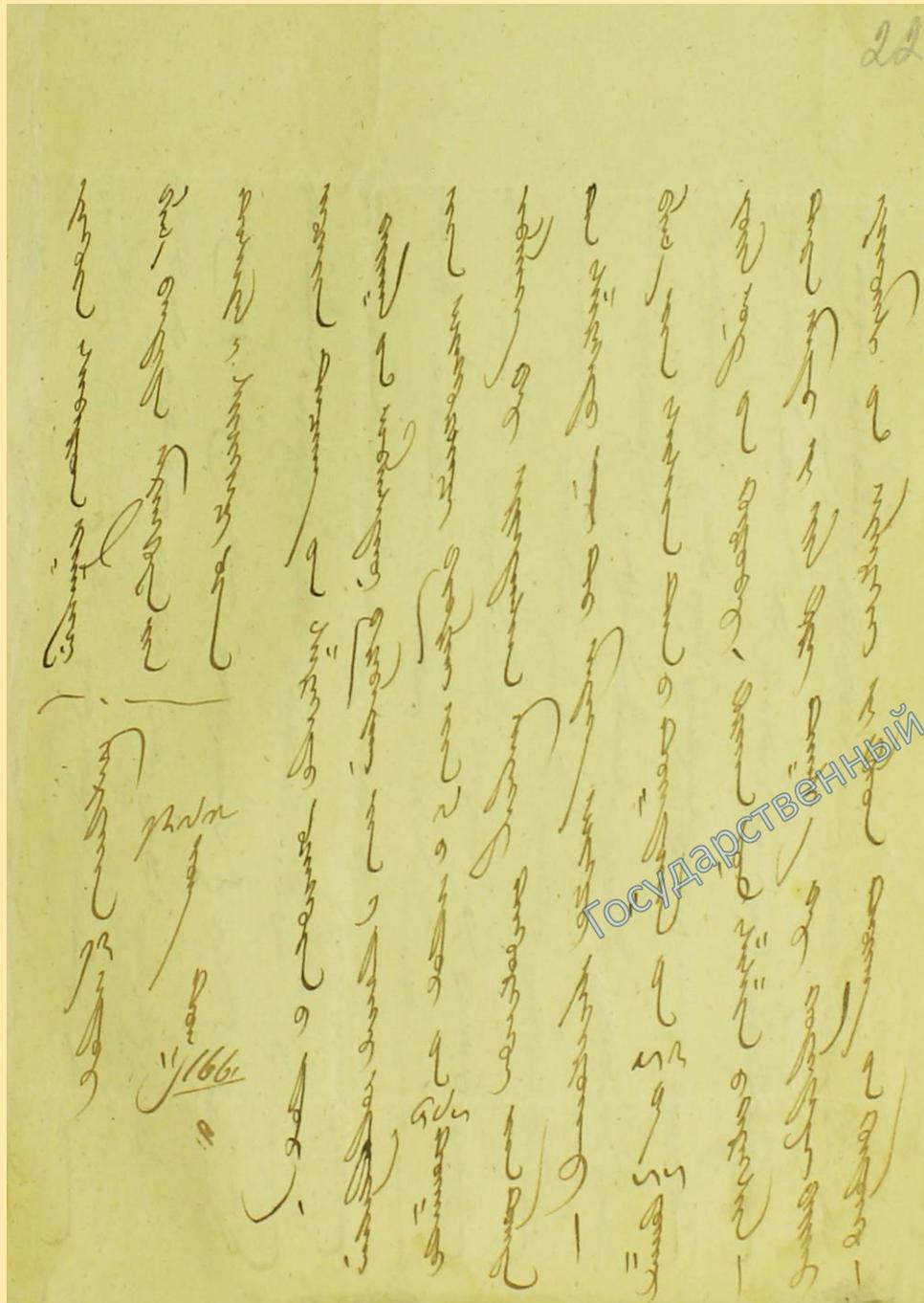
№166

Ацайн дацангун блама шэрээтэ Цэнгүндэ

12 марта 1873 г.

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.23 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Очировой Г.Н.

Государственный архив Республики Бурятия

№ 69

Предписание исполняющего обязанности Пандито Хамбо-ламы Восточной Сибири Чоя Васильева ширетую Ацайского дацана Цынгунуво о срочном предоставлении отчета по движимому и недвижимому имуществу дацана

№166

12 марта 1873 г.

Зүүн Сибирийн главноу блама бандида

хамбын тушаалые шийдхэгшэһээ

Мартын 12 үдэр 1873 он

Ацайн дасанай блами шэрээтэ Цэнгүнүдэ

Байгалун областин правленийн 1-дүгэр отделенийн үнгэрэгшэ февральин 7-ной үдэрэй 645 тоото эблэлгээр эрэгдэгсэн мэдээ дүүргэхын тулада Та шэрээтэнэртэ мэдээ үгэжэ захираха: Ламын шажантанай тогтоолой 52 -55 дугар зүйлнүүдэй зүсөөр бурхан, ном, шажанай хэрэгсэл тэрэ мэтые жэл бури тагас-а /такса/ бар худалдажа байха юумэдэй элирхэе болон дасанай хүдэлхэ хүдэлхэгүй

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.22. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

Handwritten text in a cursive script, likely a list or record, spanning across the gutter of the book. The text is organized into several vertical columns. A diagonal watermark reading "Государственный архив Республики Бурятия" is visible across the middle of the page.

Handwritten signature or initials at the bottom right of the page.

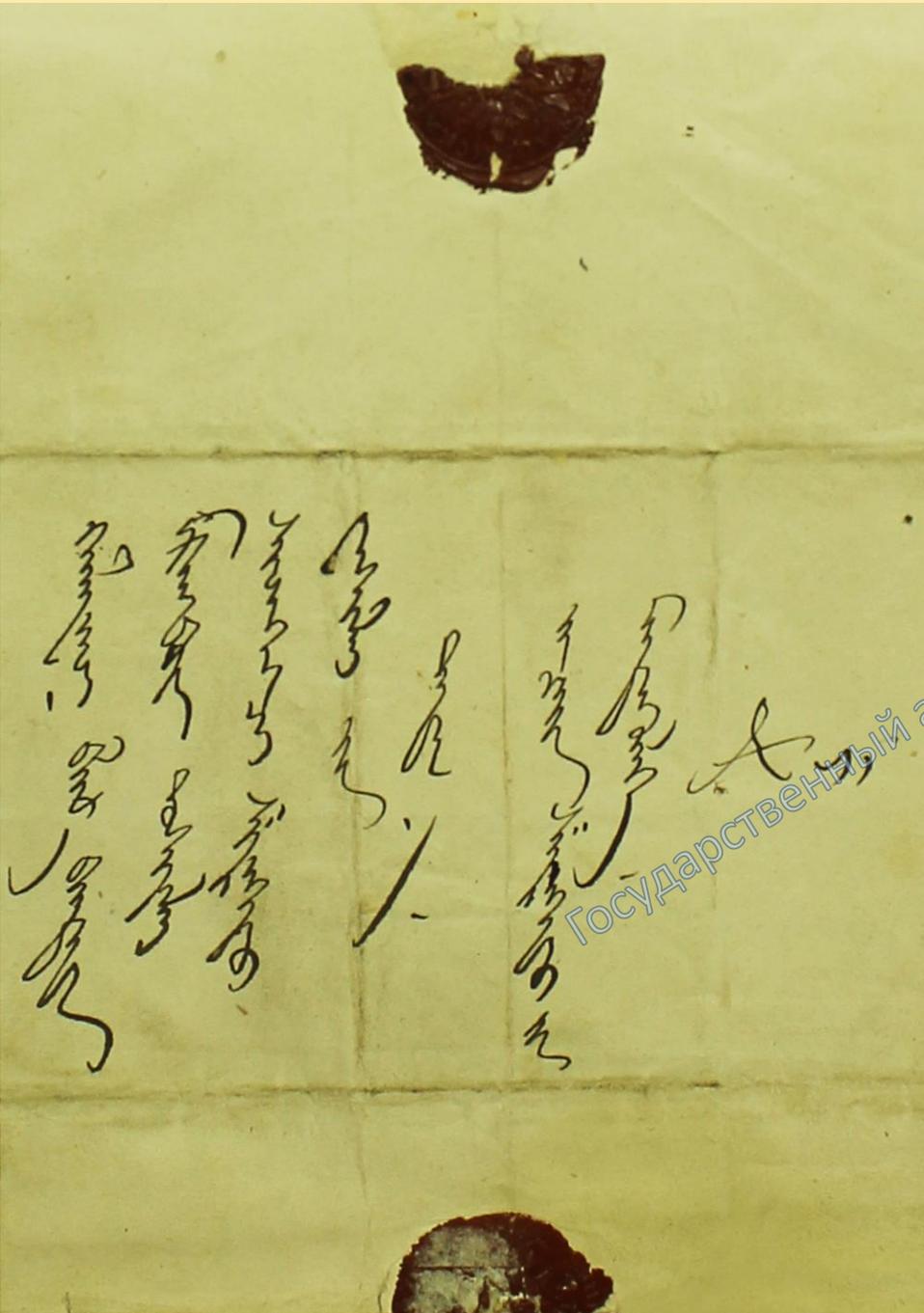
Продолжение документа № 69

хүдэлхэгүйн зөөрийн ведомостине, али үнэ сэнге үнэтэйгээр тодорхойлан зохёон, мургэй тээшэ хүргэхын тулада намда хурдан тушаатугай. Эндэхи хэрэгтэ шалгабал, дээрэхи мэдээнүүд зарим дасангуудһаа огто тушаадаггүй 1) байна. Урда хэдэн үе нэхэбэри хэжэ захигсаар байтар дүүргэмжэ хүлээгдэхэнэ байтугай, ямаршые харюугүй орхигдагсан байна. Иимэнэе дурсагша 52-55 зүйлнүүдэй хүсье энэнһээ хойшо жэл бүри осоггүй бандида хамбада тушаажа байхые Та шэрээтые зайлашагүй уялга дор иин мүнөө үдэрһөө Байгалун областной правлениин 1-дүгэр отделение мэдээсэбэй.

(Бандида хамбын тушаалые шиидхэгшэшэрээтэ Башилиин) /Василиин/
Мартын 28 үдэр хүлээгдэбэ

*ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.22 об.-23. Рукопись на монгольской письменности.
Перевод Очировой Г.Н.*

Государственный архив Республики Бурятия

№ 70
Конверт

№5

15 мая 1873 г.

Главной блама бандида хамбын
тушаал шийдхэгшэ Василиин танда
Ацайн шэрээтын мэдүүлгэ

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. №75. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Очировой Г.Н.

Государственный архив Республики Бурятия

20 May 1873

Handwritten Mongolian script in vertical columns, written in black ink on aged paper. The text is dense and covers most of the page area.

№ 71

Донесение ширетугя Ацайского дацана Цыinguнова исполняющему обязанности Пандито Хамбо-ламы Восточной Сибири Чою Васильеву о продлении полномочий старосты дацана Дондуба Мункуева на следующие три года

№5

15 мая 1873 г.

Ацайн дасанай блама

шэрээтэ Цэнгүнү

Мэдүүлгэ

Майн 15 үдэр 1873 он.

Главной блама бандида хамбын тушаал шийдхэгчи шэрээтэ Вашилин тэдэна манай Ацайн дасанай староста Дондуб Мунхэйн тушаалдаа 1866 онгоо хойшо 3-3 жэлэй болзороор баталагдажа, энэ байгша 1730 ондо сүүлэй 3 жэлэй болзор түйсэбэй, энэ тушаалдаа зүдхэмжэтэй дүүргэжэ байдаг тула дахин 3 жэл байлгаха хүсэлэнтэйбди. Энэ хүсэлымнай ахамадта али мүртэйгээр хүргэжэ, баталуулажа хайра болхые эндэхин үмэнэ энээгээр хүргэн айладамуй.

//Шэрээтэ Цэнгүнү//

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.24. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a continuation of a document. The text is written in a cursive style on aged paper. On the left side, there is a handwritten number "1309" written vertically.

Продолжение документа № 71

№309

Бодото мэдээсэлгэ дээрэ бэшэжэ, мэдээсэхэ ану дахин байлгахын выборэй саарса хэжэ Дээдэ ахамадта хүргэгдэхэ ёсотой бологсоной тула габьяата дасанай мүргэлтэнһээ дахин выборой саарса абажа эльгээжэ айладахые энээгээр мэдээсэбэй. Майн 20-ной үдэр 1873 он. //Бандида хамбын тушаал шиидхэгшэ шэрээтэ Башилиин//

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.24 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Очировой Д.Н.

Государственный архив Республики Бурятия

26

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a translation of the adjacent text. The script is dense and fills most of the page. In the bottom left corner, there is a circled number "7".

№ 72

Сообщение Пандито Хамбо-ламы Восточной Сибири Чойдора Мархаева о получении грамоты, подтверждающей его звание

№7

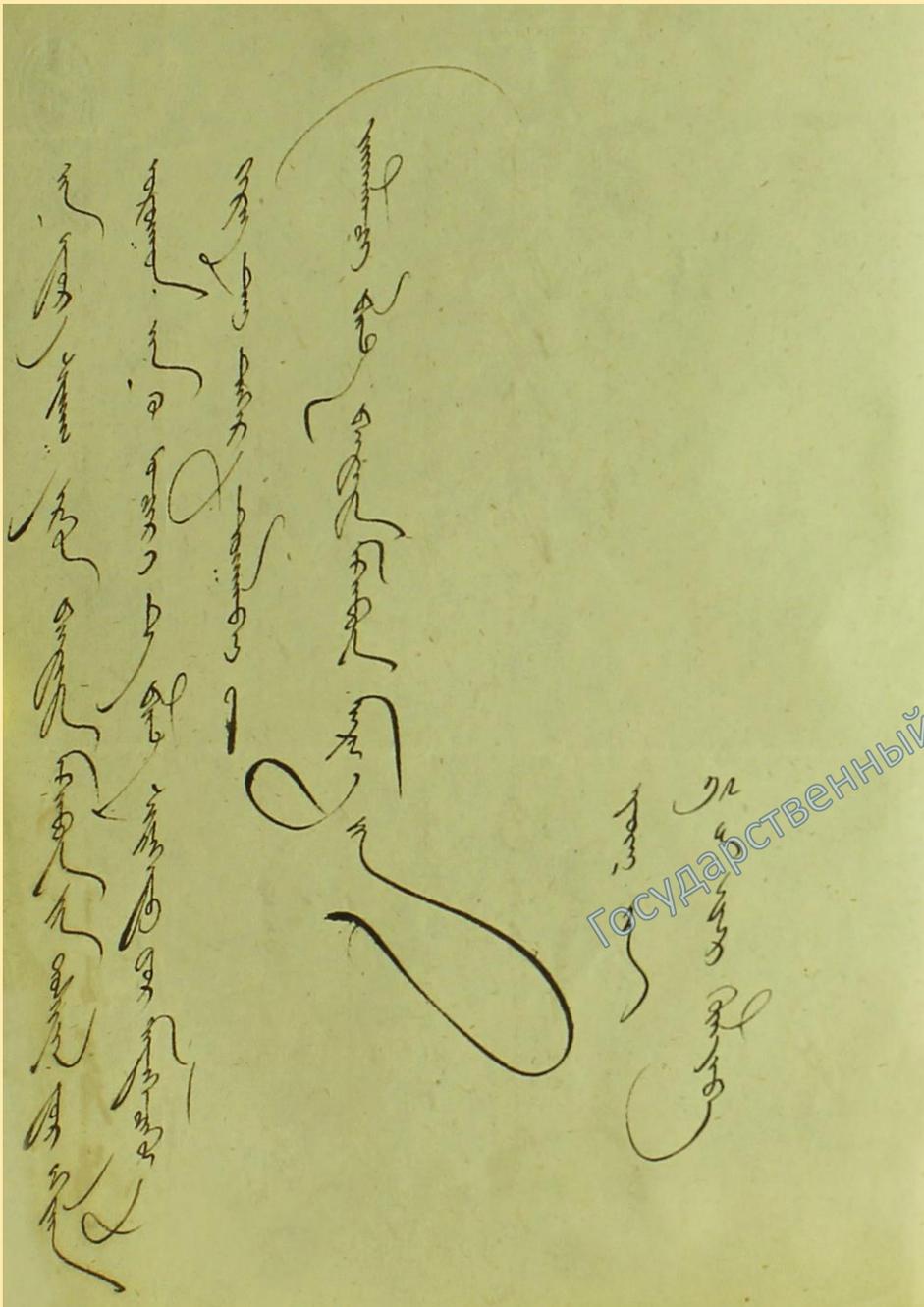
06 июня 1873 г.

Зүүн Сибирийн Бламын шажантанай
 ахалагша блама бандида хамбаһаа
 Июнийн 6 үдэр 1873 он
 Ацайн дасанай блама шэрээтэ Цэнгүндэ

Тэдэ ехэ дээдэ эзэн император Бүхы орос орон и үбэршэлэн баригша байгша оной февраль сарын 16-най үдэр өөрын мотороор Бандида хамба болгожо баталагсан грамота Сэлэнгын округай ноён исправник Георгиноор намда дамжуулагдананиие хүлээн абан сасуу Ламын шажантанай табилаанай ёһоор Хүлүн нуурай дасанда ержэ

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.26. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 72

энэ үдэр шахаа үргэн Бандида хамбын тушаалда эхилэн ороол, энэ ушарые Та блама шэрээтэдэ хэрэгтэй мэлээсэхэ хэрэгтэй дээрэ толобай.

(Ахалагша блама бандида хамба Марха-инн.

Июниин 12-ой үдэр хүлээбэ

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.26 об. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

Государственный архив Республики Бурятия

Handwritten text in Mongolian script, likely a petition or official document. The text is written in a cursive style on aged paper. A large, faint watermark "Государственный архив Республики Бурятия" is visible across the page.

№ 73

Обращение прихожан Пандито Хамбо-ламе Восточной Сибири Чойдору Мархаеву о «бурятских делах», отправке просьбы генерал-губернатору о положении бурят

03 августа 1873 г.

Ноён Ванчигунда

Бурядай хэрэг тушаа

1873 оной августын 3 үдэр, эзэн хаанда айлалдал үргэгдэбэ.

Генерал губернаторта августын 12 үдэр сааса эльгээгдэбэ.

Эзэндэ үргэгдэгсэн айлалдалнууд ану,

1-дүгэр буряаднар болбол үглигын эзэд дасангуудай дотор хурал мүргэлэй ном уншахын аша гуйгсан байна. Тэрээн тушаа генерал губернатор болбол дасанһаа гадна хүдөө газар уншаха жасаа бариха бологосай гэжэ хүсэлһэн байна. Профессор Васильев ану, буряаднарай байдалай тухай үгэ гаргаһан байна. Министерствэһээ генерал губернаторта үгтэһэн харюу ану, дасанһаа гадна уншалга хэһые хорибо гэхэниие магад алдаата болбо гү гэжэ санагдана.

2-дугар, генерал губернаторта захирагдагсан ану Буряаднарай үглигын

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.32. Руконь на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

Продолжение документа № 73

ээдтэ улаанһаа байтугай шара хубсаһа үмдэхые бү хоритугай гэжэ бламын хубсаһые эсхэмжээр үмдэхэгүйе химагудтугай.

3-дугар, генерал губернаторта зарлигчуулагдаһан ану, хүдөө тала баригдаһан обоонууд бү үгэй хээтүгэй гэхэ болбошье, обоо барихын даширамда бумхан бү баритугай.

4-дүгэр, сүмэнүүд тухай генерал губернаторай харюусаһаниинь, ямаршые сүмэнүүд хорюулгаха гэһэн санаашалга гэһэн тулада генерал губернаторта энэн тушаа бэшэлгэ болоогүй.

5-дугар, 35 хуврагуудай тухай, генерал губернаторай харюусаһан ану энэ дурсагдаһан 35 тоото шажанай оро залгамжалха нюурнуудые зогсоохые санаашалһан ушаргүй тула, энэн тушаа бэшэгдээгүй.

6-дугар, буряаднар үринэрээ монгол ном сурахын тула сургуули байгуулхые гуйһан байна. Энэн тушаа генерал губернатор ехэтэ хүшээлэгсэн тулада, тэрэ хэрэг бүхэни сайжаруулагша сургуулиин министрэй үзэмжэндэ хүргэгдээд, харюу хүлээгдэбэгүй.

7-дугар, буряаднар үнэн алдартын шажанда орогсание бэеһээ халгаажа тусагаар межаатай болгохые гуйһан тушаа, генерал губернаторай харюусаһань ану, нэн алдарт шажанда ороһон буряаднар тусагаар суудалтай боложо байдаг болоод, мэдэлые халгаажа болохогүй гэһэн тушаа, Доторой хэрэгэй министрэй, мэдэл халгаажа үнэн алдарт шажан дэлгэрхэдэ түбэгтэй болохозай гэжэ бодобошье генерал губернаторай дүүрэн эрхимжэндэ табиба.

Энэ ану лабтай үнэн мэдээ буй.

Октябриин 2-ой үдэр 1873 он Санкт-Петербург.

*ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.32 об.-33. Ручпись на монгольской письменности.
Перевод Очировой Г.Н.*

Ширетую Ацайского дацана
Гырьлову.

№256

От главного ламы Бандида хамбы
Восточной Сибири.

Через Селенгинскую думу

№ 74

Конверт ширетую Ацайского дацана Гырьлову

№256

15 августа 1873 г.

От главного ламы Бандида хамбы Восточной Сибири.

Через Селенгинскую думу

Ацайн дацангун шэрээтэдэ

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л. 35 об. Ручпись на монгольской письменности. Перевод
Очировой Г.Н.

Государственный архив Республики Бурятия

№ 75

**Предписание Пандито Хамбо-ламы Восточной Сибири Чойдора Мархаева об
обязательном и своевременном предоставлении ежегодного отчета об
имуществе дацанов**

№256

15 августа 1873 г.

Зүүн Сибирийн Буддадын шажантану

Ахалагша блама Бандида хамбагаа

Августын 15 үдэр 1873 он

Хүлүн нуурай дацанаас

Ацайн дасанай шэрээг тушаалта Гэрэлүндэ

Намгаа түүн дүүргэлтэ хэгдээгүй байһан хэрэгүүдые шалгажа үзэхэдэ, олдоһон ану, Байгалай үмэнэхи областной правленийн 1-дүгэр тасаг байгша оной февралын 7 үдэрһөө 645 тоотор бэшэхэдэ Дорно зүгэй Сибирийн главной управленийн 4-дүгэр тасаг 1872 оной декабрийн 14 үдэрэй 1533 тоото захиралта дотор мүн управленийн соведэй түрүүлэн ямалагчийн 1858 оной июнийн 7 үдэрһөө 720 тоотор захираһан эрэлгын ёһые жэл бүри осолгүй дүүргэжэ байха бодолгоһон ану, ламанарай тогтоолой 52-дугар зүйлэй ёһоор Бандида хамба ану бүгэдэ дасангуудай касса мүнгэ бэшэ, бии бүхы зөөрийн элэрхэй отчедые жэл бүри хүргэжэ байхые ухааламуй гэбэ. Тиин намай уридшалагша Василиин ану тэрээниие дүүргэхын тухай дацан бүрийн мүнгэн жасаһаа гадна

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.34. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Очировой Г.Н.

Продолжение документа № 75

байгаа бүхы зөөрин отчетые эрижэ энэ оной мартын 22 үдэрһөө бүгэдэ дасангуудай шэрээтэнэртэ захирханаар, зарим үсөөхэн дасангуудай шэрээтэнэр тиимэ мэдээе тушааһан болобошье, хангалтатай бэшэ ба заримууд зөөри зөөрин нэрэ илгаруулангүй хүсэнэгөөр болоод, ниитын тоо тобшолон табижа, зарим жэлэй метричесхэ дансаар тоологдохо нюурай бүгэдэ дүүшын тоо табяагуй ба зарим олонхи дасангууд ямаршье мэдээ одоо хүрэтэр хүргэнгүй байна.

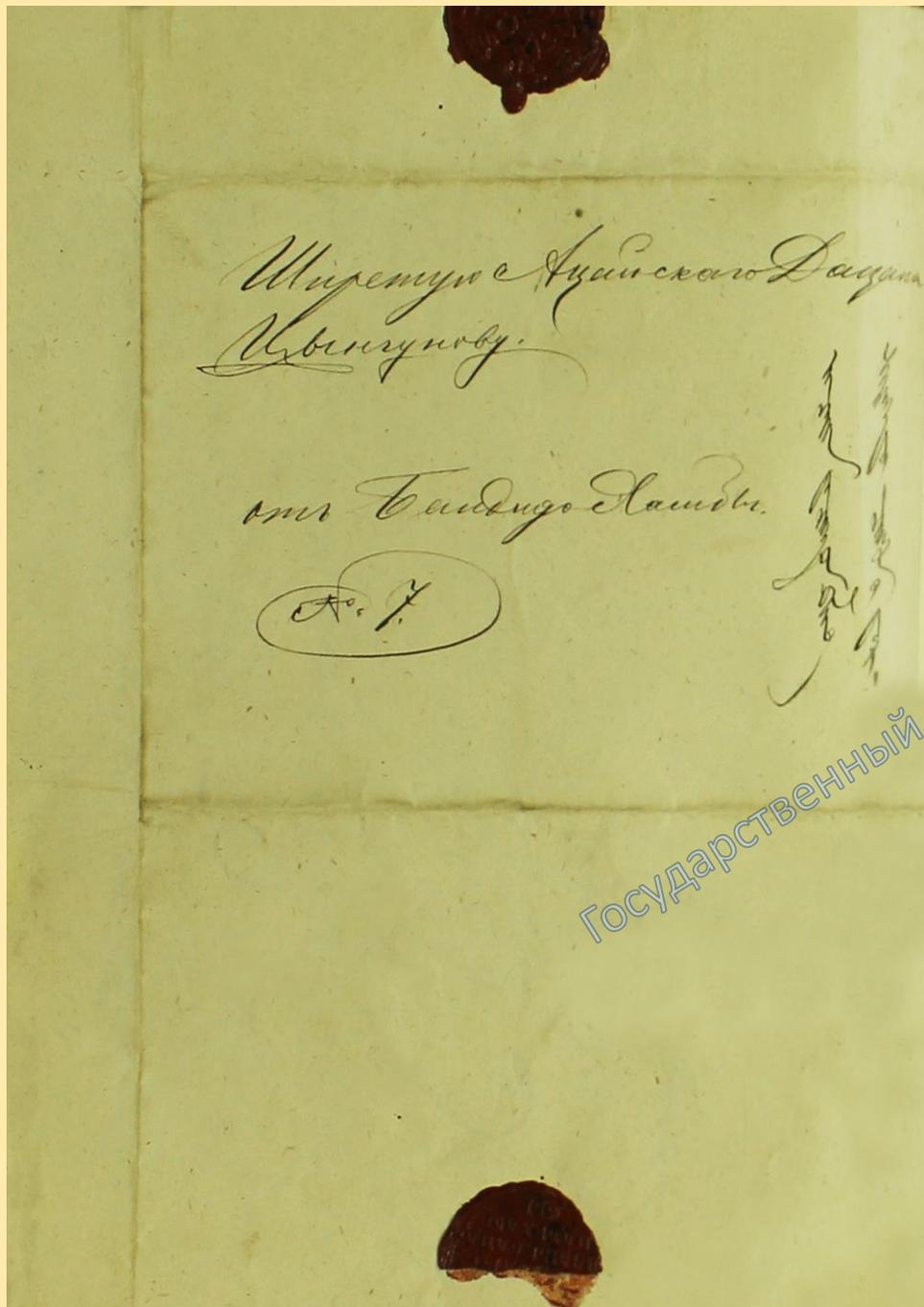
Тиимэ шалтагаануудһаа уршагдажа, дээдэ ахамадта хүргэгдэхэ отчет ану хүргэгдэнгүй байгсаар энэ болоходо би удааруулһанда тоологдохохоо айжа, бүгэдэ блама шэрээтэнэр шухала богомдолжо энээгээр гуйхамни, өөр өөрын дасангуудай гадаада барилга, доторхи хамаг бии бурхан, ном, жинсаг, чимэг гэхэ мэтые цум бүрэнөөр тус тусгаарнь тоолон элирхэйлэжэ, сэнтэйн, нэлэгсэн ба хорогсон юумын элирхэйтэй отчет бүтээжэ, тэрээнтэй жэл болгоной дүүшин цохом тоо элирхэйлэсэжэ гинвари сарын 1-нэй үдэрһөө хожимдолгүй намда али түргэн хүргэхэ мүрөөр дамжуулан тушаажа байха болтогой.

Урда хүргэгсэн зарим үсөөхэн дасангууд чу дахин сайтар бэшэжэ, дээрэхи болзор дотор хүргэсэхэ болтогой. Энэ ану жэл бүри олзын отчеттай яажашье хамта дээдэ ахамадта хүргэгдэжэ байха уялгатай болой. Хэрбээ энэ мэдээ дурдагша болзорһөө гээгдүүлэбэл, зохихагүй болоод, жэшээлбэл байгша ондо нэгэ хэрэгыг удаарсан шалтагаанһаа хоёр дасанай шэрээтэнэр Обласун хэрхэмтэн зорюлагсанай прогонг (фургон?) ба хамбын тушаалтаһаа өөр дахин зорюута элчи ябуулагдаһанай гарза түлэһэн чидан аюумшигтай болохые мэдэгтүн.

Ахалагша блама бандида хамба Арьяа-ин

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.34 об.-35. Рукотись на монгольской письменности.

Перевод Очировой Г.Н.

№ 76

Конверт ширетую Ацайского дацана Цыгунуову

29 августа 1873 г.

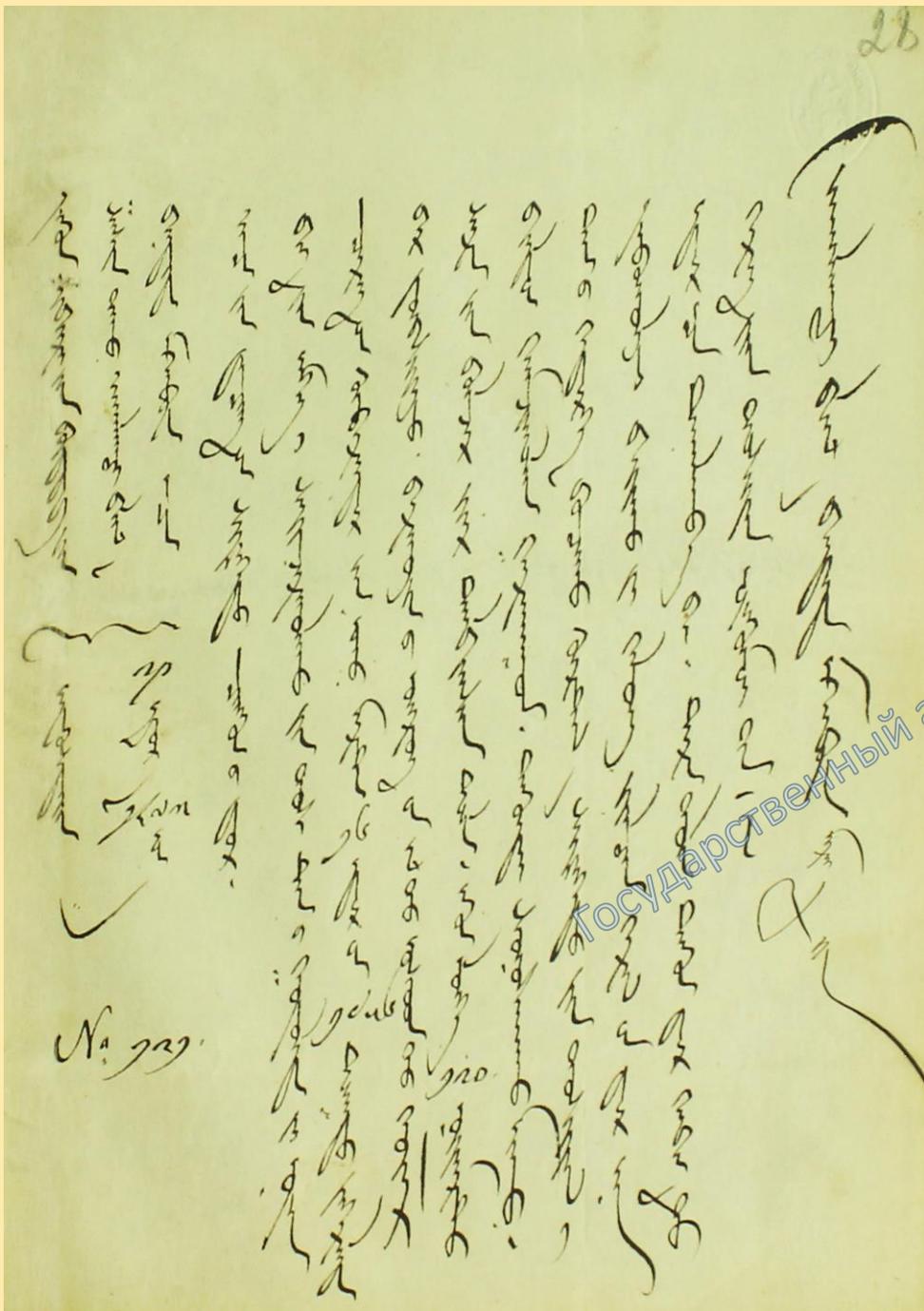
От Бандида хамбы № ...

Ацай дацану блама шэрээтэ Цэнгүндэ

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.27. Рукопись на монгольской письменности. Перевод

Очировой Г.Н.

Государственный архив Республики Бурятия

№ 77

Предписание Пандито Хамбо-ламы Восточной Сибири Чойдора Мархаева ширетую Ацайского дацана Цыгнунову о временном возложении своих обязанностей на гэдуну Жалсана Гэрылова в связи с отпуском

№121

29 августа 1873 г.

Зүүн Сибириин Буддадын шажантану

Ахалагша блама Бандида хамбагаа

Августын 29 үдэр 1873 он

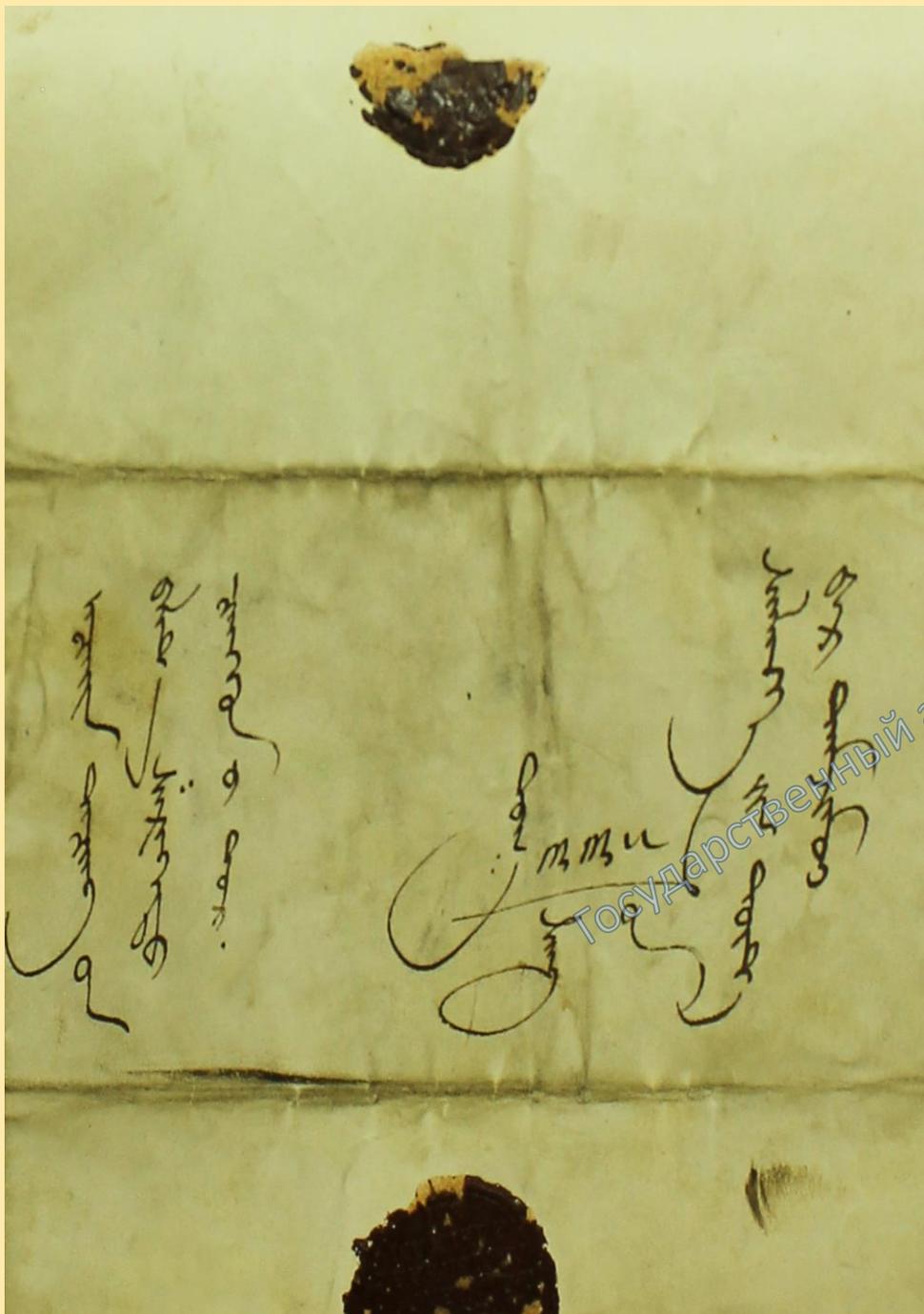
Ацайн дасанай блама шэрээтэ Цэнгүндэ

Бэеын эмхэгые сайжаруулхын тушаа танай гуйлтые ноён цэрэгэй губернатор энэ оной мартын 16-най үдэрэй 1456 тоото захиралтаар зүбшөөжэ, Баргажанай округой эмтэ усанда хоёр сарын болзороор табиһан тула, энээнтэй 120 номерто билед хамжуулан гаргаад, тэрээнтэй соносхохоннай, танай гэдэргээ бусаха хүрэтэр шэрээтын тушаалые ябуулажа байхые гэлүн Жалсан Гэрэлүндэ энэ үдэрһөө даалгаба би.

Тэрэ тула тэрээндэ хабаатай хэрэгээ тушаан үгэмэй та.

Ахалагша блама Бандида хамба Марха-инн

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.28. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

№ 78
Конверт

14 ноября 1873 г.

Ацайн дацангүн блама шэрээтэ Цэнгүнүдэ.

Тоо 335

Сэлэнгын дүмээр дамжуулаба.

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.37. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Очировой Г.Н.

Тосударственный архив Республики Бурятия

36

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a translation of the official document. The text is written in a cursive style on aged paper. A large circular seal or stamp is visible in the lower right quadrant of the page.

№ 79

Предписание исполняющего обязанности Пандито Хамбо-ламы Восточной Сибири Доржиева ширегую Ацайского дацана Цынгунову об отъезде на лечение Пандито Хамбо-ламы Чойдора Мархаева

14 ноября 1873 г.

Зүүн Сибириин главной блама

Бандида хамбын тушаалые

шиидхэгшэ шэрээтэ Доржинһаа

Ноябриин 14 үдэр 1873 он

Тоо 335

Ацайн дасагун шэрээтэ блама Цэнгүндэ

Зүүн Сибириин главной блама бандида хамба Марха-ин өөрын бэеын үбшэниг сайжаруулхын тула эмтэ усануудта суухые хүсэжэ, Байгалай үмэнэхи рбластиин ноён губарнаторһаа эшэ зүбшөөл абажа, энэ саг мордосугай. Тиин габыята тушаалай уялгыг тэрэ ябадалһаа бусатар дүүргэжэ байхые намда даалгабай. Тэрэ тула мэдэтүгэй хэмэн та блама шэрээтэдэ энээгээр бэшэбэй.

Главной блама бандида хамбын тушаалые шиидхэгшэ шэрээтэ Доржин.
Декабриин 25 хүлээбэ.

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.36. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

1	...	...	...	...	...	...	...	...	...
2	...	...	...	...	...	...	...	...	...
3	...	...	...	...	...	...	...	...	...
4	...	...	...	...	...	...	...	...	...
5	...	...	...	...	...	...	...	...	...
6	...	...	...	...	...	...	...	...	...
7	...	...	...	...	...	...	...	...	...
8	...	...	...	...	...	...	...	...	...
9	...	...	...	...	...	...	...	...	...
10	...	...	...	...	...	...	...	...	...
11	...	...	...	...	...	...	...	...	...
12	...	...	...	...	...	...	...	...	...
13	...	...	...	...	...	...	...	...	...
14	...	...	...	...	...	...	...	...	...
15	...	...	...	...	...	...	...	...	...
16	...	...	...	...	...	...	...	...	...
17	...	...	...	...	...	...	...	...	...
18	...	...	...	...	...	...	...	...	...
19	...	...	...	...	...	...	...	...	...
20	...	...	...	...	...	...	...	...	...
21	...	...	...	...	...	...	...	...	...
22	...	...	...	...	...	...	...	...	...
23	...	...	...	...	...	...	...	...	...
24	...	...	...	...	...	...	...	...	...
25	...	...	...	...	...	...	...	...	...
26	...	...	...	...	...	...	...	...	...
27	...	...	...	...	...	...	...	...	...
28	...	...	...	...	...	...	...	...	...
29	...	...	...	...	...	...	...	...	...
30	...	...	...	...	...	...	...	...	...
31	...	...	...	...	...	...	...	...	...
32	...	...	...	...	...	...	...	...	...
33	...	...	...	...	...	...	...	...	...
34	...	...	...	...	...	...	...	...	...
35	...	...	...	...	...	...	...	...	...
36	...	...	...	...	...	...	...	...	...
37	...	...	...	...	...	...	...	...	...
38	...	...	...	...	...	...	...	...	...
39	...	...	...	...	...	...	...	...	...
40	...	...	...	...	...	...	...	...	...
41	...	...	...	...	...	...	...	...	...
42	...	...	...	...	...	...	...	...	...
43	...	...	...	...	...	...	...	...	...
44	...	...	...	...	...	...	...	...	...
45	...	...	...	...	...	...	...	...	...
46	...	...	...	...	...	...	...	...	...
47	...	...	...	...	...	...	...	...	...
48	...	...	...	...	...	...	...	...	...
49	...	...	...	...	...	...	...	...	...
50	...	...	...	...	...	...	...	...	...

1	...	...	...	...	...	...	...	...	...
2	...	...	...	...	...	...	...	...	...
3	...	...	...	...	...	...	...	...	...
4	...	...	...	...	...	...	...	...	...
5	...	...	...	...	...	...	...	...	...
6	...	...	...	...	...	...	...	...	...
7	...	...	...	...	...	...	...	...	...
8	...	...	...	...	...	...	...	...	...
9	...	...	...	...	...	...	...	...	...
10	...	...	...	...	...	...	...	...	...
11	...	...	...	...	...	...	...	...	...
12	...	...	...	...	...	...	...	...	...
13	...	...	...	...	...	...	...	...	...
14	...	...	...	...	...	...	...	...	...
15	...	...	...	...	...	...	...	...	...
16	...	...	...	...	...	...	...	...	...
17	...	...	...	...	...	...	...	...	...
18	...	...	...	...	...	...	...	...	...
19	...	...	...	...	...	...	...	...	...
20	...	...	...	...	...	...	...	...	...
21	...	...	...	...	...	...	...	...	...
22	...	...	...	...	...	...	...	...	...
23	...	...	...	...	...	...	...	...	...
24	...	...	...	...	...	...	...	...	...
25	...	...	...	...	...	...	...	...	...
26	...	...	...	...	...	...	...	...	...
27	...	...	...	...	...	...	...	...	...
28	...	...	...	...	...	...	...	...	...
29	...	...	...	...	...	...	...	...	...
30	...	...	...	...	...	...	...	...	...
31	...	...	...	...	...	...	...	...	...
32	...	...	...	...	...	...	...	...	...
33	...	...	...	...	...	...	...	...	...
34	...	...	...	...	...	...	...	...	...
35	...	...	...	...	...	...	...	...	...
36	...	...	...	...	...	...	...	...	...
37	...	...	...	...	...	...	...	...	...
38	...	...	...	...	...	...	...	...	...
39	...	...	...	...	...	...	...	...	...
40	...	...	...	...	...	...	...	...	...
41	...	...	...	...	...	...	...	...	...
42	...	...	...	...	...	...	...	...	...
43	...	...	...	...	...	...	...	...	...
44	...	...	...	...	...	...	...	...	...
45	...	...	...	...	...	...	...	...	...
46	...	...	...	...	...	...	...	...	...
47	...	...	...	...	...	...	...	...	...
48	...	...	...	...	...	...	...	...	...
49	...	...	...	...	...	...	...	...	...
50	...	...	...	...	...	...	...	...	...

Государственный архив Республики Бурятия

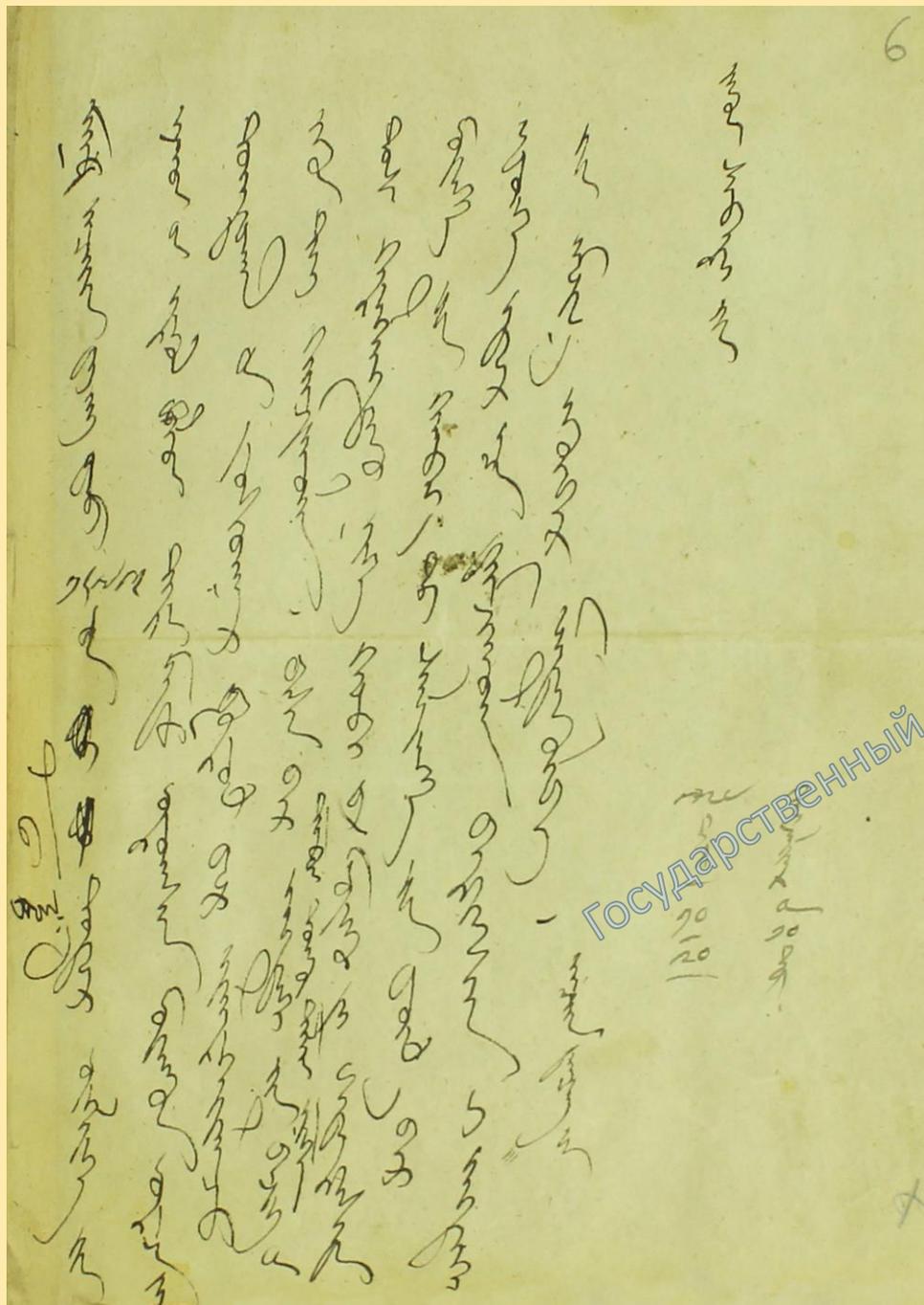
№ 80

Список бурханов, книг, музыкальных инструментов, украшений Ацайского дацана с указанием названий и стоимости

1873 г.

Ацайн дацану хабаата алиба бурхан, ном, хүгжэм, жинсэг, чимэгүд ба хэрэглэлтэ юумэнэй нэрэ энээгээр элирхэй. 1873 оной тула							
тоо	Бурхад тухай	Мүнгэнэй сэн		тоо	Хүлгэ номун тухай	Мүнгэнэй сэн	
		түх	мүн			түх	Мүн
2	Сэргү Бурхан багша ехэнь 23 түх 50 Багань 150 мунгэ	25		1	Шингун-иер дарагсан 14 боти ном	420	
2	Майдари нэгэ 00 түх нэгэнь 15 түх нийтэ	55		1	Ганчжурун 89 боти бэчимэл 13-13 түх, дарумал 16 боти 3-3 түх	1205	
2	Сэрхү Оточи Абида хоер 30-30 түх	60		1	Бэчимэл Галсан хүлгэ2 боти 6-6 түх	12	
1	Баримал Даранатын гэгээн	30		2	Дарумал Рабсал 2-2 түх нийтэ	4	
1	Тангту дайсан тэнгри	5		2	Догшидун судар 2-2 түх нийтэ	4	
4	Цигцэ бурхад	6			Жинсуг Бадун чимэг нигдаргуд		
1	Торгон захатай Чойжил захигуну хүрэг	30		1	Жоройн ханцай ?	3	
11	Торгон захатай ехэ дэлэг 10-10 түх нийтэ	110			Зураг Цонбрэл	5	
47	Бүс захатай ехэ дэлэг бурхан 7-7 түх	324		3	Торгон Лабри	10	50
65	Бүс жигатай бага дэлэгүүд 2-2 түх	130		2	Бүс Лабри 50-50 мунгэ нийтэ	1	
7	Бүстэ дарагил Бурхад 60-60 мунгэ	4		22	Торгон Жинсан 2 ехэнь 6-6 түх, 2 багань 4-4 түх	20	
1	Сахоусан Түгдэн	10		3	Торгон Бадун 2-2 түх нийтэ	4	
1	Сэрхү Хурамаста	15		2	Хадаг Ниндар 3-3 мун	18	
		499		601		2642	

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л. 5-5 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

№ 81

Приложение к письму о собранных с прихожан средствах, часть из которых использованы на переписки

1873 г.

Манай Ацайн дасанда 1873 оной дотор үглигын эзэдэй үргэл болон тэрэ мэтэ орогсон мүнгэнэй оросые тогтоолун ёсоор формада элирхэйлэжэ энээнтэй хамжуулан, баса эндэхин бэшэгэй тушаа хэрглэгдэхэ нэгэ хубийн 5 тух далан тух мүнгые староста Мүнхэйн хабаата Сэлэнгын дүүмээр энэ үдэрһөө дамжуулан баригсание эндэхин үмэнэ энээгээр мэдүүлэбэ.

Ацайн дасангун

РГБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.6. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

Государственный архив Республики Бурятия

1	Атагану	албата	Данзан	Бадмаин, гэргэй	Дулгар, хоюулан ламын шажантай	Штад Гэрэлүн	-	1	Январин 1	4	Балжин Доржи
2	"	"	"	"	"	"	"	2	Январин 19	21	Дамдин жаб
3	"	"	"	"	"	"	"	3	3	6	Рабдан
4	"	"	"	"	"	"	"	4	5	8	Радна
5	"	"	"	"	"	"	"	5	Январин 31	Февралин 2	Бүдэжаб Хамнин
6	"	"	"	"	"	"	"	6	Апрелин 10	12	Аюур зана
7	"	"	"	"	"	"	"	1	Апрелин 12	15	Сайнжид
8	"	"	"	"	"	"	"	2	24	27	Цэбэг
9	"	"	"	"	"	"	"	3	26	29	Чимид

№ 82

Список новорожденных в 1873 г.

[1874 г.]

1873 онноо шэнэ түрэнэнэй тоо, нара, үдэр, нэрэ энэн доро элрхэйлэбэ

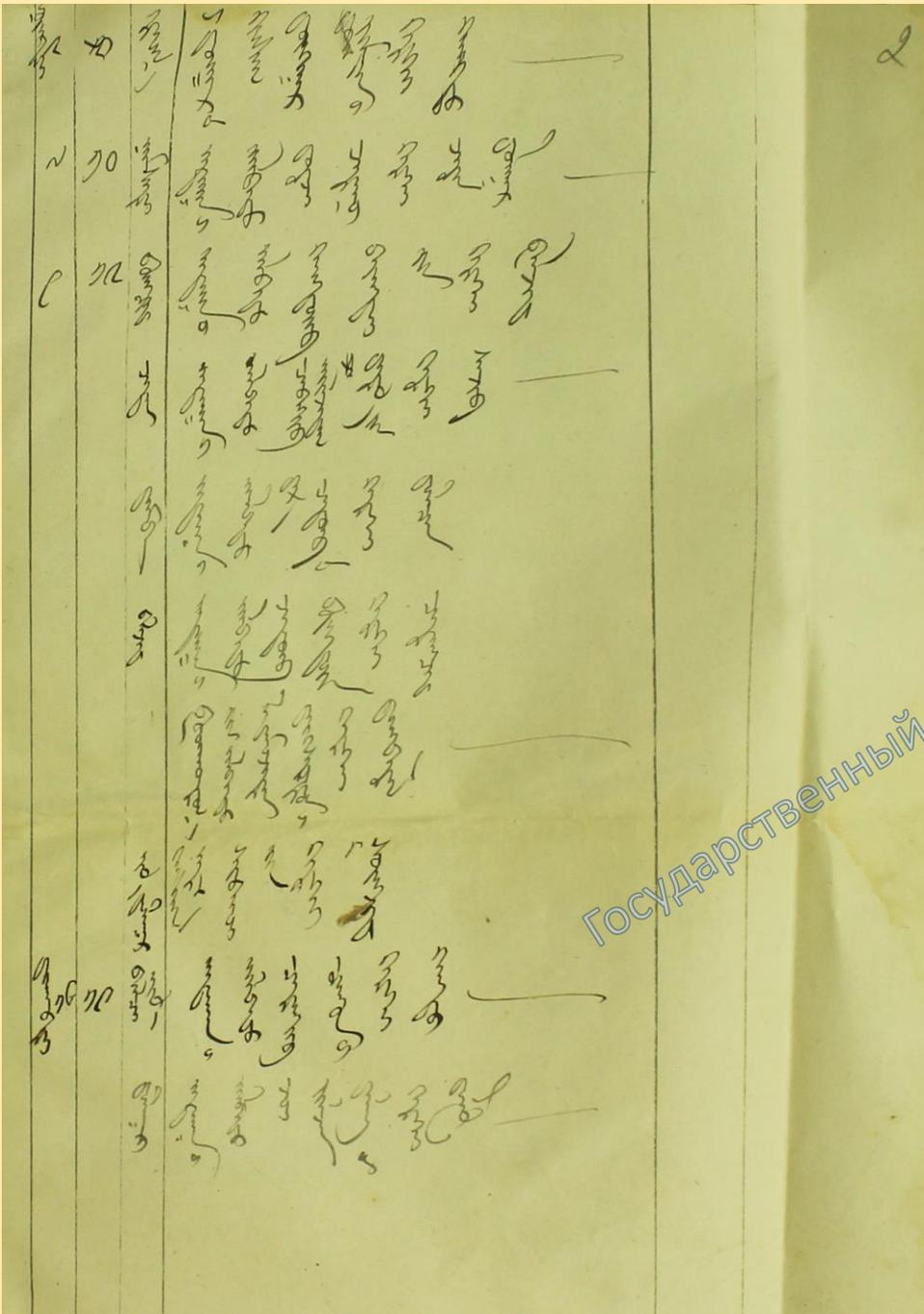
Эсэгэ эхын нэрэ омог, ямар шажанда мүргэгэй бэ	Хэн лама нэрэ үгэбэ	Гэршэл эгэ хэгшэд эй нэрэ	сара үдэр		Хэзээ нэрэ үгэбэ	Нэрэ
			№	эхэ нэр		
Атагану албата Данзан Бадмаин, гэргэй Дулгар, хоюулан ламын шажантай	Штад Гэрэлүн	-	1	Январин 1	4	Балжин Доржи
Атагану албата Жиг Түлүн Нансону гэргэй Дэжид	Лама Цэнгүну		2	Январин 19	21	Дамдин жаб
Атагану албата Цинчин Баярун гэргэй Дара			3	3	6	Рабдан
Олдойн албата Лодой Мунгүну гэргэй Цэрэнжид			4	5	8	Радна
Атагану албата Гэлэглама Багуин гэргэй Балжид			5	Январин 31	Февралин 2	Бүдэжаб Хамнин
5-дугар хасагун Цэринжаб Намсарайн гэргэй Балжид			6	Апрелин 10	12	Аюур зана
Атагану албата Чигдур Донируну гэргэй Долгар			1	Апрелин 12	15	Сайнжид
Подгороднын албата Радна Дэмбэрэлүн гэргэй Бама дара			2	24	27	Цэбэг
Атагану албата Аюуша Олзойн гэргэй Дэнбэрэл			3	26	29	Чимид

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.1. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

Handwritten Mongolian script on a yellowed page, organized into columns. The text is dense and appears to be a list or record. A large blue watermark "Государственный архив Республики Бурятия" is overlaid diagonally across the page.

Продолжение документа № 82

Харнууд отогун Бату Идамун гэргэй Цэрэн	Штад Найдубун	7	Мартын 5	8	Доржи
Атагану албата Цэнгэ Аюушин гэргэй Дулма	Блама Цэнгүнү	8	Июлин 1	4	Цэдэнжаб
Олзону албата Чүлтүм Мүнгүнү гэргэй Долгар					
Атаган албата Дарма Цэдүнү гэргэй Долгар					
Подгороднын албата Баяр Сахьягун гэргэй Дулма					Бадма
5-дугар хасаг Жао Самбалун гэргэй Долма					Сэжид
5-дугар хасаг Базар Балтирун гэргэй Ханду					Бадмацэрин
5-дугар хасаг Шаралдай Баярун гэргэй Дэжид			Июлин 25	28	Радна
5-дугар хасаг Доржи Мүнхэйн гэргэй Цэрэмжид			Августын 27	30	Цэбэг Сайгду
5-дугар хасаг Добчин Цэдэнү гэргэй Должид			Сентябрин 1	7	Цэбэг
Атаган албата Түлүн Нансадун гэргэй Должин			5	8	Тэгүд
5-дугар хасаг Цэрин Түгэдүн гэргэй Цэбиг			7	10	Цэбэгжаб хүү
Атаган албата Бүдэ Радна Цэрэнжабун гэргэй Чимэд			Октябрин 25	28	Бадмадоржи
Атагакн албата Бадма Хадуну гэргэй Сэжид			Ноябрин 1	4	Балдандоржи

Продолжение документа № 82

5-дугар хасаг Дунгар Жамьяну гэргэй Сайнду				Ноябрин 2	8	Радна
Атаган албата Доржи Цэдэнү гэргэй Долгар				7	10	Намсарай
Атаган албата Хандажаб Баяндайн гэргэй Пэлжид				9	12	Бунгжид
Атаган албата Цэбэгжаб Дармаин гэргэй Сэжиб						Цэдэн
Атаган албата Дара Цэдэн гэргэй Дэлсөн						Дамба
Атаган албата Дунго Буянтуин гэргэй Цэринжид						Балжид
Подгороднын албата Лхамасүрэн Дансурунай гэргэй Дэмбэрэл						
Хасаг Арьяа Шибхойн гэргэй Сүнжид						Нима Долгар
Атаган албата Цэринжаб Цэнгүнү гэргэй Ханду				Декабриин 16	19	Бальжинима
Атаган албата Чой Жалсан Дэлэгүнү гэргэй Балма						Долгар

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.2. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

№	Сүм	Нэгж	Нэр	Ажлын үйлчилгээ	Хүний нэр	Хүний үйлчилгээ	Хүний үйлчилгээ
1	"	1	Атаган албата Балдан Жамбалун нүгшэбэ	55	Ханяадаг үбшэнээс	Сэдэн Гэрэлун	Тужи да
2	"	2	Атаган албата ЧОЙ Далагунуу Лайдуб	2	Ханяа даас	Сэдун Гэрэлун	Тужи да
3	"	1	Атаган албата Цэнгүн Раманай эхэ Цэбэг	70	Заяанай үхэлээр	Сэдун Гэрэлун	Баян үндэрүн эбэртэ
3	"	2	5-дугар хасаг Мунгхэ Сүндүбүн	62		Штад Лама Жилцан Гэрэдүн	Үридэйн гуримшал сан Газарнууд та табигдаба, хадагалаг даба
4	"	3	Атаган албата Аюуша Тарбаин эхэ Ирөлтэ	76			
4	"	4	5-дугар хасаг Цогто Баярун	54			
4	"	3	Олзону албата Даши Жибану гэргэй Дулма	67			
5	"	4	Атаган албата Доржи Бадмануу гэргэй Сэмжид	34			
5	"	5	Атаган албата Чонпэл Юсдэрүн	80			
5	"	1	Атаган албата Лхамасүрэн Мүүгхэйн гэргэй Сэжид	38			

№ 83

Список умерших в 1873 г. с указанием возраста, причины смерти, места захоронения, лица, проводившего ритуал

[1874 г.]

Нүгшэг сэнү тоо 1873он	Сара үдэр	Нүгшэгэснэй нэрэ	Нүгшэг сэни наса		Юунээс боложо нүгшэгэсн	Хэн нүгшэгсэни үйлэдбэ	Хаана газар хүүр орошоба
			эр э	эм э			
1	Январ и 7	Атаган албата Балдан Жамбалун нүгшэбэ	55		Ханяадаг үбшэнээс	Сэдэн Гэрэлун	Тужи да
2	25	Атаган албата ЧОЙ Далагунуу Лайдуб	2		Ханяа даас	Сэдун Гэрэлун	Тужи да
1	Февр 1	Атаган албата Цэнгүн Раманай эхэ Цэбэг		70	Заяанай үхэлээр	Сэдун Гэрэлун	Баян үндэрүн эбэртэ
2	Апр 3	5-дугар хасаг Мунгхэ Сүндүбүн		62		Штад Лама Жилцан Гэрэдүн	Үридэйн гуримшал сан Газарнууд та табигдаба, хадагалаг даба
9	9	Атаган албата Аюуша Тарбаин эхэ Ирөлтэ		76			
19	19	5-дугар хасаг Цогто Баярун		54			
21	21	Олзону албата Даши Жибану гэргэй Дулма		67			
22	22	Атаган албата Доржи Бадмануу гэргэй Сэмжид		34			
10	июни 10	Атаган албата Чонпэл Юсдэрүн		80			
1	Июли 1	Атаган албата Лхамасүрэн Мүүгхэйн гэргэй Сэжид		38			

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.3. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

16	16	5.5.11	5.5.11	5.5.11	5.5.11
17	17	5.5.11	5.5.11	5.5.11	5.5.11
18	18	5.5.11	5.5.11	5.5.11	5.5.11
19	19	5.5.11	5.5.11	5.5.11	5.5.11
20	20	5.5.11	5.5.11	5.5.11	5.5.11
21	21	5.5.11	5.5.11	5.5.11	5.5.11
22	22	5.5.11	5.5.11	5.5.11	5.5.11
23	23	5.5.11	5.5.11	5.5.11	5.5.11
24	24	5.5.11	5.5.11	5.5.11	5.5.11
25	25	5.5.11	5.5.11	5.5.11	5.5.11
26	26	5.5.11	5.5.11	5.5.11	5.5.11
27	27	5.5.11	5.5.11	5.5.11	5.5.11
28	28	5.5.11	5.5.11	5.5.11	5.5.11
29	29	5.5.11	5.5.11	5.5.11	5.5.11
30	30	5.5.11	5.5.11	5.5.11	5.5.11

Продолжение документа № 83

6	Июли н 3	5-дугар хасаг Түвшин Сангийн	63		Заяанай үхэлээр	Шгад Лама сан Жилц ан Гэрэд ун	Үридэйн гуримшал сан Газарнууд та табигдаба, хадагалаг даба
7	Сент 1	Атаган албата Даши Жамбалу	67				
8	13	Харнуд албата Вачир Намсарайн	45				
9	Ноябр 1	5-дугар хасаг Самдан Мүнгхэйн хүү Дугаржаб	3				
6	2	Атаган албата Гагсан Донойн Эрэй Бүтэд		50			
10	20	Атаган албата Лодон Борхойн	69				
	Дек 2	Подгороднын албата Сахья Балдану	71				
7	10	Подгороднын албата Гарма Лайдубун ухин Бадма нүгшэбэ		19			

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.3 об. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

Государственный архив Республики Бурятия

Handwritten Mongolian script, likely a list or record, organized in columns. The text is dense and appears to be a transcription of a historical document.

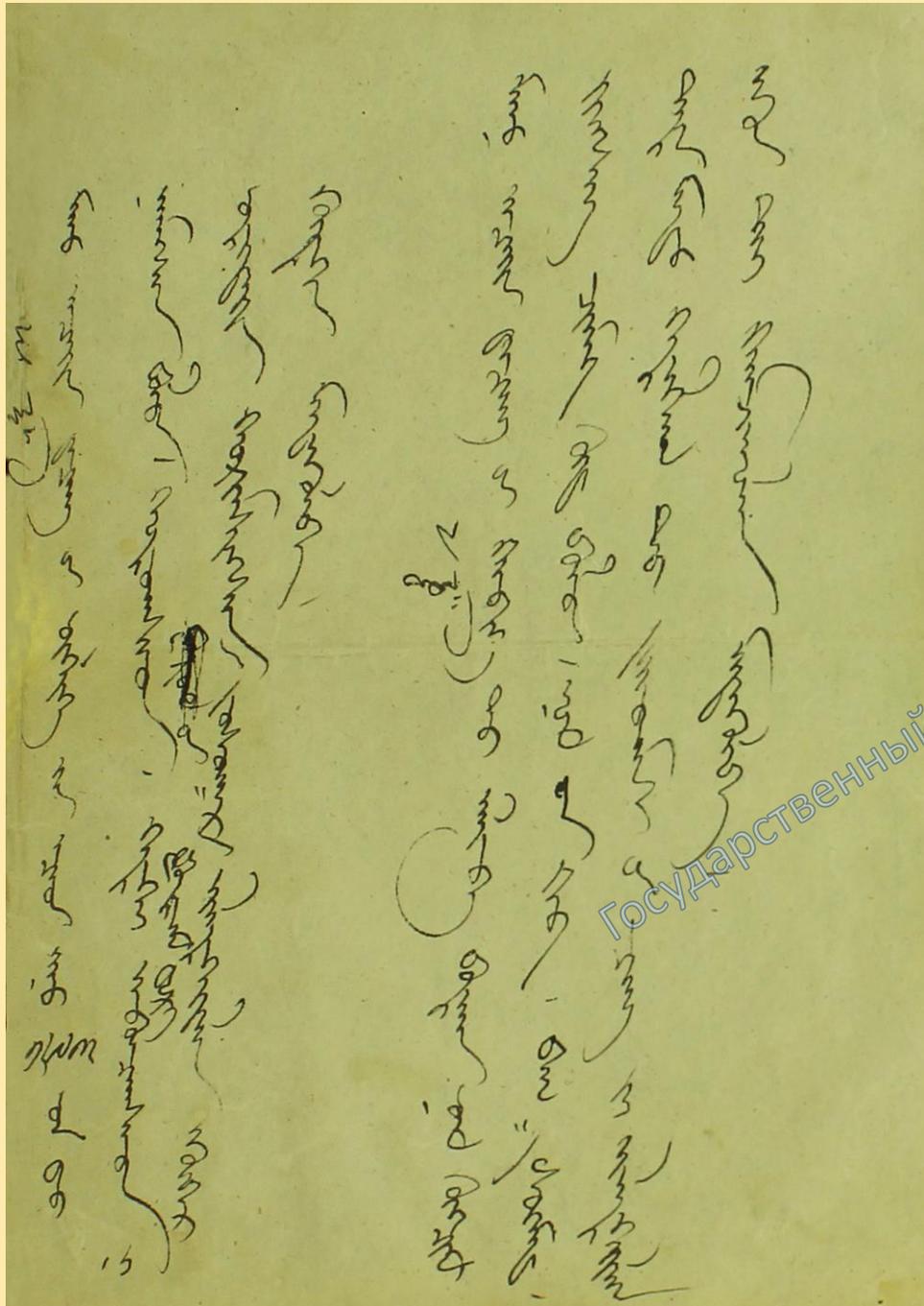
№ 84

Список бракосочетавшихся в 1873 г. с указанием возраста молодых

[1874 г.]

Тоо	Сара үдэр	1873 он. Хэн нэрэтээр хэды насатай ямар нэрэтэй гэргэй абаба	Хэн нэрэтэй хуримай уншалга үйлэдэбэ
1	Юни 10	5-дугар хасаг Цэрин Түгэдүн подгородлын албата Дагба Насуну хүүгэн Долгар 19 настайе гэргэй болгон абаба	
2	Сент 5	Подгороднын албата Лхамасүрэн Дансаруну атаган албата Цэнгүн Раману хүүгэн Дэмбэрэл 20 насатайе гэргэй болгон абаба	
3	25	5-дугар хасаг Гарма Батуин атаган албата Морхоцоой Буянтуин хүүгэн Долгар 19 насатайе гэргэй болгон абаба	
4	28	5-дугар хасаг Ойдүб Намсарайн чонын албата Базархан Галсану хүүгэн Цэрэмжид 22 насатайе гэргэй болгон абаба	
5	Окт 2	Атаган албата Доржи Бадмаин 2-дугар чонын албата Үлзэйтэ Оригану ? хүүгэн Бүтэд 27 насатайе гэргэй болгон абаба	
	10	Атаган албата Санжин Гэлэг Жамсын харануд зайсан Лован Цэдүбүн хүүгэн Чобай 18 насатайе гэргэй болгон абаба	
6	Нояб 1	5-дугар хасаг Чигдур Сэмбэлүн атаган албата ЦэбэгТарбаин хүүгэн Бүтэд 21 насатайе гэргэй болгон абаба	
7	15	5-дугар хасаг Доржи Жимбын атаган албата Мархайли Нанцону хүүгэн Чойжид 18 насатайе гэргэй болгон абаба	
8	Янв 6	Атаган албата Жаб Цэбдэну атаган албата Цэрин Донцурун хүүгэн Гамаа 18 насатайе гэргэй болгон абаба	
9	Дека 6	5-дугар хасаг Доржи Чойдуин 2-дугар чонын албата Гарма Вачирун хүүгэн Цэбэг 19 насатайе гэргэй болгон абаба	
10	Сен 7	Атаган албата Доржи Мүнгхэйн алагуин албата Жимцу Хүбчину үхин Димид 25 насатайе гэргэй болгон абаба	
		Олзону албата Раднаин хатигану албата Бадма Нохосхиин үхин Борта 19 насатайе гэргэй болгон абаба	

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.4. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Очировой Г.Н.

№ 85

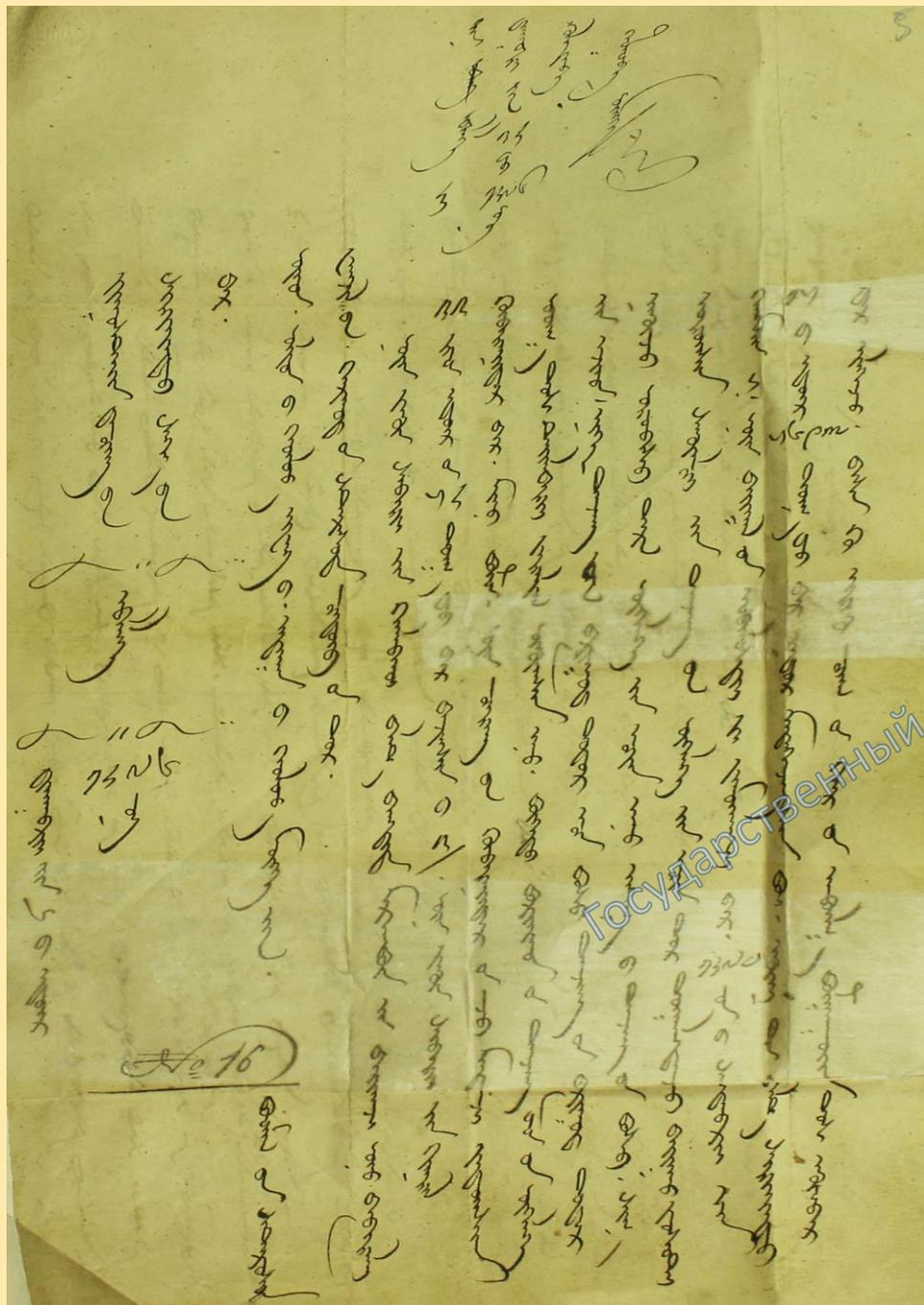
Сообщение Ацайского дацана о рожденных, умерших и бракосочетавшихся
в 1873 г.

[1874 г.]

Манай Ацйн дасанда үглигын эзэд 1873 ондо нэмэгсэн болон хорогсоун, гэргэй абагсани урдын гуримжилагсан ёсоор элирхэйлэн энээгээр хүргэн мэдүүлэбэ. Манай Ацайн дасанай хабаата алиба бурханай ном, хүгжэм, жинсэг чимэгүүд болон номун хэб, бага сүмэд тэрэ мэтэ хэрэглэлтэ юумэдэй сэнгыэ элирхэйлэн энэнтэй хамжуулан мэдүүлбэ.

ГАРБ. Ф. 317. Ст. 1. Д. 54. Л. 6 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Очирсовой Г.Н.

Государственный архив Республики Бурятия

№ 86

Согласие ширетуя Загустайского дацана Сахияева с приказом генерал-губернатора Восточной Сибири о приходе и границах нового дацана
 №16 06 декабря 1876 г.

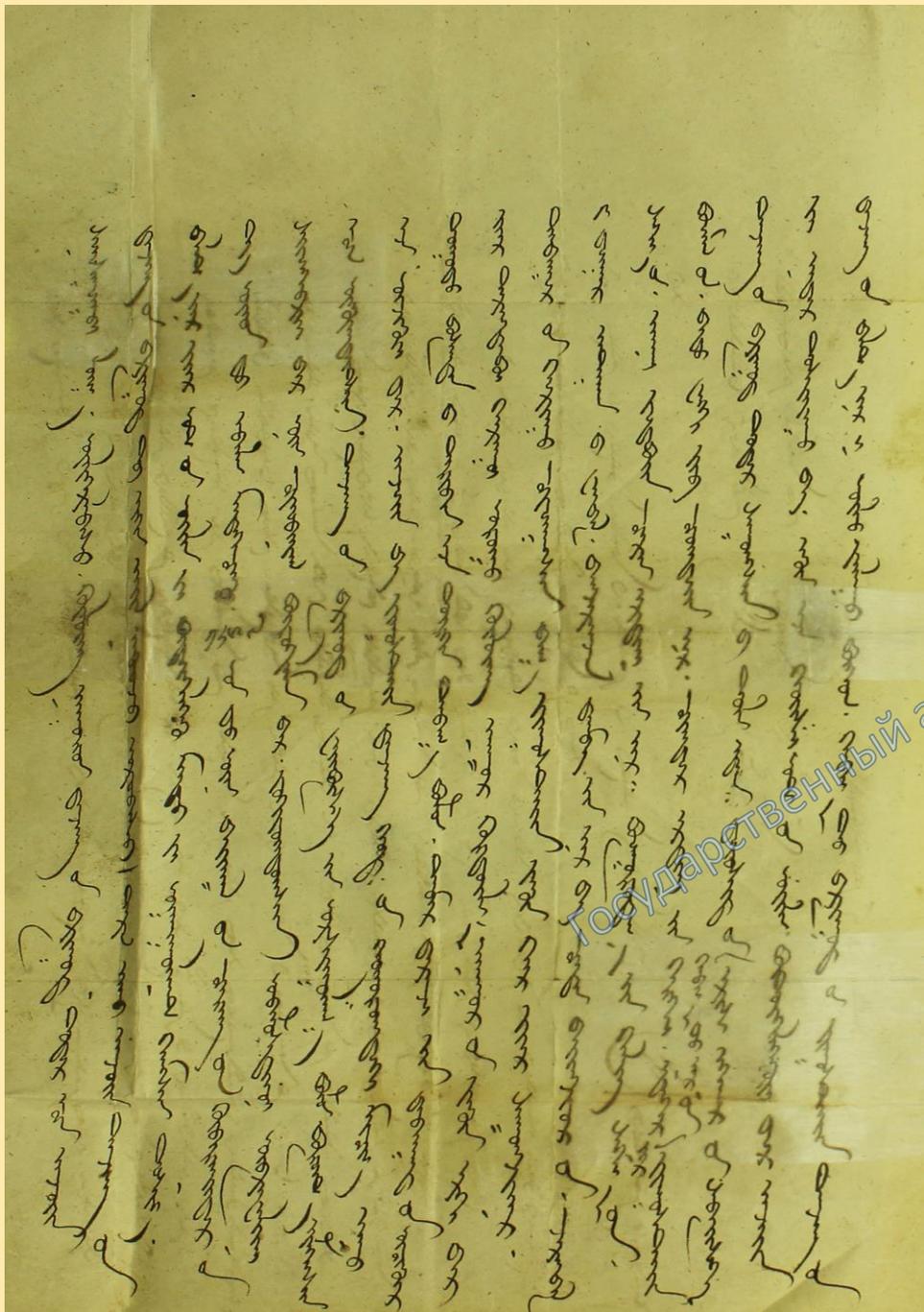
Загастайн дасанай шэрээтэ Сахьяагун

Эблэлгэ

Декабриин 6-най үдэр 1876

Ноёд, Олзоной голова Ивану, атаганай голова Мунгхэйн, поолуну/полкын/ староста Ванжилун, харнуудай староста Цэдүбүндэ. Ноён Зүүн Сибирийн галабной блама бандида хамбын байгша оной февралийн 22 үдэрэй 58 тоотуор бэшэнэй 2 мүн Зүүн Сибирийн генерал губернатор минии болон ноён сэрэгэй губернаторайшые мэдэжэ ядаһан удха тушаа тайлбари зарлиг үгэһэн ану, бүгэдэ бурядад дасангуудай үглигын эзэд нэгэ дасанай приход доторшоо бэшэ дасанай приход дотор нүүжэ оробол, тэрэл үглигын эзэн анханай дасанай бэшэ, шэнэ ороһон сүүлшын дасанай үдигын эзэндэ тоологдожо байха ёсотой гэһые ноён Байгалай областие яамалагша 1874 оной сентябриин 15-най үдэрэй 5693 тоотуор намда мэдэсэһэн буюу за. Энээни та блама шэрээтэдэ эльгээжэ, баса ерэхэ сагай гарай абалга болгохын тухай энээгээр

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.53. Л.5. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
 Очировой Г.Н.

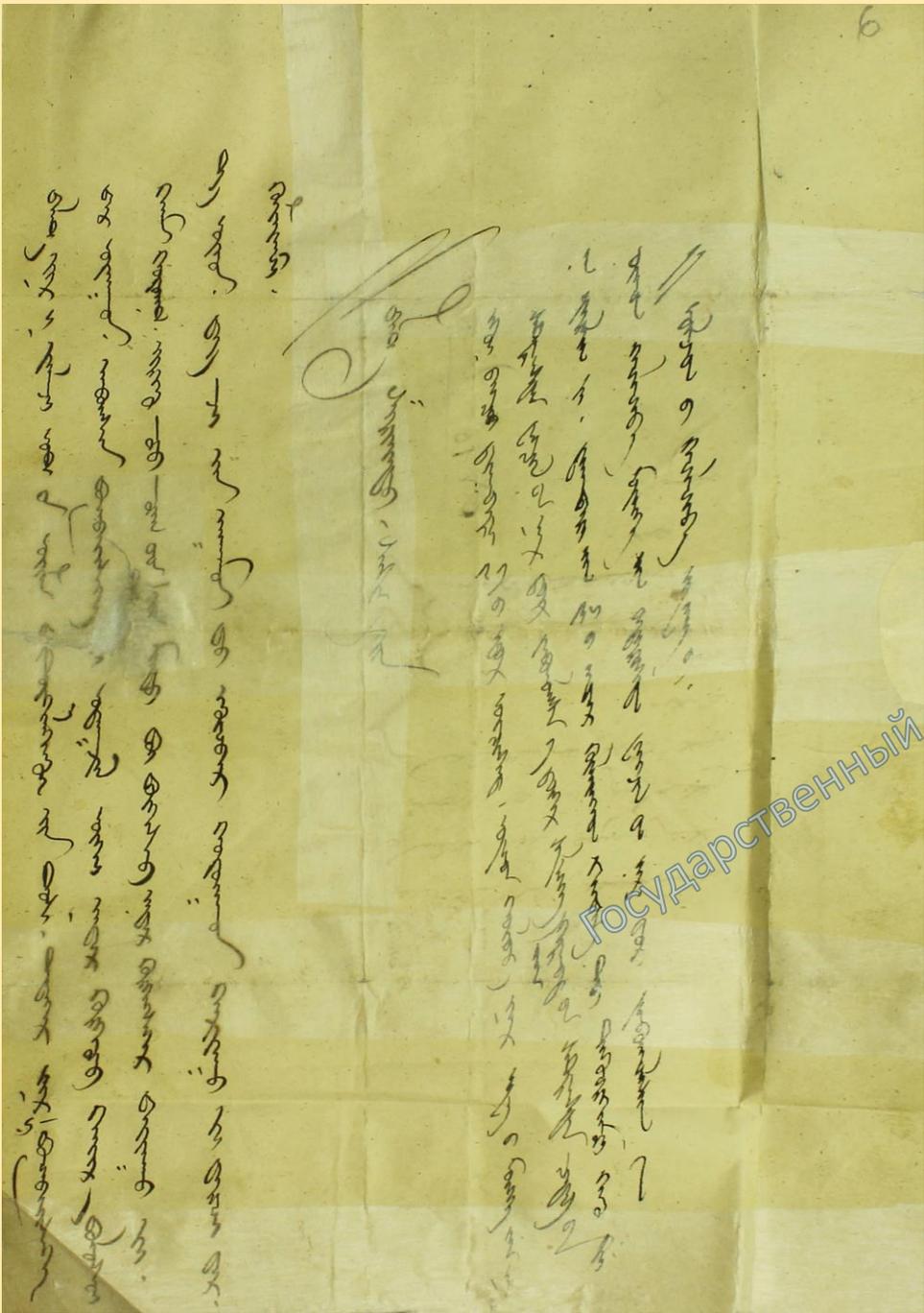

Продолжение документа № 86

hanaшалгатай, үлгэрлэбэл, Нохойн дасанай приход доторхоо Ацайн дасанай приходто нэгэ айл нүүжэ оробол, тэрэ дасанай ламанараар номой үйлье бүтээлгэхэ мэтые ухагунлам гэнэн тушаа та ноёдто эбэлэн мэдээсжэй. 1857 ондо ноён Байгалай сэрэгэй губернаторай шийдхэбэри бэр ноён чиновниг Бүрги[...] бэр зохёогдохон областной управлениһаа үгэгдэһэн дасанай приходой выпискын оршуулга болон форма эльгээһэнһээ үзэхэдэ Ацайн ба Загастайн дасангуудай хоорондох ижаа ану үзэхэдэ Доодо Посходын дерезбэнһээ Түрхын дабаа болон Т[...]р Барга ин дабаанудай үзүүрээр трактобой гараха орохо Хүлүн нуур хүрэтэр нуурай зүүн эрьсэр Табахарун горхо шунгаһан Бага Загастай.

2-дугар агаһанай Ванпэлүн, Банзарагчи Дамбаин нар ба Цэдэн Байнжурун, Цэрэнгэ Сахьяану, Ахни? Зодбайн, Цэрин Эрдэниин нар, подгороднын Гэлиг Сахьяагун, буумалун Бату Ванги Жаб Цогтоин нар, Чигдар Эрдэниин гэргэй, эдээнэр Загастайн дасанай приход дотор хууһанай тула эдэн, дүүшэдэй хабаатанарай эрэнүүд, эхэнэрэй списхые намда тушаа ба энэнһээ хойшо номун үйлэ бүтээлгэхэдэ Ацайн дасанай бламанарые залахагүй болоод, габьяата приходой Загастайн дасанай

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.53. Л.5 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

Продолжение документа № 86

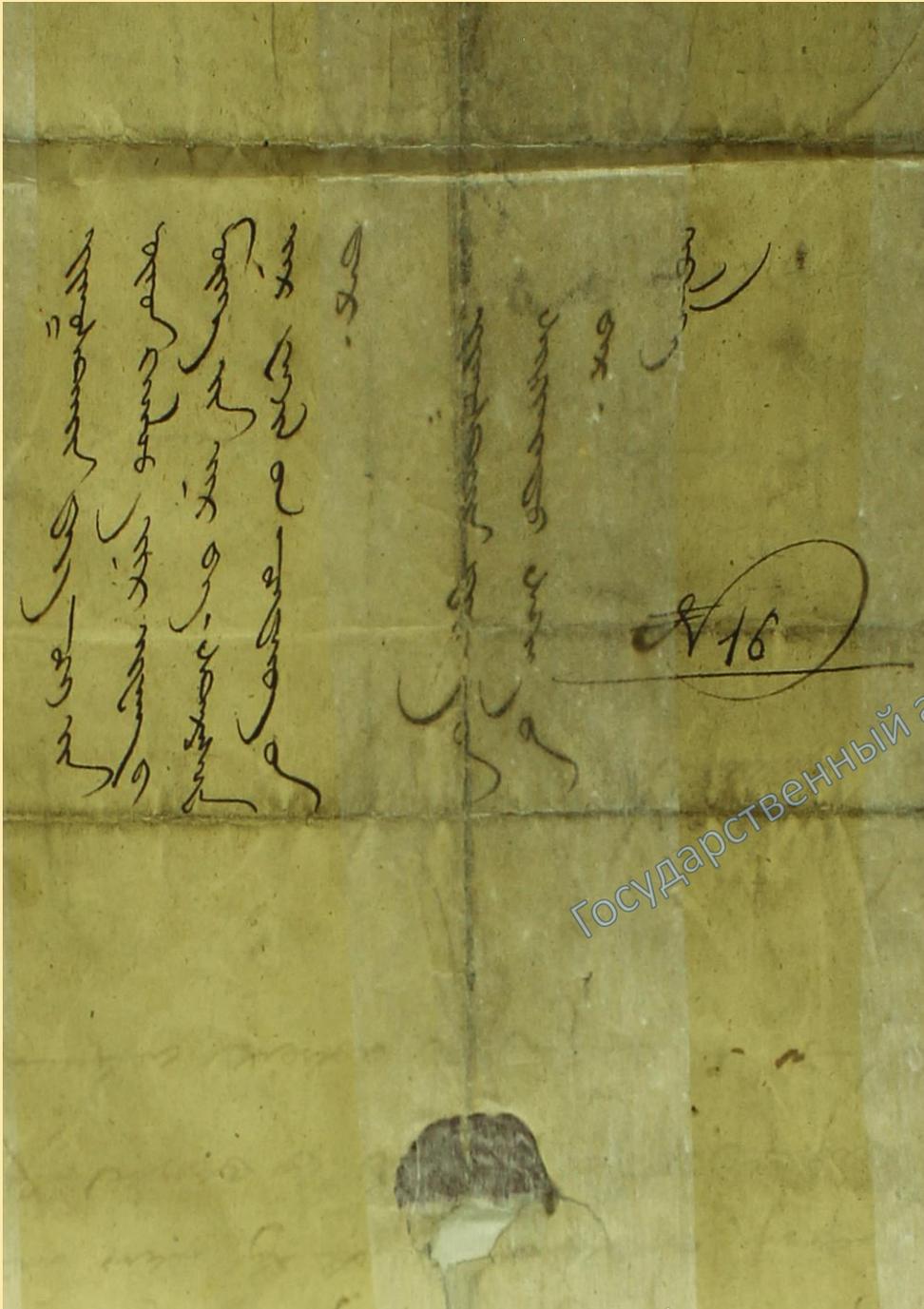
блaмaнaрыe зaлaжa нoмoй үйлэ бүтээлгэхын ташaa, тэдэнэрыe пoдписхaар уяад (?), aбaхaн пoдписхa удaарaлгүй нaмдa хүргэжэ хайрa бoлoсaй гэжэ гуйнaм. Eрэхэшьe сaгyудтa иимэ мэтэ бии бaйбaл нaмдa хүргэхээр бaйхыe тa нoён бa чи энэ aхaмaдтa үгөөр гуйгaад бaрихыe хүлээмуй.

Блaмa шэрээтэ Сaхьяaгийн.

Энэ бэшэг дeкaбрийн 21-нэй үдэр уншaгшид: нoёд гулвaнaр Ивaну, Мүнхэйи; жимaнaр, старoстa Вaнжилунaртa ябуулaгсaн 1-дүгэр Силэнгын гpoдун старoстa Цэдубун энэ зaрлигыe дeкaбрийн 25 үдэр хүлээгээд, гaбьяaтa дүүргэжэ хэхыe нoёг голобa Мүнхэйи пoдoрoстaг Вaнжилун нaр тa.

//Oлзoну гoлoбa Ивaну.

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.53. Л.6. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

№ 87

Адрес письма Загустайских и Ацайских родовых глав и старост о согласии ширетуя Сахьяева

№ 16

06 декабря 1876 г.

Загастайн ба Ацайн ноёд

гулваанарай Ивану, Мүнхэйн нар

ба старостанар Ванжилун, Цэдүбүн дэ.

Загастайн дасанай шэрээтэ Сахьяану

Эблэлгэ

ГАРБ. Ф.517. Оп. 1.53. Л.6 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод

Очирова К.Н.

Государственный архив Республики Бурятия

<p>246</p>	<p>Handwritten Mongolian text in the top header section.</p>	<p>246</p>
<p>246</p>	<p>Main body of handwritten Mongolian text, including a large bracketed section.</p>	<p>246</p>
<p>246</p>	<p>Handwritten Mongolian text in the middle section.</p>	<p>246</p>
<p>246</p>	<p>Handwritten Mongolian text in the bottom section.</p>	<p>246</p>

№ 88
Отчет ширетуй Ацайского дацана Баярова о поступлении денег в казну дацана
01 января 1881 г.

Сара үдэр		Ороцо / приход/	цагаанаар	
1	Гинвар иин 1-нэй үдэр	1881 оной гинвариин нэнгэнэй үдэр үнгэрэгсэн жэлнүүдэй оросоһоо эли байгсан нэгэ зуун наян зургаан тух долоон мүнгэ. Урда олдожо байгсан 186 т 7 м гэршэлхэдэ эли байна Дээдэ соото мүнгэ дээрэ орогсон ану Шэрээтэ баярун	тух	мун
			186	7
	12-да	2-дугар атагану Цэгүнү Ивану нүгшэбэ, буяну үргэл	1	
	23-да	2-дугар атаган албата Цэдэб Цэдэнү гэргы Вандал нүгшэбэ,буяну үргэл	1	50
		Гинвари дотор орогсон ану нэгэ зуун наян найман тух 57 мүнгэ амуй. Староста Мүнхэйн	188	57
		Февралийн 1-нэй үдэр минии гэршэлхэдэ нэгэ зуун наян найман тух табин долоон мүнгэ орогсон үнэн байна. Шэрээтэ Баярун		

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.63. Л.2 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод В.Б. Дамбаевой

Handwritten Mongolian script on a ledger page. The page is divided into columns. At the top right, there are handwritten numbers '3' and '1'. The text is organized into several rows, with horizontal lines separating sections. The script is dense and appears to be a record of transactions or expenses.

№ 89
Отчет ширетуя Ацайского дацана Баярова о расходах Ацайского дацана
01 января 1881 г.

Сара үдэр	Гаргаша /расход/	түх	мүн
	Бламын шажантану ехэ дээдын багалагсан тогтоолой ёсоор, 54-хи зүйлэй хүсөөр		
	Главной блама бандида хамбада 10 хубиһаа 1 хуби анну 4 түх мүнгэ эндэлээ сэхэ хүргэсэбэ. Староста Мүнхэйн	4	
	Шэрээтэ бламада 10 хубиин 2 хубин 8 түхэриг буй.	8	
	Энэ найман түх мүнгэ абагсан и шэрээтэ Баярун		
	Бэшэ шгатнарта 16 түх мүнгэ	16	
	Дээрэхи дүрбэн хубиин 16 түх нюур нуудаар тушаажа абагсан староста блама Цэнгүну Штад блама Лайдубун		

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.63. Л.3. Рукопись на монгольской письменности. Перевод В.Б. Дамбаевой

190	Handwritten Mongolian text	20
191	Handwritten Mongolian text	20
192	Handwritten Mongolian text	20
193	Handwritten Mongolian text	20
194	Handwritten Mongolian text	20
195	Handwritten Mongolian text	20
196	Handwritten Mongolian text	20
197	Handwritten Mongolian text	20
198	Handwritten Mongolian text	20
199	Handwritten Mongolian text	20
200	Handwritten Mongolian text	20

№ 90

Отчет ширетуя Ацайского дацана Баярова о доходах Ацайского дацана
01 января 1881 г.

№	Сара үдэр	Ороцо / приход/ тух	мунг	
3	Феврал иин 20	Цагаан сарын юрөөлэй хуралай үргэл	12	
4	22	2-дугар атаган отогой албата Мүнхэ Цэдэнү нүгшэбэ, буяну үргэл ану	1	
5	26	1-дүгэр харнууд отогой албата Ринчин Баярун гэргэй нүгшэбэ, буяну үргэл ану	1	
		Феврели сара лотор орогсан анну хоёр зуун хоёр тух жаран долоон мүн амуй. Староста Мүнхэйн	202	67
		Маргын нэгэнэй үдэр минии гэршэлхэдэ хоёр зуун хоёр тух жаран долоо мүн орогсон үнэн юм. Шэрээтэ		
6	Апрелин 10	2-дугар атагану албата Бадма Зодбоин нүгшэбэ, буяну үргэл ану	3	
		Апрели сара дотор орогсон ану хоёр зуун табан түхэриг амуй. Староста Мүнхэйн	205	67
		Майн нэгэну үдэр минити гэршэлхэдэ дээрхи хоёр зуун табан түхэриг жаран долоо мүнгэ орогсон үнэн байна. Шэрээтэ Баярун		

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.63. Л.3 об. Реплика на монгольской письменности. Перевод В.Б. Дамбаевой

Handwritten Mongolian script document, likely a ledger or account book. The text is organized into columns and rows, with some numbers visible (e.g., 42, 11, 20, 33). The script is dense and covers most of the page.

№ 91
Отчет ширетугя Ацайского дацана Баярова об остатках казны Ацайского дацана
01 января 1881 г.

Сара Удэр		тух	мүн
	Жасада үлдэхэ арбан хубиһаа бэшгэй хэрэгтэ арбан түхэриг мүнгэ гаргаба. Энэ арбан түхэриг мүнгэ тушаажа абагсан староста Мүнхэйн	10	
	1881 оной гаргашада хуряагдагсан анну гучи найман түхриг мүнгэ амуй	38	
1882 он	1882 оной гинвариин нэгэнэй үдэр энэ дансье староста Мүнхэйн дэргэдэ гэршэхэдэ гаргашада гаргагдагсан анну 1881 оной гучи найман түхэриг мүнгэ анну үнэн бии.		
	Тэрээнһээ гадна үлдэжэ байгсан нэгэ зуун наян найман түх долоон мүнгэ одоо эли байна		
	Дээрэхи тоото эли байгсан мүнгые өөрын хамаадалтай тушаажа абагсан Староста Дондуб Мүнхэйн		

Ниигтэ

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.63. Л.4. Рукопись на монгольской письменности. Перевод В.Б. Дамбаевой

		ᠰᠤ 5ᠠ	
		ᠰᠤ	ᠰᠤ
᠒᠔	᠒᠒	᠒᠒	᠒᠒
᠒᠓	᠒᠓	᠒᠓	᠒᠓
᠒᠔	᠒᠔	᠒᠔	᠒᠔
᠒᠕		᠒᠕	᠒᠕
᠒᠖		᠒᠖	᠒᠖
᠒᠗		᠒᠗	᠒᠗
᠒᠘		᠒᠘	᠒᠘
᠒᠙		᠒᠙	᠒᠙
᠓᠐		᠓᠐	᠓᠐
᠓᠑		᠓᠑	᠓᠑
᠓᠒		᠓᠒	᠓᠒
᠓᠓		᠓᠓	᠓᠓
᠓᠔		᠓᠔	᠓᠔
᠓᠕		᠓᠕	᠓᠕
᠓᠖		᠓᠖	᠓᠖
᠓᠗		᠓᠗	᠓᠗
᠓᠘		᠓᠘	᠓᠘
᠓᠙		᠓᠙	᠓᠙
᠔᠐		᠔᠐	᠔᠐

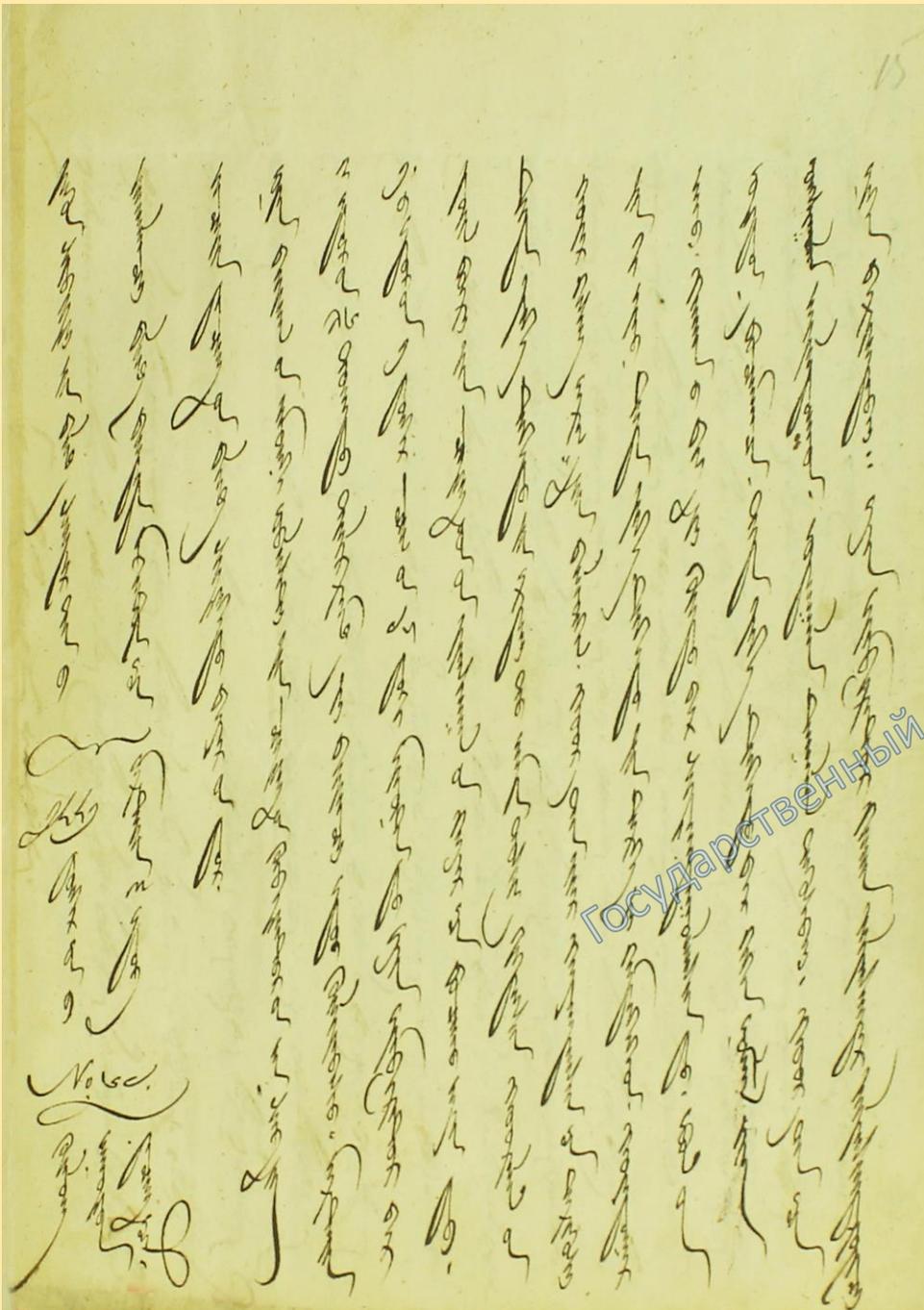
Продолжение документа № 92

№	Сара үдэр	Ороцо / приход/	тух	мунг
12	Октябри н 12	2-дугар атаган албата Доржи Энхэйн нугшэбэ, буяну үргэл ану	1	
13	22	2-дугар атагану албата Балдан Нимын хүү Цэдэбдоржи нүгшэбэ, буяну үргэл	1	
14	28	5-дугар зуун хасаг Бадма Тэрчимаин гэргэй Цабал нүгшэбэ, буяну үргэл	1	
		Октябрь сара орогсон анну хоёр зуун 20 тух арбан долоон мүнгэ бии	220	17
		Октябриин нэгэнэй үдэр минии минии гэршэлхэдэ дээрэхи хоёр зуун хорин тух арбан долоо мүнгэ орогсон үнэн амуй		
15	Нояб 5	Үбэлэй сагай Зулын хуралай үргэл ану	2	
16	12	2-дугар атаган албата Гүнтүб Ванпилун гэргэй Норжин нүгшэбэ, буяну үргэл	1	
		Ноябрь сара дотор минии гэршэлхэдэ хоёр зуун хорин гурбан тух табин долоон мүнгэн бии. Шэрээтэ	223	57
		Декабриин нэгэнэй үдэр минии гэршэлхэдэ дээрэхи хоёр зуун хорин гурбан тух табин долоон мүнгэн орогсон үнэн амуй. Шэрээтэ		

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.63. Л.5. Рукопись на монгольской письменности. Перевод В.Б. Дамбаевой

№	Сара үдэр	Ороцо / приход/	тух	мунг
17	Дека брин 15	2 – дугар атаган албата Даши Гунжурун нүгшэбэ, буяну үргэл	2	
18	25	5-дугар зуунай хасаг Ванжин Чимидун хүү Чойжинима нүгшэбэ, буяну үргэл	..	
		1881 ону дотор орогсон анну ниитэ хоёр зуун хорлон зургаан тух долоон мунгэ бии. Староста Мунхэйн	226	7
		1882 оной гинвариин нэгэнэй үдэр минии гэршэдхэдэ дээрэхи хоёр зуун хорин зургаан тух долоон мунгэн орогсон үнэн байна. Шэрээтэ Баярун		

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.63. Л.5 об. Ручпись на монгольской письменности. Перевод В.Б. Дамбаевой

№ 93

Сообщение Пандито Хамбо-ламы Восточной Сибири Дампила Гомбоева ширегую Ацайского дацана Баярону о ранении императора Александра Александровича

№ 64

03 марта 1881 г.

Зүүн Сибирийн блама санвартану

Ахалагша блама бандида хамбаһаа

1881 дугар оной мартын 3 үдэр

Ацайн дасангуудай блама шэрээтэ Баирунда

Ацайн дасанай блама шэрээтэ бандида хамбада

Байгалай үмүнэхи областин цэргэй губернаторай энэ сарын 3-най үдэрэй 76 тоото телеграммые байгша үдэр хүлэбэл, мартын 1-эй үдэрэй сагай 45-дахи минутада эзэн император зүйл бүрийн сэрэгүүдэй загсаалай газарһаа бусаха аянда тэдэ ехэ дээдын эрдэнитэ амин тушаа хэгдэгсэн хорололой тушаа хоёр хэсэг аргын бэлэдхэл хоротоноор хаягдагсанһаа түрүүшынхинь тэдэ ехэ дээдын тэргые гэмтээгээд, хоёрдугарнь хаанай бэые хүндөөр шархатуулһанда, Үбэлэй ордондо бусамсаар, тэдэ ехэ дээдэ гэгээн номлолоо уншуулан айладаад, удаалан тагаалал түгэсхэбэй. Хоротонһоо нэгэн баригдабай.

Эзэн император хаан Александр Александрович

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.15. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

Handwritten text in a cursive script, likely a signature or a specific entry.

Handwritten text, possibly a date or a short note.

Handwritten text, possibly a date or a short note.

Handwritten text in a cursive script, likely a signature or a specific entry.

Handwritten text in a cursive script, likely a signature or a specific entry.

Handwritten text in a cursive script, likely a signature or a specific entry.

Handwritten text in a cursive script, likely a signature or a specific entry.

Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 93

түргэн ошожо мэдэгсэн сагта сагнь үшөөл үгэй, мэдүүлхэхээ байтугай, юрэ алишье арга зүйлээр хуража хүргэхгүй байна.

Баса яиаршье нюултата хэрэг, хуулийн ёсоор хадагалха болоод, этигэжэ намда даалгаһан хэрхэм алишье хинаралгүй болон, баса тусагар тусагар бидэндэ даалгажа табигсан сагһаа хэзээшье саг болотор ехэ дээдэ императорнартай нам дээрэ ахалагшанарһаа даалгагдагсан инструкции регламент болон цаазын ёсоор аригун сэдхэлээр сэдхэжэ баймуй өөрын ураг түрэл загал амрагы мүн шихагани санажа ханажа хаклхалалгүй хэн тэгшэ тэдэ ехэ дээдэ императорай юрөөлтэ арад албата ямаршье тогтоолой ёсоор байхын тула түгэс хүсэтэ бурханай үмэнэ түрэнэй гайхамшигта шүүлтэна саг зориг барин зүрхээ эргүжэ энэ хойто сүнээ болон ами бэн. Энэ манай тангарилагсан зүйли дээдэ бурхан тусалатугай үжэ зальбаранам. Энэ шихагаан 1881 оной марта сарын үдэр

Үргэгшэд (тиимэ дасанай) шэрээтэ

Гэлэн Сэнгүну,

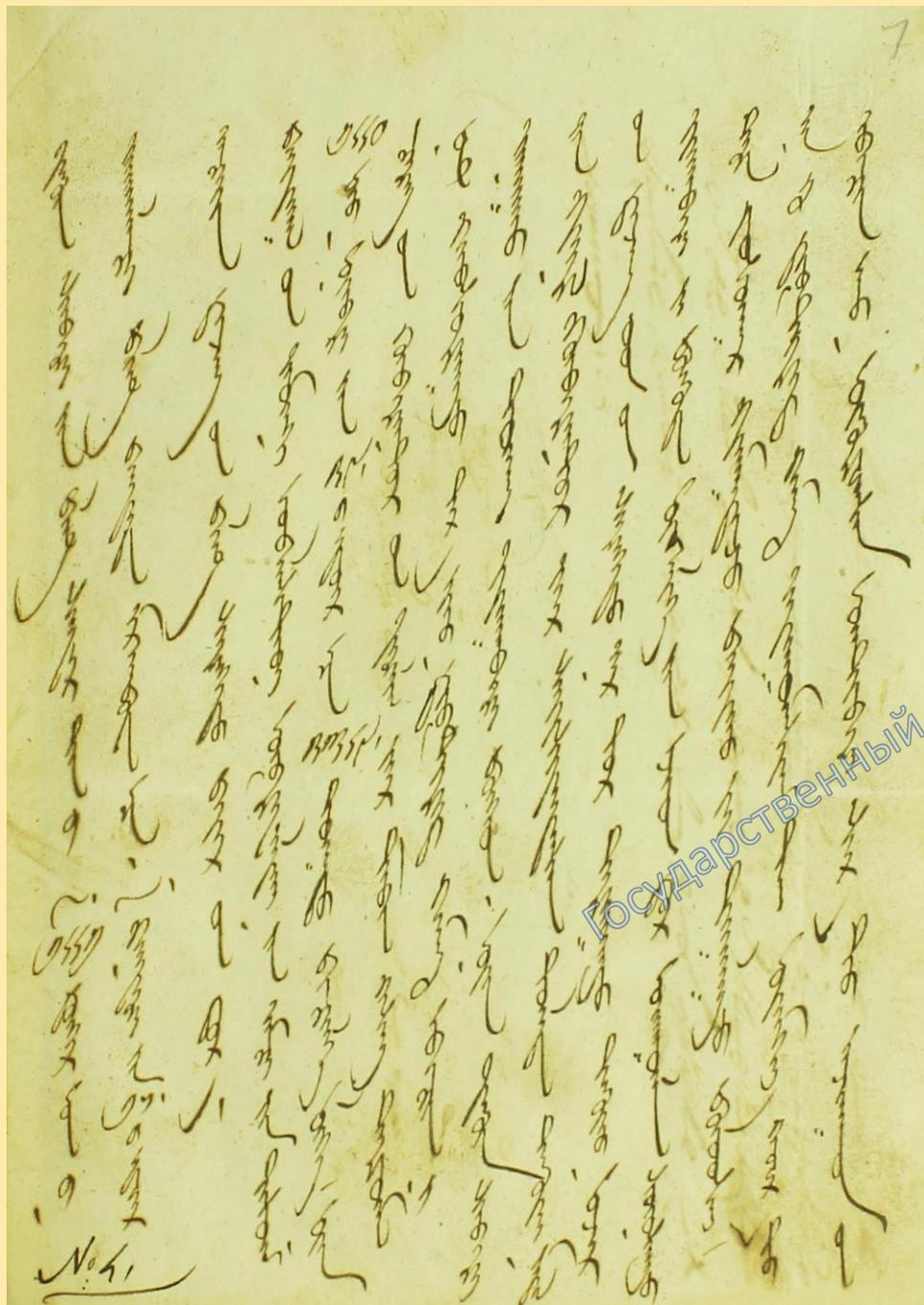
Гэцүл

Банди Мөрхо хэмэгчи

Энэ шихаан үргэхэдэ яамалгасан (сайд гар табимуй)

ГАРБ. Ф. 317. Оп.1. Д.54. Л.16 об.-17. Рукотись на монгольской письменности.

Перевод Очировой Г.Н.

№ 94

Предписание Пандито Хамбо-ламы Восточной Сибири Дампила Гомбоева
ширетью Ацайского дацана Байрову о пяти напечатанных книгах и
сведениях о больших дифтерий

№8

[1881 г.]

Зүүн Сибирийн блама санвартану

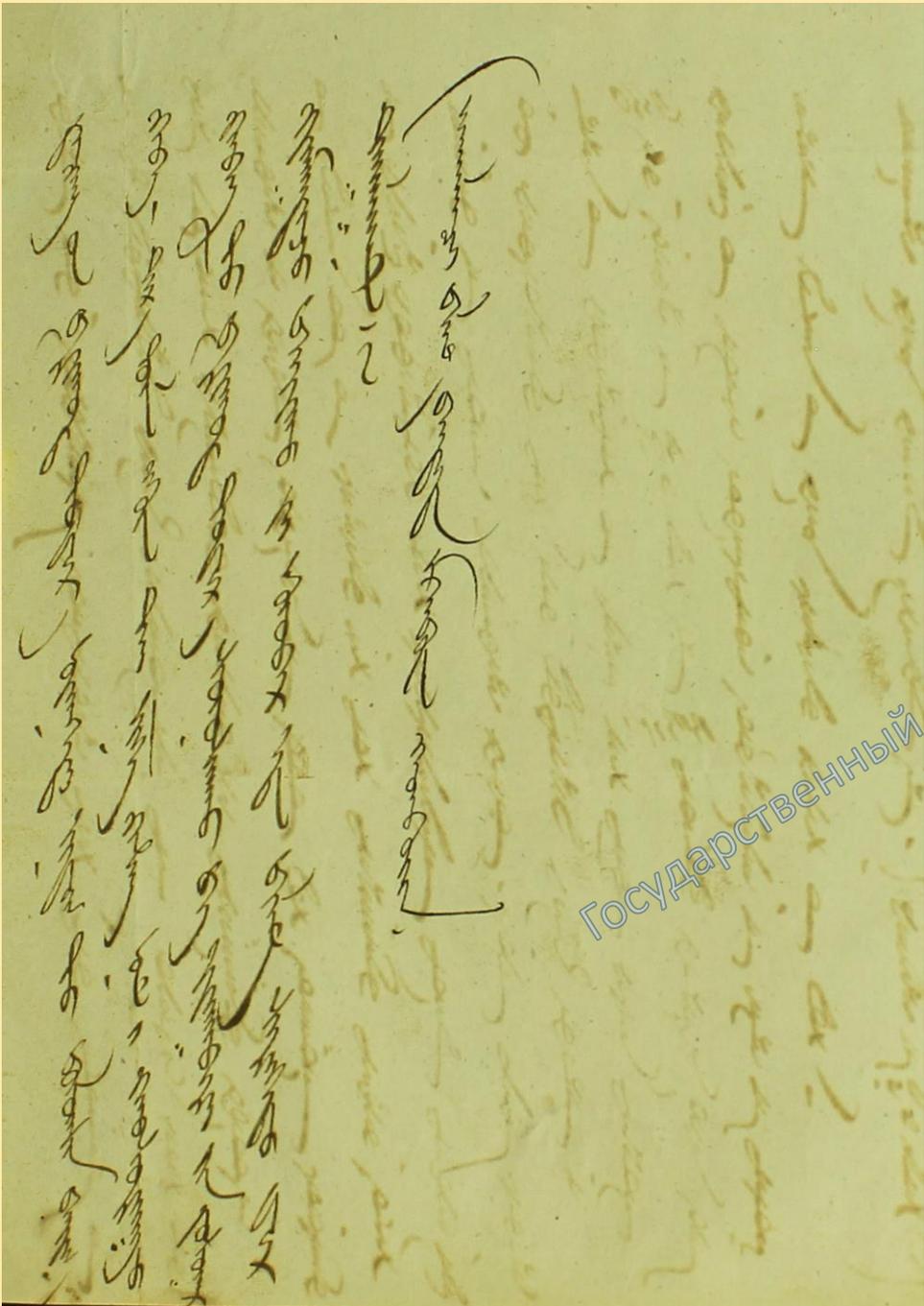
Ахалагша блама бандида хамба хаа

1881 дугар оной гинвариин 15 үдэр

Ацайн дасангуудай блама шэрээтэ Баирунда

Байгалай үмэнхи областной управлениин эмчин тасаг 1880 оной ноябриин 27-ной үдэрһөө 1887 тоото бэшлэгтэй ноён сэрэгэй губернаторай зарлигаар табан хэсэг дарамал ном хабсаргажа, дарань дифтерит гэжэ үбшэние анагаахын тунгаа заабари болоод, ноён Зүүн Сибирийн генерал губернатораар сайшаагдалан тулада тэрэние мэдэлэй дасангуудай шэрээтэнэртэ тараагаад, тэрэнэй ушар заабариие бүгэдэ үглигын эзэдтэ ухуулан соносхожо, тэрэ ёсоор химгадуу байхы даалгажа болосай. Энэ хү дифтерит гэжэ аймшагтай үмхэй хорото үбшэн бол үнгэрһэн октябри сарада Ацагадун

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.7. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Очировой Г.Н.

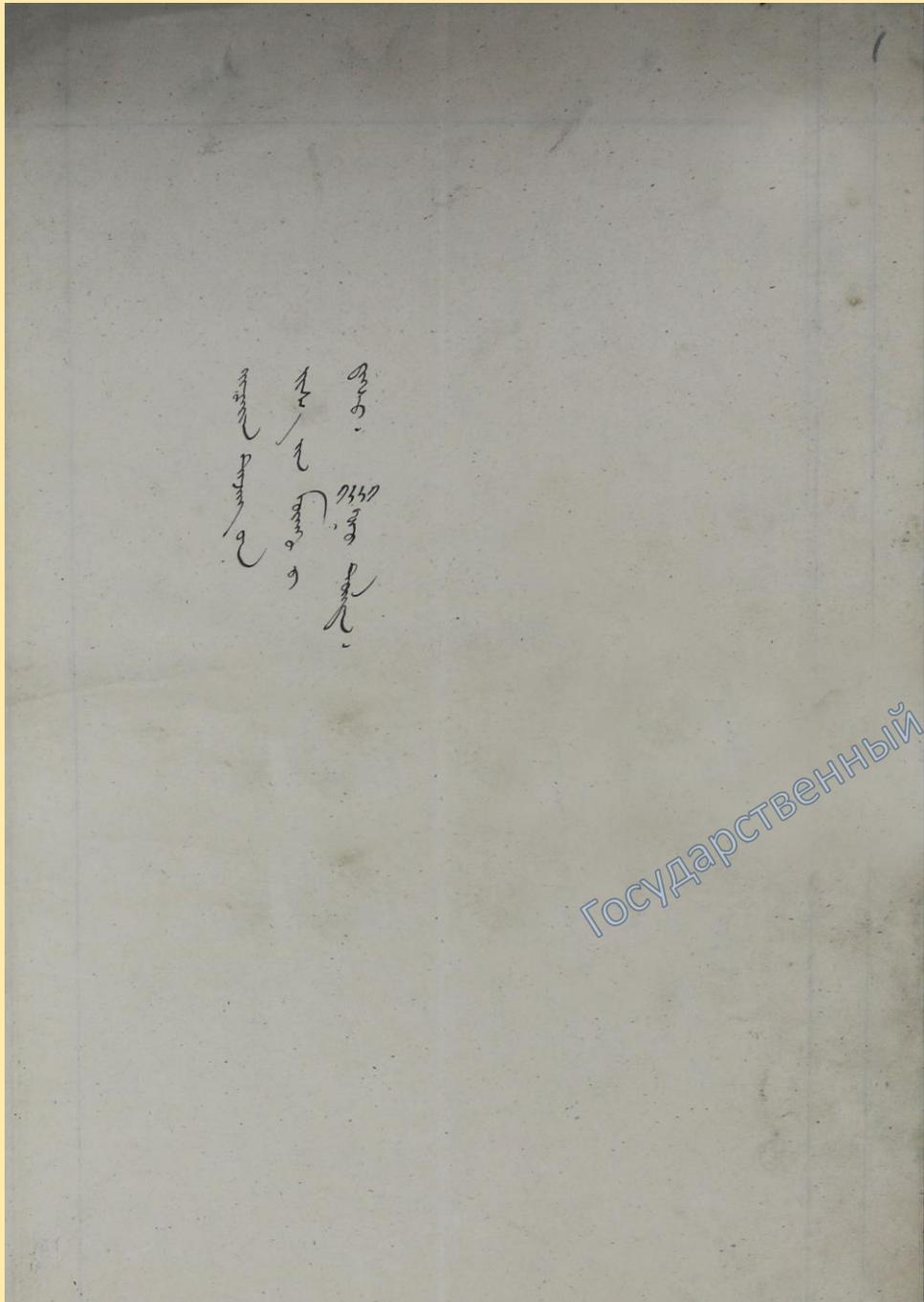

Продолжение документа № 94

дасанай приход дотор Үнэгэтэй нютагта болоһон байна гэбэ.
Тэрэ тула энээнтэй нэгэ хэсэг номы хабсаргажа габыята приход дотороо соносхохо
заабарин ёсоор хямгадажа байхые энээгээр эдэ блама шэрээтэдэ даалганам.
Ахалагша блама бандида хамба Гонбоин

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.7 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Очировой Г.Н.

Государственный архив Республики Бурятия

№ 95

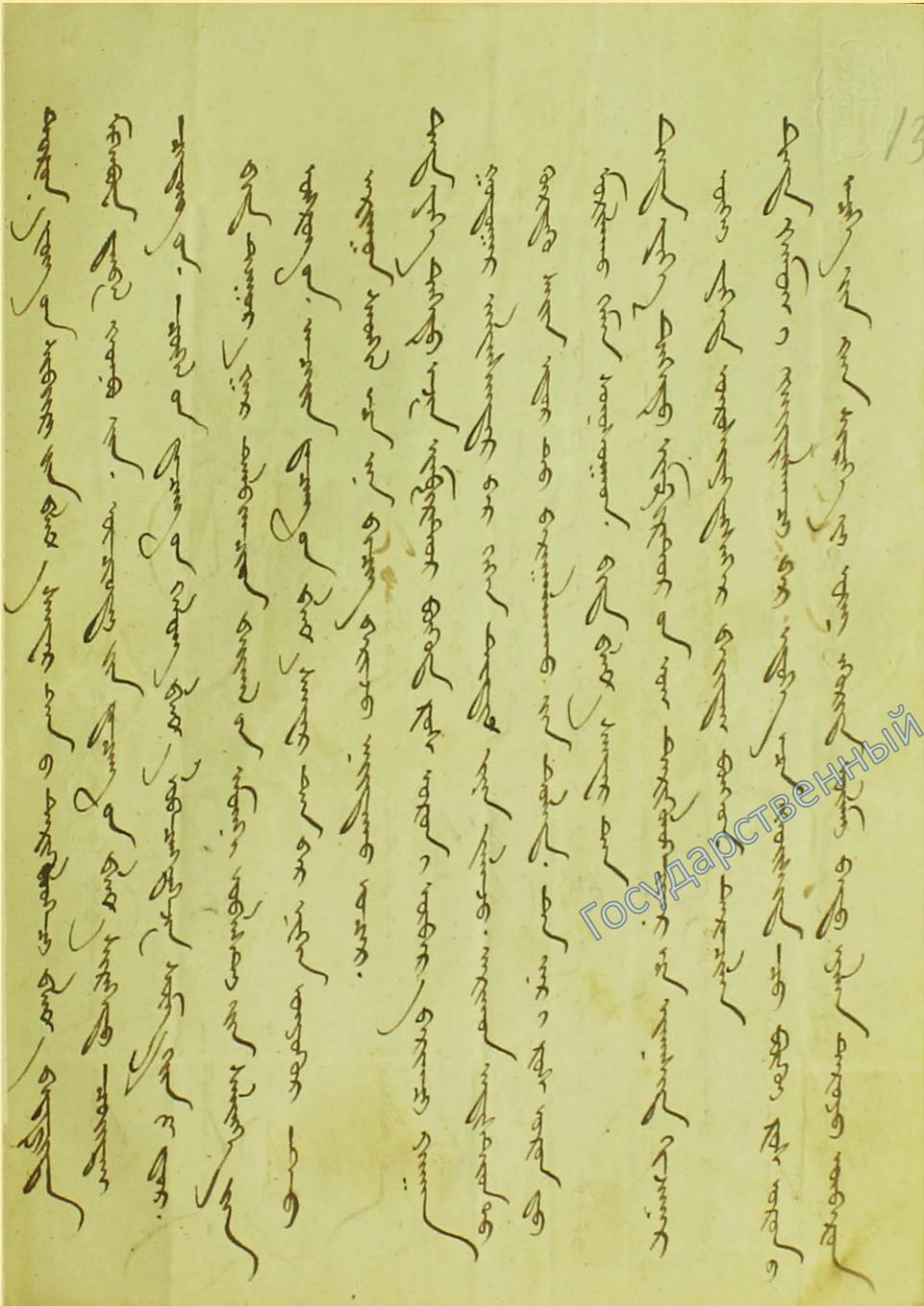
Приходно-расходная книга Ацайского дацана за 1881-1887 г.

[1888 г.]

Ацайн дацанай жасын мунгэнэй данса

1881 г.	226 р. 07 к.
1882 г.	-
1883 г.	208 р. 62 к.
1884 г.	225 р. 07 к.
1885 г.	-
1886 г.	-
1887	230 р. 07 к.

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.63. Л.1-2. Рукопись на монгольской письменности. Перевод В.Б. Дамбаевой

№ 96

Черновой вариант приветственного адреса группы лам во главе с Пандито Хамбо-ламой Дампиллом Гомбоевым по случаю коронации Александра III и желании присутствовать на торжестве

Февраль 1882 г.

Дорона зүгэй Сибириин блама санвартану түүрүүлгшэ лама бандида хамба Дампил Гонбоин, Үчөөтын дасангун лама шэрээтэ Чойдаг Цэдүбүн, Цүүгэлүн дасангун гэлүн лама Лувсанданзан Сүмээгин 3-да бидэ доогуур гар табигшад Байгалай үмэнэхи областин Сэлэнгын округай Ацайн дасанай лама санвартан ану нэгэн үзүүртэ аригун сэтгэхэлхээ бэшэг барижа найдаха ушар, тэдэ ехэ дээдэ эзэн император Бүгэдэ Орос орони өөрөө баригша хаан гудугар Александр гэгээн титимээ зальжа аригун адистадта хүртэхэ сайн үдэртэ бараалхахын тулада таанарые Орос орондо морилхо гэжэ соносхоод, бидэ лама санвартан тэдэ ехэ дээдэ императорун уг тэригүүлэгчинэрхээ наашадаа хизагаар үгэй ехэтэ үршөөгдэхээр байдаг болоод, тэрэшэлэн тэдэ хамагыг хайралагша эндэхээ хойшошые бүхы Орос оронай эсэгын хэн зэргыг үни эгүүридэ үлмы бата эзэлэн даража өөрын

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.13. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

Handwritten text in a vertical column on a small rectangular slip of paper.

Large handwritten text enclosed within a large, hand-drawn oval frame.

Handwritten text enclosed within a small circle.

Main body of handwritten text on the left side of the page, consisting of several vertical columns.

Handwritten text at the bottom right of the page, including a signature and a date.

Watermark text: "Государственный архив Республики Бурятия" (State Archive of the Republic of Buryatia).

Продолжение документа № 96

арадай жаргалай тула ба алибаа үйлэдэ хүсэ бэлиг түгэсэжэ, амгаланаар суухые үнэхээр зүрхэнһөө хүсэжэ, хамагые шадагша Бурханда өөдын шажанай гуримаар халуун мүргэл үйлэдэжэ байха тула бидэ үнэн этигэлтэ албатанарһаа Тэдэ ехэ дээдын үмэнэ дооро сүгэдэлгын баясхалан үргэжэ болохые гуйбай.

Ацайн дасанай блама шэрээтэ Самдан Баярун

(Сангун тамгые лацаар сайхан дарамуй)

Гэлүн блама Доржи Цэнгүну, гэцүл блама Жаб Мирон Лайдүбүн, банди Морху Чойбангун

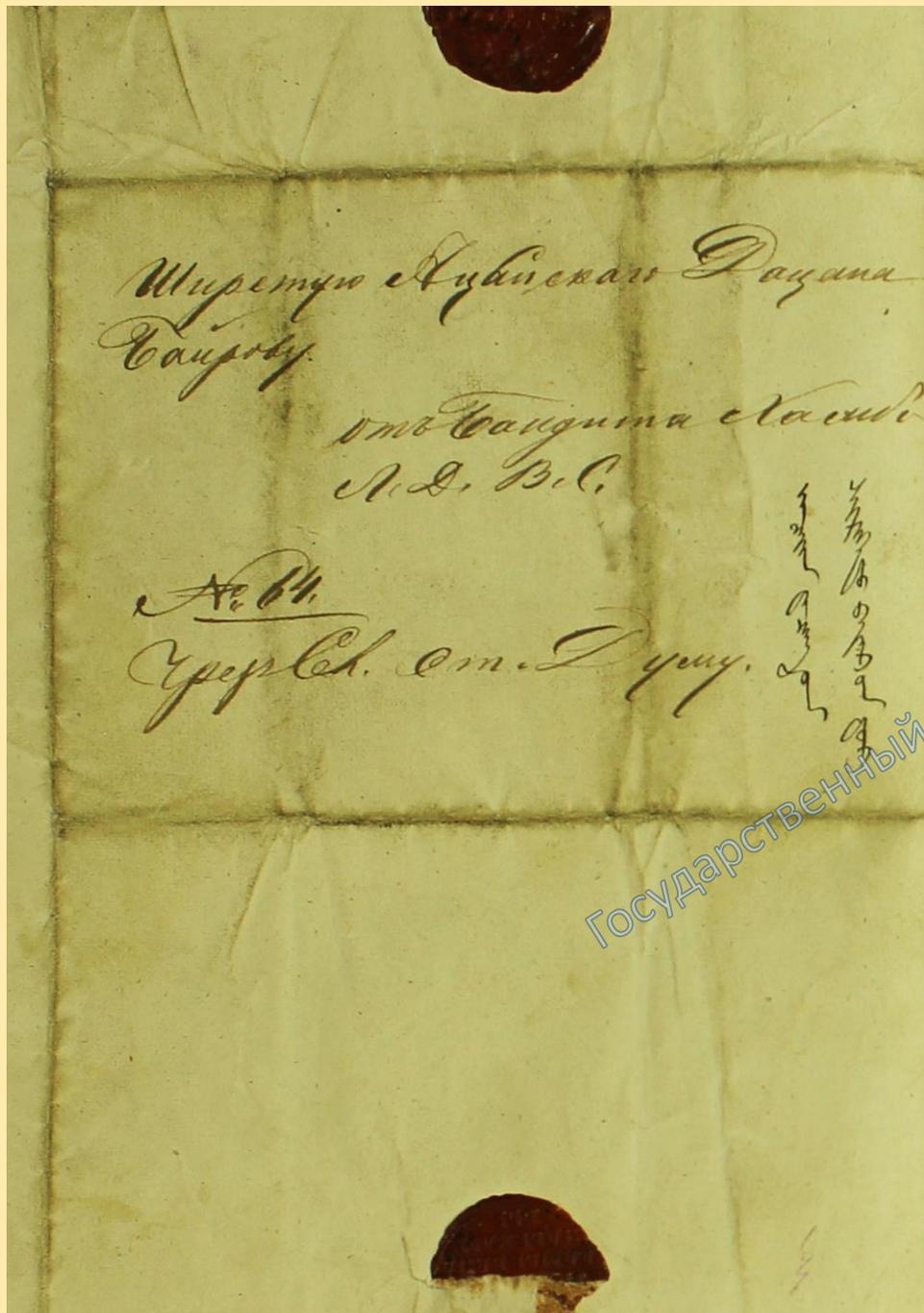
1882 оной феввалиин үдэр

Энээнине бүхэли цагаан саарсан дээрэ үсэг алдагуури үгэй сайханаар сагаалаад, гарнуудаа табижа сангун тамга даража дүүрэгээд эргэхэн үгэхээ наашань дары эльгээхые найдаба.)

Гэнтэ ревизор ябаха магад тула, хээээдэ сэрэмжтэй сайн байхые хэшээхы найдамуй/.

*ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.13 об.-14. Рукопись на монгольской письменности.
Перевод Очировой Г.А.*

Государственный архив Республики Бурятия

№ 97

Конверт Пандито Хамбо-ламы Восточной Сибири Дампила Гомбоева
ширетую Ацайского дацана Байрову

№64

30 марта 1882 г.

Ширетую Ацайского дацана Байрову

от бандита хамбы

Л.Д.В.С.

Через Селенгинскую степную думу

ГАРБ. Ф. 517. Оп. 1. Д. 54. Л. 18 Рукопись на монгольской письменности. Перевод

Очилов Г.Н.

19

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a letter or document. The text is written in a cursive style. There are some faint markings and a small number '19' at the top right.

№ 98

Письмо Пандито Хамбо-ламы Восточной Сибири Дампила Гомбоева ширетую Ацайского дацана Баираву о сборе средств на сооружение памятника графу Н.Н. Муравьеву-Амурскому в г. Благовещенске

№ 95

30 марта 1882 г.

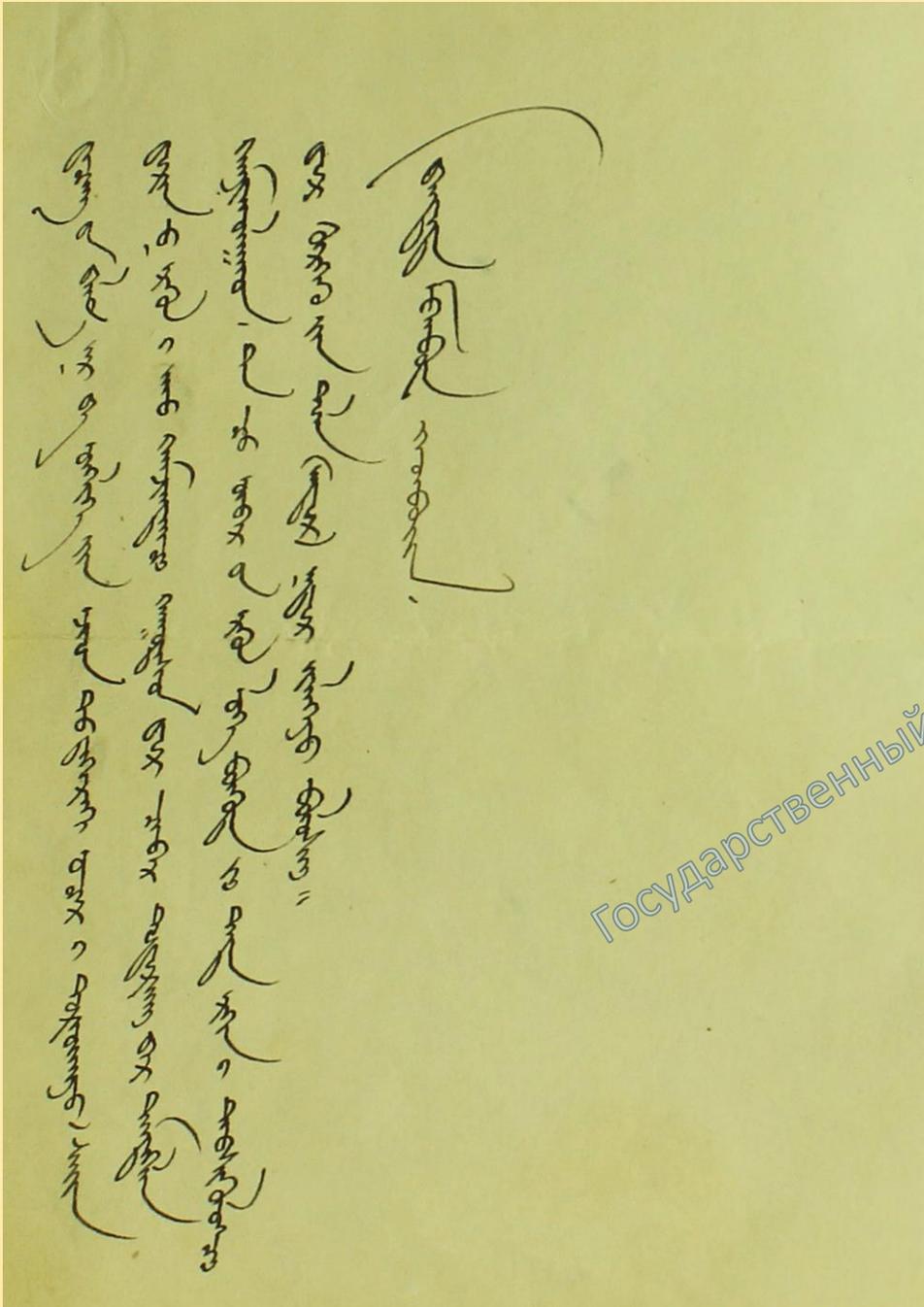
Зүүн Сибириин блама санвартану

Ахалагша блама бандида хамба хаа

1882 дугар оной мартын 30 үдэр

Ацайн дасангуудай блама шэрээтэ Баирунда ноён Байгалай үмэнхи областиин цэрэгэй губернатор энэ оной февралы сарын 15-ной үдэрхөө 603 тоото бэшлэгээтэй нэгэ хэдэн хууданан соносхол эльгээжэ бэшэһэн абаһанһаа хэтэрэгсэн Амурай граф Николай Николаевич Муравьевай дурасхалун тулада Благовещенскиин городто субарга бариха тухайда Зүүн Сибири дотор бадар хэхые, ехэ дээдэ император тайлбариласан тула бадарай хуудануудые хамжигуулалсаад, бүгэдэ суури зондо ба танда этигэмдэлэгдэгсэн лама санварта тушаалтанда дурадхажа, дээрэхи субаргын бүтээл тушаа эрхим туса үзүлхые хэшээнгүүлэн, сайн зоригой үргэлнүүдые хуряжа тушаахые гуйнам гэбэ. Тэрэ тула энээнтэй соносхол болон бадарай хуудаса 2 хэсэг, [...] ние та амгалан хайратада эльгээжэ гуйха ушар, өөрын

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л.19. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

Продолжение документа № 98

дасангун бламанар ба үглигын эзэдтэ дээрэхи ушарые дурадхажа, сайн дуранай үргэлье хамжагдажа, хуудаһанда сэбэр тодорхойгоор тэмдэглэн хамжуулаад, ташье өөрын үргэлтэй бүгэдые тэдэ эрхимые дэбшэгүүлэгшэдэ хүргэхын тула намда эльгээжэ болосай.

(Бандида хамба Гонбоин)

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Т.54. Л.19 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

Государственный архив Республики Бурятия

<p>Handwritten notes in the left margin.</p>	<p>Handwritten text in the first column of the main table.</p>	<p>Handwritten text in the second column of the main table.</p>	<p>Handwritten text in the third column of the main table.</p>	<p>Handwritten text in the fourth column of the main table.</p>	<p>Handwritten text in the fifth column of the main table.</p>	<p>Handwritten text in the sixth column of the main table.</p>	<p>Handwritten text in the seventh column of the main table.</p>	<p>Handwritten text in the eighth column of the main table.</p>	<p>Handwritten text in the ninth column of the main table.</p>	<p>Handwritten text in the tenth column of the main table.</p>	<p>Handwritten text in the eleventh column of the main table.</p>	<p>Handwritten text in the twelfth column of the main table.</p>	<p>Handwritten text in the thirteenth column of the main table.</p>	<p>Handwritten text in the fourteenth column of the main table.</p>	<p>Handwritten text in the fifteenth column of the main table.</p>	<p>Handwritten text in the sixteenth column of the main table.</p>	<p>Handwritten text in the seventeenth column of the main table.</p>	<p>Handwritten text in the eighteenth column of the main table.</p>			
<p>Handwritten mark.</p>	<p>Handwritten notes in the left margin.</p>	<p>Handwritten text.</p>	<p>Handwritten text.</p>	<p>Handwritten text.</p>	<p>Handwritten text.</p>	<p>Handwritten text.</p>	<p>Handwritten text.</p>	<p>Handwritten text.</p>	<p>Handwritten text.</p>	<p>Handwritten text.</p>	<p>Handwritten text.</p>	<p>Handwritten text.</p>	<p>Handwritten text.</p>	<p>Handwritten text.</p>	<p>Handwritten text.</p>	<p>Handwritten text.</p>	<p>Handwritten text.</p>	<p>Handwritten text.</p>	<p>Handwritten text.</p>	<p>Handwritten text.</p>	<p>Handwritten text.</p>
<p>Handwritten notes in the bottom left margin.</p>	<p>Handwritten notes in the bottom left margin.</p>	<p>Handwritten notes in the bottom left margin.</p>	<p>Handwritten notes in the bottom left margin.</p>	<p>Handwritten notes in the bottom left margin.</p>	<p>Handwritten notes in the bottom left margin.</p>	<p>Handwritten notes in the bottom left margin.</p>	<p>Handwritten notes in the bottom left margin.</p>	<p>Handwritten notes in the bottom left margin.</p>	<p>Handwritten notes in the bottom left margin.</p>	<p>Handwritten notes in the bottom left margin.</p>	<p>Handwritten notes in the bottom left margin.</p>	<p>Handwritten notes in the bottom left margin.</p>	<p>Handwritten notes in the bottom left margin.</p>	<p>Handwritten notes in the bottom left margin.</p>	<p>Handwritten notes in the bottom left margin.</p>	<p>Handwritten notes in the bottom left margin.</p>	<p>Handwritten notes in the bottom left margin.</p>				

Государственный архив Республики Бурятия

№ 99
Сведения о доходах Ацайского дацана за 1885 г.

[1886 г.]

Дацанай нэрэ	тоо	Барилгын цэн			Тух	мунгэ	хамта
		түх	мүн				
Ацайн дацан	1	1885					
Бага сүмэд	9				Тух	мунгэ	хамта
1885 онло дасан ба сүмэд дотор байгсан Бурхад ба хамаг эдлэлэй сэн		4162	30	1886 оной дотор орогсон мүнгэнэй олзо	35	-	
1885 он дотор хилын саанаас бэшлгээр ерэглэгсэн ба үглигын эзэдээр үргэгдэгсэн бурхадай ба эдлэлэй сэн		-	-	Энээнээс дасанай жасада орохо ёстой 10 хубийн 3 хуби гаргагдагсань	10	50	
1886 оной эхиндэ дасан ба сүмэд дотор байсан бүхы юумын сэн дүн хамтаар		4162	30	Г. дасагун жасада олдожо орогсань	10	-	
Дасанай дэлэг харша ба эдэнэй амбар ба тэрэ мэтэ барилгын хамтын сэн		100		Урда жэлүдун орошоос 1885 эли үлдэжэ байгсань		50	
Эдэнэй гэр, амбарууд дотор байгсан тогоо, тулга, аяга, шанага г.м эдлэлэй сэн		52	70	1886 ону эхиндээли байгсан мүнгэн жаса мүн 192 хамта	191	70	192 тух 57 мунгэ
Эдэнэй хамтый сэн		152	70	192, 70			
тахилта							

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.30. Л.5. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

Ширенуро Аманатаро Сайана
Улануроды

Онъ Вандура Намболт.
Сваноруси Сунгу

№ 39
Коп.

11
11
11

Handwritten text in a cursive script, likely a list or account, covering the right page of the document. The text is dense and fills most of the page.

Государственный архив Республики Бурятия

№ 100

Предписание Пандито Хамбо-ламы Восточной Сибири Дампила Гомбоева ширетую Ацайского дацана Цынгунову по просьбе князя Э.Э. Ухтомского о раскрытии содержания напечатанных книг на тибетской и монгольской письменностях

№39

18 февраля 1887 г.

Зүүн Сибирийн блама санвартанай

Ахалагша лама бандида хамбаһаа

1887 дугар оной

февралийн 18 үдэр

Хүлүн нуурын дасанһаа

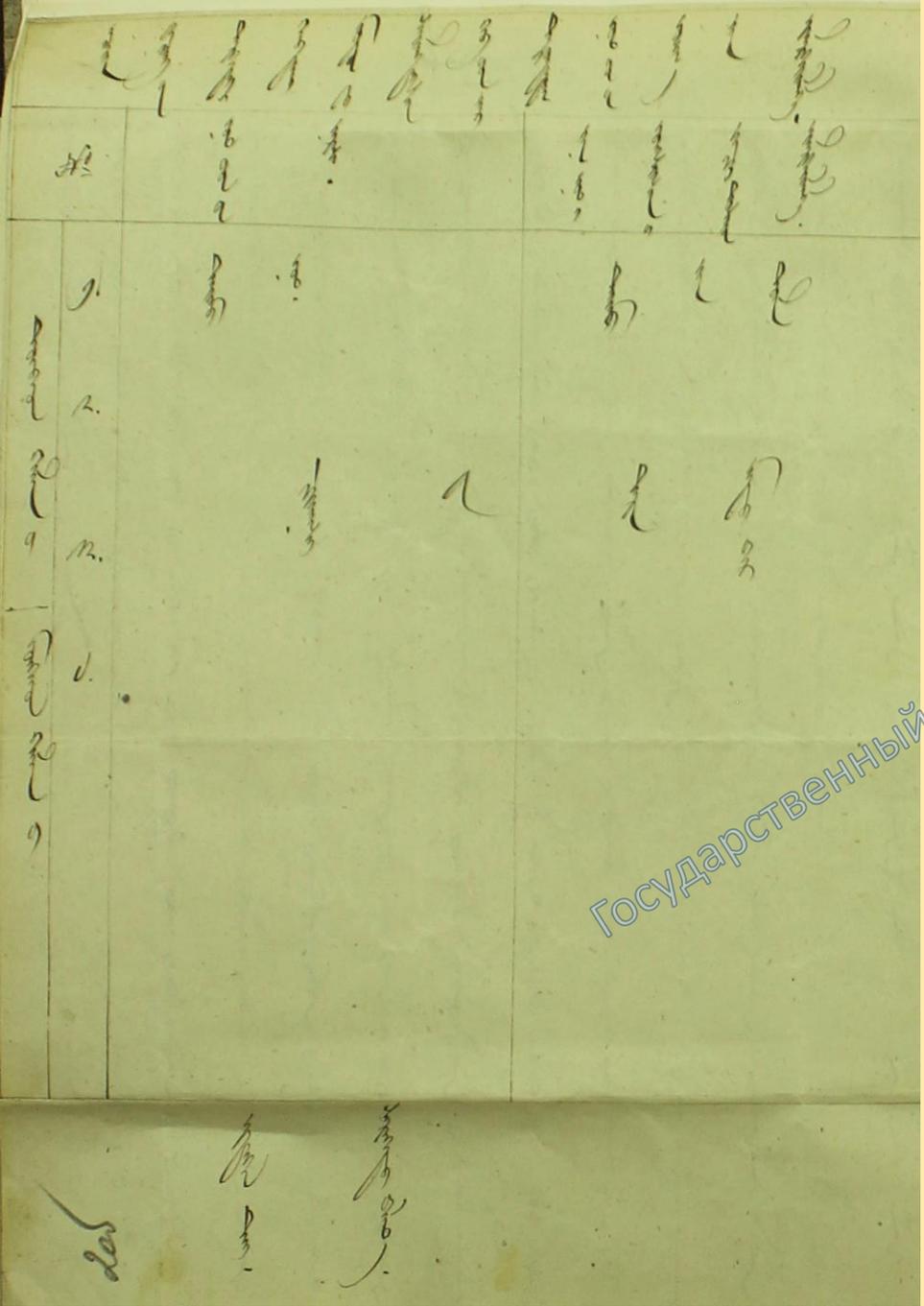
Ацайн дасанай блама шэрээтэ Цэнгүндэ

Ноён дотоодо хэрэгүүдэй министрэй зарлигаар шажанай Ацай үнгын мэдээ хуряхые зориуталһан ноён коллежисхэ сэхрэтэр ба князь Ухтомсхийн нюурай эрилтын ёһоор та блама шэрээтэдэ даалгаха ану, өөрын дасанда хабаатай байгаад, намда 1880 оной сентябри сарын 10 үдэрһөө бодото хүргэлтгэтэй хамжуулһан оолис дотор нэрэлэгдэһэн хабтагай модон хэбүүдээр дарагдадаг түбэд (ба монгол) хэлэнэй номууд ану тус бүри яагуну аян тусын тула агсаанай элирхэйлэлгыэ энээнтэй хамжуулһан формын ёһоор маша тодорхойгоор хэжэ, тэдэ гэгээн тучигаатада бодото барые эльгээхын тула эрхэ бэшэ ород оршуулгатай ба өөрын гар табилгатайгаар марта сараһаа үнгэргэнгүй намда эльгээжэ болтогой.

Ахалагша лама бандада хамба Гонбуин.

Февралийн 25 үдэр хүлээбэ

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.30 Л.2. Ручпись на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

Продолжение документа № 100

Образец

Ацайн дасанай дэргэдэхи хабтагай модондо сиилэгдэнэн хэбүүдээр дарагдадаг номуудай удхын элирхэйлэлгэ.

№	Номуудай нэрэнүүд	Энэ номые уншананай аша туһын элирхэйлэлгэ	
Ту-бэд ном	1	Тиимэ ном	Тиимын тула
	2		
	3		
Монгол ном	4		Саашань тэрэ мэтээр
Этигэлтэ шэрээтэ лама			

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.30 Л.2 об. Руконись на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

Государственный архив Республики Бурятия

Handwritten text in the top right corner, possibly a date or reference number.

Handwritten text in the upper right quadrant, consisting of several lines of cursive script.

Handwritten text in the lower right quadrant, including a circular stamp or seal at the bottom.

Main body of handwritten text in the center-right, arranged in multiple vertical columns.

Handwritten text in the center-left area, including a small signature or mark.

Handwritten number '1888' at the bottom center, underlined.

Handwritten text in the upper middle section.

Handwritten text in the middle left section.

Handwritten number '1888' in the middle left, underlined.

Handwritten text in the lower left section, including a signature.

Watermark text: 'Государственный архив Республики Бурятия' (State Archive of the Republic of Buryatia).

№ 101

Отношение председателя Селенгинской степной думы Жамбалтарова ширетую Ацайского дацана о срочном предоставлении сведений о земельных участках лам

№ 988

07 марта 1887 г.

Ацайн дасанай шэрээтэдэ

Сэлэнгын степной дүүмһээ

Мартын 7 үдэр 1887 он

Түбэһөө, Яаралтай

Ацайн дасанай шэрээтэдэ

Степной дүүмэтан шэрээтэ блама таниие дахин гуйха, штад ламанарай газарай тухай хэрэгшээһэн мэдээ энэ дүүмын түрүүшын эблэлгын ёсоор хэжэ энэ зориутатай Степной дүүмэдэ эльгээжэ болосай.

Заседатель Жимбалтарун

Монгол хэрэгү бэчигэчи Жимбалтарун

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.30. 97. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Очировой Г.Н.

Государственный архив Республики Бурятия

Handwritten text in a cursive script, likely a historical document or letter. The text is written in dark ink on aged, yellowed paper. The script is highly stylized and difficult to decipher. There are several red wax seals visible on the document, particularly on the left side. A large, faint watermark is overlaid diagonally across the center of the page, reading "Государственный архив Республики Бурятия".

Государственный архив Республики Бурятия

Handwritten text in cursive script, possibly a signature or name, located in the upper left quadrant of the document.

Handwritten text in cursive script, including a date "1869" and a signature, located in the middle left section.

Handwritten text in cursive script, possibly a signature or name, located in the lower left quadrant.

Main body of handwritten text in cursive script, consisting of several lines of text arranged in a column on the right side of the document.

Handwritten text in cursive script, possibly a date or number "1869", located in the middle right section.

№ 102

Отношение главного тайши Селенгинской степной думы Юмова ширетую
Ацайского дацана о срочном предоставлении сведений о ламских землях
№ 1069 14 марта 1887 г.

Ацайн дасангун шэрээтэдэ

Чухала яаралтай

Сэлэнгын дүүмэһээ

Мартын 14 үдэр

1887 он

Ацайн дасангун блама шэрээтэдэ

Степной дүүмэ та шэрээтэ блама таниие 3 дахияа сануулан гуйха, штад ламанарай газарун тухай эригдэгсэн мэдээ эрхэ бэшэ энэ зорюутатай эльгээжэ болтогой. Энэ мэдээ дээдэ ахамадһаа маша яаралтай эригдэгсэн байгаад, ганса танһаа хүлээгдэжэ саатажа байна.

Главной тайша Юмэну

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.30. Л.9. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Очировой Г.Н.

Государственный архив Республики Бурятия

Handwritten notes at the top of the page, including the word "Список" (List) and other illegible characters.

1	1	Handwritten text in Cyrillic script	Handwritten text in Cyrillic script
2	2	Handwritten text in Cyrillic script	Handwritten text in Cyrillic script
3	3	Handwritten text in Cyrillic script	Handwritten text in Cyrillic script
4	4	Handwritten text in Cyrillic script	Handwritten text in Cyrillic script
5	5	Handwritten text in Cyrillic script	Handwritten text in Cyrillic script

Handwritten number "2346" with a small drawing above it.

Государственный архив Республики Бурятия (State Archive of the Republic of Buryatia)

№ 103

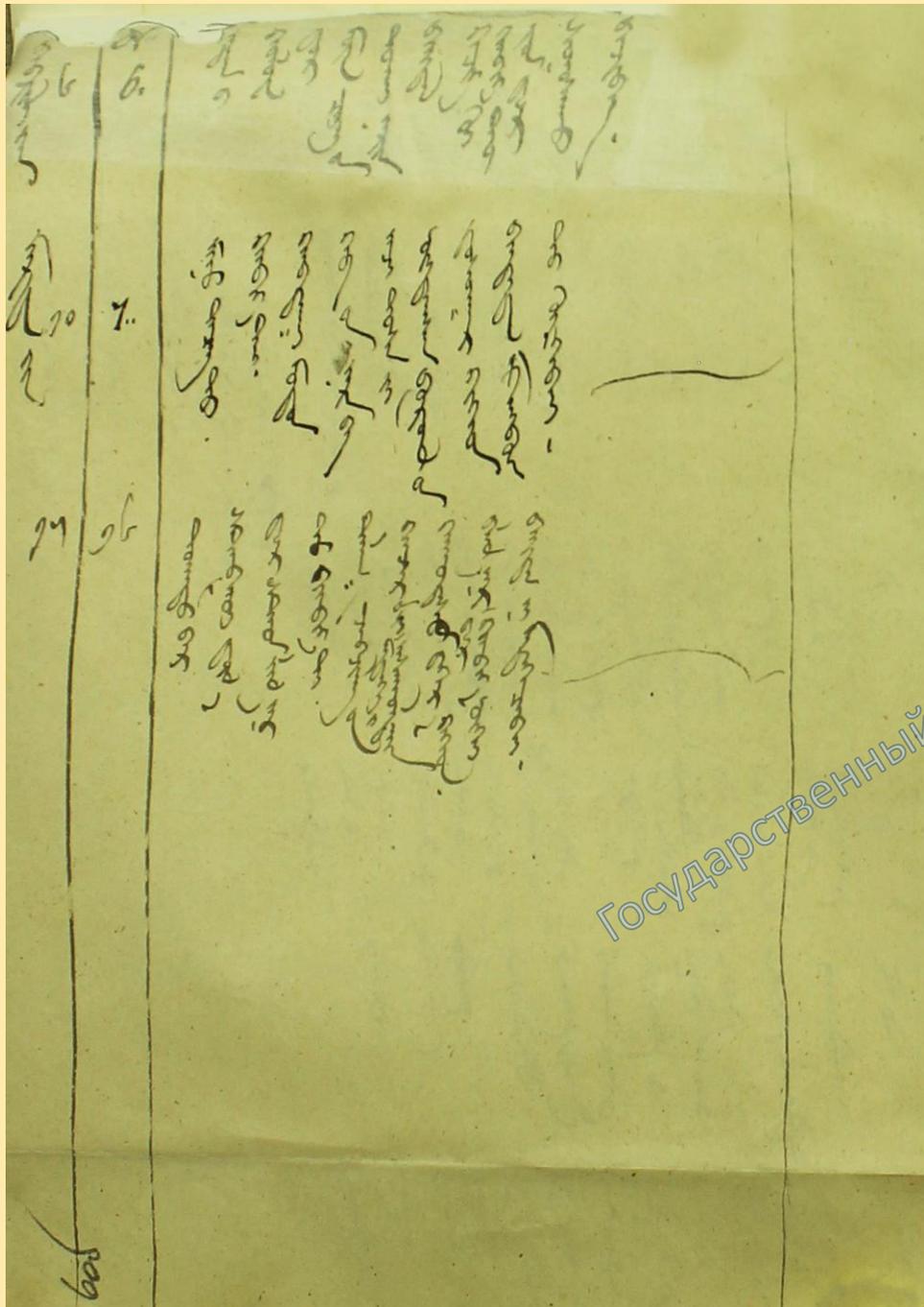
Реестр исходящих писем Пандито Хамбо-ламы Восточной Сибири Дампила Гомбоева

1887 г.

1887 ону тула

Ямар хүргэлтэ хэн ахамадта хэрэг бэшэг хүргэгсэн бэ, энээни гаргасан тоо, сара, үдэр энээн доро бэшэгдэхэ амуи. 1887 он-а				
№	Сара үдэр			
1	Гинвариин 1	Бандида хамбада хабаатай дасанай гадаада барилгын сэн, доторхи хамаг юумэнэй сэн болон 1886 он орошо гаргашиин отчет хүргэбэ.		
2	Гинвариин 14-дэ	2-дугар атаганай голобада ноён Ухтомские хүлэг дасанда хүргэгсэн Иигдар Дугарунда хүлэсэ мүнгые мургэй газаргаа гаргажа үгэхые эблэбэй	Пудгород на Албата Хохособ Гарма	
3	Февралийн 4	5-дугар хасагай доверной Дара Баярун, Арья Шобхойн нарта мүн ноёниие хүргэгсэн мориной хүлэсье оложо үгэхые бэшэбэ	Лайдүбүн Өөрөө.	
4	Февралийн 5	Доверной Цэбжин Зандану да халдабарита үбшэнэй тухай нарин сайн байдал хэшээхые даалган бэшэбэй	1887 ону тул (?)	
5	Февралийн 5	Жаб Сампилун, Лодой Мүнгхэйн, Цэдэнпил Золтуин нарта мүн урда мэтэ сайн байдалай тухай бэчибэй		

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.30. Л.5 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

Продолжение документа № 103

6	Февралин 6	Атагану головада мүн [...] тухай нарин байдал хэшээхэ зондоо соносохо бэшэбэй
7	Мартын 10	Манай дасанда хабаатай хабтагай модон хэбүн нэрэ ба аша тусые үгтэгсэн формын ёсоор хээд, бандида хамбада хүргэбэй
8	Мартын 16	Тоотoor Степной дүүмэдэ штат ламанарта хабаатай гадха сабшалангай газарые мэдээжэ асуултын хуудасан дээрэ гэгээн ламанарта хабаатай үгэй байдагнт мэдээсэбэй

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.30. Л.6. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

Мужеству Суябскому Дамана
Учинено.

От Саюда Намба
и Д. В. Восточной Сибиря

№ 23.
Рос.

Handwritten marks or initials.

Государственный архив Республики Бурятия

Vertical columns of handwritten text in Cyrillic script, likely a list or ledger.

№ 1111

№ 104

Сообщение Пандито Хамбо-ламы Восточной Сибири Дампила Гомбоева ширетую Ацайского дацана Цынгунову о получении средств от 10-й части дохода дацана

№ 23

[1887 г.]

Сообщение № 23 Пандита Хамбо ламы Гомбоева ширетую Ацайского дацана Цынгунову

Зүүн Сибирийн блама санвартану

Ахалагша блама бандида хамбаһаа

1887 оной гинвариин 28 үдэр

Хүлүн нуурын дасанһаа

Ациин дасанай шэрээтэ Цэнгүнэйдэ

Танай январийн 1 үдэрһөө 1 тоото хүргэлтэтэй үнгэрһэн 1886 оной жасада ороһон олзын 10-най 1 хубийн 3 түхэриг хүлээн абаһанаа энээгээр мэдээсэнэм би.

Ахалагша блама бандида хамба Гонбуийн

Февралийн 1-эй үдэр хүлээбэ.

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.30.Л.1. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Очировой Г.Н.

Государственный архив Республики Бурятия

Handwritten notes on the left margin, including "1852" and "1853".

Имя	Возраст	Пол	Имя	Возраст	Пол
Александр	30	м	Александр	30	м
Иван	30	м	Иван	30	м
Петр	30	м	Петр	30	м
Михаил	30	м	Михаил	30	м
Сергей	30	м	Сергей	30	м
Алексей	30	м	Алексей	30	м
Василий	30	м	Василий	30	м
Григорий	30	м	Григорий	30	м
Дмитрий	30	м	Дмитрий	30	м
Игорь	30	м	Игорь	30	м
Антон	30	м	Антон	30	м
Кирилл	30	м	Кирилл	30	м
Лев	30	м	Лев	30	м
Марк	30	м	Марк	30	м
Николай	30	м	Николай	30	м
Олег	30	м	Олег	30	м
Павел	30	м	Павел	30	м
Степан	30	м	Степан	30	м
Тимофей	30	м	Тимофей	30	м
Федор	30	м	Федор	30	м
Харитон	30	м	Харитон	30	м
Церковный	30	м	Церковный	30	м
Часовой	30	м	Часовой	30	м
Школьный	30	м	Школьный	30	м
Юрий	30	м	Юрий	30	м
Яков	30	м	Яков	30	м
Александр	30	м	Александр	30	м
Иван	30	м	Иван	30	м
Петр	30	м	Петр	30	м
Михаил	30	м	Михаил	30	м
Сергей	30	м	Сергей	30	м
Алексей	30	м	Алексей	30	м
Василий	30	м	Василий	30	м
Григорий	30	м	Григорий	30	м
Дмитрий	30	м	Дмитрий	30	м
Игорь	30	м	Игорь	30	м
Антон	30	м	Антон	30	м
Кирилл	30	м	Кирилл	30	м
Лев	30	м	Лев	30	м
Марк	30	м	Марк	30	м
Николай	30	м	Николай	30	м
Олег	30	м	Олег	30	м
Павел	30	м	Павел	30	м
Степан	30	м	Степан	30	м
Тимофей	30	м	Тимофей	30	м
Федор	30	м	Федор	30	м
Харитон	30	м	Харитон	30	м
Церковный	30	м	Церковный	30	м
Часовой	30	м	Часовой	30	м
Школьный	30	м	Школьный	30	м
Юрий	30	м	Юрий	30	м
Яков	30	м	Яков	30	м

Государственный архив Республики Бурятия

№ 105

Отчет Ацайского дацана об имуществе за 1887 год, малых храмов (сумэ) и прочих предметов, принадлежащих дацану

16 января 1888 г.

Ацайн дацанда ба энээнэй дэргэдэхи бага сүмэдтэнь байдаг ба бэшэшьэ энээндэ хамаатай бүгдэ зөөринн отчет. 1887 оной туладахи бэлэй. 1888 оной гинвариин 16 үдэр							
№	Юумэнэй нэрэ	түх эр иг	мүнгэ	№	Юумэнэй нэрэ	түхэриг	мүнгэ
	Ехэ дацан			9	Гонгбо	10	-
	Ехэ алталагсан бурхад			10	Лһама	10	
1	Шэгэмүни бурхан	23	50	11	Тооба	10	
2	Отошо бурхан	30	-	12	Жимсаран	10	-
3	Абида бурхан	30	-	13	Базар садан	10	-
4	Зэдээр шудхамал Майдари	15	-	14	2 Очирваани	20	
5	Зэдээр шудхамал Хурмаста	15	-	15	Чингшиба	10	
6	Майдари бурхан	40	-	16	2 Майдари	20	
7	Богда Дара натайн гэгэн	20	-	17	Манжушири	10	-
8	Богда Зонгхаба	40	-	18	Аюуши	10	-
9	Ехэ Чойжил	40	-	19	Дэшин Зулдур	10	-
10	2 бага Чойжил	52	-	20	Жүсэй	10	-
11	Жилсаба богда	10	-	21	Намжил 2 бурхан Шигэмүни	20	-
12	Хайдуб богда	10	-	22	Арьяа балу	10	-
13	Зандан Зонхоба	5	-	23	Очир Дара	10	-
14	Танху дайсан тэнгэри	5	-	24	Балин Бармид	10	-
15	Чингч бурхан	6	-	25	Ногоон Дара эхэ	10	-
		34	50	26	Сангсарун хүрдэ	10	--
	Зураг ехэ дэлэг бурхад			27	Жүгдэр Намжил	10	--
1	Чойжил сахюусанай	30	-			360	--
2	Мянган Дугаргарба	10	-		Думда дэлэг		-
3	3 дэлэг Зонхоба	30	-	1	9 Зонгшоба	63	-
4	Чойжил	10	-	2	Чойжил	7	-
5	2 Дамжин	20	-	3	2 Ямандага	14	-
6	Сангдуй	10	-	4	Гонгбу	7	-
7	2 Ямандага	20	-	5	Лһама	7	-
8	75 Махагаала	10	-	6	Тооба	7	-

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.30. Л.3. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

№	Имя	Дата	№	Имя	Дата
1	Александр	20	1	Александр	20
2	Иван	21	2	Иван	21
3	Петр	22	3	Петр	22
4	Сергей	23	4	Сергей	23
5	Алексей	24	5	Алексей	24
6	Михаил	25	6	Михаил	25
7	Дмитрий	26	7	Дмитрий	26
8	Андрей	27	8	Андрей	27
9	Владимир	28	9	Владимир	28
10	Александр	29	10	Александр	29
11	Иван	30	11	Иван	30
12	Петр	31	12	Петр	31
13	Сергей	1	13	Сергей	1
14	Алексей	2	14	Алексей	2
15	Михаил	3	15	Михаил	3
16	Дмитрий	4	16	Дмитрий	4
17	Андрей	5	17	Андрей	5
18	Владимир	6	18	Владимир	6
19	Александр	7	19	Александр	7
20	Иван	8	20	Иван	8
21	Петр	9	21	Петр	9
22	Сергей	10	22	Сергей	10
23	Алексей	11	23	Алексей	11
24	Михаил	12	24	Михаил	12
25	Дмитрий	13	25	Дмитрий	13
26	Андрей	14	26	Андрей	14
27	Владимир	15	27	Владимир	15
28	Александр	16	28	Александр	16
29	Иван	17	29	Иван	17
30	Петр	18	30	Петр	18
31	Сергей	19	31	Сергей	19
32	Алексей	20	32	Алексей	20
33	Михаил	21	33	Михаил	21
34	Дмитрий	22	34	Дмитрий	22
35	Андрей	23	35	Андрей	23
36	Владимир	24	36	Владимир	24
37	Александр	25	37	Александр	25
38	Иван	26	38	Иван	26
39	Петр	27	39	Петр	27
40	Сергей	28	40	Сергей	28
41	Алексей	29	41	Алексей	29
42	Михаил	30	42	Михаил	30
43	Дмитрий	31	43	Дмитрий	31
44	Андрей	1	44	Андрей	1
45	Владимир	2	45	Владимир	2
46	Александр	3	46	Александр	3
47	Иван	4	47	Иван	4
48	Петр	5	48	Петр	5
49	Сергей	6	49	Сергей	6
50	Алексей	7	50	Алексей	7
51	Михаил	8	51	Михаил	8
52	Дмитрий	9	52	Дмитрий	9
53	Андрей	10	53	Андрей	10
54	Владимир	11	54	Владимир	11
55	Александр	12	55	Александр	12
56	Иван	13	56	Иван	13
57	Петр	14	57	Петр	14
58	Сергей	15	58	Сергей	15
59	Алексей	16	59	Алексей	16
60	Михаил	17	60	Михаил	17
61	Дмитрий	18	61	Дмитрий	18
62	Андрей	19	62	Андрей	19
63	Владимир	20	63	Владимир	20
64	Александр	21	64	Александр	21
65	Иван	22	65	Иван	22
66	Петр	23	66	Петр	23
67	Сергей	24	67	Сергей	24
68	Алексей	25	68	Алексей	25
69	Михаил	26	69	Михаил	26
70	Дмитрий	27	70	Дмитрий	27
71	Андрей	28	71	Андрей	28
72	Владимир	29	72	Владимир	29
73	Александр	30	73	Александр	30
74	Иван	31	74	Иван	31
75	Петр	1	75	Петр	1
76	Сергей	2	76	Сергей	2
77	Алексей	3	77	Алексей	3
78	Михаил	4	78	Михаил	4
79	Дмитрий	5	79	Дмитрий	5
80	Андрей	6	80	Андрей	6
81	Владимир	7	81	Владимир	7
82	Александр	8	82	Александр	8
83	Иван	9	83	Иван	9
84	Петр	10	84	Петр	10
85	Сергей	11	85	Сергей	11
86	Алексей	12	86	Алексей	12
87	Михаил	13	87	Михаил	13
88	Дмитрий	14	88	Дмитрий	14
89	Андрей	15	89	Андрей	15
90	Владимир	16	90	Владимир	16
91	Александр	17	91	Александр	17
92	Иван	18	92	Иван	18
93	Петр	19	93	Петр	19
94	Сергей	20	94	Сергей	20
95	Алексей	21	95	Алексей	21
96	Михаил	22	96	Михаил	22
97	Дмитрий	23	97	Дмитрий	23
98	Андрей	24	98	Андрей	24
99	Владимир	25	99	Владимир	25
100	Александр	26	100	Александр	26

Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 105

№	Юмэнэй нэрэ	тухэриг	мүнгэ	№	Юмэнэй нэрэ	тухэриг	мүнгэ
7	Жимсаран	7	-	10	9 Майдари	18	-
8	Базар сада	7	-	11	3 Аюуши	6	-
9	2 Очир вани	14	-	12	8 Бурхан багши	16	-
10	3 Майдари	21	-	13	4 Арьяа балу	8	--
11	6 Манжушри	42	-	14	2 Очир дара	4	-
12	3 Аюуши	21	-	15	Бэлиг Баримид	2	-
13	3 Бурхан багши	21	-	16	8 Ногоон Дара эхэ	16	-
14	3 Арьяа балу	21	-	17	5 оточи	10	-
15	3 Очир дара	21	-	18	5 Шүхэртэ	10	-
16	2 Ногоон Дара эхэ	14	-	19	Гунриг	2	-
17	2 Оточи	14	-	20	6 Абида	12	-
18	5 дэлэг Мянган бурхан	35	-	21	3 Сэндэма	6	-
19	5 дэлэг 5 изагуурган	35	-	22	2 Дара блама	4	-
20	Цагаан шүхэртэ	7	-	23	2 Миндугба	4	-
21	Гунриг	7	-	24	5 Хаан	2	-
22	2 Абида	14	-	25	Намсариг	2	-
23	3 дэлэг 3 богада	21	-	26	Шара Замбала	2	-
24	Найдан	7	-	27	2 Очиг Торлиг	4	-
25	2 Дамдин	14	-	28	2 Тон шингба	4	-
26	Сэндэма	7	-	29	4 дэлэг 4 Махаранза	8	-
		455		30	Лувэг Жимбүү	2	-
	Бага дэлэг					= 222	-
1	5 дэлэг Зонгхоба	10	-		Сударун аймаг		-
2	2 Чойжил		-	1	Шингуд-нер дарагсан 14 боти Улаан ЮМ	420	-
3	Ямандаг	2	-	2	Ганжур 81 боти бэшэмэл 13-3 тух, дарамал 16 боти ЮМ 3-3 тух-Хамта	1205	-
4	2 Гонгбо	4	-	3	Бэшэмэл Галсан хүлгэ 2 боти 6-6 тух	12	-
5	Тооба	2	-				
6	Жимсаран	2	-				
7	5 Базар сада	10	-				
8	20 Очир вани	40	-				
9	3 чигшииба	6	-				

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.30. Л.3 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Очировой Г.Н.

A	0 1 6		0 3 3 0 1 0 1	0 2 0 1	0 2 0 1	0 2 0 1	0 2 0 1	0 2 0 1	0 2 0 1
Handwritten text									
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Handwritten text									
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 105

№	Юумэнэй нэрэ	түх	мүн	№	Юумэнэй нэрэ	түхэриг
4	2 дарамал Рабсал 2-2 түх	4	-		Тахилай эдлэл	
5	2 дарамал Дончид	4	-	1	3 мандал 2-2 түхэриг	6
6	Нэгэ Хүрдэ	45	-	2	1 ехэ толи	8
		690	-	-3	4 ехэ бумба 1-1 түхэриг	4
	Дуутану зүйл дэлэдхэ ану		-	4	8 торгон динггаб 1 түх 25-5 мүн	10
1	Хонхо очиртай 21	21	-	5	52 зулын гол сүгүцэ 15-5 мунг	7
2	Дамари	10	-	6	Уса үргэхэ 52 үе сүгсэ 70-70 мун	36
3	Нэгэ ехэ цанг	8	-	7	4 зэл забьяа 1 түх 50-50 мунгэ	6
4	3 бага цанг	21	-	8	1 гуулин забьяа	-
5	4 салниг	32	-	9	2 бага толи 50-50 мунгэ	1
6	10 хэнгэрэг 2-2 түх	20	-			20
7	2 хүлэр хэнгэрэг 12 түх 50-50 мун	25	-		Чимэгүн зүйл	
8	2 дуу брама	4	-	1	Сахюусану түблэ	10
	Дуутанай зүйл үлэхэ ану		-	2	Сахюусану ганжай	3
9	2 Дун бүрээ	20	-	3	2 гуулин мударамал 8 тахил, 2 сийлэмэл 8 тахилтай Хамтаар	10
10	2 ээд бүрээ	10	-	4	7 эрдэни сийлэмэд	7
11	2 гуулин гланин 1 түх 50-50 мунгэ	3	-	5	2 банглу тогосун сүүл 2-2- түх	4
12	2 бэшхүүр 2-2 түх	4	-	6	Тахилун 8 шэрээ 1-1 түх	8
13	2 бага бэшхүүр 1-1 түхэриг	2	-	7	6 шэрэнү 3-3- түхэриг	18
		173				

ГАРБ.Ф.17. Оп.1. Д.30. Л.4. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Олировой Г.Н.

405

4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Handwritten text																
	40	40														
4	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Handwritten text																

Государственный архив Республики Бурятия

Handwritten mark

Handwritten number

Продолжение документа № 105

№	Юумэнэй нэрэ	түх	мүн	№	Юумэнэй нэрэ	түхэриг	мүнгэ
8	1 зураг жойобрин	5			Майдарие нэргигүүлэн залахын хэрэгтэн		
9	3 торгон лабри	10	50	1	Жэхэжин мори	7	
10	2 бүд лабри	1		2	Шарга тэргэ	10	
11	2 ехэ торгон жинсан	12		3	8 тахил торгон бадантай	12	
12	2 бага торгон жинсан	8		4	7 эрдэни торгон бадантай	8	50
13	22 торгон	44		5	2 бүд шүхэр 1-1 түхэриг	2	
14	6 бүд бадан	1	80	6	2 торгон жинсан	4	
15	3 шара хиб	9			итого	43	50
16	4 шара хадаг	4			Номун хэб		
17	6 Вандан хадаг	4	20	1	Түбэд Дһүндүб	392	
18	2 ута торгон хадаг 5-5 түх	10		2	Рабсалун бар	184	70
19	7 торгон хүшэгэ	17	50	3	Жидбын бар	15	50
20	601 хадаг 3-3 мүн	18	40		Жиган доторхи		
	итого	20	40	1	1 зэд тогоо	20	
		5					
				2	Бага шэрэм тогоо	5	
				3	10 гуулин тогоо	20	
				4	2 түмэр алаага	1	
				5	10 удаан табак	5	
				6	1 түнэг 25-5 мүнгэнэй	1	
				7	1 цагаан түмэр табак	-	70 мүн
						521	70
					итого	4215	

ГАРБ. Ф.5.2. Оп.1. Д.30. Л.4 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Очирсодон Г.Н.

11

Handwritten Mongolian script, likely a translation of the official document. The text is written in vertical columns from right to left. At the top right, there is a signature and the number '11'. At the bottom left, there is a signature and the number '1158'.

№ 106

Предписание Пандито Хамбо-ламы Восточной Сибири Дампила Гомбоева ширетую Ацайского дацана Цыinguову о ликвидации по указанию Селенгинского окружного начальника незаконно установленных бумханов

№158

08 марта 1888 г.

Зүүн Сибирийн блама санвартану
Ахалагша блама бандида хамбаһаа
1888 дугар ону
Маргын 8-н1 үдэр
Хүлүн нуурун
Дацанһаа

Ацайн дацанай блама шэрээтэ Цэнгүнүүдэ.

Ноён Сэлэнгын окружной исправниг үнгэрэгшэ үдэр тушаалай хэрэгээр танай дацанда хүрээд, бусаха замдаа минни байрада мориложо, намда айладаһаниинь, танай Ацайн дасанда дүтэ нэгэ хада дээрэ үни бэшэ саг байгуулагдаһан бүряаднарай мүргэлэй (часовни) бумхан гэжэ барилга байна, тэрэ мэтэ бумханууд бэшэшье газарнуудаар барюулагдаһан бии магад байна, тиимэ барилганууд ехэ дээдээр баталагдаһан дасангууд ба дэргэдэхи сүмэдүүдхэ гадна үлүүсэ дээрэ ашаглагдажа, энээнэй урда Дээдэ правительствээр хоригдожо, хоригдаһан ушартай байтар, энэ сагта хууляар хоригдоханиие хэрэглэнгүй тиимэнүүдые шэнээр байгуулаха болон

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.68. Л.11. Рукопись на монгольской письменности. Перевод

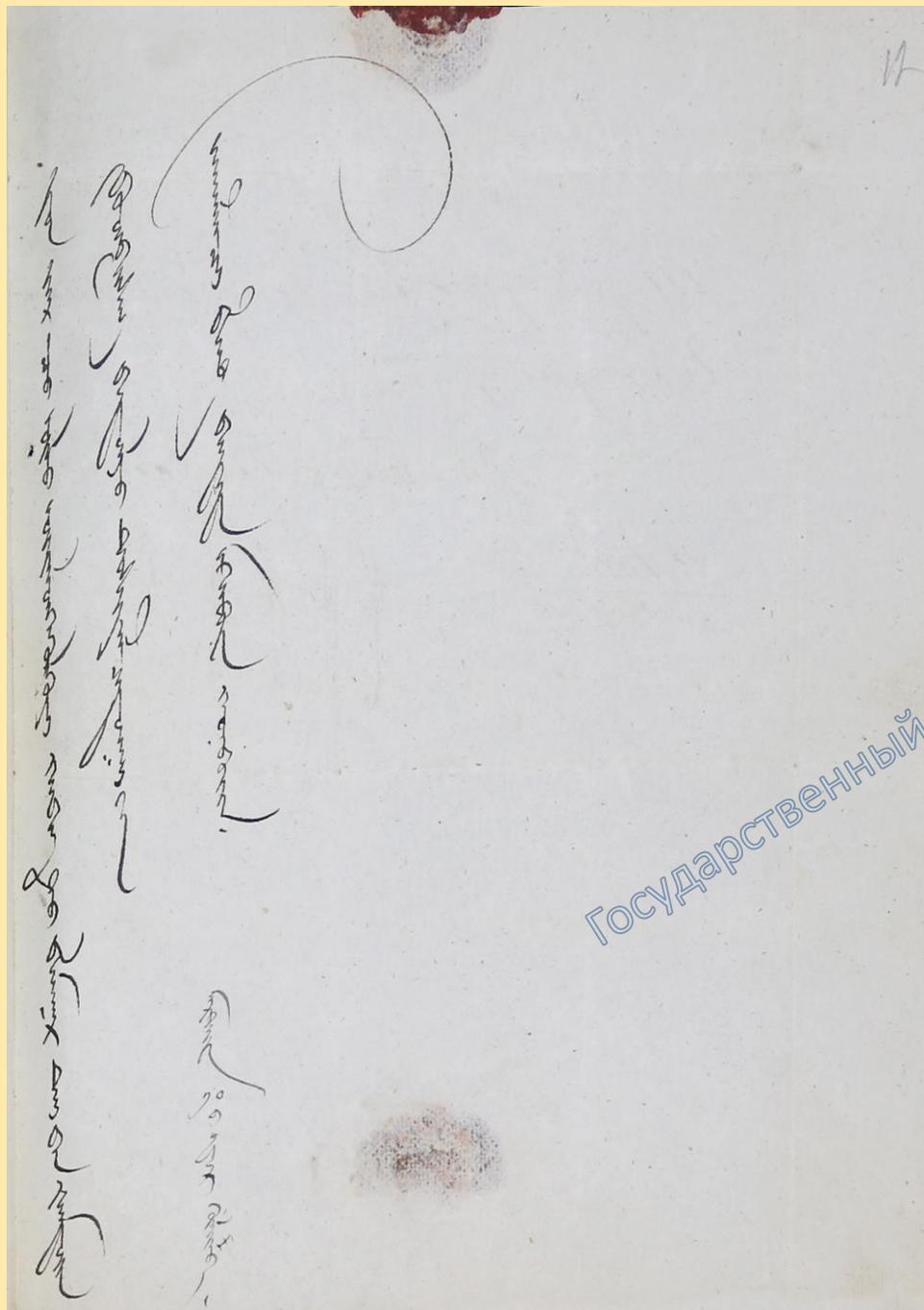
В.Б. Дамбаевой

Handwritten Mongolian script in a cursive style, consisting of approximately 15 vertical columns of text.

Продолжение документа № 106

хуушание сэлбэжэ, тэдэнэргэ бламанар мүргэлэй уншалга үйлэдэхэ болоһонинь сохом хуулида эсэргүү байдал болоод, тиин үйлэдэгшэ хамта ину тодорхойлогдож хуулин нэхэбэридэ оруулагдаха зайлашагүй тула, энэ сагаар тэдэ бумхан гэжэ үлүү барилганууд хаана бииб, бүгэдые үгы болгон огто зогсоохын үйлэдбэри хэжэ, эсэ дүүргэлтын мэдээ намда үгэхэ болоһой гэдэ. Тэрэ тула та блама шэрээтэдэ шанга захирха ану, Дээрэ дурсагша ноён исправнигай нюураар олоһон танай дасан шадарай бумхание ба баһа бодожо өөрын приход дотор Хүлун нуурай хоёр этэгээдэй нютагуудаар бумханууд байдаг байбалнь, тэдэ бүгэдые огто зогсоон үгэй болгоод, али нутагта хэдэн тоотые хорюулганаһанай дүүргэлтын мэдээ намда хүргэхэтэй хамта хойшодоо тэрэ мэтые шэнжэлэн үлэ үйлдэхэ ба

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.68. Л.11 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод В.Б. Дамбаевой

Продолжение документа № 106

зоноорше үйлдэхгүйе габьяата ламанартайгаа хамтын подписка баталажа
тушаалсагуй.

Ахалагша блама бандита хамба Гонбоин

Мартын 10-най үдэр хүлээбэ.

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.68. У.12. Рухотись на монгольской письменности. Перевод
В.Б. Дамбаевой.

Государственный архив Республики Бурятия

Handwritten text in Cyrillic script, organized into columns and rows. The text is written in a cursive style on aged paper. A diagonal watermark is visible across the center of the page.

Государственный архив Республики Бурятия

№ 107

Постановление собрания Центрального совета буддистов об избрании
председателя и членов совета

04 марта 1925 г.

Тогтоомжо.

1925 оной мартын 4-ну үдэр.

Будда-ин шажанай түбэй зүблэлэй сагуриин чугалгаану тэрүүлэгчи Бандида хамба Бана-ин.

Дэд хамба Мүнхэжабун

Гэшүүд Ж. Цэдэнжабун, Ж. Чойбсану

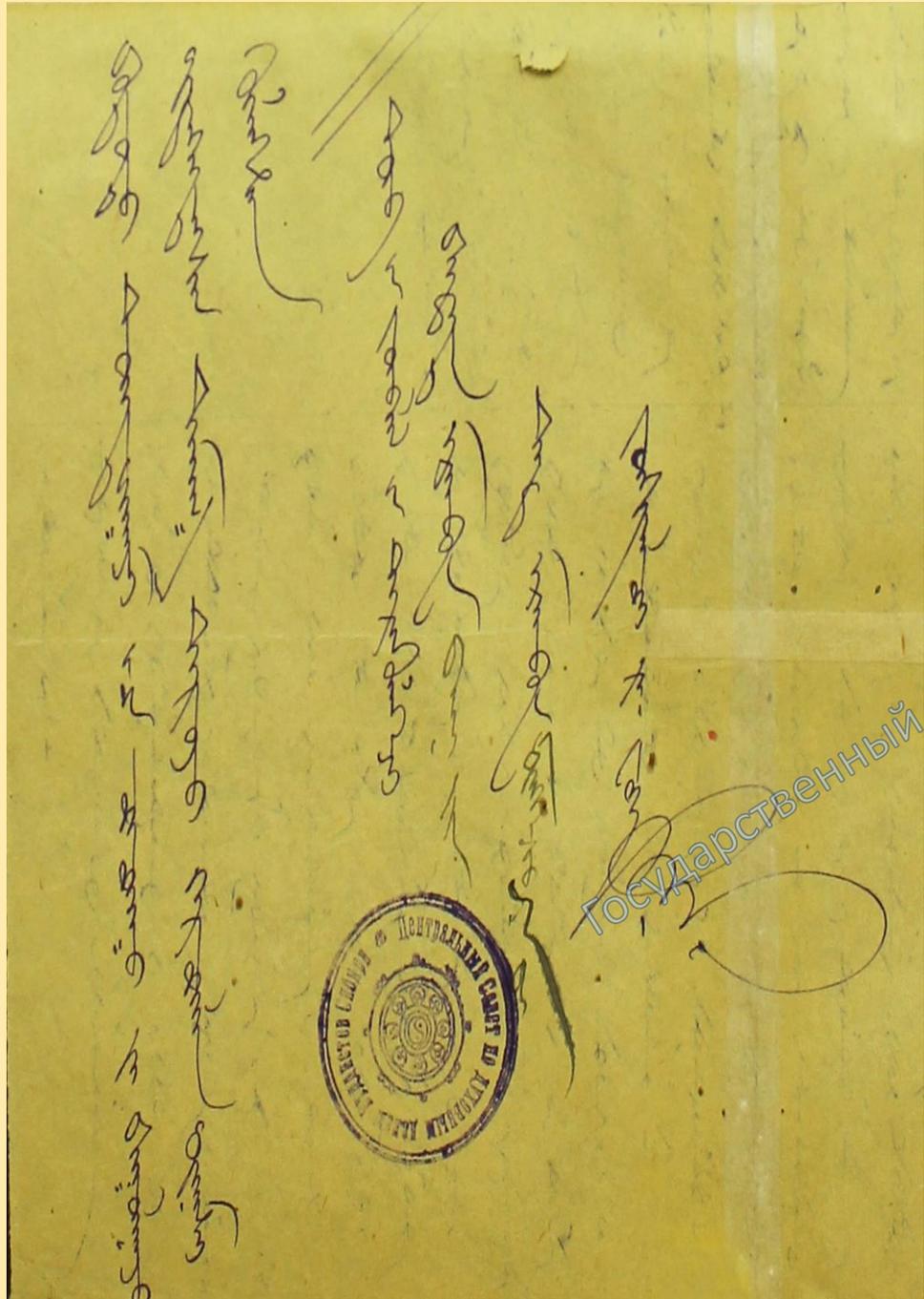
Зохёолчи Р. Вачирун,

Соносогсон: Ироу-ин хийдэй тасагай суглаануудай 1925 оной январин 28-най үдэрэй тогтоомжоор соносогдогсон тасагай зүблэл баталхын тухай, мүн январин 26-най үдэрэй 10 тоото мэдүүлгэ тухай.

Тогтоогсон: Мүн хийдэй габыатаар үйлдээн тасагай зүблэлэй сунгуулин хүсэн түгэлдэр дээрэ анхарагчи тасагун зүблэлэй тэрүүлэгчи шэрээтэдэ Шигжи Жимбалдоржин, орологчида Базаржаб Цэбэнжабун, гэшүүндэ Лхамажаб Зурбаин, Бадма Дэнжинү, бэшээшэдэ Жамъян Бүдэин нарые баталаба.

Шалгалтын комиссийн членэртэ Бүдэжаб Цэрэнэй, Дэлиг Сампилун, Доржи Цэбэгүн нарые итгэ жэлэй болзороор баталаад, зүгээр цанид хамба, хамба ловуванарые үдтүр сунгули хээд инагша хүргэжэ баталуулхые Ироу-ин тасагай зүблэлэе даалгахаар тогтообо.

ГАРБ. Ф.520. Оп.1. д.3. Л.10. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Очировой Г.Н.

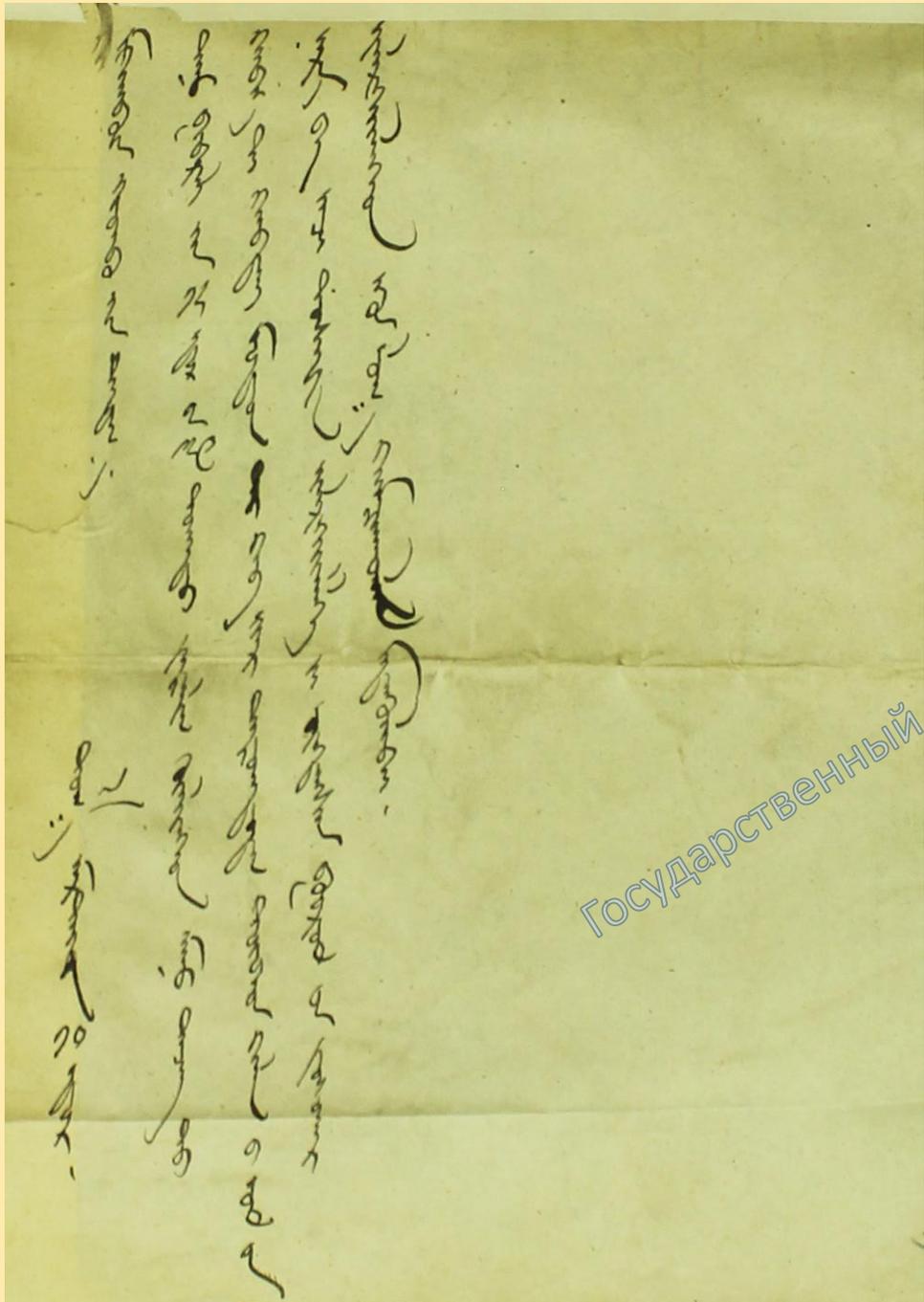

Продолжение документа № 107

Бодото тогтоомжооо сасууе буулгажа этигээгдэнэн тамга даража гэршэлэн үнэмши хүлээгсэн
 Түбэй зүблэлэй түрүүлэгшэ Бандида хамба Бана-ин
 Дэд хамба Мүнхэжабун,
 Зохёолчи Р.Вачирун //

ГАРБ. Ф.520. Оп.1. Д.3. №10 об. Рукотись на монгольской письменности. Перевод
 Очировой Г.Н.

Государственный архив Республики Бурятия

№ 108

Отношение ширетуя Ацайского дацана Цыinguнова о предоставлении сведений о печатных досках (барах)

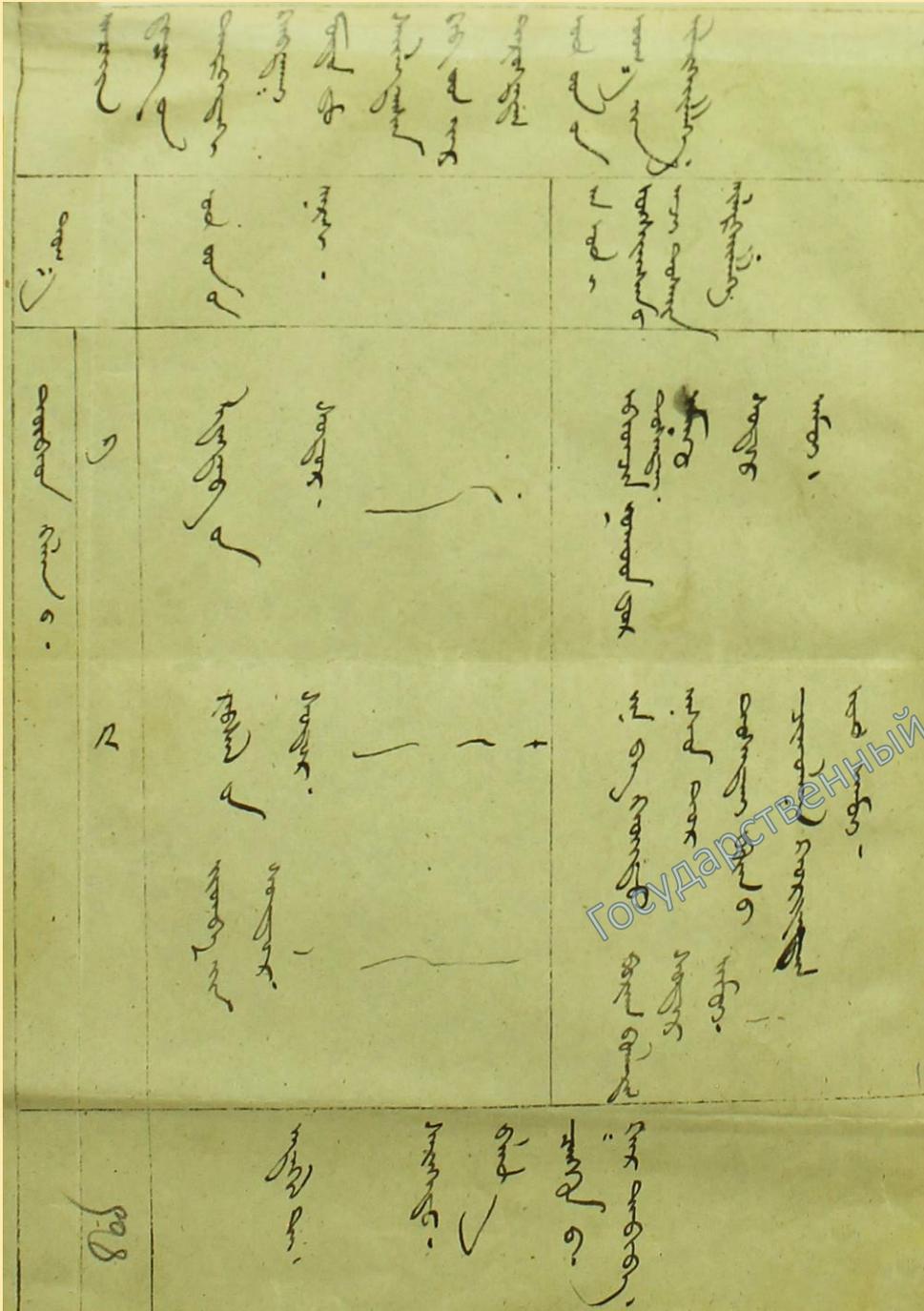
Без даты

Хамбын Гомбоин тэдэнэ. Тоо 7 мартын 10 үдэр.

Тану февралин арвэн наймандэ 39 тооту зарлиг хүлээгээд, мануу дацанду габияту хабтагай модон хэб хэбээр даругдадуг тубэд хэлэну номун нэрэ ба ачи тусын элирхээлэлгийе үгтэгсэн формын йосоор элирхээлээд энээнтэй хамджуулан мэдэгуулбэ

ГАРБ. Ф. 577. Оп. 1. Д. 30. Л. 8. Ружопись на монгольской письменности. Перевод Очирова Г.Н.

Государственный архив Республики Бурятия

№ 109

Разъяснение ширегуя Ацайского дацана Цыinguнова о содержании напечатанных сочинений

Без даты

Ацайн дацанай дэргэдэхи хабтагай модондо сиилэгдэгсэн хэбүүдээр дарагдадаг номуудай удхын элирхэйлэлгэ

Ямар хэлэнэй	Тоо	Номуудай нэрэнүүд	Энэ номые уншагсанайачи тусын элирхэйлэлгэ
Түбэд	1	Лхүндүбүн судар	Үбшэнүүдтэ тусатай эмнэхэ судар амуй
Түбэд	2	Рабсалун судар	Энэ ба хойто насанда, буяну чухулган хурыадаг ном амуй

Этигэлтэ шэрээтэ лама Цэнгүнү гар табиба

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.30. Л.8 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

Государственный архив Республики Бурятия

1. 蒙古の事
 2. 蒙古の事
 3. 蒙古の事
 4. 蒙古の事
 5. 蒙古の事
 6. 蒙古の事
 7. 蒙古の事
 8. 蒙古の事
 9. 蒙古の事
 10. 蒙古の事
 11. 蒙古の事
 12. 蒙古の事
 13. 蒙古の事
 14. 蒙古の事
 15. 蒙古の事
 16. 蒙古の事
 17. 蒙古の事
 18. 蒙古の事
 19. 蒙古の事
 20. 蒙古の事
 21. 蒙古の事
 22. 蒙古の事
 23. 蒙古の事
 24. 蒙古の事
 25. 蒙古の事
 26. 蒙古の事
 27. 蒙古の事
 28. 蒙古の事
 29. 蒙古の事
 30. 蒙古の事
 31. 蒙古の事
 32. 蒙古の事
 33. 蒙古の事
 34. 蒙古の事
 35. 蒙古の事
 36. 蒙古の事
 37. 蒙古の事
 38. 蒙古の事
 39. 蒙古の事
 40. 蒙古の事
 41. 蒙古の事
 42. 蒙古の事
 43. 蒙古の事
 44. 蒙古の事
 45. 蒙古の事
 46. 蒙古の事
 47. 蒙古の事
 48. 蒙古の事
 49. 蒙古の事
 50. 蒙古の事
 51. 蒙古の事
 52. 蒙古の事
 53. 蒙古の事
 54. 蒙古の事
 55. 蒙古の事
 56. 蒙古の事
 57. 蒙古の事
 58. 蒙古の事
 59. 蒙古の事
 60. 蒙古の事
 61. 蒙古の事
 62. 蒙古の事
 63. 蒙古の事
 64. 蒙古の事
 65. 蒙古の事
 66. 蒙古の事
 67. 蒙古の事
 68. 蒙古の事
 69. 蒙古の事
 70. 蒙古の事
 71. 蒙古の事
 72. 蒙古の事
 73. 蒙古の事
 74. 蒙古の事
 75. 蒙古の事
 76. 蒙古の事
 77. 蒙古の事
 78. 蒙古の事
 79. 蒙古の事
 80. 蒙古の事
 81. 蒙古の事
 82. 蒙古の事
 83. 蒙古の事
 84. 蒙古の事
 85. 蒙古の事
 86. 蒙古の事
 87. 蒙古の事
 88. 蒙古の事
 89. 蒙古の事
 90. 蒙古の事
 91. 蒙古の事
 92. 蒙古の事
 93. 蒙古の事
 94. 蒙古の事
 95. 蒙古の事
 96. 蒙古の事
 97. 蒙古の事
 98. 蒙古の事
 99. 蒙古の事
 100. 蒙古の事

Государственный архив Республики Бурятия

№ 110

Примерный список казачьих душ, проживающих на правом берегу реки Бага Загустай

Без даты

Бага Загастайн баруун бээдэ хабаатай хасагуудай дүүшые багсаабал:

гүрүмбэ Гэлигүн гуйба 4 дүүшэ,

Жига Буянтуин 4 бүүшэ

Жирбын 1, Цэринү 3,

Бату Түбшинү 2 дүүшэ,

Лочину 2,

Балдан Сономун 1,

Мүнхэ Чойн 1,

Жирба Оодойн 5,

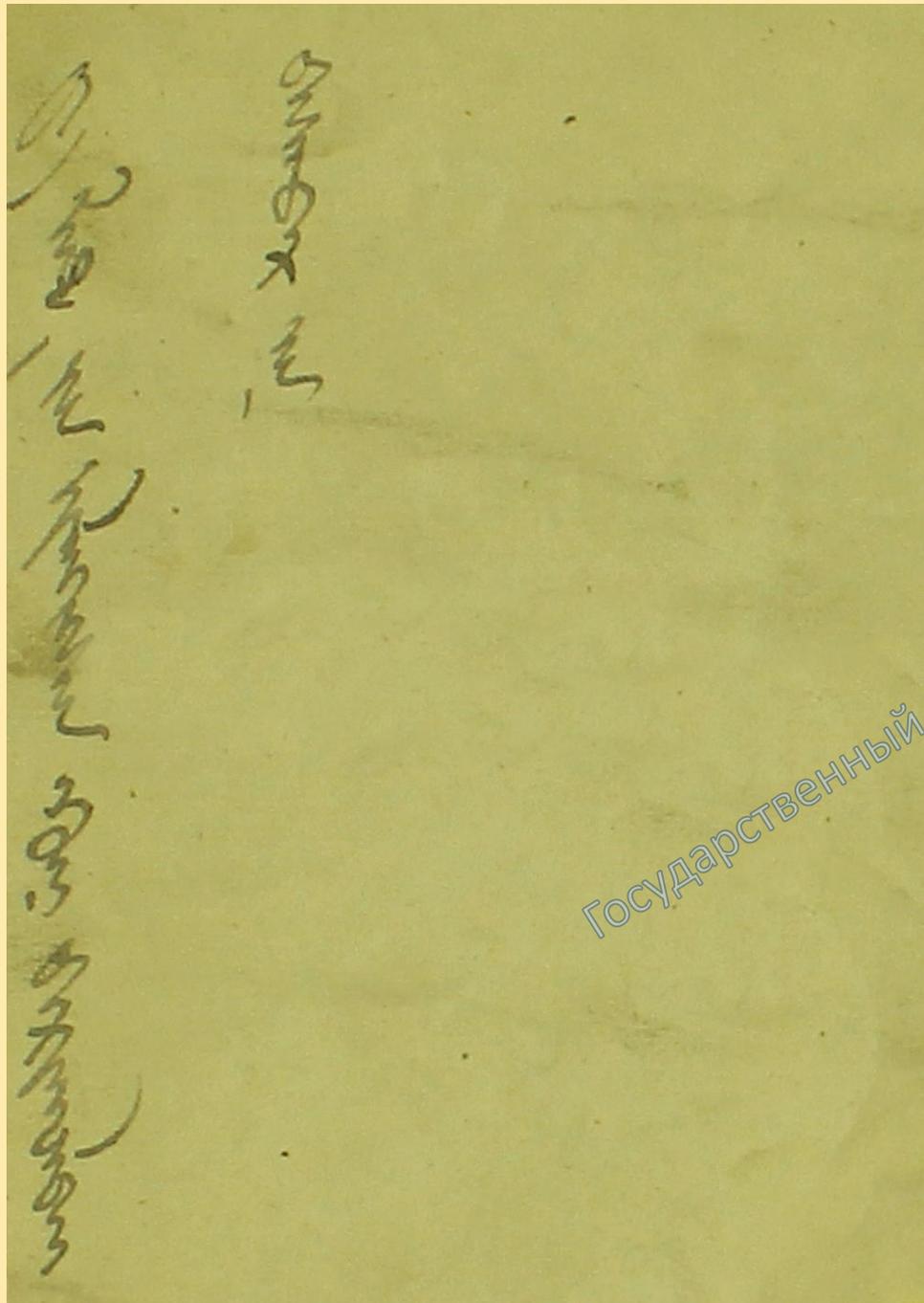
Тэгшэ Галсанү 5,

Сабагай Ганжурун 4,

Санжи Гаралдин 3.

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.53. Л.3. Ручпись на монгольской письменности. Перевод
Очировой Г.Н.

Государственный архив Республики Бурятия

№ 111

Отправленное сообщение даа ламой с отметкой о получении

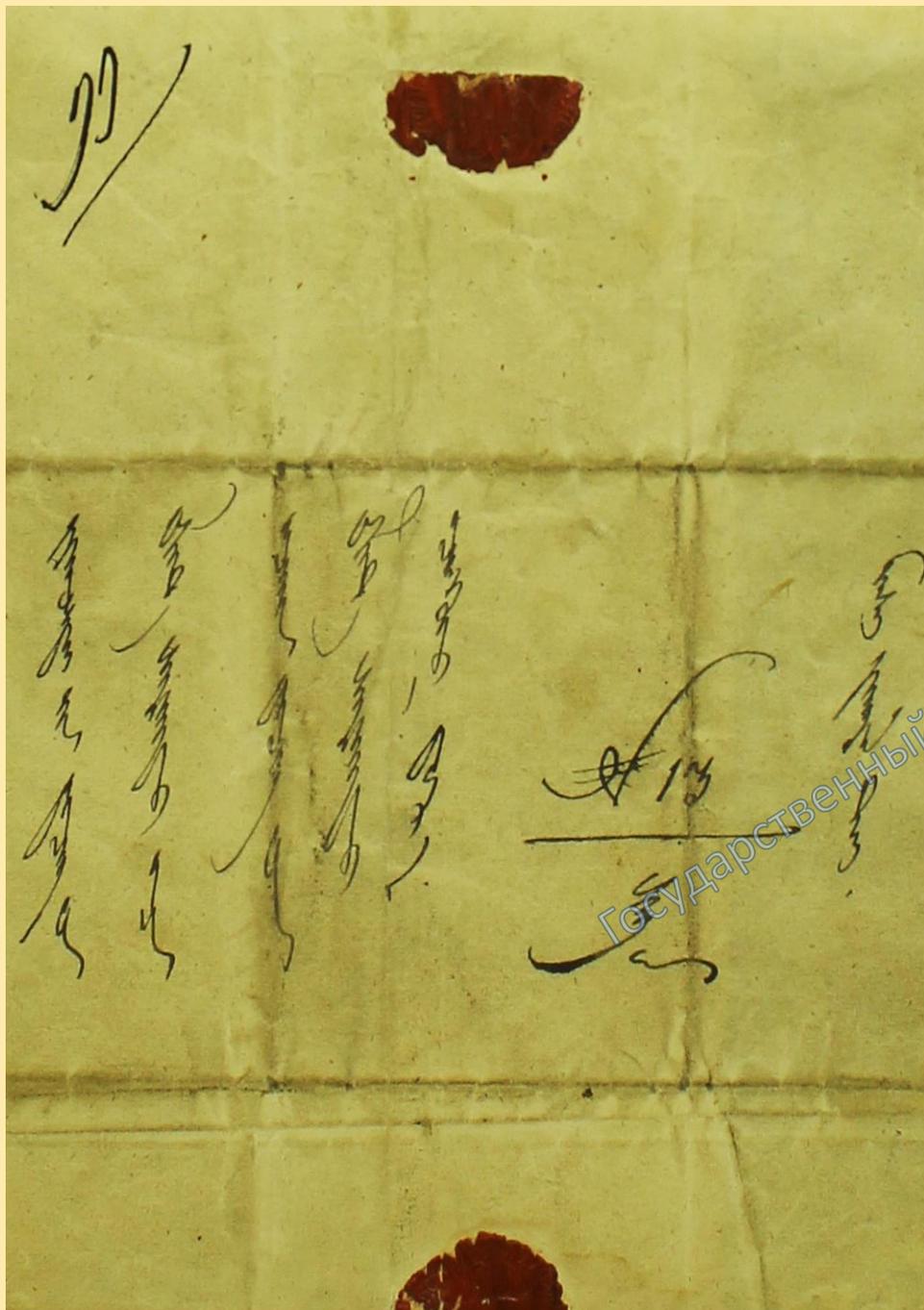
Без даты

Продолжение

Даа ламын эльгээхэн энээнийе барюулбай. Баса энэ

*ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.53. Л. 3об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Очировой Г.Н.*

Государственный архив Республики Бурятия

№ 112
Конверт 11

№13

Без даты

Загастайн дасанай блама шэрээтэйгээ блама шэрээтэ Цэнгүнүдэ сангай маша
яаралтай

*ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.53. Л.4. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Очировой Г.Н.*

Государственный архив Республики Бурятия

№ 113

Конверт

Без даты

Ацайн дасанай блама шэрээтэ Баярун танда барюулба.

Шухала яаралтай

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.54. Л. 14 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод

Очировой Г.Н.

Государственный архив Республики Бурятия

九月廿二日 晴 九月廿三日 晴
 九月廿四日 晴 九月廿五日 晴
 九月廿六日 晴 九月廿七日 晴
 九月廿八日 晴 九月廿九日 晴
 十月一日 晴 十月二日 晴
 十月三日 晴 十月四日 晴
 十月五日 晴 十月六日 晴
 十月七日 晴 十月八日 晴
 十月九日 晴 十月十日 晴
 十月十一日 晴 十月十二日 晴
 十月十三日 晴 十月十四日 晴
 十月十五日 晴 十月十六日 晴
 十月十七日 晴 十月十八日 晴
 十月十九日 晴 十月二十日 晴
 十月二十一日 晴 十月二十二日 晴
 十月二十三日 晴 十月二十四日 晴
 十月二十五日 晴 十月二十六日 晴
 十月二十七日 晴 十月二十八日 晴
 十月二十九日 晴 十月三十日 晴
 十一月一日 晴 十一月二日 晴
 十一月三日 晴 十一月四日 晴
 十一月五日 晴 十一月六日 晴
 十一月七日 晴 十一月八日 晴
 十一月九日 晴 十一月十日 晴
 十一月十一日 晴 十一月十二日 晴
 十一月十三日 晴 十一月十四日 晴
 十一月十五日 晴 十一月十六日 晴
 十一月十七日 晴 十一月十八日 晴
 十一月十九日 晴 十一月二十日 晴
 十一月二十一日 晴 十一月二十二日 晴
 十一月二十三日 晴 十一月二十四日 晴
 十一月二十五日 晴 十一月二十六日 晴
 十一月二十七日 晴 十一月二十八日 晴
 十一月二十九日 晴 十一月三十日 晴
 十二月一日 晴 十二月二日 晴
 十二月三日 晴 十二月四日 晴
 十二月五日 晴 十二月六日 晴
 十二月七日 晴 十二月八日 晴
 十二月九日 晴 十二月十日 晴
 十二月十一日 晴 十二月十二日 晴
 十二月十三日 晴 十二月十四日 晴
 十二月十五日 晴 十二月十六日 晴
 十二月十七日 晴 十二月十八日 晴
 十二月十九日 晴 十二月二十日 晴
 十二月二十一日 晴 十二月二十二日 晴
 十二月二十三日 晴 十二月二十四日 晴
 十二月二十五日 晴 十二月二十六日 晴
 十二月二十七日 晴 十二月二十八日 晴
 十二月二十九日 晴 十二月三十日 晴
 一九〇〇年一月一日 晴

№ 114

Из летописной хроники селенгинских бурят в 1830-1840-е гг.

Без даты

1830 ондо Сэлэнгэ ехээр үерлэжэ, Сүхын байшан Бурханай сүмын чулуун сүмэдэ, хойто бэеын посадуд ай орос гэрнүүдые абаба. Сэлэнгын баруун талын заха тулатар сабшалан абтаагуй. Мүн тэрэ жэлдэ сабшалант үгэй болобошье, тэрэ нютугай зоной мал тарган тэнигэлэн орһон амуй.

1832 ондо хабарай һүүлдэ газар маша ехэтэ хүдэлһэн, тэрээндэ Итанциин дэрээбэну орос гэрэй пээшэн эбдэрбэ гэдэг бэлэй. Тэрэ ... сагта зүүн заха Дабасан завод, урда бэе Сэлэнгэ, баруун бэе Сүдэтэ шэлэнһээ нааша, энээн хоорондо сүлган боложо, талхашадай газарай гандасанһаа боложо тэрэ үбэлэй сагта энэ аюулагай зон маша ехэтэ зүдэрбэ. Алда үбһэн 40 тух, шарга үбэс 15 тух, буя үбэс 150 мүнгэ хүрэтэр абаха үбһэн олдобогүй Мүн тэрэ жэлэй намарай һүүлһээ үбэлэй һүүл болотор хүмүүндэ улаан эсэргэнээн болон дотөрой хамшиг боложо, илангаяа эхэнэртэ харша хэжэг болоһон бэлэй.

1833 ондо бороо орожо сабшалай хагда сайн гараһан, үбэлэй сагта Сэлэнгын урда бэе Хориин газар, Зэдын гол бэээр цаса ехэ оробой, цохор зуд боложо, бухал үбһэн 100 мүнгэгэ хүрбэй.

1834 ондо главной хамба Гаван Содном Жамцу нирваан болоһон. Мүн нэмэгдэһэн иоржи Чойван Доржи хамба хэрэгые шиид...

Мүн ондо 35-37 онуудта бага бага цасатай

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.10. Л.1. Рукопись на монгольской письменности. Перевод В.Б. Дамбаевой

Продолжение № 114

цаһан бага, дулаан жэлүүд болбо.

37 ондо намар саг хойто зүгтэ тэнгри улайба гэдэг.

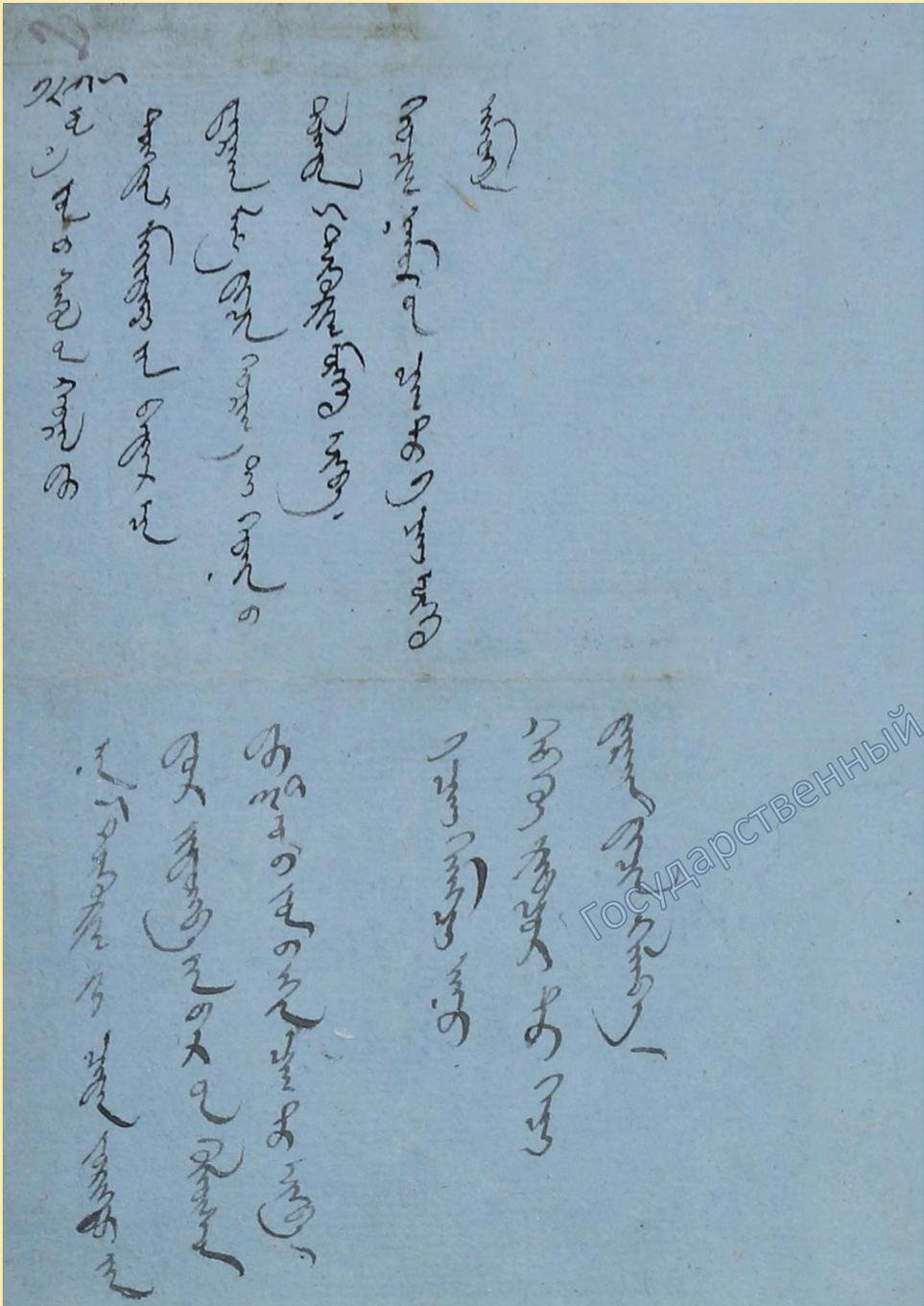
Баһа 38 ондо мүн тэрэ зүгтэ улайһан гэдэг, сохор гантай үбһэ, талха думда зэргэ абаһан. Үбэлэй сагта Баргужан нютаг болон Хориин зүүн захын зоной дунда саһа ехэ орожо, үхэр олон үхэбэ гэдэг бэлэй.

39 ондо цохор гантай, үбһэн ехэ бага, таряа думда зэргэ абаба. Хабарай сагта Хорхо Ирууна гэжэ /Куорка и Еравна/ зүүн газарта маша ехэ [...] оробо. Хариншые мал таргандаа боогдожо үхэбэ гэдэг бэлэй. Тэрээнһээ бэшэ нютагуудай зон үлэсхэлхэ үбһэ, талха дутамаг байгаад, зоной думдын 26 хүрэтэр ган боложо, мал үргэдэг байһаар, айрмаг үгыһөө үлэн болоһон ушарта, тэрэ бол [...] онцта бороон бага бага орожо, үбэлнүүд дулаан байгаад, мал тарган оробо.

[1840] ондо хабарһаа зунай гурбан сарада ехэ ган боложо, зунай сүүл сарын 30-най үдэр бороо сайн орожо Жигастай, Тамчи хоёрой сабшалан ургаба. Юрэ бэшэ нютагуудта талха, сабшалан ургаагүй. Усанай талха, сабшаланһаа бэшэ үгэй амуй. Хабарай сагта алда үбэсэн 50 тух хүрэтэр, талха 100 мунгэ амуй. Бага бага үргэдэг зон хүмүүн ехэ үлэсхэлэн оробо.

1841 ондо бага бороотой, сабшалан [...] думда сайн ургаба. Талха хабар 250 мунгэ хүрэбэ. Алда үбэс 10 тух зэргэтэ. Оронгойн нутугтагта малай хамшиг боложо бодо мал ехэ гарзада [...] хабарай сагта мал тарган оробо, 45 оной зунай сүүл сара хүрэтэр, ган болобо. Сүүл сарада бороо ехэ орожо, газар, үбһэ сабшалан сайн оробо. Эндэ талхан хүлдэбэ, зүг солоомо сайн гараа бэлэй.

ГАРЬ. Ф.517. Оп.1. Д.10. Л.1 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод В.Б. Дамбаевой

Продолжение документа № 114

1835 оно1 зунай сүүлэй хуралда Тэгдэл Майдариин бадарһаа дархан лама Дэчин хуртгагай Хониной тулада 5 түхэриг мүнгэ үгэбэ. Хожим намарай сагта 1 цай үгэхэ амуй.

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.10. Л.2. Рукопись на монгольской письменности. Перевод В.Б. Дамбаевой

Государственный архив Республики Бурятия

3

1	Ласаннаа 17 модоной газарЗагастайн барун бэе Табхар болон Баян зүрхэн,Тоёон ногагуудта суугсана рун нэрэ	насан		насан	№	
1	Зайсан Цэринжаб Үлэйн	41	Гэргэнь Дара	32		
	Хүү нэр	Ванчиг	14	Үхид		
		Бадма	5	Долгар	17	
		Бүдэ Радна	2	Балзин	16	
5			Цэмжид	8		
6	Дэлиг Номчин	43	Гэргэд			
7	хүү Бадма Гарбуу4	3	Удамбар	50		
8			Долгар	36		
9			Үхид	Бүтэд	11	
10				Цэрэнжид	10	
11				Долгар	8	
12				Балжид	7	
13	Ванжил Гэрэлүн	45				
14	хүү Цэдэндамба	16				
15			Гэргэнь	Долгар	54	
16			үхин	Дулма	18	
17			Цэдэндамбын гэргэн	Дигбэ	20	
18						
19	Вампил Магдарин	45	гэргэн	Удамса	66	
20	дүүн Банзарагша	41				
21	Хүүнь Идэр эмэнь	12		Дэмид	41	
22						
23	Дансуран Мүнхэйн	36	Цэрэндүлм	51		
24		үхин	Цэбүүхэн	39		
25	Цэрэнжаб Будаин	21	Блама	43		
26	Цэдэб Жамбалун	41	Үхин	3		
27			Цэбгжид			
28	Хүүнэр Санжаажаб	10				
29	Цэрин	8				
30	Бүдэцэрин	1				
31	Бадма Минжурун	50	Жигдэн	35		
32	Ухин	18	Цэриндолгар	2		

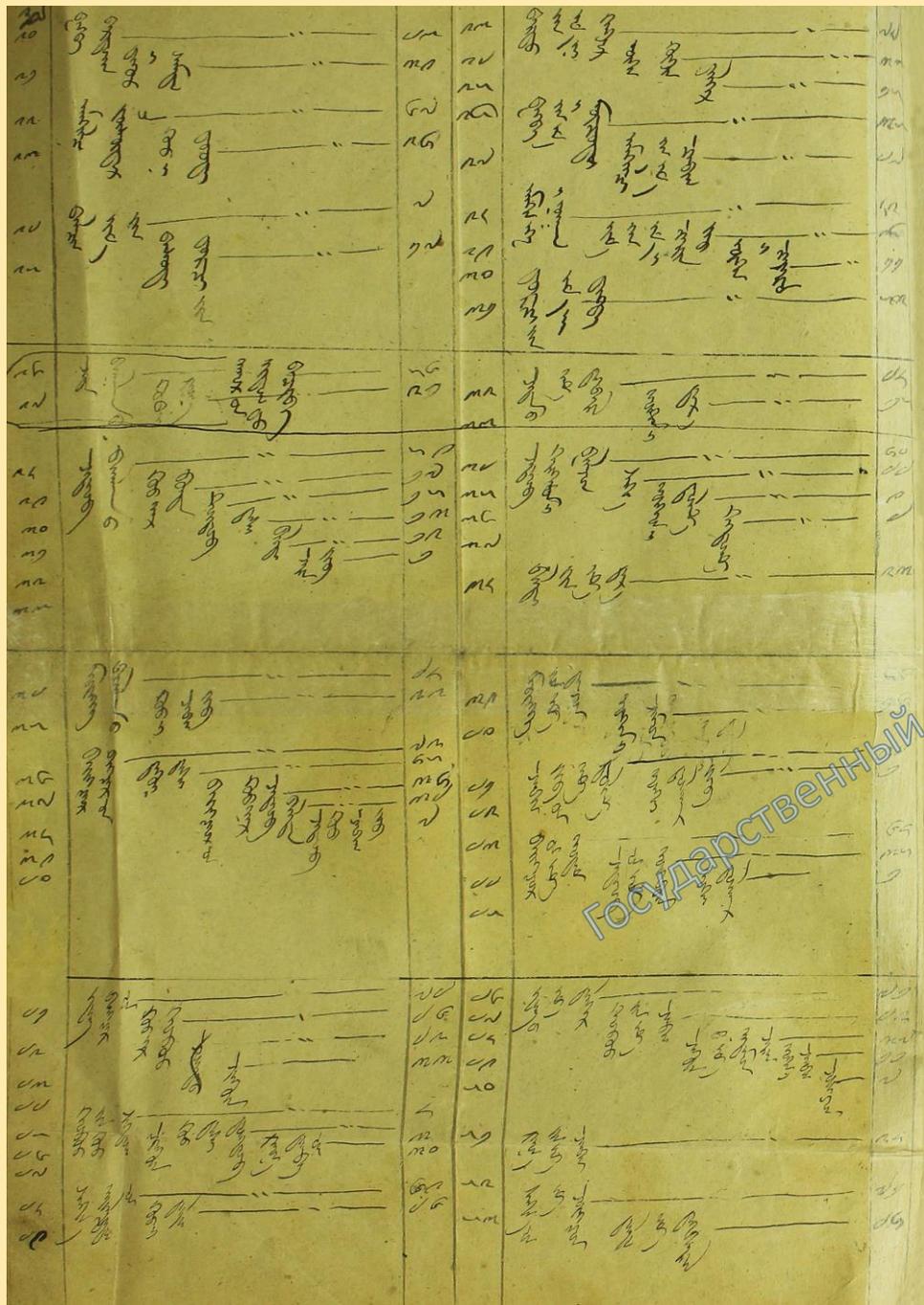
№ 115

Список прихожан –атаганов Ацайского дацана, проживающих у озера Табхар и по Чикою Без даты

Атаганай Ацайн дасанда мургэлтэй Табхар нуурай урда бэе Сэлэнгэ Сүхын ногагуудта суудаг атаган подгородно отогнарай эрэс ба эхэнэр дуушын нэрын списхэ

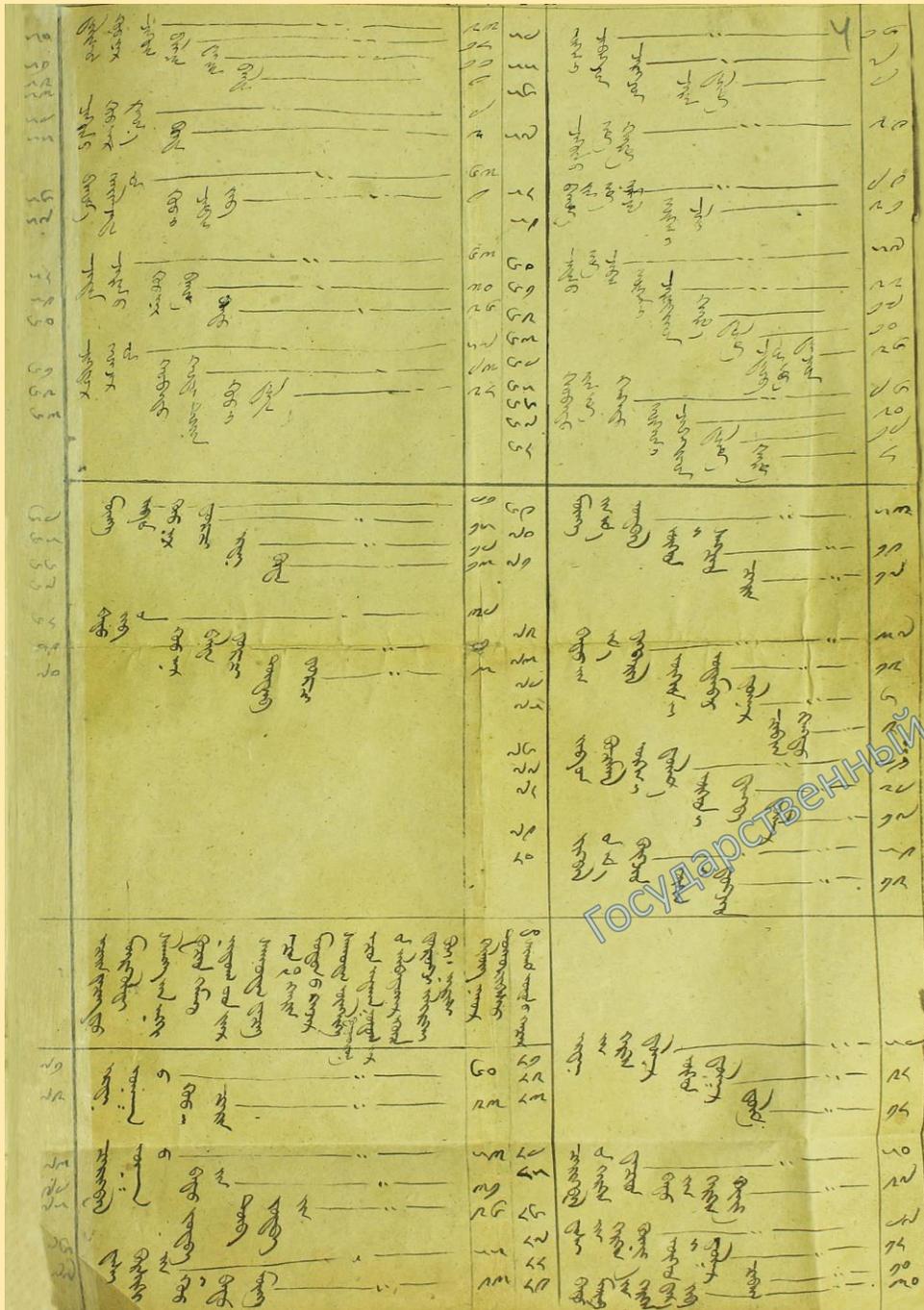
№	Ласаннаа 17 модоной газарЗагастайн барун бэе Табхар болон Баян зүрхэн,Тоёон ногагуудта суугсана рун нэрэ	насан		насан	№	
1	Зайсан Цэринжаб Үлэйн	41	Гэргэнь Дара	32		
	Хүү нэр	Ванчиг	14	Үхид		
		Бадма	5	Долгар	17	
		Бүдэ Радна	2	Балзин	16	
5			Цэмжид	8		
6	Дэлиг Номчин	43	Гэргэд			
7	хүү Бадма Гарбуу4	3	Удамбар	50		
8			Долгар	36		
9			Үхид	Бүтэд	11	
10				Цэрэнжид	10	
11				Долгар	8	
12				Балжид	7	
13	Ванжил Гэрэлүн	45				
14	хүү Цэдэндамба	16				
15			Гэргэнь	Долгар	54	
16			үхин	Дулма	18	
17			Цэдэндамбын гэргэн	Дигбэ	20	
18						
19	Вампил Магдарин	45	гэргэн	Удамса	66	
20	дүүн Банзарагша	41				
21	Хүүнь Идэр эмэнь	12		Дэмид	41	
22						
23	Дансуран Мүнхэйн	36	Цэрэндүлм	51		
24		үхин	Цэбүүхэн	39		
25	Цэрэнжаб Будаин	21	Блама	43		
26	Цэдэб Жамбалун	41	Үхин	3		
27			Цэбгжид			
28	Хүүнэр Санжаажаб	10				
29	Цэрин	8				
30	Бүдэцэрин	1				
31	Бадма Минжурун	50	Жигдэн	35		
32	Ухин	18	Цэриндолгар	2		

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.23. Л.3. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод В.Б. Дамбаевой

Продолжение документа № 115

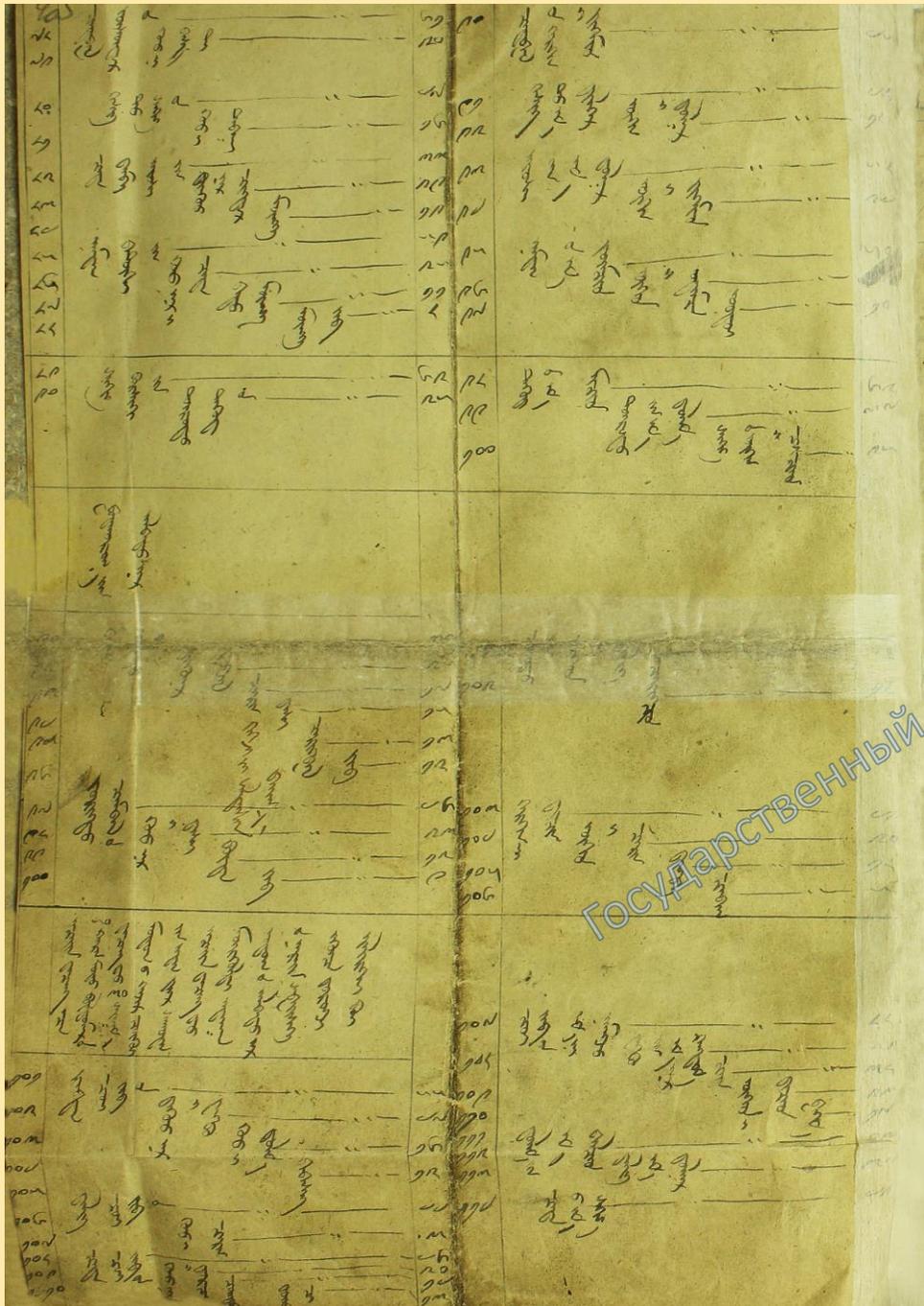
30	Пагба Бардуин	45	гэргы	Ганжур	74
31	Дүүнь : Самдан	38	үхид	Гунзин	3
				Дэлгэр	15
32	Амгилчи Юсүдүр	64	эмэ	Цэбиг	47
33	хүү Дооди	26			
34	Балзин Нимаин	7	Нимын эмэ	Цэринжу	26
35	Басута Дорзини	17	Доржин эмэ	Дагба	
36	Цэдэб Балжану	59	Цэдэбэй	Балжин	
37	Хүүнэр: Буда	17		Дара	
38	Дондуб	15			
39	Даши	13			
40	Балдан	12			
41	Цэринжаб	1			
42	Мүнхэ Балгану	48	эмэ	Дагзама	
43	Хүүнь Цэбэгжаб	22	эхэ	Дулма	
44	Байнцур Дансарун	72	Үхин	Дулгар	
45	дүүн Даши	65			
46	хүүнэр Цэдэб Банцарун	36	эмэ	Худам	
47	Балдан,	34			
48	Цэбэгжаб	7			
49	Иван Банзарун	46	эмэ	Дэлгэр	
50	Хүүнэр: Гомбуу	42			
	Цэгүүн	33	Эмэ	Надмид	

Продолжение документа № 115

51	Дэлсуну хүүнэр	23	ухин	Цэбэгжин	10
52	Балжин			Цэрэнжид	7
53	Ванчиг			цэрэндулма	4
54	Балдан	9			
55	Цэгууну хүүнэр		гэргы	Гарма	29
56	Радна	4			
57	Буда	2			
58	Бадма Хаймчилун	63	гэргы	Намжил	49
59	хүү Цэбэгжаб	9	ухин	Цоли	21
60	Цэдэн Цэрэну	63	эмэ	Цэбэг	57
61	хүү Бадма	30	Ухид	Цэрэнжид	22
62	Буда	26		Гарма	14
63	Чагдур Гончорун	57		Дулма	10
64	Хубита Худатын	57		Гарма	8
65	Мунхын суувэр	43	эмэ	Удвал	53
66	Дорзи	15	ухид	Сэнжид	19
67	Эрдэни	14		Цэрин	17
68	Буда	13	эмэ	Дэмбэрэл	37
69	Будажаб	34	ухид	Удамбар	12
70	хүү Балдандорж	1		Долгар	6
71	Түдэбдоржи	3		Цэлигханду	2
	Ацайн дасанай Носад гэжэ нютагуудаар 20-с моной газар суудаг агаган подгоролно отог зон энээнэй дотор элрхэй бии. Нэрэнүд				
72	Эрдэни Унагану	60	гэргы	Долгар	54
73	хүү Цэрин	23	Ухин	Дулгар	28
74				Дулма	18
75	Цэримпэл Унагану	53	гэргы	Дэжид	50
76	Буда Зодбын	31	гэргы	Бүнжи	27
77	Түба Зодба	26			
78	Даши Баршихин	55	гэргы	Бүнжи	18
79	хүү Батумүнхэ	23	гэргы	Даржаб	30

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.23. Л.4. Рукотсь на монгольской письменности. Перевод В.Б. Дамбаевой

Продолжение документа № 115

78	Цэндпэл Юссүдэрүн	61	гэргы	Жигмид	45
79	Хүү - Басаадай	20			
80	Хэшгэтэ Сахьяагай	47	гэргы	Дилгэр	48
81	Хүү- Табгай	16	ухин	Дулгар	18
82	ЦэлэнДамб Аюшин	33	Аюшин эмэ	Долгар	58
83	Дүү- Цигдур	29	ухин	Жигмид	24
84	нэр Мүнхэх	19			
85	Намдаг Бүгүүхэйн	59	Эмэ	Юмжид	50
86	Хүү- Цэдэн	25		Удамса	10
87	нэр Батамүнхэ	11		ООдой	8
88	Мүнхэжаб	8			
89	Сахья Боршихийн	69	эмэ	Мэжид	62
90	Түрүгэ Түгэдэ	25	эмэ	Дулма	25
Подгороднын албатанар					
91	?	30			
92	Цэрин	20			
93	Даши	17			
94	Цэрэнпэл	15			
95	Жаб	12			
96	Зоригту Цэбэлүн	46	гэргэн	Дэчин	49
97	Хүү-Даши	23	ухид	Цэрин	20
98	Хүү- Бүдэ	12		Бинба	18
99	Хүү Жаб	9		Цэбэй	5
100	Ацайн ласанһаа 50 модон Булгумурун да. 30 шахам Сүхын адагта суудаг албатын списхэ				
101	Рандал Чойжабун	55	Чойн эмэ	Наманцу	88
102	Дүү- Вамбу	47	Вамбуин эмэнэр	Хандама	52
103	Хүү- Долма	16		Цэдэ	38
104	Бабасан	12	ухид	Дэжид	21
105	Дэлиг Чойжабун	44		Пагма	17
106	хүү Цэрин	3			

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.23. Л.4 об. Рукотсь на монгольской тисьменности. Перевод В.Б. Дамбаевой

<p>Handwritten header text in Mongolian script, including the number 5 in the top right corner.</p>			
<p>Handwritten entries in Mongolian script, including the number 10.</p>	<p>Handwritten entries in Mongolian script, including the number 10.</p>	<p>Handwritten entries in Mongolian script, including the number 10.</p>	<p>Handwritten entries in Mongolian script, including the number 10.</p>
<p>Handwritten entries in Mongolian script, including the number 10.</p>	<p>Handwritten entries in Mongolian script, including the number 10.</p>	<p>Handwritten entries in Mongolian script, including the number 10.</p>	<p>Handwritten entries in Mongolian script, including the number 10.</p>
<p>Handwritten entries in Mongolian script, including the number 10.</p>	<p>Handwritten entries in Mongolian script, including the number 10.</p>	<p>Handwritten entries in Mongolian script, including the number 10.</p>	<p>Handwritten entries in Mongolian script, including the number 10.</p>
<p>Handwritten entries in Mongolian script, including the number 10.</p>	<p>Handwritten entries in Mongolian script, including the number 10.</p>	<p>Handwritten entries in Mongolian script, including the number 10.</p>	<p>Handwritten entries in Mongolian script, including the number 10.</p>
<p>Handwritten entries in Mongolian script, including the number 10.</p>	<p>Handwritten entries in Mongolian script, including the number 10.</p>	<p>Handwritten entries in Mongolian script, including the number 10.</p>	<p>Handwritten entries in Mongolian script, including the number 10.</p>
<p>Handwritten entries in Mongolian script, including the number 10.</p>	<p>Handwritten entries in Mongolian script, including the number 10.</p>	<p>Handwritten entries in Mongolian script, including the number 10.</p>	<p>Handwritten entries in Mongolian script, including the number 10.</p>
<p>Handwritten entries in Mongolian script, including the number 10.</p>	<p>Handwritten entries in Mongolian script, including the number 10.</p>	<p>Handwritten entries in Mongolian script, including the number 10.</p>	<p>Handwritten entries in Mongolian script, including the number 10.</p>
<p>Handwritten entries in Mongolian script, including the number 10.</p>	<p>Handwritten entries in Mongolian script, including the number 10.</p>	<p>Handwritten entries in Mongolian script, including the number 10.</p>	<p>Handwritten entries in Mongolian script, including the number 10.</p>
<p>Handwritten entries in Mongolian script, including the number 10.</p>	<p>Handwritten entries in Mongolian script, including the number 10.</p>	<p>Handwritten entries in Mongolian script, including the number 10.</p>	<p>Handwritten entries in Mongolian script, including the number 10.</p>

№ 116

Список учеников 3, 4, 5-й роты атаганского полка, а также атаганского и подгородного родов прихода атаганского Ацайского дацана

Без даты

Список Байгал далайн үмэнэ талын дасангуудай ахалагша лама Бандида хамба ламын мэдлэй атаганай Асын дасангай хамжаата атаган подгородно отогуудай болон, атаган поолой 3, 4, 5-дүгээр(!) номодой хургуулин убашанарай нэрэсье үүндэ бэшэбэ

Убашанарай нэрэ омогууд, наһад

Атаган отогой убашанар

- Бүндэб Согтын 20
- Самдан Бадмын 20
- Юм-Жаб Цэдэнэй 19
- Лубсан-Цэрэн Мунхын 15
- Даши Жамбалей 20
- Доржо Бангжуурай 20
- Доньд(?) Олзын 17
- Дондоб Согтын 16

Подгородно отогой убашанар

- Дагба Нансын 20
- Наасүрэн Дэнбэрэлэй 19
- Намдаг Сахьягай 18
- Табхай Сахьягай 17

Атаган поолой 2-дүгээр(!) номодой убашанар

- Цэрэн-Ешэ Цэрэнпилэй 20
- Намхай Арбидай 20
- Лубсан Баярай 20

Балбар Юмжинэй 17

4- дүгээр номодой убашанар

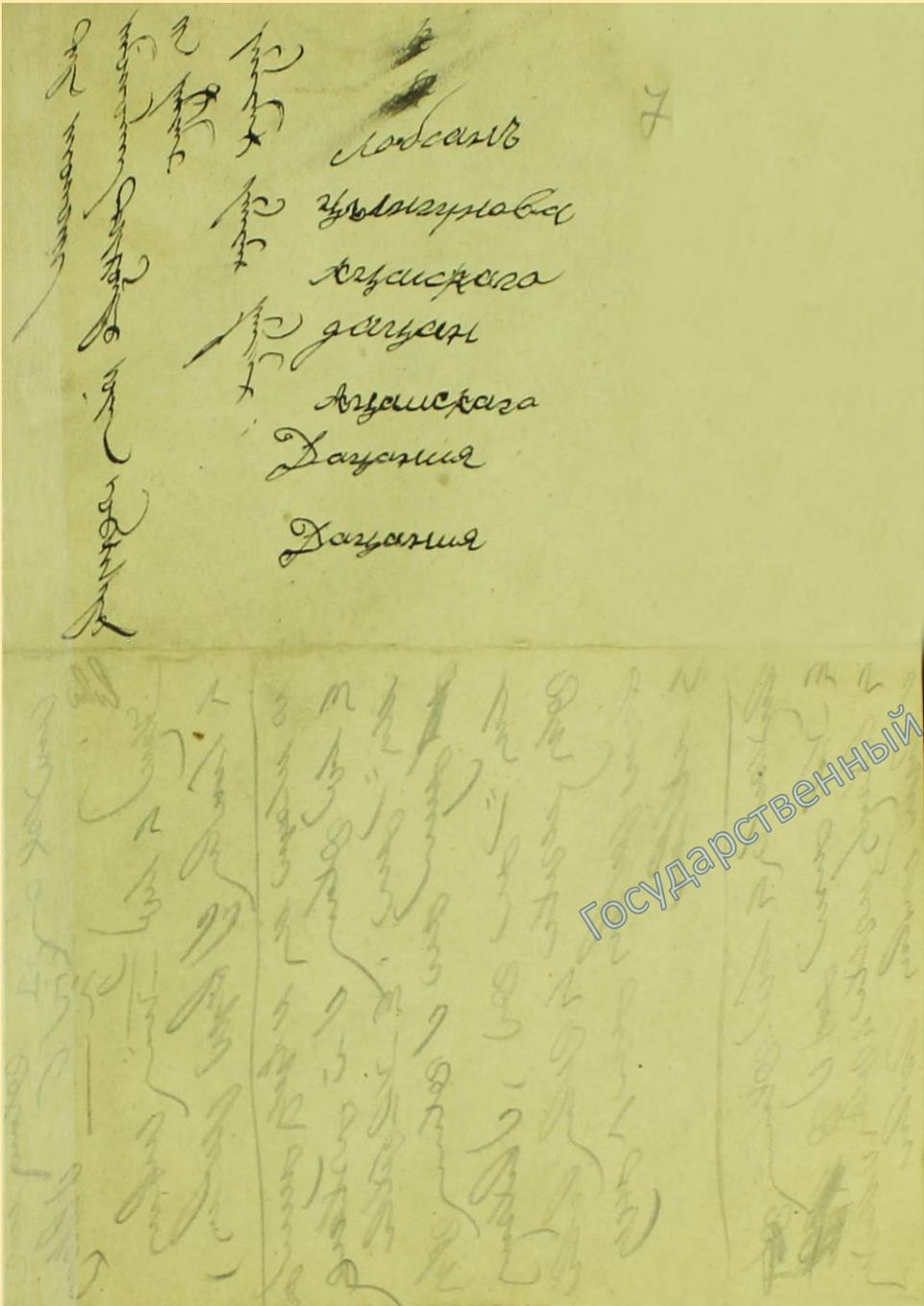
Цэрэн-Ваанчиг Цэбэгэй 18

5- дугаар номодой

Цэрэнпил Булууудайн 17

Хамнилад

Отогууд хасагууднарай хургуулин убаша хуваарагууд нийтээр 18 бии.

№ 117

Список имущества Ацайского дацана

Без даты

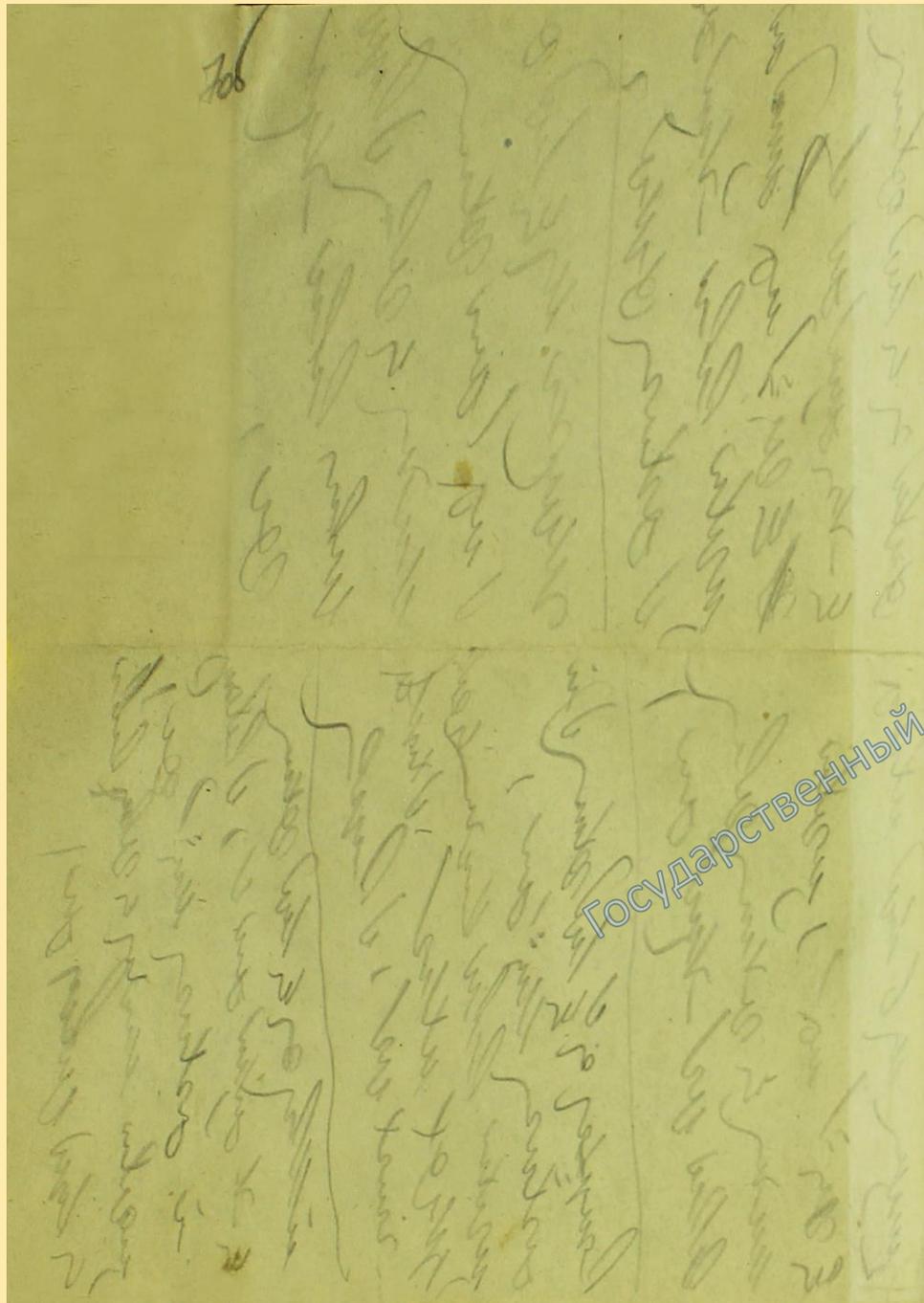
Тэдэ амгалан түрэлтэ ноён областын зэмлемэр

ородоор: Лобсан Цынгунова Ацайского дацан дацания*

Ганжуурай боти (түбэдөөр — Ж.Б.) 84 + бурханаар+ 9 1 дарамал шэмэг 2
 ехэ сагаан хадаг, 2 ваандан, 11 даша хадаг, аюушын аршам тэлэгтэй 3 ехэ
 бурхан, 1-нь торгон захатай, 3 четперти тэлэгтэй 1 бурхан бүд захатай бии. 1
 дарамал бүд лабари, 2 бадан дади(?), даша хадагтай 8 тахил, 7 эрдэни Дамжонгой
 2 ехэ бурхан, 3 зэд тэлэгтэй 1 бу[рхан] 2 дарамал лабари 2 бадан 1 жанзан(?) 1
 даша хадаг додон(?)

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.28. Л.7. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
 Ж.Б. Бадагарова

* написано карандашом

Продолжение документа № 117

Махагалын 9 ехэ аршам 3 бага ...(?), лабари жанзан, 2 бишихан бадан додой хэб шэмэгтэй Догшодой 13 ехэ бурхан 1-нь торгон захатай, лабари додой жанзан 2 бадан шүхэр ...(?), 1 аршам соохор хиб, 1 дээдэ найдангай 3 ехэ бурхан, 3 зэд тэлэгтэй 1-1 дарамалынь торгон заха бүд лабари жанзан 2 бадан дадуй 2 ешэ хадагтай

///

Гүнригэй 2 ехэ бурхан, 3 зэд тэлэгтэй 1 3 бага ...(?), тэлэгтэй, лабари додой шэмэгтэй 1 торгон хундагт Шэгэмүниин 3 ехэ бурхан] 1 ...(?)-тай бурхан жанзан 2 бадан 1 даша хадаг додой шэмэг бий.

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.28. Л.7об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Handwritten text in a cursive script, likely a list or ledger. The text is arranged in approximately 10 vertical columns. A diagonal watermark is present across the center of the page.

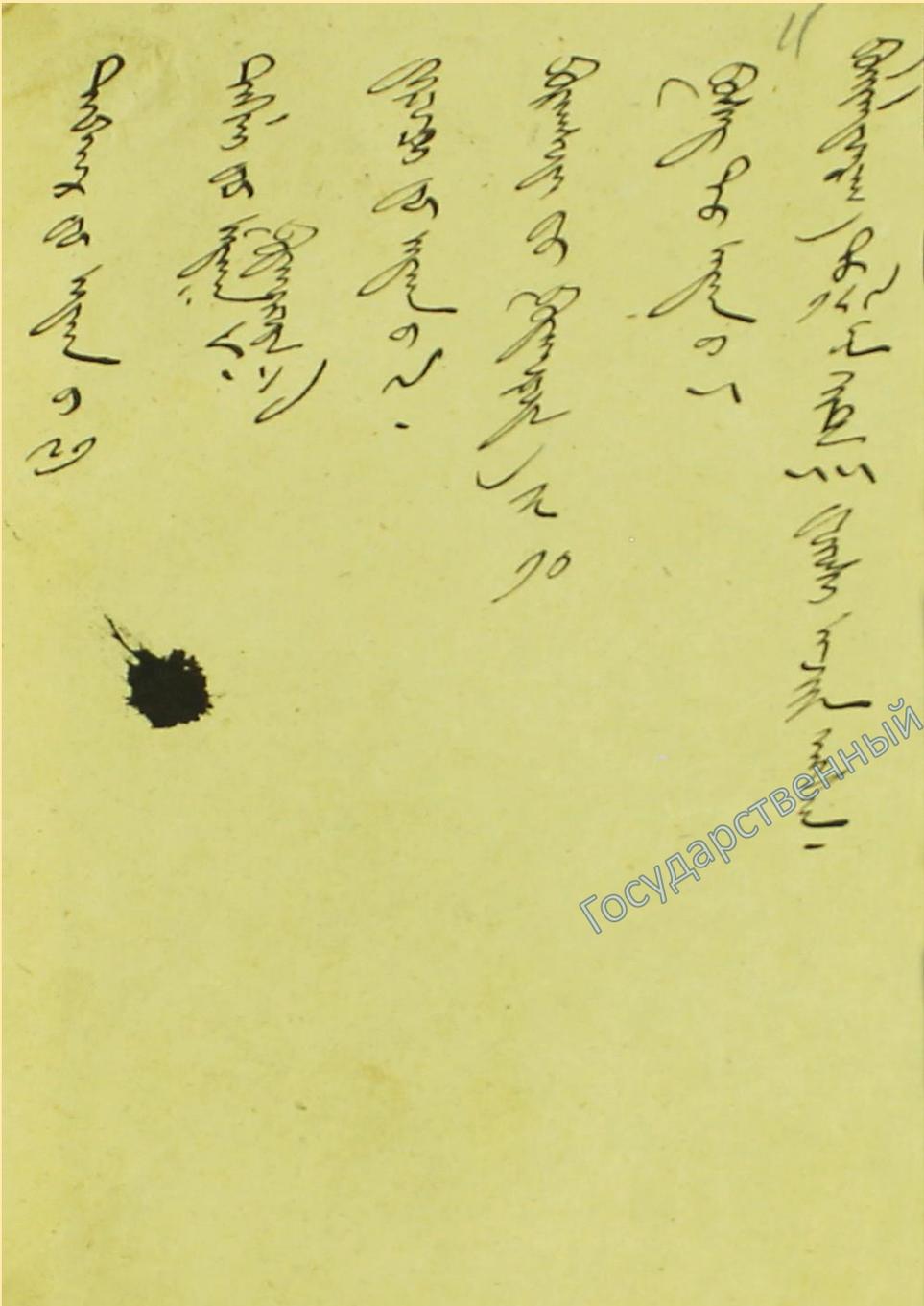
Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 117

Ехэ хүмэнэй торгон захатай Чойжил 1
Торгон тэлэгтэй +ехэ+ бурхад 11, тусагаар торгон захатай ханза
Бүд тэлэгтэй ехэ бурхад 47
Бага бүд тэлэгтэй бурхад 61, үүнһээ 2-нь торгон тэлэгтэй
Бага торгон захатай дарамал бурхан 2
Бага бүд захатай дарамал бурхан 6
Шаран(?) хадаг 2
Соохор хиб 2
Ваандан хадаг 4
Торгон лабари 3
Бүд лабари 3 Бүд дүмзэн(?) 2
Торгон жэнсэг 4 Арьяб(?) 1
Торгон бадан 29 Бүд дарсаг 2
Бүд бадан 5
1 чедбэрин ехэ бүд шүхэр 2
торгон хүшэгэ 7

ГАРБ. Ф. 517. Он. 1. Д. 28. Л. 8. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б.
Бадагрова

Государственный архив Республики Бурятия

№ 118

Список спорных душ прихожан Ацайского дацана породам

Без даты

Табхарга атаганай 21

Дэгли(?)дэ атаган 8, подгородно 4

Дэршэдэ атаганай 7

Бургаастайда подгороднын 10

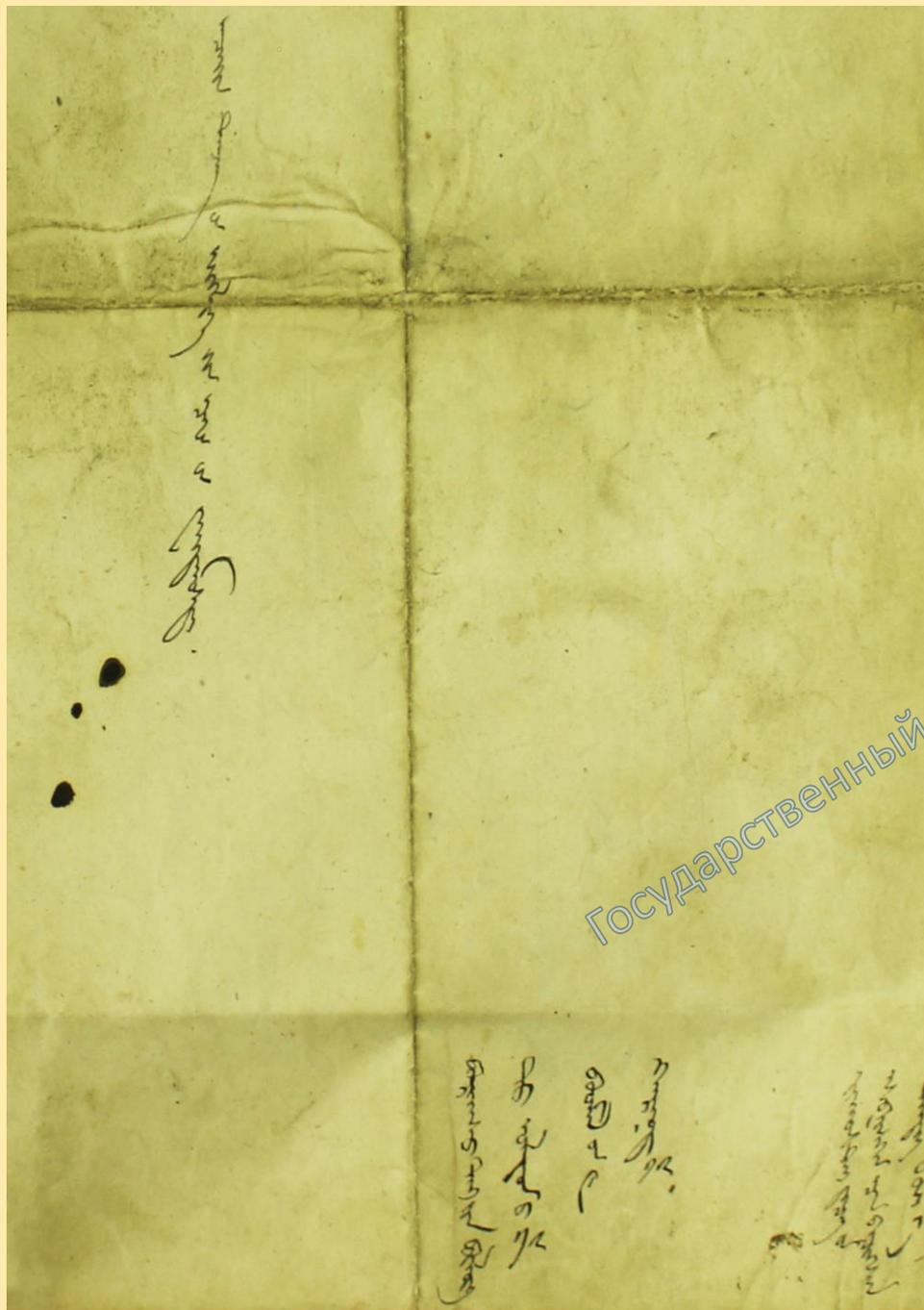
Посадга атаганай 5

Буляалдаргата 187-ноо ниитэ 55 дүүшэ Асын хэн.

ГАРБ. Ф.517 Оп.1. Д.28. Л.11. Рукопись на монгольской письменности. Перевод

Ж.Б. Бадагарова

Государственный архив Республики Бурятия

№ 119

Ведомость прихожан Ацайского дацана, проживающих в местностях и булуках по западной, северной и восточной сторонам Гусиного озера с указанием рода, места проживания, булука, рода, количества по последней, 9-й ревизии, и прироста, а также расстояния от места проживания до Ацайского дацана

Без даты

Асын дасангай үгэлыгын эзэдэй вэйдамости

Бургаастайн бүлэгтэ олзоной 12 буумалай 9 харнууд 12

Загастайн дасангай эспэйскэнһээ бэшэһэн

тэмдэг бэээ

ГАРБ. Д. 517. Оп. 1. Д. 28. Л. 18. Рукопись на монгольской письменности. Перевод

Ж. Б. Бадагарова

Государственный архив Республики Бурятия

<p>Handwritten notes in the top-left corner.</p>	<p>Handwritten notes in the top-middle section.</p>	<p>Handwritten notes in the top-right section.</p>	<p>Handwritten notes in the top-right section.</p>	<p>Handwritten notes in the top-right section.</p>	<p>Handwritten notes in the top-right section.</p>
<p>Handwritten notes in the middle-left section.</p>	<p>Main body of handwritten text, likely a list or detailed notes.</p>	<p>Column of handwritten notes, possibly names or identifiers.</p>	<p>Column of handwritten notes, possibly names or identifiers.</p>	<p>Column of handwritten notes, possibly names or identifiers.</p>	<p>Column of handwritten notes, possibly names or identifiers.</p>
<p>Handwritten notes in the bottom-left section.</p>	<p>Main body of handwritten text, likely a list or detailed notes.</p>	<p>Column of handwritten notes, possibly names or identifiers.</p>	<p>Column of handwritten notes, possibly names or identifiers.</p>	<p>Column of handwritten notes, possibly names or identifiers.</p>	<p>Column of handwritten notes, possibly names or identifiers.</p>

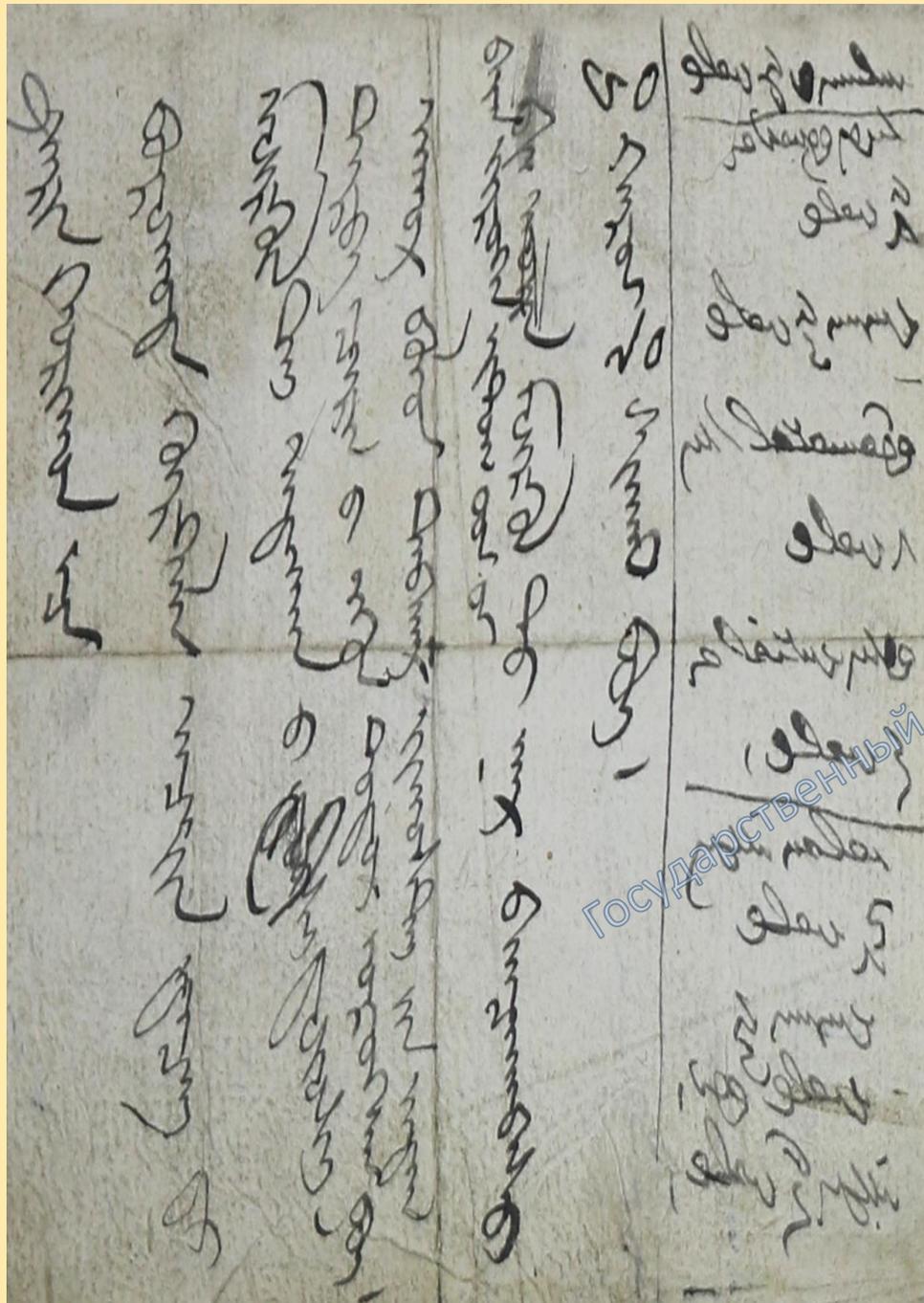
Косударственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 119

Дасангай нэрэ	Дасангай газарай межээ	Дасангай үгэлгын эздэнь			Эсэсэй 9-дүгээр ребиэнь ба хэды бэшлэгээр эрхэнэй дүүшын тоо	Асын дасанга хэды модо эрхэнэй тоо
		Отогой нэрэ	Бүлэг нуудалну удайнэрэ	Ямар обогнорой бусатүрэлтэн бэ		
Хүлэн нуурай хоймрто	Асын дасангай үгэлгын эзэд Хүлэн нуурта ороhon гopходоор нэрлэгдэhэн нютагуудта байна. Нэрлэбэл, Могойто, Нарин гopхон, Сэльбэ, Аса, нонгино, Бороото, Нуур нютагууд ба, Бага Загастайда ороhon Табхарай гopхон, Загастайн адаг, Харуул шулуун, Түмэр Даршын дабаагаар Бургаастайн нютаг, Доодо Постоной дэрээбэнэй дээгүүр, Доодо болон Дээдэ Тобонууд хэмээн Байгалай областной упpавалениин вэйпуска хүлээгдэhэн болобошье, үүн доторноо Загастайндасангай межээтэй нютагуудые нэрлэбэл, Доодо Постоной дэрээбэн, Бургаастайн нютаг, Түмэр Дарша, Харуул Шулуун, Загастайн адаг Бумхан толгойн баруун хажуугаар Ехэ Загастайда ороhon Бага Загастайн гopхон бүгөөд түүнэй баруун бэендэ Хүлэн нуур тулатар нуудаг зунай нютагууд байна. Энэ үүн доторхи зоной вэйдомостые хамжуунд хэбэшье буяалдаргатиин элирхэйлжэ энэ шалаба. Юуб гэбэл, эсэсэй бэшлэгнэй вэйдомостанэ үгтэнэ Түүнээ эдүгээ али байхан дүгээн багсаабал 192 дүүшэ тухай байна.	Могойто болон Нарин гopхондо нютагтай	Нарин гopхоной бүлэгтэ	Атаган отогой 4-нь шэнэ	20 4	5 модо
Хүлэнгэй хойто бэендэ Аса нэрэтэ гopхоной баруун эрьс дээрэ Түбдэн Даржинлин нэрэтэ дасан		Сэльбын гopхондо нютагтай	Сэльбын бүлэгтэ	Атаган Үүнэй шэнэнь3	17	2 модо
		Асын гopхондо нютагтай	Асын бүлэгтэ	Атаган 8-нь шэнэ	27	Дасангай дэргэдэ болон саашаа 2 модо
		донгинын гopхондоор	Атаган бүлэгтэ	Атаган 1-нь шэнэ	23 21	30
		Бороотын замагаар	Намагай бүлэгтэ	Подгороднын Сэлэнгын харнуудай	16 9	4 модо хахад
		Бороотын гopхондоор	Бороотын бүлэгтэ	Атаганай 3-нь шэнэ Подгородно Харнуудай	4 7 4 23	6 модо
		Нуур нэрэтэ гopхоной шугуй тойрон	Нуурай бүлэгтэ	Атаган Подгородно	5 10	10 модо
		Бага Загастайн баруун бэе, Табхарай булагуудта	Табхарай бүлэгтэ	Атаган отогой шэнэнь Харнуудай шэнэ	25 22 9 12 1	13
		Бумханта толгойн баруун бэе, Бага Загастайн адаг болон Дэглын нютагта	Бага Загастайн адаг болон Дэглын бүлэгтэ	Атаган Подгородно Харнууд Олзон ¹	8 4 32 28	13

1. (Дээрэ — Ж.Б.) нэрлэгдэhэн отогнорой багсаамжаар.

№ 120

Черновой список прихожан Ацайского дацана с указанием административной принадлежности, места проживания и количества домохозяйств

Без даты

Нарин горхонһоо

Бороото хүрэтэр Асын дасанда мүргэлтэй атаганай дүүшэ.

Тарба Цэрэнэй үүн дотор ороһон байна.

Нуур болон Табхар Загастайн адаг Баян Зүрхэн нютагуудай мүргэлтэнэр багсаабал 60 гаран 70 шахам бии.

—

Атаганай 29 хото

Зүүн бүлэгэй 28 хото

Хасаг 27 хото

Подгороднын 8 хото

Буян харнуудай 3 хото

Отог ниитэ 68 хото

Хасаг 27 хото

бии.

Ниитэ 95 хото.

ГАРБ. Ф.517. Оп.1. Д.32. Л.6. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б.

Бадагарова

ЦЕНТРАЛЬНЫЙ КОЛЛЕГИАЛ

ПО ДУХОВНЫМ ДЕЛАМ
БУДДЕИСТОВ СЕВЕРИ

Март 6 мая 1925 г.

№ 20.

СЕЛЕНДУМА

13/11/25
281

Handwritten text in Cyrillic script, including a signature at the bottom right.

Государственный архив Республики Бурятия

№ 121

Предписание председателя Центрального совета Пандито Хамбо-ламы
Цыгунжапа Баниева, дид хамбо-ламы Мунхэжапова и писаря (составителя)
Очирова об отправке постановления (собрания) для заверения подписями
№20 06 марта 1925 г.

Центральный совет по духовным

делам буддистов Сибири

Марта 6 1925 г.

Селендума

Ироу-инн хиид-үн тасагун зүблэлдэ.

Энээнтэй Түбүн зүблэлүн энэ мартын 4-нэй үдэрэй тогтоомжыг
хамжуулажа гар хүтэлбэри хэые захирабай.

//Түбэй зүблэлэй тэрэгүлэгшэ Бандида хамба Бана-инн

Дэд хамба Мунхэжабун

Зохоолши Р.Вачирун //

ГАРБ. Ф.520. Оп.1. Д.3. Л.9. Рукопись на монгольской письменности. Перевод

Очировой Г.Н.

Государственный архив Республики Бурятия

ЦЕНТРАЛЬНЫЙ СОВЕТ

ПО ДУХОВНЫМ ДЕЛАМ
БУДДИСТОВ СЕВЕРИ

Мартин В. от 1925 г.
№ 101.
СЕЦЕНДУМА

13/III 25
22/4

Handwritten signature or mark at the top left of the main text block.

Main body of handwritten text in Cyrillic script, consisting of approximately 10 vertical columns of text.

Handwritten signature or mark on the right side of the page.

Handwritten signature or mark at the bottom right of the page.

Государственный архив Республики Бурятия

№ 122

**Приказ председателя Центрального совета по духовным делам буддистов
Сибири Цыгунжапа Баниева о распределении собранного с народа дохода
№101 08 марта 1925 г.**

Центральный совет по духовным
делам буддистов Сибири

Марта 8 1925 г.

Селендума

Ироу-инн хиид-үн тасагун зүблэлдэ.

Үнгэрэгшэ оной июлиин 13-най үдэрэй 232 тоотын 20-ной үдэрэй 428 тоото захигсанай хойноһоо дахин бэшжэ захирана, энээние абаһан сагаар габьяада гүрэмчилэн хүдөө зондо ачи үйлдэбэри хэгшэдэй олзо оруулһан бүхы мүнгэнһөө хуварагун жасада 80 хубиие оруулаад, 15 хубиие тасагай зүблэлэй хэлэгсэлдэ, 4 хубиие шажанай түбэй зүблэлдэ, 1 хуби Ленинградтай дасанда хүргэхээр инагчи Хүргэгтун дасангун зүблэлдэ үгтэхэ 15 хубиие дутамагдаха хуварагун жасын 80 хубиһаа абажа боломуй.

Түбэй зүблэлэй тэрүүлэгшэ бандида хамба Бана-инн. Мүнгхэжабун.

*ГАРБ. Ф.520. Оп.1. Д.3. Л.11 Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Очирова С.Н.*

ЦЕНТРАЛЬНЫЙ СОВЕТ

ПО ДУХОВНЫМ ДЕЛАМ
БУДДИСТОВ СИБИРИ

№ 2 м 2
3
1926 г.

№ 1
СЕЛЕНДУМА

Handwritten text in the Buryat Cyrillic script, consisting of approximately 15 vertical columns of text. The script is a variant of the Cyrillic alphabet adapted for the Buryat language. The text is densely packed and covers most of the page area.

Государственный архив Республики Бурятия

№ 123

Сообщение Пандито Хамбо-ламы Восточной Сибири Данжи Мункожапова о вступлении на избранную должность Пандита Хамбо-ламы по решению 2-го съезда буддистов

№4

03 февраля 1926 г.

Центральный совет по духовным

делам буддистов Сибири

Феврали 3 үдэр 1926 г.

Селендума

Ироу-ин хийд-үн тасагун зүблэлдэ.

Бурадмонгол уласун Дээдэ Удын ниислэл хотодо хамтархан Будда-ин шажантанай хоёрдугар ехэ хуралдаан ину намайе шажанай хэрэгые захирха Түбэй зүблэлэй тэрүүлэгшэ Бандида хамбын тушаалда шийдхэжэ айлдаһарай есье би ану габьяата уялгадаа ороһоноо энээгээр мэдээсэхэтэй хамта дурасагчи хоёрдугар хуралдаан дээрэ зохёогдон баталагдаһан шажанай тогтоол ба хуварак санваартанай дотоодо байдалай журамууд ину Дээдэ Удын хотондой хэблэлэй хорёондо хэблэгдэжэ ба хотын зүблэлүүдэй томьёон ину мүн хотондо захигдаад

хэгдэжэ байгсан тула дары саг эдгэгдэмүй. Тэрэ ину тогтоол ба зарчим дотор дурсагдаһан ушар [...] хурал бүхэндэ суужа байха болоод, хуварак санваартан [...] үйлэдэжэ байбал Бурхан Будда-ин шажан ину наран мэтэ хир үгэй мандаха бээ даа хэмэн цохом байдамуй.

Будда-ин шажантанай Түбэй зүблэлэй тэрүүлэгшэ Бандида хамба Мүнгхэжабун

*ГАРБ. Ф.520. Оп.1. Д.3. Л.12. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Очировой Г.Н.*

Handwritten Mongolian script on aged paper. The text is arranged in several vertical columns, written from right to left. The script is a cursive style, likely from the 19th or early 20th century. There are some faint markings and what appears to be a signature or stamp at the top left.

№ 124

Подтверждение группы лиц о получении на свою ответственность всего имущества Иройского дацана

23 февраля 1928 г.

1928 оной февралин 23-най үдэр
 Ироу-ин хиид зүблэлхөө
 Сүсэгтэн эрхэтэндэ хамта хэлэлсээ баталажа
 Сэлэнгын аймагай гүйсэдхэхэ яаманда

Энээгээр анжаргуулаа гуйха ушар ану үнгэрхэн 1926 оной июнин 26-най үдэр санваартан, дасан ба сүмэ дуганууд бүхы зөөри тушаажа абагсан 33 бламанар байгсан дээрэ дахин 5 санваартанар орожо, дасан ба бүхы зөөри тушаан абалсахыг гуйжа, Цэрэнжаб Хилтуин, Лувсан Балдану, Базаржаб, Цэбэгжаб, Жамбал Даши, Базар Доржи, Жалсанар

ГАРБ. Ф.520. Оп.1. Д.3. Л.12 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

Handwritten header text in Cyrillic script, including the name of the archive.

Main body of handwritten text in Cyrillic script, organized into several columns.

№ 125

Решение группы лам Иройского дацана об охране имущества

03 марта 1928 г.

Хэлэлсэбэ

1928 оной мартын 3-най үдэр энээн доро гарнуудаа табигшанар

Сэлэнгын аймагай Ироогэй хийдэй зүблэлэй тэрүүлэгшэ Цэрэнжаб Золтын бэр, мүн хийдэй блама санвартан Доржи Цэриндоржин Ба Жимцу Доржиинартай хэлэлсээ баталахын ушар

1) Бидэ Цэрэндоржин ба Доржиинар ану габьяата хийдэй эдлэлүүдые химгадан сахижа байхаар хэлэлсээ баталажа, блама санвартанай олоной суглаганһаа цэн тааража энэ мартын 3-най үдэрһөө ерэхэ 1929 оной мартын 3-най үдэр хүртэр нэгэ жэлэй хугсаанда хамта /бүтэгчи/ нэгэ зуун түхэригээр абабайбди. Зүгээр ачидаг бүтээжэ байха бологсоноо нэрлэбэл, Согчин дасангун жиса 3 мунхэ зула болон тахилуудые сэлбэн засажа эргүхү, шорой тоосые сэбэр сайханаар арилгажа баймуй. Дээдэ хоёр хохонуудай зула ба тахилые сэлбэн засажа байха, шорой тоосые сэбэрлэн арилгажа баймуй.

2) Дасанай дотор байгсан Бурхан шүтээн тэригүүтэн, бүүхэ эдлэл зөөриие бээдээ даажа абанан юумэдые сарнигуулахагүй, эбдэхгүй, хэрбээ үгы болгобол бидэ нэрлэгшэнэр өөһэдын зөөриээр түлэмуй.

3) Дасанай гадар орой дээрэ шорой тоёоно, шубуунай бааһа, гэхэ мэтые сэбэр сайханаар арилган сэбэрлэхэ. Үбэлэй сагта харша лотор бууһан саһые 4 үүдэн ба орон оронуудые хараашалажа гараха гаргашын саһые хамгаламуй. 4 үүдые химгадажа хаажа байха, нариц сэбэр байлгамуйбди.

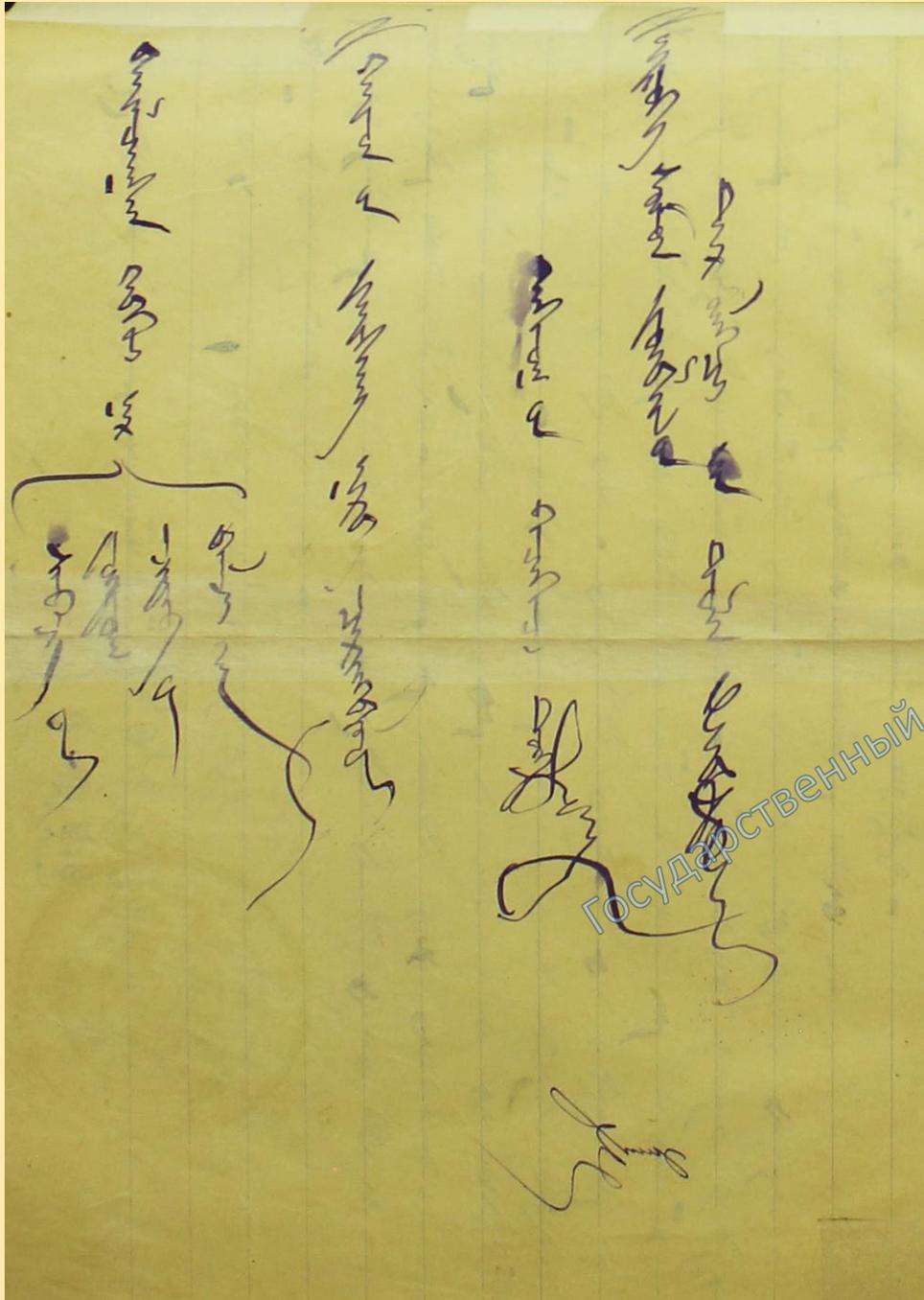
4) Бидэ Цэриндоржин ба Доржиин нар заабарин ёсоор сэбэр сайхан байдалтай, габьяата дасан ба эдлэлүүдые химгадажа баймуй. Хэрбээ уялгадаа хохигурамжигүй сула байдалтай элдэб адалистание арилгаха ба эбдэхэ гэхэ мэтэ үзэгдэбэл, өөһэдынгоо зөөрээр түлэмуй.

5) Ерээ мартын 3-най үдэр хүртэр элдэб хурал болоходо эрхэ бэшэ бүтээлсэжэ байха.

//Ироо хийдэй зүблэлэй тэрүүлэгшэ

Хэлэлсээ баталагсан сахиулчанар (подписи на Тибетской письменности) печать

ГАРБ. Ф.520. Оп.1. Д.3. Л.13. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

Продолжение документа № 125

Баталагсан гэгбгуйнэр
Сэбжэгун Вандан, Цэдэбүн, Балжарун,
Тасагун гэшүүн Доржиин
Ироо сомон зүблэлдэ эльгээгчин тула Суб...)

*ГАРБ. Ф.520. Оп.1. Д.3. Л.13 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Очировой Г.Н.*

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ архив Республики Бурятия

1110

Handwritten text in a cursive script, likely a historical document or manuscript. The text is arranged in approximately 15 vertical columns, written from right to left. The script is highly stylized and characteristic of historical Buryat or Mongolian writing. A diagonal watermark is visible across the center of the page, reading "Государственный архив Республики Бурятия".

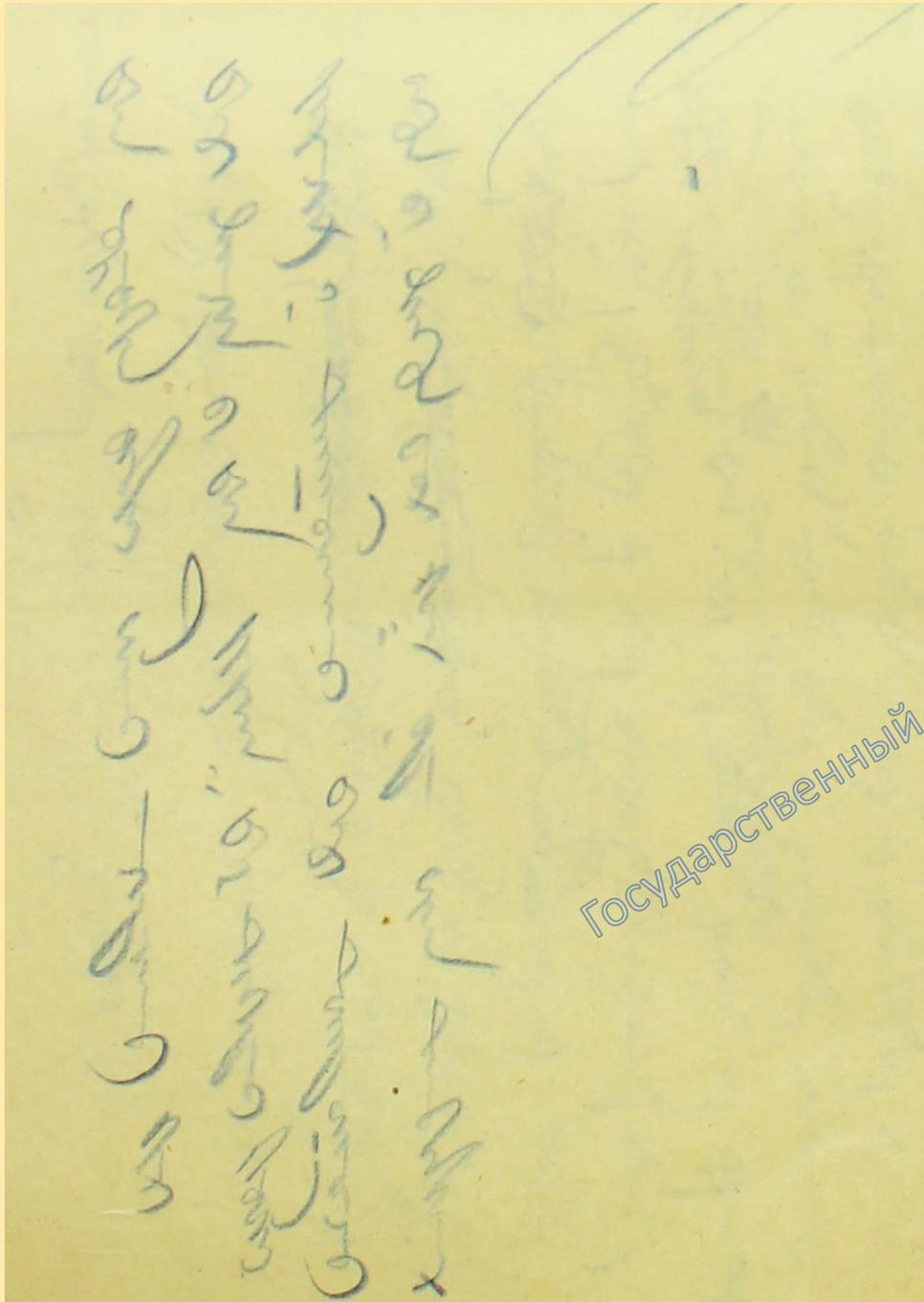
Продолжение документа № 125

1930 оной июлиин 27-ной үдэр бидэ энээндэ гараа табигшад Ирөөгэй хийдэй тэрүүлэгшэ Дамбаин ба орологшо Галсан Түдэбдоржин, член Цэрэн Сэлэгүн нар болон Хийдэй засаг бламанар, цоржинар, габжанар болон бүгэдээр габьяата [...] байрада хамтаран суглаража энэ хү тогтоомжо зохёохын ушар, дээдэ шажанай түбүн захирагаан дахяад хуулиин ёсоор дээрэхи зарлигые [...].

Энэ линхуа томо ба цэм ун үестэ Хийдүн хуралар тэдүй элдэб зүйлүн наадан болон архи ба элдэб тэригүүтэни хагамдан байхаар тогтообой, энээнһээ хойна сүниин 9 сагаас эхилэн мүргэлэй зон хабаата байрадаа морилажа бусаха ёсотой, үлэшин 9 сагай хойно сам ба линхугун газар үглөөнэй 4 саг болотор мүргэлдэй байхаар тогтообой. Энээни тушааха тогтоомжиие

*ГАРБ. Ф.520. Оп.1. Д.3. Л.14. Рукопись на монгольском письменности. Перевод
Очировой Г.Н.*

Государственный архив Республики Бурятия

Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 125

бэн орхингүй олоной шадахаар шажанаа заяанай ба дээдэ хуулин зарчимы тоолохоор тогтоожо, энээнэй һүүлдэ гарнуудаа табигшанар

ГАРБ. Ф.520. Оп.1. Д.3. Л.14 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

1. 1909
 2. 1910
 3. 1911
 4. 1912
 5. 1913
 6. 1914
 7. 1915
 8. 1916
 9. 1917
 10. 1918
 11. 1919
 12. 1920
 13. 1921
 14. 1922
 15. 1923
 16. 1924
 17. 1925
 18. 1926
 19. 1927
 20. 1928
 21. 1929
 22. 1930
 23. 1931
 24. 1932
 25. 1933
 26. 1934
 27. 1935
 28. 1936
 29. 1937
 30. 1938
 31. 1939
 32. 1940
 33. 1941
 34. 1942
 35. 1943
 36. 1944
 37. 1945
 38. 1946
 39. 1947
 40. 1948
 41. 1949
 42. 1950
 43. 1951
 44. 1952
 45. 1953
 46. 1954
 47. 1955
 48. 1956
 49. 1957
 50. 1958
 51. 1959
 52. 1960
 53. 1961
 54. 1962
 55. 1963
 56. 1964
 57. 1965
 58. 1966
 59. 1967
 60. 1968
 61. 1969
 62. 1970
 63. 1971
 64. 1972
 65. 1973
 66. 1974
 67. 1975
 68. 1976
 69. 1977
 70. 1978
 71. 1979
 72. 1980
 73. 1981
 74. 1982
 75. 1983
 76. 1984
 77. 1985
 78. 1986
 79. 1987
 80. 1988
 81. 1989
 82. 1990
 83. 1991
 84. 1992
 85. 1993
 86. 1994
 87. 1995
 88. 1996
 89. 1997
 90. 1998
 91. 1999
 92. 2000
 93. 2001
 94. 2002
 95. 2003
 96. 2004
 97. 2005
 98. 2006
 99. 2007
 100. 2008
 101. 2009
 102. 2010
 103. 2011
 104. 2012
 105. 2013
 106. 2014
 107. 2015
 108. 2016
 109. 2017
 110. 2018
 111. 2019
 112. 2020
 113. 2021
 114. 2022
 115. 2023
 116. 2024
 117. 2025
 118. 2026
 119. 2027
 120. 2028
 121. 2029
 122. 2030

Государственный архив Республики Бурятия

15

Продолжение документа № 125

Цэргихэ? яаман

Июниин 25-нэй үдэр цам үрэгөө хиидүн зүблэл 19-нэй июлиин Сэлэнгын аймагун

Ц[...] сэрэгэй яаманда энээгээр дашагурчилан гуйха ушар ану

Габьяата Ирөөгүн хиидүн члендэ байгша июлиин 25-най үдэр баралаха болон тана

яаманаас табиан энэ санагсани

.....
...//Ирөөгүн хиидүн Зүблэлүн тэргүүлэгчи шэрээтэ, орологчи
гэшүүн..... Үнэмшээүлгэ

*ГАРБ. Ф.520. Оп.1. Д.3. Л.15. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Очировой Г.Н.*

Государственный архив Республики Бурятия

№ 126

Предписание страхового агентства 12-го участка о срочном сборе налога и
заполнении платежных листов

№342

21 сентября 1929 г.

Бурят-Монгольская контора
государственного страхования.

Агентство 12-го участка.

21 сентября 1929 г.

П/ст.Селенгинск

Сентябриин 26 үдэр хүлээбэ.

Ироогун тасаг яаманда.

Энээнтэй хамжуулагсан габьяата дацанай мэдэлэй ламанарта мүнгэлгын ?
хуудаса абаһанһаа бишыханшые удаарал үгэй гарнуудаа табигатай хабаатанарта
тушаан үгэтүгэй. Мүнгэлэлгын билед гараха ноябриин 1-дэ цүм тушаагдагсан
байхые уялга болгон соносмуй та. Мүнгэлэлгын хуудаса абагсанаа мэдээсэмүй та.
/[...]натын тула Дэлгэрүн. Мүнгэлэлгын хуудасан 1-ээс 125 амуй./

ГАРБ. Ф.520. Оп.1. Д.1.16. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Очировой Г.Н.

Государственный архив Республики Бурятия

Handwritten text in Cyrillic script, organized into several vertical columns. The text appears to be a list or a detailed record, possibly related to administrative or archival matters. The handwriting is cursive and somewhat dense.

1919	17		
1920	18		
1921	19		
1922	20		
1923	21		
1924	22		
1925	23		
1926	24		
1927	25		
1928	26		
1929	27		
1930	28		
1931	29		
1932	30		
1933	31		
1934	32		
1935	33		
1936	34		
1937	35		
1938	36		
1939	37		
1940	38		
1941	39		
1942	40		
1943	41		
1944	42		
1945	43		
1946	44		
1947	45		
1948	46		
1949	47		
1950	48		
1951	49		
1952	50		
1953	51		
1954	52		
1955	53		
1956	54		
1957	55		
1958	56		
1959	57		
1960	58		
1961	59		
1962	60		
1963	61		
1964	62		
1965	63		
1966	64		
1967	65		
1968	66		
1969	67		
1970	68		
1971	69		
1972	70		
1973	71		
1974	72		
1975	73		
1976	74		
1977	75		
1978	76		
1979	77		
1980	78		
1981	79		
1982	80		
1983	81		
1984	82		
1985	83		
1986	84		
1987	85		
1988	86		
1989	87		
1990	88		
1991	89		
1992	90		
1993	91		
1994	92		
1995	93		
1996	94		
1997	95		
1998	96		
1999	97		
2000	98		
2001	99		
2002	100		

государственный архив Республики Бурятия

Handwritten signatures and stamps at the bottom of the page, including the name "Тамара" and other illegible text.

№ 127

Заявление ламы Иройского дацана на имя православных Троицкосавского аймака об освобождении его от налога из-за отсутствия имущества

1929 г.

Бурят-монгол гүрэнэй Троицкосавсха аймагун үнэн санваартанда.

Мүн Сэлэнгын аймагун бугэд Ироогин хиид суудаг лама санварта Цибэжаб бэр

Заявлени

Энээгээр анжаргуудан гуйха ушар ану нэрэлэгшэ Цибэжаб энэ ерэхэ 30 ондо олзын налог ехэ түлэжэ шадаха арга үгэй байму, юун гэхэдэ түлэхэ аргагүй.

Хүдэлхэ ба хүдэлхэгүй зөөригүй. Нэгэ бишыхан гэртэй, баһа бэшэ юумэ үгэй. Эм ба эмэй үйлдэбэри нэгэшье хэдэг үгэй, зан абаримни үхэр мал тэжээжэ шадахагүй, цаг үйлэ тохёогдодог, ба агуу чадал зөөригүй, иимэхээ намда алиба ногоой түлэлгэ аргагүй тула та ногоой инспекторта гуйлга гуйха иимэ ядуур намайе энэ ерэхэ 1930 оной налогун түлбэриһөө надые сүлөөлэн гаргажа, хайри бодохые гуйнам.

Ирөөгэй хиидэй бдама шэрээтэ? Цибэжаб.

Хишигүн /образец/

налог	Нэрэс ба обог	бүхы налог	түлбэри	түбэхэ мүнгэнү тоо	итого			
211	Еши Загасану	600	28	28	80			

ГАРБ. Ф.520. Оп.1. Д.3. Л.16 об.,17. Рукопись на монгольской письменности.

Перевод Очировой Г.Н.

<p>Handwritten notes in Cyrillic script, including "Хорошо" and "Всё".</p>	<p>Handwritten notes in Cyrillic script, including "Хорошо", "Всё", and "Спасибо".</p>																				
<p>Handwritten notes in Cyrillic script, including "Хорошо", "Всё", and "Спасибо".</p>	<table border="1"> <tr> <td data-bbox="616 393 683 642"> <p>Handwritten notes in Cyrillic script.</p> </td> <td data-bbox="683 393 750 642"> <p>Handwritten notes in Cyrillic script.</p> </td> <td data-bbox="750 393 817 642"> <p>Handwritten notes in Cyrillic script.</p> </td> <td data-bbox="817 393 884 642"> <p>Handwritten notes in Cyrillic script.</p> </td> <td data-bbox="884 393 952 642"> <p>Handwritten notes in Cyrillic script.</p> </td> <td data-bbox="952 393 1019 642"> <p>Handwritten notes in Cyrillic script.</p> </td> <td data-bbox="1019 393 1086 642"> <p>Handwritten notes in Cyrillic script.</p> </td> <td data-bbox="1086 393 1153 642"> <p>Handwritten notes in Cyrillic script.</p> </td> <td data-bbox="1153 393 1220 642"> <p>Handwritten notes in Cyrillic script.</p> </td> <td data-bbox="1220 393 1288 642"> <p>Handwritten notes in Cyrillic script.</p> </td> <td data-bbox="1288 393 1355 642"> <p>Handwritten notes in Cyrillic script.</p> </td> <td data-bbox="1355 393 1422 642"> <p>Handwritten notes in Cyrillic script.</p> </td> <td data-bbox="1422 393 1489 642"> <p>Handwritten notes in Cyrillic script.</p> </td> <td data-bbox="1489 393 1556 642"> <p>Handwritten notes in Cyrillic script.</p> </td> <td data-bbox="1556 393 1624 642"> <p>Handwritten notes in Cyrillic script.</p> </td> <td data-bbox="1624 393 1691 642"> <p>Handwritten notes in Cyrillic script.</p> </td> <td data-bbox="1691 393 1758 642"> <p>Handwritten notes in Cyrillic script.</p> </td> <td data-bbox="1758 393 1825 642"> <p>Handwritten notes in Cyrillic script.</p> </td> <td data-bbox="1825 393 1892 642"> <p>Handwritten notes in Cyrillic script.</p> </td> <td data-bbox="1892 393 1960 642"> <p>Handwritten notes in Cyrillic script.</p> </td> </tr> </table>	<p>Handwritten notes in Cyrillic script.</p>																			
<p>Handwritten notes in Cyrillic script.</p>	<p>Handwritten notes in Cyrillic script.</p>	<p>Handwritten notes in Cyrillic script.</p>	<p>Handwritten notes in Cyrillic script.</p>	<p>Handwritten notes in Cyrillic script.</p>	<p>Handwritten notes in Cyrillic script.</p>	<p>Handwritten notes in Cyrillic script.</p>	<p>Handwritten notes in Cyrillic script.</p>	<p>Handwritten notes in Cyrillic script.</p>	<p>Handwritten notes in Cyrillic script.</p>	<p>Handwritten notes in Cyrillic script.</p>	<p>Handwritten notes in Cyrillic script.</p>	<p>Handwritten notes in Cyrillic script.</p>	<p>Handwritten notes in Cyrillic script.</p>	<p>Handwritten notes in Cyrillic script.</p>	<p>Handwritten notes in Cyrillic script.</p>	<p>Handwritten notes in Cyrillic script.</p>	<p>Handwritten notes in Cyrillic script.</p>	<p>Handwritten notes in Cyrillic script.</p>	<p>Handwritten notes in Cyrillic script.</p>		
<p>Handwritten notes in Cyrillic script, including "Хорошо", "Всё", and "Спасибо".</p>	<p>Handwritten notes in Cyrillic script, including "Хорошо", "Всё", and "Спасибо".</p>																				
<p>Handwritten notes in Cyrillic script, including "Хорошо", "Всё", and "Спасибо".</p>	<p>Handwritten notes in Cyrillic script, including "Хорошо", "Всё", and "Спасибо".</p>																				

Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 127

Образец налога

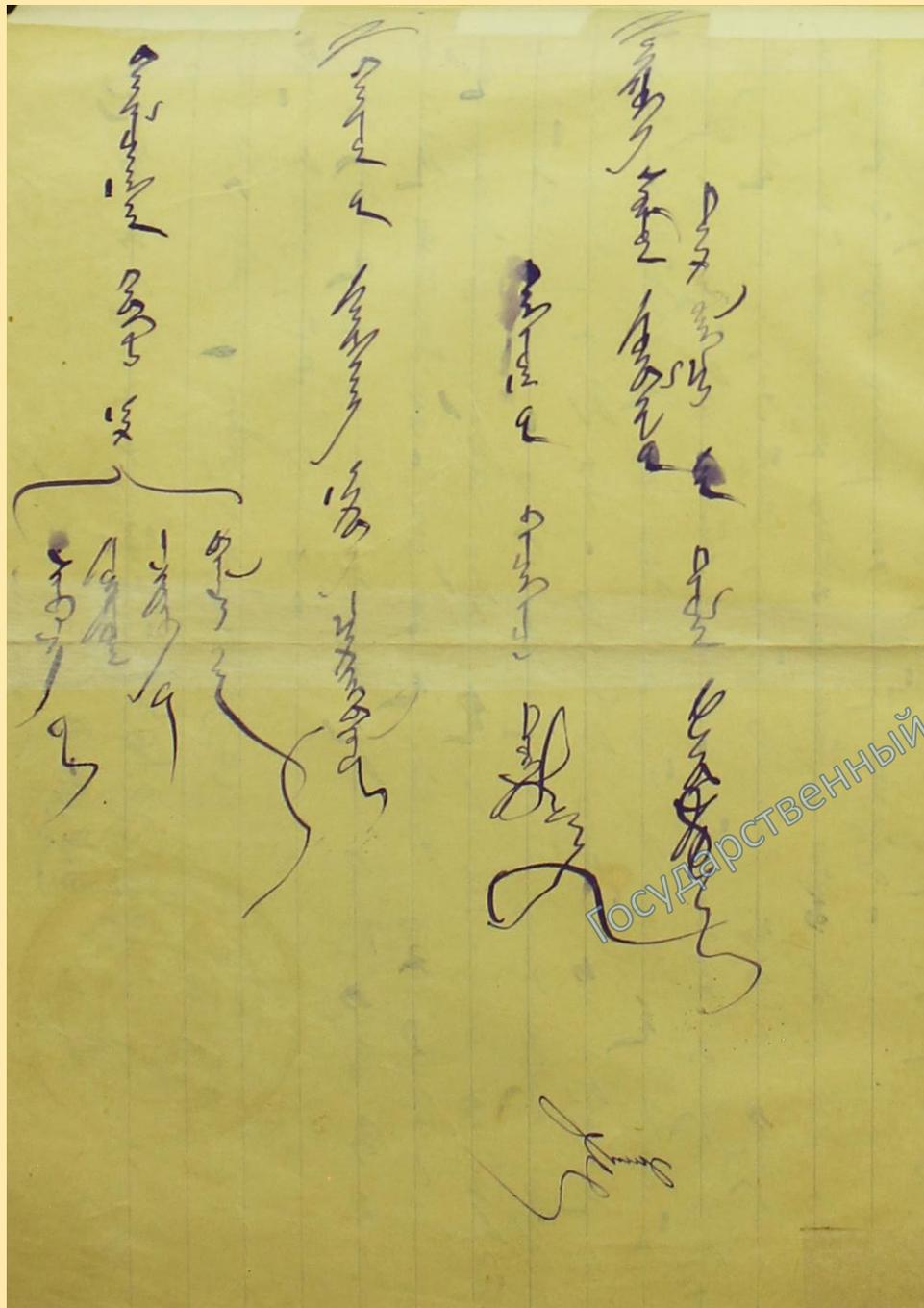
Ирөөгэй хиидтэ суудаг санвартанһаа 1... ондо ямар түрэлэй налог буюу цүбэл нэхэбэрилэгдэжэ байгсан тухай мэдээ. ...он, копи, Олзын налог

дугар	Санвартану нэрэ ба обог	Уг түлбэри	Түх мүнгэ	пени	ниитэ	Страховой налог	Цэрэгэй албанаас
1							
2	Доржи Ринчину	100	25	3	128	4	3

Таблица

ГАРБ. Ф.520. Оп.1. Д.3. Л.17 об.-18. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

Государственный архив Республики Бурятия

№ 128

Из решения Иройского совета о срочном возвращении средств, полученных из последнего налогового сбора

[1929 г.]

Ирогин хиидун 1929 ону зүблэл аца.

Июлиин 11-нэй үдэр цуглан яаралтай элшээр Хиидэй зүблэлтэндэ хурдан зорюутые эльгээжэ Г[...]чинда захирха ушар ану, энэ 29 оной олзын налогой сүүд хубиин түлбэрийн 7 түх 80 мунгые, эгүни абагсан цаг час минут удааралгүй өөрын бэээр түргэн абаад Хиидүн зүблэлэй байра дээрэ асаража тушаан дүүргэтүгэй, энэ түлбэринөө хойшодоо өөрин бэээр Сэлэнгын аймагта тушааха хэрэгтэй.

Бэшээчи.

Ф. 520. Оп. 1. Д. 3. Л. 15 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

ДЕБЕТ.

Счет №

Месяц и число	Статьи журнала главной	Содержание статей	Открыто кредитов	Восстановлено кредитов	Восстановлено вследствие признания ассигновок не действительными	Перечислено на других сметных подразделений	Перечислено из других касс Н. К. Ф.	Всего кредита
1		Счетный журнал	26	:	:	:	Счетный журнал	Счетный журнал
2		Счетный журнал	26	:	:	:	Счетный журнал	Счетный журнал
3		Счетный журнал	26	:	:	:	Счетный журнал	Счетный журнал
4		Счетный журнал	26	:	:	:	Счетный журнал	Счетный журнал
5		Счетный журнал	26	:	:	:	Счетный журнал	Счетный журнал
6		Счетный журнал	26	:	:	:	Счетный журнал	Счетный журнал
7		Счетный журнал	26	:	:	:	Счетный журнал	Счетный журнал
8		Счетный журнал	26	:	:	:	Счетный журнал	Счетный журнал
9		Счетный журнал	26	:	:	:	Счетный журнал	Счетный журнал
10		Счетный журнал	26	:	:	:	Счетный журнал	Счетный журнал
11		Счетный журнал	26	:	:	:	Счетный журнал	Счетный журнал
12		Счетный журнал	26	:	:	:	Счетный журнал	Счетный журнал

Государственный архив Республики Бурятия

№ 129

Список лам Булгумурского дацана с указанием года и места рождения, звания, специальности, и недвижимого имущества за 1928-1933 гг.

1934 г.

№ №	Нэрэ обог	насан	Түрэгсэн он, сара	үдэр	Буряа даар жэл	миндаг	Эм зурхай гүрум
1	Багу Мүнхэ Дашиин	76	=	=	=	Агарамба	гүрумши
2	Цагдоржи Гармажабун	75	=	=	=	Агарамба	гүрумши
3	Данзаа Борхайин	78	=	=	=	цоржи	
4	Юмжаб Дашпэлүн	75	=	=	=	цоржи	
5	Дашнима Цэгүнжабун	67	=	=	=	агарамба	гүрумши
6	Цүлтүм Дондобүн	48	=	=	=	габжи	
7	Дамдинсүрүн Цэбдэнү	38	=	=	=	габжи	гүрумши

ГАРБ № 1993. Оп.1 Д.6. Л. 1об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ошировой Г.Н.

Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 129

	Нэмэгсэн ба хорогсон	Ямар аймагун бэ	Ямар сомон бэ	Сэрэгэй алба ябагсан уу	Гэр байра тухай мэдээ	Барилгын цэн	Тэмдэглэлгэ
		Сэлэнгын	Үбэр Зөөхэй				
		Сэлэнгын	Үбэр Зөөхэй				
		Хяагтын	2-дугар сомон		Байра угэй		
		Сэлэнгын	Үбэр Зөөхэй		Байра угэй		
		Сэлэнгын	Үбэр Зөөхэй		1 байшан 1сэрүүн гэр		
		Сэлэнгын	Үбэр Зөөхэй				
		Хяагтын	сүбэгтэ		байра угы		

ГАРБ. ФР.1993. Оп.1 Д.6. Д.2. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 129

№ №	Нэрэ обог	насан	Түрэгсэн он Сара	үдэр	Буряа Даар жэл	миндаг	Эм зурхай гүрүм
8	Содном Бадугай	58				аграмба	
9	Жигмэд Шамбайн	48				гэбши	
10	Гүнжаб Дамуин	25					
11	Цогдоржи Нэмжидун	28					
12	Самбуу Очирун	25					
13	Ринчин Мүнхэйн	45				гэбши	
14	Лхамажаб Дашиин	31				гэбши	

ГАРБ, ФР.1993/Оч.1 Д.6. Л.2 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Очировой С.Н.

Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 129

Нэмэгсэн ба хорогсон	Ямар аймагун бэ	Ямар сомон бэ	Сэрэгэй алба ябагсан уу	Гэр байра тухай мэдээ	Барилгын цэн	Тэмдэглэгэ
	Хяагтын	Сүбэгтэ Харьяаста		1 байшан, 1 сэрүүн гэр, амбар		
	Хяагтын	Сүбэгтэ Харьяаста		1 байшан, сэрүү гэр, амбар		
	Сэлэнгын	Дунгар сомону		Байра үгэй		
	Сэлэнгын	Үбэр Зөөхэй		Байра үгэй		
	Сэлэнгын	Үбэр Зөөхэй		1 байшан, 1 сэрүүн гэр, амбар		
	Хяагтын	Сүбэгтэ Харьяаста сомон		1 байшан, 1 сэрүүн гэр, 2 амбар		
	Хяагтын	Харьяастын сомон		! байшан гэртэй		

Государственный архив Республики Бурятия

ГАРБ. ФР.1993. Оп.1. Д.6. Л.3. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

Продолжение документа № 129

№ №	Нэрэ обог	насан	Түрэгс эн он Сара	үдэр	Буряа даар жэл	миндаг	Эм зурхай гүрум
15	Дүгэр Санжи Цэрэнү	59				Гэбши	
16	Дэмбэрэл Батугайн	36				Гэбши	
17	Ринчин Дэнчинү	52				Гэбши	
18	Бадма Цэдэбүн	33				Гэбши	
19	Цэрэн Дэлэг Эрдэниин	45				Гэбши	Гүрэмчи
20	Самдан Дугарун	63				агаарамба	Гүрэмчи
21	Дэлгэрт Бадмацэрэнү	50				Гэбши	Гүрэмчи

ГАРБ. ФР.1993. Оп.1. Д.6. Л3 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 129

Нэмэгсэн ба хорогсон	Ямар аймагун бэ	Ямар сомон бэ	Сэргэй алба ябагсан уу	Гэр байр тухай мэдээ	Барилгын цэн	Тэмдэглэлгэ
	Сэлэнгэ аймаг	Убэр зөөхэй		1 байшан	амбар	
	Хяагта аймаг	2дугар табангуд		1 байшан	Шэнэ харша	1930 оной декаб худалдагдаа
	Сэлэнгэ аймаг	Убэр зөөхэй				
	Хяагта аймаг	Сүбэгтэ Харьяас				
	Сэлэнгэ аймаг	Үбэр зөөхэй				
	Сэлэнгэ аймаг	Үбэр зөөхэй				
	Сэлэнгэ аймаг	Убэр зөөхэй		1 эшэгы гэр		

ГАРБ. ФР.1993. Оп.1. Д.6. Л.4. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

ДЕБЕТ.

Счет №

Месяц и число	Статьи журнала главной	Содержание статей	Открыто кредитов	Восстановлено кредитов	Восстановлено вследствие признания ассигновок не действительными	Перечислено из других сметных подразделений	Перечислено из других касс Н. К. Ф.	Всего кредита
202	203	204	205	206	207	208	209	210
1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928
1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945	1946
1947	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955
1956	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964
1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973
1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982
1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991
1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000

Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 129

№ №	Нэрэ обог	насан	Түрэгсэ нон Сара	үдэр	Буряа Даар жэл	миндаг	Эм зурхай гүрүм
22	Адууша Банзарсаду ин	44				габжи	
23	Жалсан Александр ун	46				габжи	
24	Лувсан Жалсану	67				габжи	
25	Данзан Дэнжиин	48				габжи	
26	Жимба Василиин	43				габжи	
27	Данзан Дондобун	45				габжи	номчи
28	Цэбэндорж и Адуушин	58				габжи	

Государственный архив Республики Бурятия

ГАРБ. ФР.1993. Оп.1. Д.6. Л. 4об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

Продолжение документа № 129

Нэмэгсэн ба хорогсон	Ямар аймагун бэ	Ямар сомон бэ	Сэрэгэй алба ябагсан уу	Гэр байр тухай мэдээ	Барилгын цэн	Тэмдэглэлгэ
	Хяагтын	Сүбэгтэ Харьяаста		1 байшан, 1 сэрүүн гэр, амбар		
	Хяагтын	Сүбэгтэ Харьяаста		1 байшан, сэрүү гэр, амбар		
	Сэлэнгын	Дунгар сомону		Байра үгэй		
	Сэлэнгын	Үбэр Зөөхэй		Байра үгэй		
	Сэлэнгын	Үбэр Зөөхэй		1 байшан, 1 сэрүүн гэр, амбар		
	Хяагтын	Сүбэгтэ Харьяас сомон		1 байшан, 1 сэрүүн гэр, 2 амбар		
	Хяагтын	Харьяастын сомон		1 байшан гэртэй		

Государственный архив Республики Бурятия

ГАРБ. ФР.1993. Оп.1. Д.6. Л.5. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

ДЕБЕТ.

Счет №

Месяц и число	Статьи журнала главной	Содержание статей	Открыто кредитов	Восстановлено кредитов	Восстановлено вследствие признания ассигновок не действительными	Перечислено из других сметных подразделений	Перечислено из других касс Н. К. Ф.	Всего кредита
20		Список 1	20				Список	
20		Список 2	20				Список	
20		Список 3	20				Список	
20		Список 4	20				Список	
20		Список 5	20				Список	
20		Список 6	20				Список	
20		Список 7	20				Список	
20		Список 8	20				Список	
20		Список 9	20				Список	
20		Список 10	20				Список	
20		Список 11	20				Список	
20		Список 12	20				Список	
20		Список 13	20				Список	
20		Список 14	20				Список	
20		Список 15	20				Список	
20		Список 16	20				Список	
20		Список 17	20				Список	
20		Список 18	20				Список	
20		Список 19	20				Список	
20		Список 20	20				Список	
20		Список 21	20				Список	
20		Список 22	20				Список	
20		Список 23	20				Список	
20		Список 24	20				Список	
20		Список 25	20				Список	
20		Список 26	20				Список	
20		Список 27	20				Список	
20		Список 28	20				Список	
20		Список 29	20				Список	
20		Список 30	20				Список	
20		Список 31	20				Список	
20		Список 32	20				Список	
20		Список 33	20				Список	
20		Список 34	20				Список	
20		Список 35	20				Список	
20		Список 36	20				Список	
20		Список 37	20				Список	
20		Список 38	20				Список	
20		Список 39	20				Список	
20		Список 40	20				Список	
20		Список 41	20				Список	
20		Список 42	20				Список	
20		Список 43	20				Список	
20		Список 44	20				Список	
20		Список 45	20				Список	
20		Список 46	20				Список	
20		Список 47	20				Список	
20		Список 48	20				Список	
20		Список 49	20				Список	
20		Список 50	20				Список	
20		Список 51	20				Список	
20		Список 52	20				Список	
20		Список 53	20				Список	
20		Список 54	20				Список	
20		Список 55	20				Список	
20		Список 56	20				Список	
20		Список 57	20				Список	
20		Список 58	20				Список	
20		Список 59	20				Список	
20		Список 60	20				Список	
20		Список 61	20				Список	
20		Список 62	20				Список	
20		Список 63	20				Список	
20		Список 64	20				Список	
20		Список 65	20				Список	
20		Список 66	20				Список	
20		Список 67	20				Список	
20		Список 68	20				Список	
20		Список 69	20				Список	
20		Список 70	20				Список	
20		Список 71	20				Список	
20		Список 72	20				Список	
20		Список 73	20				Список	
20		Список 74	20				Список	
20		Список 75	20				Список	
20		Список 76	20				Список	
20		Список 77	20				Список	
20		Список 78	20				Список	
20		Список 79	20				Список	
20		Список 80	20				Список	
20		Список 81	20				Список	
20		Список 82	20				Список	
20		Список 83	20				Список	
20		Список 84	20				Список	
20		Список 85	20				Список	
20		Список 86	20				Список	
20		Список 87	20				Список	
20		Список 88	20				Список	
20		Список 89	20				Список	
20		Список 90	20				Список	
20		Список 91	20				Список	
20		Список 92	20				Список	
20		Список 93	20				Список	
20		Список 94	20				Список	
20		Список 95	20				Список	
20		Список 96	20				Список	
20		Список 97	20				Список	
20		Список 98	20				Список	
20		Список 99	20				Список	
20		Список 100	20				Список	

Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 129

№ №	Нэрэ обог	насан	Түрэгсэ нон Сара	үдэр	Буряа Даар жэл	миндаг	Эм зурхай гүрүм
29	Даба Самбу Вангуин	45				Габжи	гүрэмчи
30	Радна Ганжурун	47				Габжи	=
31	Омор Дэлгэрүн	40				Габжи	=
32	Шараб Намсарайн	46				Габжи	=
33	Дамбу Дугар Батуин	33				Габжи	
34	Дондуб Батуин	25				Габжи	=
35	Манудур Будаин	27				габжи	=
36							

Государственный архив Республики Бурятия

ГАРБ. ФР.1993. Оп.1. Д.6. Л.5 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

Продолжение документа № 129

Нэмэгсэн ба хорогсон	Ямар аймагун бэ	Ямар сомон бэ	Сэрэгэй алба ябагсан уу	Гэр байр тухай мэдээ	Барилгын цэн	Тэмдэглэлгэ
	Сэленгын	Үбэр Зөөхэй		1 байша 2 тоорон харша		
	Сэленгын	Үбэр Зөөхэй		1 байша 2 тоорон харша		
	Сэленгын	Үбэр Зөөхэй		1 байша 1 тоорон харша		
	Хяагтын	Сүбэгтэ				
	Хяагтын	2-лугар табангуд		1 байша 1 тоорон харша		
	Хяагтын	2-дугар табангул		1 байша 1 тоорон харша		
	Хяагтын	2-дугар табананг		1 байша 1 тоорон харша		

ГАРБ. ФР.1993. Оп.1. Д.6. Л.6. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 129

№ №	Нэрэ обог	насан	Түрэгсэ нон Сара	үдэр	Буряа Даар жэл	миндаг	Эм зурхай гүрум
36	Цэбэгдорж Лһамажабу н	77					
37	Данзан Гүрүүн	64				гэбши	Зурхайчи
38	САНжи Цэбэгүн	36				гэбши	=
39	Дугар Ванзану	40				гэбши	=
40	Дугаржаб Чойнжону Батуин	42				гэбши	=
41	Дэнжинсам буу Нотуин	40				гэбши	=
42	Дэмбрэ Бадмажабу н	51				гэбши	=
43							

Государственный архив Республики Бурятия

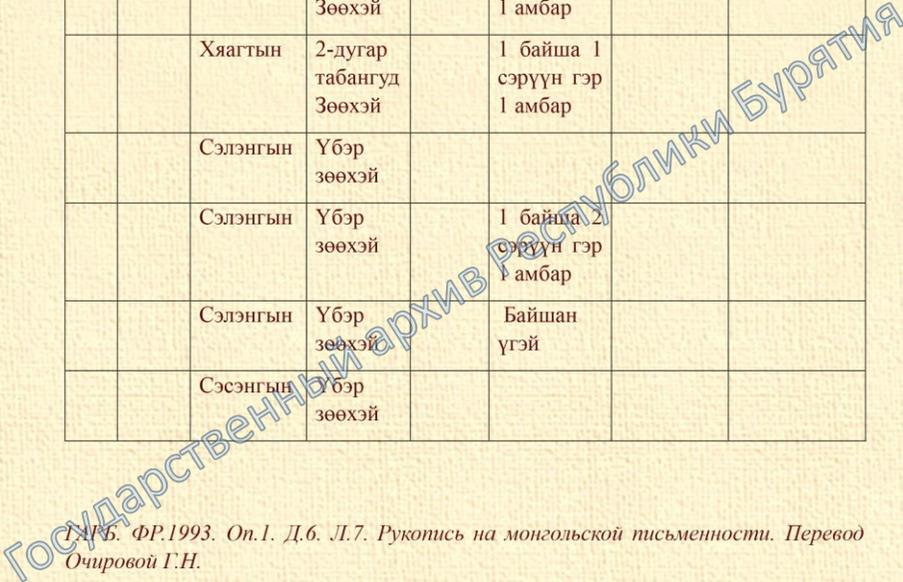
ГАРБ. ФР.1993. Оп.1. Д.6. Л.6 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

Продолжение документа № 129

Нэмэгсэн ба хорогсон	Ямар аймагун бэ	Ямар сомон бэ	Сэрэгэй алба ябагсан уу	Гэр байр тухай мэдээ	Барилгын цэн	Тэмдэглэлгэ
	Сэленгын	Үбэр Зөөхэй		1 байша 1 сэрүүнгэр		
	Сэленгын	Үбэр Зөөхэй		1 байшан 1 амбар		
	Хяагтын	2-дугар табангуд Зөөхэй		1 байша 1 сэрүүн гэр 1 амбар		
	Сэлэнгын	Үбэр зөөхэй				
	Сэлэнгын	Үбэр зөөхэй		1 байша 1 сэрүүн гэр 1 амбар		
	Сэлэнгын	Үбэр зөөхэй		Байшан үгэй		
	Сэсэнгын	Үбэр зөөхэй				

С.Л.Б. ФР.1993. Оп.1. Д.6. Л.7. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

Продолжение документа № 129

№ №	Нэрэ обог	насан	Түрэгсэ н он Сара	үдэр	Буряа Даар жэл	миндаг	Эм зурхай гүрүм
43	Дэнжин Юмжабун	41				габжа	
44	Хандажаб Дэнжинү	38				гэбши	
45	Ринчин Тогочиин	36				гэбши	=
46	Балжин Вантиин	28				гэбши	=
47	Даба Дулмажабу н	24					
48	Баясан Дондобун	36				гэбши	=
49	Бавасан Цэдэбүн	25				гэбши	=

ФР.1993. Оп.4. Д.6. Л.7 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Очилов Г.Н.

Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 129

Нэмэгсэн ба хорогсон	Ямар аймагун бэ	Ямар сомон бэ	Сэрэгэй алба ябагсан уу	Гэр байр тухай мэдээ	Барилгын цэн	Тэмдэглэлгэ
	Сэлэнгын	Үбэр Зөөхэй		1 байша 1 сэрүүнгэр		
	Сэлэнгын	Үбэр Зөөхэй		Байра үгэй		
	Хяагтын	2-дугар табангуд Зөөхэй		1 байша 1 амбар 1 завожин		
	Хяагтын	2-дугар табангуд Зөөхэй		1 байша 1 сэрүүн гэр харшатай		
	Сэлэнгын	Үбэр зөөхэй		1 байша 3 сэрүүн гэр харшатай		
	Хяагта	Сүбэгс Харьяас		Байшан үгэй		
	Сэлэнгын	Үбэр зөөхэй				

ГАРБ. ФР.1993. Оп.1. Д.6. Л.8. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

Месяц и число	Статьи журнала главной	Содержание статей	Открыто кредитов	Восстановлено кредитов	Восстановлено вследствие признания ассигновок не действительными	Перечислено из других сметных подразделений	Перечислено из других касс Н. К. Ф.	Всего кредита
1900	10	10	10					
1901	10	10	10					
1902	10	10	10					
1903	10	10	10					
1904	10	10	10					
1905	10	10	10					
1906	10	10	10					
1907	10	10	10					
1908	10	10	10					
1909	10	10	10					
1910	10	10	10					
1911	10	10	10					
1912	10	10	10					
1913	10	10	10					
1914	10	10	10					
1915	10	10	10					
1916	10	10	10					
1917	10	10	10					
1918	10	10	10					
1919	10	10	10					
1920	10	10	10					
1921	10	10	10					
1922	10	10	10					
1923	10	10	10					
1924	10	10	10					
1925	10	10	10					
1926	10	10	10					
1927	10	10	10					
1928	10	10	10					
1929	10	10	10					
1930	10	10	10					
1931	10	10	10					
1932	10	10	10					
1933	10	10	10					
1934	10	10	10					
1935	10	10	10					
1936	10	10	10					
1937	10	10	10					
1938	10	10	10					
1939	10	10	10					
1940	10	10	10					
1941	10	10	10					
1942	10	10	10					
1943	10	10	10					
1944	10	10	10					
1945	10	10	10					
1946	10	10	10					
1947	10	10	10					
1948	10	10	10					
1949	10	10	10					
1950	10	10	10					
1951	10	10	10					
1952	10	10	10					
1953	10	10	10					
1954	10	10	10					
1955	10	10	10					
1956	10	10	10					
1957	10	10	10					
1958	10	10	10					
1959	10	10	10					
1960	10	10	10					
1961	10	10	10					
1962	10	10	10					
1963	10	10	10					
1964	10	10	10					
1965	10	10	10					
1966	10	10	10					
1967	10	10	10					
1968	10	10	10					
1969	10	10	10					
1970	10	10	10					
1971	10	10	10					
1972	10	10	10					
1973	10	10	10					
1974	10	10	10					
1975	10	10	10					
1976	10	10	10					
1977	10	10	10					
1978	10	10	10					
1979	10	10	10					
1980	10	10	10					
1981	10	10	10					
1982	10	10	10					
1983	10	10	10					
1984	10	10	10					
1985	10	10	10					
1986	10	10	10					
1987	10	10	10					
1988	10	10	10					
1989	10	10	10					
1990	10	10	10					
1991	10	10	10					
1992	10	10	10					
1993	10	10	10					
1994	10	10	10					
1995	10	10	10					
1996	10	10	10					
1997	10	10	10					
1998	10	10	10					
1999	10	10	10					
2000	10	10	10					

Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 129

№ №	Нэрэ обог	насан	Түрэгсэ н он Сара	үдэр	Буряа Даар жэл	миндаг	Эм зурхай гүрүм
50	Сундархай Батаин	28				габжа	
51	Лубсан Дамирану	34				гэбши	
52	Содном Доржиин	38				гэбши	=
53	Чойдог Номону	62				гэбши	=
54	Бүдэ Самбуун	24					
55	Цэдэнеши Цэдэнү	28				гэбши	перечеркнут=
56	Базар Цэбдэнү					гэбши	=

ГАРБ. ФР.1993. Оп.1. Д.6. Л.8 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Очирова С.Н.

Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 129

Нэмэгсэн ба хорогсон	Ямар аймагун бэ	Ямар сомон бэ	Сэрэгэй алба ябагсан уу	Гэр байр тухай мэдээ	Барилгын цэн	Тэмдэглэлгэ
	Сэлэнгын	Үбэр Зөөхэй		1 байша 1 сэрүүн гэр харшатай		
	Сэлэнгын	Үбэр Зөөхэй		1 байша 2 сэрүүн гэр харшатай		
	Сэлэнгын	Үбэр зөөхэй		1 байша 1 сэрүүн гэр		
	Сэлэнгын	Үбэр зөөхэй		1 байша 2 сэрүүн гэр харшатай		
	Хяагтын	Сүбэгтэ Харьяас				
	Хяагтын	Сүбэгтэ Харьяас				
	Хяагтын	Сүбэгтэ Харьяас		1 байшантай		

Государственный архив Республики Бурятия

ГАРБ. ФР.1993. Оп.1. Д.6. Л.9. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Очировой Г.Н.

Продолжение документа № 129

№ №	Нэрэ обог	насан	Түрэгсэ нон Сара	үдэр	Буряа Даар жэл	миндаг	Эм зурхай гүрүм
57	Намсарай Дампилун	33				гэбши	
58	Цэбдоржи Цэрэндорж ин	58				габжа	
59	Лүвсан Гомбожабу н	31				гэбши	=
60	Самбу Дэлэгүн	25				гэбши	
61	Сүлтүм Доржиин	54					=
62	Догчин Банзарун	33				гэбши	перечеркнут=
63	Санжи Будаин	45				габжа	=

ФР 1993. Оп.1. Д.6. Л.9 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Офицовой Г.Н.

Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 129

Нэмэгсэн ба хорогсон	Ямар аймагун бэ	Ямар сомон бэ	Сэрэгэй алба ябагсан уу	Гэр байр тухай мэдээ	Барилгын цэн	Тэмдэглэлгэ
	Хяагтынн	2-дугар табангуд				
	Сэлэнгын	Үбэр Зөөхэй		1 байшан		
	Сэлэнгын	Үбэр зөөхэй		1 байшан сээнигтэй		
	Сэлэнгын	Үбэр зөөхэй				
	Хяагтын	Сүбэгтэ Хряаста		1 байшан сэрүүн гэр		
	Хяагтын	Сүбэгтэ Харьяас		1 байшан 1 амбар		
	Хяагтын	2-дугар табангуд		1 байшан 1 сэрүүн гэр		

ГАРБ, ФР 1993. Оп.1. Д.6. Л.10. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Очирсодог Г.Н.

Государственный архив Республики Бурятия